ΧΛΩΡΟΓ ΟΘΩΜ ΜΕΘΟΔΟΣ

معارف نظارت جليله‌سنك ١٦ اغستوس ١٣١٠ تاريخلى رخصتنامه‌سيله

ΜΕΘΟΔΟΣ

ΠΡΟΣ ΕΚΜΑΘΗΣΙΝ

ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ὑπὸ

Ι. ΧΑΩΡΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΔΗΣ
ΕΝ ΤΗ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α'.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
1900

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν κάτωθι σφραγῖδα θεωρεῖται κλοπιμαῖον καὶ ὡς τοιοῦτον καταδιώκεται κατὰ τὸν νόμον.

Χ. Χατζηδάκης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐξαντληθείσης τῆς ἐν ἔτει 1895 δευτέρας ἐκδόσεως τοῦ Α' βιβλίου τοῦ παρόντος ταπεινοῦ μου πονήματος, προάγομαι εἰς τὴν ἀνατύπωσιν αὐτοῦ.

Ὡς ἔλεγον καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκδόσει, τὸ βιβλίον ὑποτίθησι τὸν σπουδαστὴν διελθόντα τὴν ὀθωμανικὴν γραμματικὴν καὶ ἑπομένως γινώσκοντα τὰ κλίνῃ ὀνόματα, ἀντωνυμίας, ῥήματα, ἤτοι τὰ κλιτὰ τοῦ λόγου μέρη· διὸ καὶ ἀποφεύγον τοὺς γραμματικοὺς τύπους, δι' οὓς ἁπλῶς παραπέμπει τὸν σπουδαστὴν εἰς τὰ οἰκεῖα κεφάλαια τῆς γραμματικῆς, καὶ μόνον ἐτυμολογικούς τινας τύπους ἐνιαχοῦ ἐν εἴδει σημειώσεων παραθέτον, περιορίζεται κυρίως εἰς καθαρῶς συντακτικοὺς κανόνας καὶ παρατηρήσεις, καὶ ὁδηγεῖ τὸν σπουδαστὴν εἰς τὴν πλοκὴν τοῦ ὀθωμανικοῦ λόγου διὰ βαθμολογικῆς σειρᾶς κανόνων καὶ ἀναλόγων διπλῶν θεμάτων, ἤτοι ἐκ τῆς τουρκικῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ τἀνάπαλιν, οὕτως ὥστε ἐν τέλει τοῦ παρόντος τόμου ὁ σπουδαστὴς κάτοχος τοῦ μηχανισμοῦ τῆς καθαρᾶς τουρκικῆς διαλέκτου, τὰ δύνηται τῇ βοηθείᾳ τόῦ λεξικοῦ νὰ μεταφράζῃ εἰς τὴν γλῶσσαν ταύτην καὶ τἀνάπαλιν πᾶσαν οἱανδήποτε πρότασιν

καὶ περιοδον, καὶ τὰ συνδέη καὶ συνάπτη πρὸς ἀλλήλας τὰς διαφόρους προτάσεις πρὸς καταρτισμὸν λόγου τελείου.

Ἐκ τῆς δεκαετοῦς ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκδόσεως ἐφαρμογῆς τῆς Μεθόδου ταύτης ὁδηγούμενος, ἐπήνεγκον καὶ ἐν τῇ παρούσῃ ὅσας ἠδυνήθην βελτιώσεις καὶ μεταρρυθμίσεις, ποῦ μὲν ἀναπτύξας κανόνας τινὰς καὶ κεφάλαια, καὶ ἀναλόγως τροποποιήσας καὶ προσθεὶς θέματα, ποῦ δ' ἀφαιρέσας τινὰ ὡς περιττά, ἀποβλέπων πάντοτε πῶς τὸ βιβλίον ἠδύνατο νὰ ᾖ ὠφελιμώτερον εἰς ἑλληνόπαιδας, καὶ συγκρίνων πρὸς τοῦτο τὰς τουρκικὰς συντάξεις πρὸς τὰς τῆς ἡμετέρας γλώσσης.

Τοιαύτην ἐν συντόμῳ οὖσαν τὴν παροῦσαν τρίτην ἔκδοσιν τοῦ ταπεινοῦ μου τοῦτου πονήματος παραδίδωμι τῇ ὑπὸ τὴν φιλόμουσον αἰγίδα τοῦ πεφωτισμένου ἡμῶν Ἄνακτος τὴν σπουδὴν τῆς ἐπισήμου τοῦ Κράτους γλώσσης ἐφιεμένη ὁμογενεῖ νεολαίᾳ, εὐμενῆ ἐλπίζων τὴν περὶ τούτου κρίσιν τῶν ἀριστίων.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 1 Μαΐου 1900.

Ι. ΧΛΩΡΟΣ

ΜΕΘΟΔΟΣ

ΠΡΟΣ ΕΚΜΑΘΗΣΙΝ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α'.

ΜΑΘΗΜΑ 1.

Ἐρεστὼς τοῦ συνδετικοῦ: م ﻣ ﻡ یم εἶμαι, ین ﻥ ﻧ سك σὶν εἶσαι κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 72 § 69)*.

بوش πόὡς, κενός, ἄεργος	زنكين ζενγκίν, πλούσιος
نانكور νανκιόρ, ἀχάριστος	فقير φακίρ, πτωχός
كيفسز κεϊφσίζ, ἀδιάθετος	خصم χπσήμ, συγγενής
بيوك πσγιόκ, μέγας	يابانجى γιαπαντζῆ**, ξένος
كوچك κιτσσόκ, μικρός	كنج γκέντζ, νέος
طولو τολοῦ, πλήρης	اختيار ἰχτιάρ, γέρων
خشنود χωσνούτ, εὐχαριστη- [μένος	يورغون γιωργούν, κουρασμέ- [νος

Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι: بن πὲν ἐγώ, سن σὲν σύ, او ὦ ἐκεῖνος, بز πὶζ ἡμεῖς, سز σὶζ ὑμεῖς, انلر ἀνλὰρ ἐκεῖνοι.

---

* Αἱ παραπομπαὶ γίνονται εἰς τὴν Δ' ἔκδοσιν τῆς Ὀθωμανικῆς Γραμματικῆς Ἰ. Χλωροῦ ἐν ἔτει 1900.

** *Γράμματα συνθηματικὰ ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ*: پ=μπ ﻫ b ‖ ت = ντ ﻫ d ‖ چ = ch ‖ ج = u.

§ 1. *Πρότασις.* Ἡ πρότασις συνίσταται, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ἐξ ὑποκειμένου κατηγορουμένου καὶ συνδετικοῦ καὶ καλεῖται συνδετική, ἢ ἐξ ὑποκειμένου καὶ ῥήματος καὶ καλεῖται ρηματική.

§ 2. *Πρότασις συνδετική.* Ἐν τῇ συνδετικῇ προτάσει προηγεῖται τὸ ὑποκείμενον, ἕπεται τὸ κατηγορούμενον καὶ τελευταῖον τίθεται τὸ συνδετικόν· ὡς زنكين ب **ڤن زنگكين-يم,** ἐγὼ πλούσιος εἶμαι, سن زنكينسين **سن دڤن زنگكين-سين,** σὺ πλούσιος εἶσαι κτλ.

§ 3. *Συμφωνία κατηγορουμένου:* Τὸ κατηγορούμενον δὲν συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν μετὰ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ συνδετικοῦ, ἀλλὰ τίθεται εἰς ἑνικὸν ἀριθμὸν καὶ ὀνομαστικὴν πτῶσιν· ὡς ڤوشنجه ب **ڤن خوشنود-ويم,** ἐγὼ εὐχαριστημένος εἶμαι, يوشنجه ز **ڤز خوشنود-سز,** ἡμεῖς εὐχαριστημένοι (κατὰ λέξιν: εὐχαριστημένος) εἴμεθα κτλ.

Γένος. Ἡ ὀθωμανικὴ γλῶσσα δὲν διακρίνει γένος. Ἐπομένως ἐν τοῖς ἐπιθέτοις δὲν ὑπάρχει ἰδιαιτέρα κατάληξις διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ ἰδιαιτέρα διὰ τὸ θηλυκὸν ἢ οὐδέτερον, ὡς παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ χρησιμεύει καὶ διὰ τὰ τρία γένη τῆς ἑλληνικῆς· π. χ. τὸ زنكين زنگكين-يم σημαίνει εἶμαι πλούσιος, ἢ πλουσία, ἢ πλούσιον.

Τὸ συνδετικὸν εἶναι λέξις ἐγκλινομένη, ἤτοι ὁ τόνος αὐτοῦ ἀναβιβάζεται ἐπὶ τῆς λήγούσης τῆς προηγουμένης λέξεως.

Τὸ πρῶτον ἑνικὸν καὶ πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ

συνδετικοῦ γράφεται ڤ καὶ ز μετὰ συμφωνολήκτων· ὡς زنكين زنگكين-يم *πλούσιος εἶμαι·* يوشنجه زنگكين-يز *πλούσιοι εἴμεθα.*

Μετὰ φωνηεντολήκτων δὲ γράφεται ن καὶ ز: ὡς ڤيانجيلى يم *παντζή-γιμ ξένος εἶμαι·* يانجيلى يز *παντζή-γιζ ξένοι εἴμεθα.*

ΘΕΜΑ.

١

بن فقيرم سن زنكينسين او خصمدر بز يانجيلر سز كنجلر

انلر اختياردرلر بن كوچكم سن بيوكسين او بوشدر بز كنجز

سز كيفسزسكز انلر يورغوندرلر بن خصمم بز خصمز

سن يانجيسين سز يانجيسكز او خشنوددر انلر خشنوددرلر

1

Εἶμαι συγγενής· εἶσαι πλουσία· εἶναι ξένος· εἴμεθα πτωχοί· εἶσθε μικροί· εἶναι μεγάλαι· εἶμαι γέρων· εἶσαι γραῖα· εἶναι νέος· εἶναι κουρασμένη· εἴμεθα εὐχαριστημένοι· εἶσαι εὐχαριστημένος· εἶσθε ἀδιάθετοι· εἶμαι ἀδιάθετος· εἶναι πλήρεις· εἶναι πλῆρες· εἶναι κενόν· εἶναι κενοί· εἴμεθα γέροντες· εἶσθε γραῖα· εἶναι νέοι· εἶναι νέαι· εἶσαι ἀχάριστος· εἴμεθα κουρασμέναι.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

يم كوچك بز كوچكلر سين كنج سكز كنجلر در خصم

درلر خصملر كيفسزلر سكز بيوكدرلر يورغونلرز

ΜΑΘΗΜΑ 2.

Ἐνεστὼς τοῦ συνδετικοῦ ἀποφατικός: ﻙ **ţegíl-iy,** δὲν εἶμαι· ﻥ ﻙ **ţegíl-dir,** δὲν εἶσαι κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 75 § 70).

جومرط **ţzoumérţ,** ἐλευθέριος·	اندا **êḍénţn,** κύριος·
كومۆ **kwmöoü,** γείτων·	ﻱ **ţén,** βέης·
چالشقان **ţẖalnḍkán,** φιλόπονος·	ﻱ **ţé,** καί·
طمكار **ţama'kiár,** φιλάργυρος,	ﻝ **ţenţél,** ὀκνηρός, ἀμελής·
[πλεονέκτης·	ﻙ **ţegíl,** οὐχί.

Ὀνόματα κύρια: ﻡ Μεχμέτ· على Ἀλῆ.

§ 4. *Μετάθεσις ὑποκειμένου.* Ἐπὶ ἐμφάσεως ἢ περιορισμοῦ, ἤτοι ὅταν προκήται νὰ εἴπωμεν ἐγὼ καὶ οὐχὶ ἄλλος, ἢ σὺ καὶ οὐχὶ ἄλλος κτλ. τὸ ὑποκείμενον μετατίθεται, δηλαδὴ προτάσσεται τὸ κατηγορούμενον καὶ ἐπιτάσσεται τὸ ὑποκείμενον, τὸ δὲ συνδετικὸν τίθεται πάλιν τελευταῖον· π. χ. طمكار سنين **ţamakiár sén sin,** φιλάργυρος σὺ (καὶ οὐχὶ ἐγὼ ἢ ἄλλος) εἶσαι· ﻡ ﻕﻮ **ţakûr ţén-iy,** πτωχὸς ἐγὼ (οὐχὶ σὺ ἢ ἄλλος) εἶμαι.

§ 5. *Παράλειψις ὑποκειμένου.* Τὸ ὑποκείμενον τίθεται ὅπου καὶ παρ' ἡμῖν, ἤτοι ὅταν εἶναι ἀνάγκη· ἄλλως παραλείπεται ἐξυπονοούμενον· ὡς εἶμαι πτωχὸς ﻕﻮ, ἀντὶ ﻡ ﻕﻮ ﻱ ἐγὼ εἶμαι πτωχός.

§ 6. *Παράλειψις συνδετικοῦ.* Ὅταν συμπέσωτι δύο συνδετικαὶ προτάσεις, ἡ πρώτη ἀποφατικὴ καὶ ἡ δευτέρα καταφατική, τὸ συνδετικὸν παραλείπεται συνήθως ἐκ τῆς πρώτης τιθέμενον μόνον ἐν τῇ δευτέρᾳ· π. χ. ﻱ زنكين ﻡ ﻕﻮ ﻙ زنگين **ţzengín ţamakiár ţegíl, ţakûr-iy,** ἐγὼ πλούσιος δὲν εἶμαι, πτωχὸς εἶμαι (κατὰ λέξιν: πλούσιος οὐ, πτωχὸς εἰμι), ἀντὶ ﻙ **ţegíl-iy.** Ἡ φράσις αὕτη ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ: εἶμαι πτωχός, οὐχὶ πλούσιος.

§ 7. *Τιμητικά.* Αἱ λέξεις اندا **êḍénţn** κύριος, καὶ ﻱ **ţén** βέης, τίθενται μετὰ τὸ κύριον ὄνομα· π. χ. اندا ﻡ **Meẖmêţ êḍénţn** ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης· ﻱ على **'Alîţ ţén** ὁ Ἀλῆ βέης.

Ἡ λέξις ﻱ **ţén** *βέης* εἶναι τίτλος διδόμενος εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν πασάδων· διὸ καὶ μετὰ τοῦτον τίθεται καὶ τὸ اندا *κύριος*· ὡς ﻱ على اندا **'Alîţ ţén êḍénţn** ὁ κ. Ἀλῆ *βέης*.

Αἱ λέξεις αὗται ἐπὶ δύο ἢ περισσοτέρων κυρίων ὀνομάτων συνδεομένων διὰ τοῦ συμπλεκτικοῦ ﻭ (καὶ) τίθενται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν· π. χ. ﻡ بكر ﻭ على ﻡ **'Alîţ** καὶ Μεχμέτ, ﻡ اندلر ﻭ على ﻡ οἱ βέηδες Ἀλῆ καὶ Μεχμέτ, ﻡ اندلر ﻭ على ﻡ οἱ κύριοι (ἐφένδηδες) Ἀλῆ καὶ Μεχμέτ. Ὅταν δὲ τίθενται ὁμοῦ καὶ αἱ δύο, τότε προηγεῖται ἡ λέξις ﻱ καὶ ἕπεται ἡ اندا τίθεται δὲ εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν μόνον ἡ τελευταία· π. χ. ﻡ ﻭ على

افندیلر بك 'Αλῆ βὲ Μεχμὲτ πὲη ἐϕένπλερ οἱ κύριοι βέηδες (κατὰ λέξιν: βέη) 'Αλῆ καὶ Μεχμέτ.

ΘΕΜΑ

٢

بن فقیرم زنکین دکلم سن قومشوسین بیانجی دکلسین محمد
بك کوچکدر بیوك دکلدر بز بیانجی دکل خصمز سز تنبل
دکل چالشقانسکز علی و محمد بکار قومشو دکل خصمدرلر
بن اختیارم سن کنج دکلسین او خشنوددر علی
افندی کنج و چالشقاندر محمد بك زنکین و جومرد در
تنبلسین تنبل سنسین نانکورسین نانکور سنسین علی بك
اختیاردر اختیار علی بك دکل محمد افندیدر

2

'Εγὼ εἰμαι ἐλευθέριος, δὲν εἰμαι φιλάργυρος· σὺ εἶσαι κουρασμένη, δὲν εἶσαι ἀδιάθετος· ἐκείνη εἶναι ὁκνηρά, δὲν εἶναι φιλόπονος· ἡμεῖς δὲν εἴμεθα γείτονες, εἴμεθα συγγενεῖς· ὑμεῖς δὲν εἶσθε φιλόπονοι, εἶσθε ἀμελεῖς· οἱ κύριοι Μεχμὲτ καὶ 'Αλῆ βένδες δὲν εἶναι ἀχάριστοι, εἶναι εὐχαριστημένοι· ἡμεῖς εἴμεθα γέροντες καὶ πτωχοί· ὑμεῖς εἶσθε νέοι καὶ πλούσιοι· ἐκεῖνοι εἶναι φιλόπονοι καὶ εὐχαριστημένοι· ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης δὲν εἶναι συγγενής, εἶναι ξένος· ὁ 'Αλῆ βέης μικρὸς δὲν εἶναι, μεγάλος εἶναι· σὺ εἶσαι εὐ-

χαριστημένος, δὲν εἶσαι ἀχάριστος· εἶσαι γέρων· γέρων εἶσαι σύ· εἶσθε φιλάργυροι καὶ ὁκνηροί· ὁκνηροὶ καὶ φιλάργυροι εἶσθε ὑμεῖς.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

یم چالشقان بن سین سن طمعکار در دکل او قومشو بز
اختیارلرز کنجلر سز سکز افندی علی کیفسزدر بك محمد
دکلدر یورغون بز خشنودلر دکلر دکلدرلر انلر تنبلر

ΜΑΘΗΜΑ 3.

Παρατατικὸς τοῦ συνδετικοῦ καταφατικός: ایدم **idim** ἤμην· ایدك **idin** ἦσο κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 73).

Ἀποφατικός: دکل ایدم **degil idim**, δὲν ἤμην· دکل ایدك **degil idin**, δὲν ἦσο κτλ. (βλ. αὐτόθι σ. 75 § 70).

باغچه (ἢ بغچه) **bagtché**, κῆπος	لو **fenâ**, κακός (κακῶς)
اوطه **ôdâ**, δωμάτιον	کوتو **kiotoú**, μοχθηρός
یازیخانه **yazi-khané**, γραφεῖον	ایی **iyi** ἢ یی **eyioú**, καλός (καλῶς)
دکان **dukkiân**, κατάστημα	

مكتب **μεκτέπ**, σχολεῖον

آدم **ἀτέμ**, ἄνθρωπος

شى **σέϊ**, πρᾶγμα

نصل **νάσηλ**, ὁποῖος-α-ον ; [(ποίου εἴδους) πῶς ;

او **τὰ** ἢ **τέ**, ἐν

ايكى **ἐγὶ τεγίλ-ιμ**, δὲν εἶ-[μαι καλὰ (κακῶς ἔχω)

نصلسكز **νάσηλ-σηνηζ**, πῶς εἶ-[σθε (πῶς ἔχετε) ;

ايى **ἐγί-ιμ**, εἶμαι καλὰ (ἔ-[χω καλῶς)

اوتان **ὼτα-τὰν** ἢ **τέν**, ἐκ.

Ὀνόματα κύρια : استانبول **Ἰσταντὸλ** Κωνσταντινούπολις· ازمير **ἰζμὶρ** Σμύρνη· عثمان **Ὀσμάν**.

§ 8. *Ἔναρθρον ὑποκείμενον*. Ἡ ὀθωμανικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει ἄρθρον, τὸ δὲ παρ' ἡμῖν ἔναρθρον ὑποκείμενον ἐκφέρεται ἐν αὐτῇ μόνον, ἤτοι ἄνευ ἀορίστου ἀντωνυμίας· π. χ. اوطه كوچكدر **ὼτὰ κιτσὸκ τὸρ** τὸ δωμάτιον εἶναι μικρόν· على افندى جومردر **Ἀλῆ ἐφένδι τζουμέρτ τιρ** ὁ Ἀλῆ ἐφένδης εἶναι ἐλεύθερος.

§ 9. *Ἐπιθετικὸς προσδιορισμός*. Τὸ ἐπίθετον ὡς προσδιορισμὸς προηγεῖται τοῦ ὀνόματος ὅπερ προσδιορίζει, ἐνῷ ὡς κατηγορούμενον ἕπεται (§ 2)· π. χ. بيوك بڃه **μέγας κῆπος**, بڃه بيوكدر ὁ κῆπος εἶναι μέγας· اوطه كوچك μικρὸν δωμάτιον, اوطه كوچكدر τὸ δωμάτιον εἶναι μικρόν.

§ 10. *Ὁ τοπικὸς προσδιορισμὸς* ἐκφέρεται ἐπὶ στάσεως μὲν διὰ τῆς προθέσεως ده ἐν, ἐπὶ δὲ κινήσεως ἀπὸ τόπου διὰ τῆς προθέσεως دن ἐκ· π. χ. اوطه ده **ὼτα-τά**, ἐν τῷ δω-

ματίῳ, اوطه دن **ὼτα-τὰν** ἐκ τοῦ δωματίου· مكتب ده **μεκτεπ-τέ**, ἐν τῇ σχολῇ, مكتب دن **μεκτεπ-τέν**, ἐκ τῆς σχολῆς.

Αἱ ἀνωτέρω προθέσεις μετὰ πλατυφώνων μὲν ὀνομάτων προφέρονται τὰ—τάν, μετὰ λεπτοφώνων δὲ τὲ - τέν, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασι.

Ὁ ὡς ἀνωτέρω τοπικὸς προσδιορισμὸς τίθεται μεταξὺ ὑποκειμένου καὶ συνδετικοῦ· π. χ. بن ايده جيم ἐγὼ ἐν τῷ κήπῳ εἰμὶν.

Ἐπὶ ἐμφάσεως ὅμως ἢ περιορισμοῦ, τὸ ὑποκείμενον πάλιν ἐπιτάσσεται (βλ. § 4)· ὡς بن ايده جيم ἐν τῷ κήπῳ ἐγὼ (οὐχὶ σὺ ἢ ἄλλος) εἰμὶν.

Ἡ πρόθεσις دن σημαίνει καὶ καταγωγήν· ὡς ازميردن **Ἰζμιρτέν-τιρ**, εἶναι (κατάγεται) ἐκ Σμύρνης.

Τὸ ἐπίθετον رخصتلو **χωάνοὺτ** εὐχαριστημένος συντάσσεται τῇ προθέσει دن· ὡς سندن رخصتلو **σενδὲν χωάνούτ-ουμ** παρὰ (ἐκ) σοῦ εὐχαριστημένος εἶμαι.

Ἀφῃρημένα : Διὰ τῆς καταλήξεως لق λὴκ (λοὺκ) μετὰ πλατυφώνων ἢ لك λὶκ (λϊκ) μετὰ λεπτοφώνων τὸ ἐπίθετον μεταβάλλεται εἰς ἀφῃρημένον· ὡς خصم χησὴμ συγγενής, خصملق χησημ-λὴκ συγγένεια· كيفسز κεῖφσὶζ ἀδιάθετος, كيفسزلك κεῖφσὶζ-λὶκ ἀδιαθεσία.

Τὸ ἀφῃρημένον τοῦ فقير φακὴρ πτωχός, γίνεται ἐκ τοῦ فقرا φουκαρά, ἀραβικοῦ πληθυντικοῦ τοῦ فقير, ἐν χρήσει παρ' ὀθωμανοῖς ὡς ἑνικοῦ· ἤτοι فقرالق φουκαρα-λὴκ πτωχεία.

ΘΕΜΑ

٣

بن يورغون ايدم كيفسز دكل ايدم سن جومرد ايدك طمعكار
دكل ايدك محمد بك خشنود ايدى نانكور دكل ايدى بز تنبل
دكل چالشقان ايدك سز خصم دكل قومشو ايديكز انلر بوش
دكل طولو ايديلر بن انلردن خشنود دكلم انلردن خشنود
على افندى دكل عثمان بكدر سز نصلسكز ايو دكلم على
بك نصلدر ايودر ايو دكلدر خسته در كيفسز در

٤

عثمان بك استانبولده در على افندى ازميردندر محمد افندى
باغچه‌ده در بن استانبولدنم زنكين بك بك زنكيندر
على افندى فنا آدم دكلدر فقرالق فنا شيدر زنكينلك ايى
شيدر نانكورلك ايى شى دكلدر على و محمد افنديلر قومشو
و خصمدرلر بن عثمان افنديدن خشنود دكلم بن دكانده
ايدم باغچه‌ده دكل ايدم

3

Δὲν ἤμην ξένη, ἤμην συγγενής· δὲν ἦσο φιλόπονος, ἦσο ὀκνηρά· δὲν ἦτο γέρων, ἦτο νέος· ἤμεθα πτωχοί, δὲν

ἤμεθα πλούσιοι· ἦσθε ἐλευθερία, δὲν ἦσθε φιλάργυρος· ἦσαν γείτονες, δὲν ἦσαν συγγενεῖς· ἐγὼ ἤμην ἐν τῷ σχολείῳ· σὺ δὲν ἦσο ἐν τῇ οἰκίᾳ· ἐκείνη εἶναι ἐν τῷ γραφείῳ· ἡμεῖς δὲν ἤμεθα ἐν τῷ δωματίῳ· ὑμεῖς δὲν εἴσθε ἐν Σμύρνῃ· οἱ βένδες Ἀλῆ καὶ Μεχμὲτ εἶναι ἐν Κωνσταντινουπόλει· σὺ δὲν εἶσαι καλὸς ἄνθρωπος, εἶσαι μοχθηρὸς ἄνθρωπος· ὁ Ἀλῆ βένς πῶς εἶναι; δὲν εἶναι καλά, εἶναι ἀδιάθετος· ἡ Σμύρνη πῶς εἶναι; ὁ Μεχμὲτ βένς ὁποῖος ἄνθρωπος εἶναι;

4

Ἀχάριστος ἄνθρωπος· ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀχάριστος· φιλόπονος ἄνθρωπος· ὁ ἄνθρωπος εἶναι φιλόπονος· τὸ μικρὸν γραφεῖον· τὸ γραφεῖον εἶναι μικρόν· μέγα κατάστημα· τὸ κατάστημα εἶναι μέγα· κακὸν πρᾶγμα εἶναι τὸ γῆρας· ἡ νεότης εἶναι καλὸν πρᾶγμα· ἡ ἀχαριστία δὲν εἶναι καλὸν πρᾶγμα· ἡ φιλαργυρία εἶναι κακὸν πρᾶγμα· κακὸν πρᾶγμα δὲν εἶναι τὸ γῆρας, εἶναι ἡ φιλαργυρία· εὐχαριστημένος ἐκ τῆς Σμύρνης εἶμαι ἐγώ, δὲν εἶναι ὁ Ἀλῆ βένς· ἐν τῷ σχολείῳ εἶμαι ἐγώ, δὲν εἶναι ὁ Ὀσμάν· ἐγὼ εἶμαι ἐκ Σμύρνης· δὲν εἶμαι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως· ὁ Ὀσμὰν βένς εἶναι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, δὲν εἶναι ἐκ Σμύρνης· ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης δὲν εἶναι κακὸς ἄνθρωπος· ὁ Ἀλῆ βένς εἶναι καλὸς ἄνθρωπος· ἐγὼ εἶμαι ἀδιάθετος καὶ κουρασμένος· ὁ Ὀσμὰν βένς δὲν εἶναι εὐχαριστημένος ἐκ τοῦ Μεχμὲτ ἐφένδη.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

شی ایو آدم فنا بك عثمان افندی بك محمد آدم

زنگین ایدی اوطه بوش ایدك بغچه‌ده سن ایدیکز دکل

اوطه‌ده سز فقرالق شی‌در فنا دکلدر محمد بك دکانده

ΜΑΘΗΜΑ 4.

Ἀντωνυμίαι δεικτικαί (βλ. Γραμ. σ. 59 § 50):

بو πού οὗτος, η, ο (ἐπὶ τῶν πλησίον) — **شو** ἀού οὗτος, η, ο (ἐπὶ τῶν ὀλίγον μακρὰν)—**او** ὦ ἐκεῖνος, η, ο (ἐπὶ τῶν μακρὰν)—**اوندہ** ἢ **اوندہ** ἐν τούτῳ, **اوندن** ἢ **اوندن** ἐκ τούτου· **اوندہ** ἐν ἐκείνῳ, **اوندن** ἐξ ἐκείνου.

Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι (βλ. Γραμ. σ. 63 § 55):

کیم kim τίς; (ἐπὶ προσώπων) **نه** — **نه** τίς, τί; (ἐπὶ πραγμάτων).

پدر πεδὲρ ἢ **بابا** πατὴρ	**کیمك** ἐτμὲκ ἢ **کیمك** ἐκμέκ, ἄρτος
والده βαλιδὲ ἢ **انه** μήτηρ	**نره‌ده** νέρε, ποῦ (ποῖον μέρος);
خانه χανὲ ἢ **ایو** ἔβ, οἰκία	**آشاغی** ἀάγῆ, ἢ **اشاغه** ἀάά, κάτω
بچاق πτσάκ, μάχαιρα	**اوراده** ἀοῦρα, ἐδῶ (τοῦτο τὸ [μέρος) ἐπὶ τῶν πλησίον
صو σόου, γάλα	

پینیر πεϊνίρ, τυρός	**قاری** γαγῆ γωκαρῆ, ἐπάνω
سفره σωφρά, τράπεζα	**اوراده** ἀοῦρα, ἐδῶ (τοῦτο τὸ μέ-
شهر σέχρ, πόλις	[ρος) ἐπὶ τῶν ὀλίγον μακρὰν
قلم καλέμ, κάλαμος· γρα-	**اورا** ὦρα, ἐκεῖ (ἐκεῖνο τὸ
[φεῖον κυβερνητικὸν	[ρος) ἐπὶ τῶν μακρὰν.
ده τὰ ἢ τέ, παρὰ (πλησίον)	

Ὀνόματα κύρια: **شوکت** Σεβκέτ· **عزیز** Ἀζίζ.

Ὀνόματα πόλεων: **ادرنه** Ἐτίρνε Ἀδριανούπολις· **سلانیك** Σελανὶκ Θεσσαλονίκη· **یانیه** Γιάνια Ἰωάννινα.

§ 11. *Συμφωνία κατηγορουμένου.* Ἐπὶ πολλῶν ὑποκειμένων τρίτου προσώπου, τὸ κατηγορούμενον ὅταν ἢ ὄνομα τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν (βλ. § 3): **استانبول ادرنه** استανπὸλ ἢ Κωνσταντινούπολις, ἢ **سلانیك یانیه** Σελανὶκ ἢ Γιάνια Ἀδριανούπολις, ἢ Θεσσαλονίκη, τὰ Ἰωάννινα εἶναι μεγάλαι πόλεις· **عثمان و عزیز و شوکت کوزل چوجقلردر** ὁ Ὀσμὰν καὶ ὁ Ἀζίζ καὶ ὁ Σεβκὲτ εἶναι καλοὶ παῖδες.

§ 22. *Παράλειψις συνδετικοῦ.* Τὸ τρίτον πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ συνδετικοῦ δύναται καὶ νὰ παραλείπηται, ὅταν εὐκόλως ἐξυπονοῆται· π. χ. (در) **قلم نره‌ده** καλὲμ νερεδὲ (τιρ) ὁ κάλαμος ποῦ (εἶναι); (در) **بنده پنده** πενδὲ (τιρ) παρ' ἐμοὶ (εἶναι)· (در) **بنده دکل بنده** πενδὲ δεγίλ (τιρ) παρ' ἐμοὶ δὲν (εἶναι).

§ 13. *Ἀντωνυμικὸς διορισμός.* Ὡς τὰ ἐπίθετα (§ 9),

οὕτω καὶ αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι προηγοῦνται πάντοτε τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζουσι· π. χ. آدم بو اوی ἀνὴρ οὗτος, οὗτος ὁ ἄνθρωπος· او شو اوی ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος· او اوك اوا ὦ ὠδὰ ἐκεῖνο τὸ δωμάτιον.

Ἐὰν ὑπάρχῃ ἐπίθετον καὶ δεικτικὴ ἀντωνυμία, αὕτη προηγεῖται καὶ τοῦ ἐπιθέτου· π. χ. آدم بو اخیار οὗτος ὁ ἀνὴρ ὁ ἀγαθός· او یوش او ὦ πὼς ἐδ ἐκείνη ἡ καινὴ οἰκία.

§ 14. *Τὰ ἐπιρρήματα ἐπὶ στάσεως καὶ ἐπὶ κινήσεως.*

Τὰ ἐπιρρήματα اوی اوا یوقاری آشاغی اورا شوراده ἐπὶ στάσεως μὲν λαμβάνουσι τὴν πρόθεσιν ده· π. χ. ده اوی **نرده** (**نرده**) ποῦ; ده اوا **طشرا** (**طشرا**) ἐλῶ· ده آشاغی **آشاغیا** κάτω κτλ.

Ἐπὶ δὲ κινήσεως ἀπὸ τόπου, τὴν πρόθεσιν دن· π. χ. دن اوی **نرده** (**نرده**) πόθεν; دن اورادن **شورا** (**شورا**) ἐντεῦθεν· دن یوقاری **یوقاری** ἄνωθεν κτλ.

Τοπικά. Ἐκ τῶν ὀνομάτων πόλεων καὶ χωρῶν, τῇ προσθήκῃ τῆς καταλήξεως: لو λοῦ ἢ لی λῆ (λί), σχηματίζονται ὀνόματα δηλοῦντα τὸν ἐκ τινος τόπου καταγόμενον· π. χ. استانبولو ἱσταν-πολ-λοῦ *Κωνσταντινουπολίτης*· سلانیکلی σελανικ-λὶ *θεσσαλονικεύς*· شهرلی σεχὶρ-λὶ *πολίτης*.

Διὰ τῆς αὐτῆς καταλήξεως ἐκ τῶν ἀνωτέρω τοπικῶν ἐπιρρημάτων γίνονται τὰ ἐπίθετα: دیرلی νερι-λῆ *ἐκ τίνος μέρους* (ποδαπός); طشرالی **طشرا**λῆ *ἐκ τούτου τοῦ μέρους*· اورالی **شورا**λῆ *ἐκ τούτου τοῦ μέρους*· اورالی ὠρα-λῆ *ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους*.

ΘΕΜΑ

٥

قلم بنده‌در بیچاق سنده‌در اتمك انده‌در سوت بنده‌در
پدر سزده‌در والده اوده‌در عزیز بك زنده‌در سلانیکده‌در
سلانیکده دكل ادرنه‌ده‌در افندی قلمده‌در ادرنه ده‌در
شهردر بو كیم پدرم محمد افندی علی افندی اودر
بو دكلدر عزیز بك كیم بنم (بن م) بو نه‌در بن كیم
(كیم م) بیچاق كیمده‌در بو آدمده‌در بونده دكلدر انده‌در
سوت نصلدر ایو دكلدر

٦

او نه پنیر بو اتمك فنا دكلدر او سوت ایی ایدی بو قلم
ایی دكلدر عزیز بك زنده‌لیدر استانبولودر سن زنده‌لیسین
یانیه‌لی‌یم او آدم سلانیكلیدر بو ادرنه‌لیدر سز ازمیرلیسكز
انلر شهرلیدرلر محمد افندی زنده شهرده‌در بو كوچك
او فنا دكل او كیفسز آدم كیم سلانیكلی عثمان افندی بو
یانجی و جومرد آدم ادرنه‌لی شوكت بك افندی‌در

5

Ἡ μάχαιρα εἶναι παρ' ἐμοί· ὁ ἄρτος εἶναι παρὰ σοί· ὁ τυρὸς εἶναι παρ' αὐτῷ· ὁ κάλαμος εἶναι παρ' ὑμῖν· ἡ τράπεζα εἶναι παρ' ὑμῖν· ὁ Ἀλῆ βέης εἶναι παρ' αὐτοῖς· ὁ πατὴρ ἦτο ἐν τῇ οἰκίᾳ· ἡ μήτηρ ἦτο ἐν τῷ κήπῳ· ἐγὼ ἤμην κάτω· σὺ ἦσο ἐπάνω· οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἦτο ἐν τῇ πόλει· ἡμεῖς δὲν ἤμεθα ἐκεῖ· ὑμεῖς δὲν εἴσθε ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἐκεῖνοι ἦσαν ἐν Ἰωαννίνοις· οὗτος τίς; ὁ κ. Ἀζίζ βέης· ἐκεῖνο τί εἶναι; γάλα· ὁ κάλαμος παρὰ τίνι ἦτο; δὲν ἦτο παρ' ὑμῖν· ἦτο παρὰ σοί· ἡ μεγάλη ἐκείνη οἰκία εἶναι ἐκείνου· τὸ κενὸν ἐκεῖνο δωμάτιον εἶναι τούτου· τὸ γάλα καὶ ὁ τυρὸς εἶναι, καλὰ πράγματα· ὁ Ἀλῆ Βεὴς καὶ ὁ Ἀζίζ ἐφέντης εἶναι καλοὶ ἄνθρωποι.

6

Ἐγὼ εἶμαι Κωνσταντινουπολίτης· σὺ (ποδαπὸς) πόθεν εἶσαι; Κωνσταντινουπολίτης εἶμαι ἐγώ, σὺ δὲν εἶσαι· ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης πόθεν εἶναι; εἶναι Θεσσαλονικεύς· ἡ Θεσσαλονίκη εἶναι μεγάλη πόλις· ὁ κ. Ἀλῆ βέης εἶναι Ἰωαννίτης· ἡμεῖς εἴμεθα Ἀδριανουπολῖται, δὲν εἴμεθα Σμυρναῖοι· ὁ Ὀσμὰν βέης ποῦ εἶναι; εἶναι ἐν τῇ πόλει· ἐκεῖνοι πόθεν (ποδαποί) εἶναι; εἶναι πολῖται· δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους, εἶναι ἐκ τούτου τοῦ μέρους· τίς εἶναι ἐκεῖνος ὁ νέος ἄνθρωπος; εἶναι ὁ Ἀζίζ βέης· τίς εἶναι ὁ Ἀλῆ βέης; ἐγὼ εἶμαι· ἡ κενὴ ἐκείνη οἰκία τίνος εἶναι; δὲν εἶναι τούτου, εἶναι ἐκείνου· ὁ Ἰωαννίτης Μεχμὲτ βέης ποῦ εἶναι; ἐκεῖνος ὁ πλούσιος γέρων εἶναι ὁ Κωνσταντινουπολίτης Ἀζίζ

βέης· τὸ τυρὶ πῶς εἶναι; δὲν εἶναι καλόν· ἡμεῖς πῶς εἴσθε; δὲν εἴμεθα καλὰ (δὲν ἔχομεν καλῶς).

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

شهر بو كوچكدر سفره او بيوكدر ايدم بن يانيده ايدك
سلانيكده سن افندى شوكت اودر اتك ايدى سفره‌ده او
آدم چالشقان بك عزيزدر بيچاق بوده‌در عثمان بك خشنوددر
يزدن خشنودلر دكلز يورغونلرسكز

ΜΑΘΗΜΑ 5.

میوه **μεῖδέ**, ὀπωρικὸν	قز **κήζ**, κόρη, θυγάτηρ
اوزوم **ὀζόμ**, σταφυλὴ	پنجره **πέντζερε**, παράθυρον
چیچك **τσιτσέκ**, ἄνθος	آچیق **ἀτσήκ**, ἀνοικτός
تیاترو **τέατρο**, θέατρον	قپالو (قپالی) **καπαλῆ**, κλειστὸς
چوجق **τσωτζούκ**, παῖς	كون **γκιζόν**, ἡμέρα
كل **γκιούλ**, ῥόδον	دون **ἐόν**, χθές
قپو **καποῦ**, θύρα	صباح **σαπάχ**, πρωΐα
هاله **χάλω**, χορὸς	اقشام **ἀκσάμ** ای اخشام **ἀχσάμ**, [ἑσπέρα·

Ὀνόματα κύρια: رفعت **Ριφάτ**, حسين **Χουσεΐν**.

§ 15. *Γενικὴ ἐπὶ κτήσεως ἢ σχέσεως.* Ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἡ γενικὴ εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ κτήσεως ἢ σχέσεως· π. χ. او احمدكر شو **ὀοὺ ἓϐ 'Αχμετήν ἠρ** αὕτη ἡ οἰκία εἶναι τοῦ 'Αχμὲτ (κτῆσις)· او ڤز علیكدر **ὥ κὴζ 'Αλὴν ἠρ** ἐκείνη ἡ κόρη εἶναι τοῦ 'Αλῆ (σχέσις).

§ 16. *Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι*: Αἱ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ τε ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ἤτοι بڭ **πενὶμ** ἐμοῦ, بزم **πιζὶμ** ἡμῶν—سڭ **σενὶν** σοῦ, سزك **σιζὶν** ὑμῶν—اڭ **ἀνὶν** αὐτοῦ, اكلر **ἀνλαρὶν** αὐτῶν—ἐπέχουσι θέσιν καὶ κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, ἤτοι ἐμός, ἡμέτερος — σός, ὑμέτερος— ἑός, σφέτερος· π. χ. بدن او **ὀοὺ ἓϐ πενὶμ τὶρ** αὕτη ἡ οἰκία εἶναι ἐμὴ (ἐμοῦ)· او ڤز بزمدر **ὥ κὴζ πιζὶμ τὶρ** ἐκείνη ἡ κόρη εἶναι ἡμετέρα (ἡμῶν).

§ 17. *Συγκριτικὸν ὑπεροχῆς.* Τὸ συγκριτικὸν γινόμενον διὰ τοῦ μορίου لهذ **ταχὰ** (ἔτι, μᾶλλον) συντάσσεται τῇ προθέσει دن ἀπό, ἤτοι ἡ παρ' ἡμῖν γενικὴ τῆς συγκρίσεως ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἐκφέρεται ἐμπροθέτως· π.χ. بدن دها ڤیر **πενὶὲν ταχὰ φακὶρ** ἀπὸ ἐμὲ πτωχότερος, ἤτοι πτωχότερος ἐμοῦ· سڭ دن دها بدن **σεν-ὶὲν ταχὰ ζενγκὶν** ἀπὸ σὲ πλουσιώτερος, ἤτοι πλουσιώτερός σου.

Ὁ ἐμπρόθετος οὗτος προσδιορισμὸς προηγεῖται πάντοτε τοῦ συγκριτικοῦ, ὡς δείκνυται ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασι, τὸ δὲ μόριον τῆς συγκρίσεως لهذ **ταχὰ** δύναται καὶ νὰ παραλείπηται· ὡς ڤیر بدن **πενὶὲν φακὶρ**, سڭ بدن **σενὶὲν ζενγκὶν**.

Ἐπιτάσεως χάριν, μετὰ τὸ μόριον لهذ πρὸ τοῦ ἐπιθέτου τίθεται καὶ ἡ λέξις دها **ζιαὶὲ** περισσότερον· ὡς سڭ دها بدن **ἀνὶὰν ταχὰ ζιαὶὲ ζενγκὶν** περισσότερον ἐκείνου πλούσιος.

Καὶ τὸ συγκριτικόν, ὡς κατηγορούμενον, τίθεται πρὸ τοῦ συνδετικοῦ (§ 2), π. χ. ڤیرم بن سڭ دها **πὲν σεν-ὶὲν ταχὰ φακὶρ-ὶμ** ἐγὼ ἀπὸ σὲ πτωχότερος εἶμαι.

Τὸ διὰ τοῦ μορίου لهذ γινόμενα συγκριτικὰ ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰ ἡμέτερα ἄναρθρα· ὡς زنكين لهذ *πλουσιώτερος, α, ον.*

Τὸ δὲ ἡμέτερον ἔναρθρον συγκριτικὸν ἐκφέρεται διὰ τοῦ μορίου اك *ἔν*· ὡς زنكين اك *ὁ πλουσιώτερος, α, ον.*

§ 18. *Χρονικὸς προσδιορισμός.* Ὁ χρονικὸς προσδιορισμὸς συνήθως προηγεῖται τοῦ τοπικοῦ· π. χ. بن دون صباح ازمیرده **πὲν τὸν σαὶὰχ 'Ιζμιρὶὲ ὶὶὶμ** ἐγὼ χθὲς τὸ πρωὶ ἐν Σμύρνῃ ἤμην.

Τὰ χρονικὰ ὀνόματα κατ' ὀνομαστικὴν τιθέμενα χρησιμεύουσι καὶ ὡς ἐπιρρήματα· π. χ. بوكون **ὀὺ γκιοὺν** ἡ ἡμέρα αὕτη, *σήμερον*· صباح **ὀὺ σαὶὰχ** ἡ πρωία αὕτη, *σήμερον τὸ πρωί*· اخشام **ὀὺ ἀχσὰμ** ἡ ἑσπέρα αὕτη, *ἀπόψε.*

§ 19. Ἡ ἐρωτηματικὴ **ν̀ε** τί, συνταξομένη ἐπιθέτῳ εἶναι ἀντὶ τοῦ **νὲ καὶὰρ** ἤτοι σημαίνει *πόσον*! **شو نا ν̀ε φενὰ ὲὶὶ** πόσον κακὸν πρᾶγμα!

٧

اوزوم میوه‌در بو میوه اوزومدر کل چیچکدر شو چیچك
کلدر بو نصل کل او قپو قپالیدر شو پنجره اچیق
دکل ایدی بو قیز کیمکدر بندر بنم دکلدر بنم قیز مکتبده‌در
بوراده دکلدر سز دون اخشام بالوده ایدیکز بن دون صباح
سلانیکده ایدم بو قلم کیمکدر آنکدر سنکدر سنك دکل
آنکدر سنك قلم بو دکل اودر او دکان کیمکدر بونکدر
تانکورلك نه فنا شی! قلم کیمده بنده دکل انده‌در

٨

بندن دها بیوك سندن دها کوچك اندن ابو بزدن دها
چالشقان سزدن دها جومرد انلردن فقیر محمددن دها
کنج علی بك افندیدن کوچك عثمان و رفعت افندیلردن بیوك
بن سندن دها کوچکم سن بندن دها بیوکسین او بزدن دها
کنجدر سز بزدن ایوسکز پدر والده‌دن دها بیوکدر ادرنه
سلانیکدن کوچکدر علی بك افندی محمد افندیدن دها زنکیندر
انلر سزدن دها کنجدرلر اوزوم نه‌در میوه‌در بن کیم

سن کیمسین محمد افندی کیم اودر او دکل بودر بن بو
چوجقدن خشنود دکم

7

Ποῦ εἶναι τὸ ῥόδον; ἐν τῷ κήπῳ· παρὰ τίνι εἶναι τὸ ῥόδον; παρ'ἐμοί· τί εἶναι ἐκεῖνο; ὀπωρικόν· ὁποῖον (ποίου εἴδους) ὀπωρικόν; τίνος εἶναι ἡ σταφυλὴ αὕτη; ἐμοῦ· δὲν εἶναι ἰδική μου, εἶναι ἰδική σου· ἡ ἐμὴ (ἐμοῦ) σταφυλὴ εἶναι ἐκείνη· τίνος εἶναι ὁ παῖς οὗτος; εἶναι ἡμέτερος· δὲν εἶναι ἡμέτερος, εἶναι ὑμέτερος· ὁ ἡμέτερος παῖς εἶναι ἐν τῇ σχολῇ· ποῦ ἦσο σήμερον τὸ πρωΐ; σὺ ποῦ ἦσο; ἐγὼ χθὲς τὸ ἑσπέρας ἤμην ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ σήμερον τὸ πρωῒ ἐν τῷ καταστήματι· ἡ κόρη αὕτη τίνος εἶναι; εἶναι τούτου· δὲν εἶναι ἐκείνου· ὑμεῖς τίνες εἶσθε; σὺ δὲν εἶσαι ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης.

8

Νεώτερος ἐμοῦ· γεροντότερός σου· ἐπιμελέστερος ἐκείνου· μᾶλλον εὐχαριστημένος ἡμῶν· μᾶλλον ἀχάριστος ὑμῶν· μᾶλλον ἀδιάθετος ἐκείνων· πλουσιώτερος τοῦ Ριφάτ· πτωχότερος τοῦ Μεχμὲτ ἐφένδη· νεώτερος τῶν κκ. βένδων Σεβκὲτ καὶ Ἀλῆ· πόσον κακὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ ὀκνηρία! ἡ ἀχαριστία εἶναι χειροτέρα τῆς ὀκνηρίας· τὸ γῆρας εἶναι καλλίτερον τῆς νεότητος· τὸ παράθυρον καὶ ἡ θύρα εἶναι κλειστά· ἡ Κωνσταντινούπολις εἶναι μεγαλειτέρα τῆς Σμύρνης· ὁ Ὀσμὰν βένης εἶναι μικρότερος τοῦ Ριφὰτ ἐφένδη· οἱ κ. βένδες Ἀλῆ καὶ Ριφὰτ εἶναι μεγαλεί-

τεροι τῶν κ. βένδων Σεβκὲτ καὶ Μεχμέτ· σὺ εἶσαι νεώτερος τούτου· ἐκεῖνος εἶναι πρεσβύτερός σου· οὗτοι εἶναι περισσότερον ἡμῶν κουρασμένοι· ποῦ εἶναι ἡ τράπεζα; εἶναι ἐν τῷ κήπῳ· δὲν εἶναι ἐν τῷ κήπῳ· εἶναι ἐν ἐκείνῳ τῷ κενῷ δωματίῳ· ὁ Ἀλῆ ἐφένδης δὲν εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

دها كوچك بندن سين شوكت

دها بيوك بو چوچق اندن

افندى دها كنجدر عثمان افندیدن رفعت افندى ادرنه‌لى محمد بك

استانبوللودن دها چالشقاندر قلم او بندر كل‌در اچيق

پنجره‌لر قپالیدرلر بو كيفيتلرلر

ΜΑΘΗΜΑ 6.

Παρακείμενος τοῦ συνδετικοῦ καταφατικός: يم ايمى‌يم **imiš-im** δῆθεν εἶμαι ἢ ἤμην· ين ايمش‌سين **imiš-sin** δῆθεν εἶσαι ἢ ἦσο κτλ. (βλ. Γραμ. § 69 σ. 74).

Ὁ αὐτὸς ἀποφατικός: يم ايمش دكل **degil imiš-im** δῆθεν δὲν εἶμαι ἢ δὲν ἤμην· ين ايمش دكل **degil imiš-sin** δῆθεν δὲν εἶσαι ἢ δὲν ἦσο κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 75 § 70).

§ 20. Ὁ χρόνος οὗτος καλεῖται μὲν παρακείμενος, δὲν

ἔχει ὅμως σημασίαν παρακειμένου, ἀλλὰ σημαίνει ὅτι ὁ λαλῶν λέγει τι ὡς φήμην ἢ λόγον ἄλλου, ὃν αὐτὸς ἀγνοεῖ ἢ κ.λ. δὲν παραδέχεται· διὸ καὶ ἑρμηνεύεται παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ *δῆθεν* ἢ τοῦ *λέγει* ἢ *λέγουσι* καὶ ἐνεστῶτος ἤτοι εἶμαι κτλ. ἐπὶ παρόντων, ἢ παρατατικοῦ ἤτοι *ἤμην* κτλ. ἐπὶ παρελθόντων· π.χ. يم ايمش زنكين زنگين **zengin imiš-im** εἶμαι (ἢ ἤμην) δῆθεν πλούτιος· عزيز يك كيفيتسز ايمش **Ἀζίζ bir kejf-siz imiš** ὁ Ἀζίζ βέης εἶναι (ἢ ἦτο), λέγει, ἀδιάθετος.

كوتو **kötü**, κακός

سياه **siah**, μέλας, μαῦρος

طوغرى **doghrou**, ὀρθός, τίμιος, [ἀληθής

خاص **khass**, ἐκλεκτός, πρώ- [της ποιότητος, λευκός

آجى **adji**, πικρός

تاتلى **tatlu**, γλυκύς

تازه **taze**, νωπός

باياغات **paiagat**, ἕωλος

پاشا **pasha**, πασᾶς (τίτλος [ἀνωτέρων πολιτικῶν [καὶ στρατ. βαθμούχων

صيجاق **sidjak**, θερμότης, θερ- [μός

صوغوق **soghouk**, ψῦχος, ψυ- [χρός

ايشك (ἢ اشك) **ischek**, ἰδού

ايش **isch** (ἢ اشه) (ἰδίως ἡ κλειστὴ) ἀγορὰ

بازار ἢ پازار **pazar**, ἀγορὰ

صو **sou**, ὕδωρ

خواجه ἢ معلم **moualim**, διδάσκαλος

سوز **sōz**, λόγος

شاكرد **schagkirt**, μαθητής

Ὀνόματα κύρια: احمد Ἀχμέτ· ميحت Μιτχὰτ (**Midhat**)· سعيد Σαΐτ.

§ 21. *Ἐπιθετικὴ ἀντωνυμία* ک **κὶ**: Ὅπου παρ' ἡμῖν παραλείπεται τὸ ὄνομα ἐξυπονοούμενον ἐκ τῶν προηγουμένων, ἐκεῖ ἐν τῇ ὀθωμανικῇ τίθεται ἡ καταληκτικὴ ἐπιθετικὴ ἀντωνυμία ک **κὶ** ὁ, ἡ, τὸ (βλ. Γραμ. σ. 56 § 45)· π. χ. **ەوز** نڑ ڭکی بڭدر **بر قلم ٭ٮۏ καλὲμ ٭ενίμ ٭ιρ, ٭ενινκὶ (καλὲμ) νέρεٮε**; ὁ κάλαμος οὗτος εἶναι ἐμός, ὁ σὸς (κάλαμος) ποῦ; ڭکی کیمکدر **بنچه** ک **جوجق** سزکدر **بر ٭ۏ جوجق ٭ۏ̃ τσωτζοὶκ σιζίνιρ, ٭αγτσεٮε-κὶ (τσωτζοὶκ) κιμίνιρ**; ὁ παῖς οὗτος εἶναι ὑμέτερος, ὁ ἐν τῷ κήπῳ (παῖς) τίνος;

Τὸ ληκτικὸν ک τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων τρέπεται εἰς ὁ ἑπομένων τῶν προθέτεων **ەە – ٭ە** π. χ. **ەدمکه ٭ενιμκι-ν-٭ὲ** ἐν τῷ ἐμῷ-ῇ-ῷ· **ەدمکه ٭ενιμκι-ν-٭ὲν** ἐκ τοῦ ἐμοῦ-ῆς-οῦ κτλ.

§ 22. *Θέσις συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν*: Ὡς τὰ θετικὰ (§ 9), οὕτω καὶ τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ προτάσσονται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζουσι· π. χ. زنكين آدم πλούσιος ἄνθρωπος. دها زنكين آدم πλουσιώτερος ἄνθρωπος, پك زنكين آدم πλουσιώτατος ἄνθρωπος κτλ.

§ 23. *Τιμητικά*. Καὶ ἡ λέξις ایشلر πασᾶς τίθεται μετὰ τὸ κύριον ὄνομα· π. χ. سعيد پاشا **Σαῒτ παὰδ** ὁ Σαὶτ πασᾶς (βλ. § 7).

ΘΕΜΑ·

9

بن زنكين ايشم فقير دكل ايشم سن قومشو ايشسين خصم

دكل ايشسين او آدم يورغون ايش كيفسز دكل ايش بز

خصم ايشز يانجى دكل ايشز سز طمعكار ايشسكز جومرد

دكل ايشسكز انلر ادرنه‌لى ايشلر استانبوللو دكل ايشلر احد

پاشا كنج دكل ايش مدحت افندى معلم ايش بو سوز

طوغرى دكل ايش طوغرى سوز آجى ايش شو اتمك او

اتمكدن دها سياه ايش بو شاكرد اندن دها چالشقان ايش

١٠

بو سوز پك طوغرى الك طوغرى سوز بو ايش محمد افندى

غايت زنكين آدم ايش الك زنكين آدم سعيد بك ايش بو

كوچك چوجق او يوك چوجقدن دها چالشقان ايش بنم

بيچاق نره‌ده بوراده سنكى نره‌ده بزمكى اوراده دكل بو

قلم كيمكدر سنكى نره‌ده ايشته اوراده بزمكى سزكدن

دها ايو انكى سنككدن دها فنا ايش بو خانه سزكدر

شهره‌كى كيمكدر بو سفره انك ايش بنچه‌ده‌كى كيمك ايش

9

Τὸ ἡμέτερον ὕδωρ εἶναι, λέγει, πικρόν· δὲν εἶναι, λέγει, γλυκύ· ὁ ὑμέτερος ἄρτος ἦτο, λέγει, μαῦρος καὶ ἄωλος· δὲν ἦτο, λέγει, λευκός· ἡ ἡμετέρα θυγάτηρ δὲν εἶναι, λέγει,

ἐπιμελής· εἶναι ἀμελής· ἐγὼ εἶμαι, λέγει, φιλάργυρος· δὲν εἶμαι ἐλευθέριος· σὺ δῆθεν εἶσαι πτωχός· δὲν εἶσαι πλούσιος· ἐκεῖνος εἶναι, λέγουσι, πλούσιος· δὲν εἶναι πτωχός· ἡμεῖς δὲν ἤμεθα δῆθεν ἐν τῷ σχολείῳ, ἤμεθα δῆθεν ἐν τῷ θεάτρῳ· ὑμεῖς δὲν εἶσθε, λέγει, εὐχαριστημένοι· ἐκεῖνοι εἶναι, λέγουσι, μοχθηροὶ ἄνθρωποι· δὲν εἶναι λέγουσι, καλοὶ ἄνθρωποι· ὁ Ριφὰτ πασᾶς δὲν εἶναι δῆθεν Σμυρναῖος, εἶναι δῆθεν Κωνσταντινουπολίτης.

10

Οὗτος ὁ ἄρτος εἶναι, λέγει, λευκός· ὁ ἡμέτερος (ἄρτος) εἶναι δῆθεν περισσότερον μέλας· ὁ ὑμέτερος (ἄρτος) εἶναι, λέγει, πρώτης ποιότητος· εἶναι νωπότερος τοῦ ἡμετέρου· ὁ Μιδὰτ ἐφένδης εἶναι, λέγουσι νεώτατος· ὁ Ἀλῆ βέης εἶναι πρεσβύτερος ἡμῶν· ὁ ἀχαριστότερος ἄνθρωπος εἶναι ὁ ἡμέτερος γείτων· ὁ μοχθηρότερος ἄνθρωπος εἶμαι, λέγει, ἐγὼ· ποῦ ἦτο ταύτην τὴν πρωΐαν ἡ μήτηρ; ἰδοὺ ὁ ἐμὸς ἄρτος· ὁ ὑμέτερος (ἄρτος) ποῦ; ὁ ἡμέτερος υἱὸς εἶναι μικρότερος τοῦ ἰδικοῦ σου· ὁ ὑμέτερος (υἱὸς) εἶναι μεγαλείτερος τοῦ ἡμετέρου (υἱοῦ)· τὸ μαχαίριον τοῦτο εἶναι ἡμέτερον· τὸ ὑμέτερον εἶναι, λέγει, μεγαλείτερον τούτου· ἐγὼ εἶμαι, λέγει, ὁ μᾶλλον φιλάργυρος ἄνθρωπος· ὑμεῖς πόθεν εἶσθε, λέγει; δὲν εἶμαι, λέγει, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως· τὸ ὕδωρ τοῦτο εἶναι, λέγει, πικρόν· τὸ ἐν τῷ κήπῳ δὲν εἶναι, λέγει, πικρόν· ὁ ἄρτος οὗτος εἶναι, λέγει, θερμός· ὁ ἐν τῇ τραπέζῃ (ἄρτος) εἶναι, λέγει, ψυχρός.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

اتمك بو دكلدر خاص دها سياه بزمكيدندر كوچك بو اوطه بزمدر بزمكى قلم سزكدن دها ايودر تياترو بوده دكل ايمشسين دون اخشام تنبل غايت ايدى بو چوچق بنمكى كتاب بودر سنك ٹرده بچاق سزك دكلدر بو

ΜΑΘΗΜΑ 7.

آيو **ἀϋβά**, κυδώνιον	خام **χάμ**, ἄωρος
قوروق **κουρούκ**, ὄμφαξ	قوش **κοῦς**, πτηνὸν
ليمون **λιμών**, λεμόνιον	كتاب **κιτάπ**, βιβλίον
مندیل **μεντίλ**, ῥινόμακτρον	بلبل **πλαπόλ**, ἀηδών
چوراب **τσωράπ**, περικνημὶς	قرنداش **καρηντάς**, ἀδελφὸς
يوغوش **μαϊχώς**, ὑπόξοινος	قارى **καρῆ**, γυνή, σύζυγος
اكسى **ἐκεί**, ξοινός, ὀξὺς	دايى **τεῖζέ**, θεία ἐκ μητρὸς
ليذيذ **λεζίζ**, ἡδύς, νόστιμος	خاله **χάλα** θεία ἐκ πατρὸς
هله **ἑαχά**, ἀκόμη, εἰσέτι	عمجه **ἀμοντζὰ** ἢ **ἄμτζα**, θεῖος ἐκ πατρὸς
پورتقال **πωρτωκάλ**, χρυσόμηλον.	

§ 24. *Προσδιορισμοὶ ἀντωνυμικοὶ καὶ ἐπιθετικοί.*

Εἴδομεν ὅτι τὰ ἐπίθετα (§ 9) καὶ αἱ ἀντωνυμίαι (§ 13) προτάσσονται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζουσι.

Πρ' ἡμῖν οἱ προσδιορισμοὶ οὗτοι τίθενται εἰς τὴν αὐτὴν πτῶσιν καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν μετὰ τοῦ ὀνόματος· π. χ. οὗτος ὁ πλούσιος ἄνθρωπος· τούτου τοῦ πλουσίου ἀνθρώπου κτλ. οὗτοι οἱ πλούσιοι ἄνθρωποι· τούτων τῶν πλουσίων ἀνθρώπων κτλ.

Ἐν δὲ τῇ ὀθωμανικῇ τὰ ἐπίθετα καὶ αἱ ἀντωνυμίαι ἄνευ μὲν τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζουσι, κλίνονται· ὡς زنكينك زنگينى τοῦ πλουσίου· كوك پوينوڭ τούτου κτλ.

Ὅταν ὅμως συνοδεύωνται ὑπὸ τοῦ ὀνόματος, τότε κλίνεται μόνον τοῦτο, αὐτὰ δὲ μένουσιν ἄκλιτα, ἤτοι δὲν τίθενται εἰς τὴν αὐτὴν πτῶσιν καὶ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν μετὰ τοῦ ὀνόματος, ἀλλ' εἰς ἁπλῆν ὀνομαστικήν· π. χ. آدملك بو καὶ οὐχὶ آدملك كوك τούτου τοῦ ἀνθρώπου· آدملك زنكين بو καὶ οὐχὶ آدملك زنكينك كوك τούτου τοῦ πλουσίου ἀνθρώπου· آدملر بولر καὶ οὐχὶ آدملر بولرك οὗτοι οἱ ἄνθρωποι· آدملر زنكين بولر καὶ οὐχὶ آدملر زنكينلر بولر οὗτοι οἱ πλούσιοι ἄνθρωποι. Οὕτω καὶ διὰ τὰς ἄλλας πτώσεις τοῦ τε ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 25. *Κύρια ὀνόματα.* Καὶ τὰ κύρια ὀνόματα ὅταν μὲν ὦσι μόνα κλίνονται ὡς ὅλα τὰ ὀνόματα· π. χ. τοῦ Ἀλῆ

علينك Ἀλη-νήν· τῷ Ἀλῆ ىه علي Ἀλη-γὲ· τὸν Ἀλῆ يى علي Ἀλη-γί.

Ὅταν ὅμως ἕπηται λέξις τις τιμητική, οἵαι αἱ λέξεις پاشا πασᾶ, بك βέης, افندى ἐφένδης (κύριος), τότε τὸ μὲν κύριον ὄνομα μένει ἄκλιτον, κλίνεται δὲ μόνον ἡ τιμητικὴ ἐκείνη λέξις· π. χ.

τοῦ Ἀλῆ πασᾶ	على پاشانك	Ἀλῆ πασά-νὴν
τῷ Ἀλῆ βέῃ	على بكه	Ἀλῆ βὲ-γὲ
τὸν Ἀλῆ ἐφένδην	على افندىيى	Ἀλῆ ἐφένδη-γί.

Ὅταν τὸ κύριον ὄνομα συνοδεύηται ὑπὸ τῶν λέξεων بك καὶ افندى ὁμοῦ, ὡς افندى بك على (βλ. § 7), τότε μόνον τὸ δεύτερον τιμητικόν, ἤτοι τὸ افندى, κλίνεται· π. χ. على بك افندينك Ἀλῆ βὲη ἐφένδη-νὴν τοῦ κ. Ἀλῆ βέη, على بك افندىيه Ἀλῆ βὲη ἐφένδη-γὲ τῷ κ. Ἀλῆ βέῃ ἐφένδῃ κτλ.

Ὅταν τὰ κύρια ὀνόματα ὦσι δύο ἢ καὶ περισσότερα, συνήθως μόνον τὸ τελευταῖον κλίνεται, ἐὰν ὦσι μόνα· π.χ. على و عثمانك Ἀλῆ βὲ Ὀσμα-νὴν τοῦ Ἀλῆ καὶ τοῦ Ὀσμάν.

Ἐὰν δὲ συνοδεύωνται καὶ ὑπό τινος τῶν τιμητικῶν λέξεων, τότε ἐπίσης μόνον αἱ λέξεις αὗται κλίνονται· π. χ. على و عثمان افنديلرك Ἀλῆ βὲ Ὀσμὰν ἐφένδη-λερὶν τῶν κυρίων Ἀλῆ καὶ Ὀσμάν.

على و عثمان بك افنديلرك Ἀλῆ βὲ Ὀσμὰν πὲη ἐφένδη-λερὶν τῶν κυρίων Ἀλῆ καὶ Ὀσμὰν βεήδων.

ΘΕΜΑ.

11

بو اكشى پورتقال كيمكدر عموجه‌نكدر شو طاتلى ليمون
كيمكدر بنم دكلدر خاله‌نكدر بنمكى انككندن دها كوچكدر
اشته بنمكى بودر بو چوراب كيمكدر انكدر انك دكل او
كيفسز قارينكدر او نه‌در قوشدر بلبلدر او اوزوم
طاتلى دكل ايمش دها قوروق ايمش لذيذ ايمش بو كتاب
بيوك خواجه‌نكدر او منديل بونك ايمش بونك دكل ايمش
شو اختيار آدمك ايمش كوچك رفعت افندى او بيوك باغچه‌ده
ايمش بو بيوك باغچه كوچك عثمان بكك دكل سزك ايمش

12

او زنكين آدملر نره‌ده او زنكينلر ازميرده ايمشلر انلر ازميرده
دكل استانبولده ايمشلر او بيوك دكانلر او زنكين آدملرك ايمش
او زنكينلرك دكل بونلرك ايمش فقرالق نه فنا شى فنا شى
فقرالق دكل نانكورلكدر بزم على افندى قومشو و خصمدر
سزك عزيز بك نره‌ده دها قلمده ايمش سعيد پاشا بو صباح بزم
مكتبده ايدى عثمان بك سندن غايت خشنود ايمش عموجه‌كز
ايو دكل خسته‌در قرنداشكز نصل

11

Τίνος εἶναι, λέγει, τὸ ῥινόμακτρον; εἶναι, λέγει, τοῦ πατρός· τὸ δὲ ἰδικόν μου ῥινόμακτρον ποῦ εἶναι, λέγει; τίνος εἶναι ἐκείνη ἡ περικνημίς; εἶναι ἐκείνης τῆς πλουσίας γυναικός· ἐκείνη ἡ γυνὴ καὶ ὁ κ. Ἀζὶζ βέης εἶναι ἀδελφοί· ἐκεῖνο τί εἶναι; εἶναι σταφυλή· ἀκόμη εἶναι ὄμφαξ· χθὲς τὸ ἑσπέρας ὁ ἐκ πατρὸς θεῖος ἦτο, λέγει, ἐν τῷ μεγάλῳ χορῷ· τοῦτο τὸ χρυσόμηλον τίνος εἶναι; εἶναι τῆς ἐκ μητρὸς θείας μου; τὸ ὑμέτερον (χρυσόμηλον) ποῦ εἶναι; ἰδοὺ ἐκεῖ· τὸ λεμόνιον τοῦτο εἶναι γλυκύ· τὸ λεμόνιον τοῦτο εἶναι ξινότερον ἐκείνου· εἶναι γλυκύτερον ἐκείνου τοῦ χρυσομήλου· ἐκεῖνο τὸ χρυσόμηλον ἀκόμη εἶναι ξινόν· τίνος εἶναι ἐκείνη ἡ τράπεζα; εἶναι τοῦ Ὀσμὰν πασᾶ· τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι ἐκείνης τῆς κόρης· εἶναι ἐκείνης τῆς μικρᾶς καὶ ἀδιαθέτου κόρης.

12

Πόσον μεγάλη πόλις εἶναι ἡ Θεσσαλονίκη! ὁ Σαὶτ βέης εἶναι, λέγει, πρεσβύτερος τοῦ Μιδὰτ ἐφένδη· ὁ κάλαμος οὗτος εἶναι, λέγει, ἐκείνου· εἶναι ἐκείνου τοῦ νέου· εἶναι ἐκείνου τοῦ νέου ἀνθρώπου· ὁ κάλαμος τούτου (τοῦ ἀνθρώπου) ποῦ εἶναι; ἐγώ, λέγει, δέν εἶμαι Σμυρναῖος· ποδαπὸς εἶμαι, λέγει; παρὰ τίνι εἶναι τὸ ἡμέτερον βιβλίον; εἶναι, λέγει, παρὰ τῷ Σεβκὲτ βέη· ἡ γυνὴ ἐκείνη εἶναι πλουσιωτέρα τοῦ ἡμετέρου γείτονος· τὸ γραφεῖον τοῦτο εἶναι καλλίτερον τοῦ ὑμετέρου· πόσον κακὸς ἄνθρωπος εἶμαι, λέγει·

τὸ ὕδωρ τοῦτο εἶναι, λέγει, πικρότατον· τὸ πικρότατον τοῦτο ὕδωρ εἶναι ἐκείνου τοῦ μικροῦ κήπου· τὸ μικρότατον καὶ ἐπιμελέστατον τοῦτο παιδίον εἶναι ἐκείνων τῶν καλῶν καὶ πλουσίων ἀνθρώπων· ἐκείνη ἡ μεγάλη θύρα εἶναι ταύτης τῆς μεγάλης οἰκίας, καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο παράθυρον εἶναι ἐκείνου τοῦ μικροῦ δωματίου.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

بو پورتقال انك چوجقكدر شو كتاب شوكتك بككدر او
منديل انك فقيرك آدمكدر بو قوش انك يانجينكدر بو بيچاق
اونك كنجك آدمكدر بو منديل علينك افندينكدر بزمعلملرز بو
قوش ايش انك چوجقكدر بو آيوا ايش مايخوش دها اندن

ΜΑΘΗΜΑ 8.

دوست **دόστ**, φίλος	خانم **χανήμ**, κυρία
كچوك **κτσοῦκ**, μικρός	يكى **γενί**, νέος
قوپرو **κιοπρού**, γέφυρα	اسكى **έσκί**, παλαιός
قارنى **κούνέρα**, πέδιλον	كوزل **γκιοζέλ**, ὡραῖος
ساعت **σα'άτ**, ὥρα, ὡρολόγιον	چركين **τσιρκίν**, δυσειδής
آرشون **ἀρσήν**, πῆχυς	يوكسك **γιοκσέκ**, ὑψηλός

طار **τάρ**, στενός	قاچ **κάτς**, πόσος, η, ον
كنيش **γκενίς**, εὐρύς, πλατύς	بول **πώλ**, εὐρύχωρος, ἄ-
آلچاق (ή آلچق) **ἀλτσάκ**, χα-	[φθονος
[μηλός.	

Ἀριθμητικά: بر **πὶρ** εἷς, μία, ἕν· ايكى **ικὶ** δύο· اوچ **ὄτς** τρία· درت **τὸρτ** τέσσαρα κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 44 α').

Ὀνόματα κύρια: زكيه **Zεκιὲ** (γυν.)· نورى **Νουριὲ** (γυν.).

§ 26. *Τιμητικά*: Καὶ ἡ λέξις خانم **χανὴμ** κυρία τίθεται μετὰ τὸ κύριον ὄνομα: زكيه خانم **Zεκιὲ χανὴμ** ἡ κυρία Ζεκιὲ (βλ. § 7).

Μετ' αὐτὴν δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἡ λέξις افندى· π. χ. زكيه خانم افندى **Zεκιὲ χανὴμ ἐφένδη**.

§ 27. *Ἀριθμητικά*· Τὰ ἀριθμητικὰ ὡς προσδιορισμοὶ μὲν προτάσσονται τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὅπερ προσδιορίζουσι, καὶ τὸ οὐσιαστικὸν οὐ μόνον ἐπιτάσσεται, ἀλλὰ καὶ τίθεται εἰς τὸν ἑνικὸν ἀριθμόν, ὅσῳ καὶ ἂν τὸ ἀριθμητικὸν ἐμφαίνῃ πλείω τοῦ ἑνός· π. χ. او ايكى **ικὶ ἔό**, δύο οἰκίαι (κατὰ λέξιν, οἰκία)· اوطه اوچ **ὄτς ὠτά**, τρία δωμάτια (δωμάτιον)· ساعت اوچ **ὄτς σα'άτ**, τρεῖς ὧραι (ὥρα).

Ὡς κατηγορούμενον δ' ἐπιτάσσονται· π. χ. استانبول بردر **Ἰστανπὸλ πὶρ τὶρ** ἡ Κωνσταντινούπολις μία (δηλ. μοναδική) εἶναι· ساعت اوچدر **σαὰτ ὄτς τὶρ** ἡ ὥρα τρεῖς εἶναι.

Τὰ ἡμέτερα διὰ τακτικῶν ἀριθμῶν ἐκφερόμενα, ὡς τῇ πέμπτῃ

ὥρᾳ, κτλ. ἐκφράζονται ὀθωμανιστὶ διὰ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν καὶ τῆς προθέσεως ده ἐν· π. χ. ده بشه ساعت σαὰτ πεδ-τὲ τῇ πέμπτῃ ὥρᾳ ἢ εἰς τὰς πέντε· ده التیه ساعت σαὰτ ἀλτη-τὰ τῇ ἕκτῃ ὥρᾳ ἢ εἰς τὰς ἓξ κτλ.

Ἐὰν προτάξωμεν τὸ ἀριθμητικόν, ἤτοι ἐὰν εἴπωμεν· π. χ. بش ساعته πὲξ σαατ-τά, ἢ ساعته الی ἀλτῆ σαατ-τά, κτλ. σημαίνει εἰς πέντε ὥρας, εἰς ἓξ ὥρας, ἤτοι εἰς διάστημα πέντε ὡρῶν, ἓξ ὡρῶν, κτλ.

§ 28. *Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι.* Ἡ قچ **κὰτς** πόσος, η, ον, ἐπιθετικῶς μὲν προηγεῖται τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὅπερ προσδιορίζει, καὶ τὸ οὐσιαστικὸν τίθεται, ὡς καὶ μετὰ τῶν ἀριθμητικῶν, εἰς ἑνικὸν ἀριθμόν· π. χ. آدم قچ **κὰτς ἀὲμ** πόσοι ἄνθρωποι (ἄνθρωπος); اوطه قچ **κὰτς ὁδκὰν** πόσα καταστήματα (κατάστημα); Ὡς κατηγορούμενον δ' ἔπεται· π.χ. ساعت قاچدر **σα'ὰτ κάτς ὲηρ** ἡ ὥρα πόση εἶναι;

§ 29. *Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοί.* Καθὼς τὰ ἐπίθετα καὶ αἱ ἀντωνυμίαι μένουσιν ἄκλιτα ὅταν συνοδεύωσι τὰ ὀνόματα, ἅπερ προσδιορίζουσι (§ 24), οὕτω καὶ τὰ προσηγορικά, ὡς προσδιορισμοὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων, οὐ μόνον προτάσσονται, ἀλλὰ καὶ μένουσιν ἄκλιτα, ἤτοι κατ' ὀνομαστικήν· π. χ. τοῦ υἱοῦ μου, τοῦ Ἀλῆ βέη λέγεται اوغلم على اوغلو **ὠγλοὺμ Ἀλῆ πεήν**, καὶ οὐχὶ اوغلمك **ὠγλουμούν**τῶν υἱῶν μου, Ἀλῆ καὶ Μεχμὲτ βέηδων اوغلرم على محمد

بكرك **ὠγουλλαρὴμ Ἀλῆ βὲ Μεχμὲτ πεηλερήν**, καὶ οὐχὶ اوغلرمك **ὠγουλλαρημήν**. Οὕτω καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πτώσεσι.

§ 30. *Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ κατά τι*: Ὁ προσδιορισμὸς οὗτος προηγεῖται τοῦ ἐπιθέτου ἐκφερόμενος ἀπολύτως, ἄνευ οὐδεμιᾶς προθέσεως· π. χ. كوك بش آرشون **πὲξ ἀρσὴν γιὸκδὲκ** πέντε πήχεις ὑψηλός, ἤτοι κατὰ πέντε πήχεις. Ἐπὶ δὲ συγκρίσεως τίθεται μετὰ τὸν ἐμπρόθετον προσδιορισμὸν τοῦ συγκριτικοῦ (§ 17), πρὸ τοῦ ἐπιθέτου· π. χ. اوميز سزكندن بش آرشون يوكسكدر **ἐβιμὶζ διζινκινὲν πὲξ ἀρσὴν γιὸκδὲκ τὶρ** ἡ οἰκία ἡμῶν τῆς ὑμετέρας πέντε πήχεις (ἤτοι κατὰ πέντε πήχεις) ὑψηλοτέρα εἶναι.

§ 31. *Κατ.αληκτικαὶ κτητικαί:* م **μη** μου· ك **κη** σου· س αὐτοῦ κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 50 § 37).

Αἱ ἀντωνυμίαι αὗται δηλοῦσι κτῆσιν ἢ σχέσιν· π. χ. ساعتم **σα'ατ-ὶμ** τὸ ὡρολόγιόν μου (κτῆσις)· اوغلك **ὠγλὸκ** ὁ υἱός σου (σχέσις)· اوی **ἐδ-ὶ** ἡ οἰκία του (κτῆσις).

Ἡ λέξις صو πρὸ τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων προσλαμβάνει καὶ ἓν س, ἤτοι γίνεται صوم σου-γιοὺμ τὸ ὕδωρ μου, صوك σου-γιοὺν τὸ ὕδωρ σου κτλ ἐκτὸς ἐν τῷ γ' πληθυντικῷ صولری σου-λαρὴ τὸ ὕδωρ αὐτῶν, ἔνθα δὲν τίθεται س.

§ 39. *Διαφορὰ κτητικῆς καὶ συνδετικοῦ*: Τὸ α' πρόσωπον τῆς ἀντωνυμίας χαύτης, ἤτοι τὸ م, διαφέρει τοῦ α' προσώπου τοῦ συνδετικοῦ (م) καθότι ἡ μὲν ἀντωνυμία

δέχεται τὸν τόνον, ὡς ترندا **καρνὲαώ-νμ** ὁ ἀδελφός μου· ἐνῷ τὸ συνδετικὸν ἐγκλίνεται, ὡς ترندا **καρνὲάώ-νμ** εἶμαι ἀδελφός.

ΘΕΜΑ

١٣

سعید افندی اوغلمدر اوغلم سعید افندی چالشقاندر بو کتاب
اوغلم سعید افندینکدر محمد افندی دوستکدر دوستك محمد
بك یورغوندر اوقوندره دوستك محمد یکدر قوندره‌سی
استانبوللو احمد افندیننکندن دها یکیدر رفعت افندی عموجه‌مزدر
عموجه‌مز رفعت افندی کیفمزدر بو چوراب عموجه‌مز رفعت
افندینکدر ذکیه خانم خاله‌کزدر خاله‌کز ذکیه خانم باغچه‌دەدر
او کوزل مندیل خاله‌کز ذکیه خانمکدر ازمیرلی عثمان و مدحت
افندیلر مکتبه‌دکل ایمشلر او کوزل کتابلر ازمیرلی عثمان و
مدحت افندیلرکدر اوطه‌کز بزمکندن ایکی آرشون دها کنیشدر
یازیخانه‌سی سنککندن بر آرشون بیوکدر قرنداش دکلیسکز
قرنداشم قرنداش دکلم

١٤

اوغلکز بردر قلمی بردر ساعت قاچدر ساعت ایکی

دها اوچ دکلدر دون آقشام ساعت بشده تیاتروده ایدك بو
کون ساعت یدیده باغچه‌ده ایدك صویمز صویکزدن دها طاتلیدر
بغچه‌کز کوزل صوبی ایو دکل قلمز کیمه‌در اك زنکین
آدم قومشوکز ایمش اتمکمز اتمککزدن دها خاصدر سوزکز
طوغری دکلدر دها ساعت اوچدر اوچ ساعتدر
بوراده‌یم ساعت اون ایکیده سلانیکده ایدك

13

Τὸ πέδιλόν μου εἶναι εὐρύχωρον· τὸ εὐρύχωρον πέδιλόν μου εἶναι ἐν τῷ κήπῳ· τὸ βιβλίον σου εἶναι νέον· τὸ νέον βιβλίον σου δὲν εἶναι ἐδῶ· ὁ ἐκ πατρὸς θεῖός του εἶναι ὡραιότατος· ὁ παῖς ἡμῶν εἶναι δυσειδέστατος· ἡ ἐκ μητρὸς θεία ἡμῶν εἶναι νεωτάτη· ὁ ἐκ μητρὸς θεῖός των εἶναι πολὺ εὐχαριστημένος· ὁ ἀδελφός μου ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης εἶναι ἀδιάθετος· ἡ ἀπδὼν αὕτη εἶναι τοῦ ἀδιαθέτου ἀδελφοῦ μου Μεχμὲτ ἐφένδη· ἡ ὑπόξοινος αὕτη σταφυλὴ εἶναι τοῦ γείτονός σου Μεχμὲτ ἐφένδη· ἡ ἐκ μητρὸς θεία του κ. Νουριὲ εἶναι νεωτέρα τῆς ἐκ πατρὸς θείας μου κ. Ζεκιέ· ὁ στενὸς ἐκεῖνος κῆπος εἶναι τῆς ἐκ μητρὸς θείας ἡμῶν κ. Νουριέ· τὸ ὡρολόγιόν της εἶναι καλλίτερον τοῦ ἡμετέρου· οἱ Θεσσαλονικεῖς κύριοι Ἀχμὲτ καὶ Ἀλῆ ἦσαν εἰς τὰς πέντε (τῇ πέμπτῃ ὥρᾳ) ἐν τῇ σχολῇ· τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο πτηνὸν εἶναι τῶν Θεσσαλονικέων κυρίων Ἀχμὲτ καὶ Ἀλῆ· ἡ μήτηρ ἡμῶν Νουριὲ χθὲς ἦτο ἀδιάθετος· τὸ δωμάτιον τοῦ-

το εἶναι τῆς μητρὸς μου Νουριὲ· ἡ ἀδελφή σας Ζεκιὲ εἶναι θεία μου ἐκ πατρός· ὁ λόγος οὗτος εἶναι τῆς ἀδελφῆς του, τῆς κ. Ζεκιέ.

14

Οἱ κῆποι οὗτοι εἶναι πολὺ ὡραῖοι· τὰ ὕδατά των εἶναι κάλλιστα καὶ ἡδύτατα· ποῦ εἶναι ἡ κ. Ζεκιέ; ἰδοὺ ἡ κ. Ζεκιέ· αὕτη ἡ γυνὴ δὲν εἶναι ἡ κ. Ζεκιέ, εἶναι ἡ κ. Νουριέ· ἡ γέφυρα ἡμῶν εἶναι στενοτέρα ταύτης· ἡ οἰκία ὑμῶν εἶναι ὑψηλοτέρα τῆς ἡμετέρας κατὰ τρεῖς πήχεις· ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι νεώτερος ἐκείνου· ὁ κῆπός μας εἶναι πλατύτερος τοῦ ἰδικοῦ των κατὰ δώδεκα πήχεις· τὸ ἄνθος τοῦτο εἶναι ὡραιότερον ἐκείνου· εἶναι ἰδικόν μου· τὸ ἰδικόν σας ποῦ εἶναι; ἰδοὺ τὸ ἰδικὸν του· πόσον ὡραῖον εἶναι τὸ ἄνθος ἐκεῖνο! ἐκεῖνο τί εἶναι; εἶναι πτηνόν· εἶναι ἀηδών· πόσον ἄσχημον εἶναι! τίνος εἶναι; εἶναι τῆς κ. Νουριέ· ἡ γυνὴ αὕτη δὲν εἶναι, λέγει, ἡ κ. Νουριέ· ὁ λόγος μου δὲν εἶναι, λέγει, ὀρθός· ἡ σταφυλή σας εἶναι, λέγει, ἀκόμη ὁμφαξ· πόση εἶναι ἡ ὥρα! ἡ ὥρα εἶναι ἐννέα· ἀκόμη δὲν εἶναι δέκα· χθὲς τῇ ἐνδεκάτῃ ὥρᾳ ἤμεθα ἐν Ἰωαννίνοις· εἶμαι φίλος· ὁ φίλος μου εἶναι ἀδιάθετος· εἶμαι συγγενής· ὁ συγγενής μου εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ· ἐγὼ εἶμαι μία μικρὰ κόρη· ἡ κόρη μου εἶναι φιλόπονος· σὺ εἶσαι υἱός μου· ἤμεθα φίλοι των· εἴσθε ἀδελφοί μου· εἴμεθα γείτονές του.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

خانم نوریه و افندی عثمان خانه‌دەدر بچاق ایمش سزده

چوجقکز چالشقان چوجقدر اوچ لیمونلردر قاچ کتابلردر

کوپریکز دها طار اون ایکی ارشوندر بزمکندن ساعت بو اك

قارینکدر او کتاب بونك چالشقانك چوجقکدر اك دكل

اوغلکزك احدك بككدر

ΜΑΘΗΜΑ 9.

باش **baş**, κεφαλή	درس **ders**, μάθημα
صاج **saç**, κόμη	ترجمه **terjemé**, μετάφρασις
سقال **sakál**, γενειάς	انجیر **inǰír**, σῦκον
بیق **baġyḳ**, μύσταξ	تمیز **temíz**, καθαρός
اسکله **iskémle**, σκίμπους	اوست **oûst**, ἄνω
صندالیه **sandályé**, καθέδρα	آلت **ált**, κάτω.
نار **nár**, ροΐδιον, ρώδιον	خالی **χalí** ἢ قلی **kalí**, τάπης
آق **ák**, λευκός	اوست آلت **oûst ált**, ἄνω κάτω, ἤτοι ἐν ἀταξίᾳ, (ἐπίρρημα).
انجتار **ánǰtár**, κλειδίον	
تك **ták**, πτυχή, ὀροφή	

Ὀνόματα κύρια: رژف **Reoúf**· ادم **Étchém** (Ἐτέμ).

Ἡ λέξις ⟨illegible⟩ μετὰ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, ἤτοι ⟨illegible⟩ κατ, ⟨illegible⟩ κατ, ⟨illegible⟩ κατ κτλ. σχηματίζει ἐπίθετα ἰσοδυναμοῦντα τοῖς ἡμετέροις : ἁπλοῦς, διπλοῦς, τριπλοῦς κτλ. καὶ ἐπὶ οἰκοδομῶν : μονώροφος, διώροφος, τριώροφος κτλ.

§ 33. *Διπλαῖ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι* : Εἴδομεν (§ 16) ὅτι αἱ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐπέχουσι θέσιν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν· ὡς ⟨illegible⟩ **πού ἔϐ πενίμ ϯιρ** αὕτη ἡ οἰκία εἶναι ἰδική μου (ἐμοῦ), ⟨illegible⟩ **ὦ παγτσὲ ϑενίντιρ** ἐκεῖνος ὁ κῆπος εἶναι ἰδικός σου (σοῦ).

Αἱ ἀντωνυμίαι αὗται οὐ μόνον ἐπιτάσσονται, ἤτοι ἐπέχουσι θέσιν κατηγορουμένου ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασιν, ἀλλὰ καὶ προτάσσονται τοῦ ὀνόματος ὡς ὁ ἀντωνυμικὸς προσδιορισμὸς (§ 13)· π. χ. ⟨illegible⟩ **πενὶμ ἔϐ κϑστσὸκ τσρ** ἡ ἐμὴ οἰκία εἶναι μικρά· ⟨illegible⟩ **σενὶν παγτσὲ πσγϑὸκ τσρ** ὁ σὸς κῆπος εἶναι μέγας.

Ὅταν προηγῆται τοῦ ὀνόματος τοιαύτη τις κτητικὴ ἀντωνυμία, καὶ τὸ ὄνομα δύναται νὰ λάϐῃ ἐκ περισσοῦ ἀνάλογον καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν, ἤτοι τοῦ α' προσώπου, ἐὰν ἡ προηγουμένη ἀντωνυμία ᾖ α' προσώπου· ἢ τοῦ β' προσώπου, ἐὰν καὶ ἐκείνη ᾖ β'. ὡς ⟨illegible⟩ **πενὶμ ἔϐ-ὶμ κϑστσὸκ τσρ** ἡ ἰδική μου οἰκία (κατὰ λέξιν : ἡ ἰδική μου ἡ οἰκία μου) εἶναι μικρά· ⟨illegible⟩ **σενὶν ἔϐ-ὶν πσγϑὸκ τσρ** ἡ ἰδική σου οἰκία (ἡ ἰδική σου ἡ οἰκία σου) εἶναι μεγάλη κτλ.

Ἡ καταληκτικὴ αὕτη ἀντωνυμία, ὡς περιττή, δύναται νὰ παραλειφθῇ ἐκ τοῦ ὀνόματος ἐν τῷ α' καὶ β' προσώπῳ τοῦ ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ· π. χ. ⟨illegible⟩ καὶ ⟨illegible⟩ ἡ ἐμὴ οἰκία· ⟨illegible⟩ καὶ ⟨illegible⟩ ἡ ἡμετέρα οἰκία κτλ.

Ἐν τῷ γ' ὅμως προσώπῳ τοῦ τε ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ δὲν δύναται νὰ παραλειφθῇ· π. χ. ⟨illegible⟩ **ἀνὶν ἔϐ-ὶ** ἡ ἰδική του οἰκία (του) καὶ ⟨illegible⟩ **ἀνλαρὶν ἔϐ-ὶ** ἡ ἰδική των οἰκία (των), καὶ οὐχὶ ⟨illegible⟩ **ἀνὶν ἔϐ** καὶ ⟨illegible⟩ **ἀνλαρὶν ἔϐ.**

Ὁ λόγος δὲ τούτου εἶναι ὁ ἑπόμενος συντακτικὸς κανών.

§ 34. *Προσδιορισμὸς κατὰ γενικήν.* Ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὁ κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς τοῦ ὀνόματος δύναται νὰ προταχθῇ ἢ ἐπιταχθῇ· ὡς τοῦ πατρὸς ὁ οἶκος ἢ ὁ οἶκος τοῦ πατρός.

Ἐν δὲ τῇ ὀθωμανικῇ, ἡ μὲν γενικὴ πάντοτε προηγεῖται κατὰ τὴν τουρκικὴν σύνταξιν*, τὸ δ' ὄνομα οὐ μόνον ἐπιτάσσεται, ἀλλὰ καὶ λαμϐάνει ἐκ περισσοῦ τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν τοῦ γ' προσώπου (ς ἢ σ). Οὕτω τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα λέγεται : ⟨illegible⟩ **παϸανὶν**

* Ἐκτὸς τῆς τουρκικῆς συντάξεως ὑπάρχει καὶ ἡ περσικὴ σύνταξις ὀνόματος καὶ γενικῆς, γινομένη ἀντιστρόφως, περὶ ἧς γίνεται λόγος ἐν τῷ Β' βιϐλίῳ τῆς Μεθόδου.

ἐϭί, οὐχὶ δὲ καὶ ἀντιστρόφως **ϯⲓⲗⲏ ⲟⲩⲓ**, ἢ ἄνευ ἀντωνυμίας, ἤτοι **ⲟⲩ ϯⲓⲗⲏ**.

Ἡ ὡς ἀνωτέρω προσθήκη τῆς καταληκτικῆς τριτοπροσώπου ἀντωνυμίας εἶναι ὅρος ἀπαραίτητος, διότι ἄνευ αὐτῆς ἡ σύνταξις χωλαίνει, καὶ ἑπομένως τὸ **ⲟⲩ ϯⲓⲗⲏ** εἶναι ἀσύντακτον.

Τὸ **ⲥ** τῆς τριτοπροσώπου καταληκτικῆς ἀντωνυμίας, ὡς ἐν ταῖς πλαγίαις πτώσεσι τοῦ ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ, οὕτω καὶ ἑπομένων τῶν προθέσεων **ⲉⲃⲟⲗ** καὶ **ⲟⲛ** λαμβάνει ὁ ἀντὶ **ⲥ** π. χ. **ⲟⲩ ⲉϭⲓ** ἡ οἰκία του, **ⲟⲩⲛⲁ ⲉϭⲓ-ⲓⲛ-ϯⲉ** ἐν τῇ οἰκίᾳ του, **ⲟⲩⲛⲁ ⲉϭⲓ-ⲓⲛ-ϯⲉⲛ** ἐκ τῆς οἰκίας του· **ⲃⲁⲃⲁ ⲡⲁⲡⲁ-ⲥⲏ** ὁ πατήρ του, **ⲛⲁⲓⲥⲙⲟⲩ ⲡⲁⲡⲁ-ⲥⲏⲛ-ϯⲁ** ἐν τῷ πατρί του. **ⲟⲩⲛⲁⲓⲗⲏ ⲡⲁⲡⲁ-ⲥⲏⲛ-ϯⲁⲛ** ἐκ τοῦ πατρός του, **ⲟⲩⲛⲁⲓⲗⲏ ⲡⲁⲡⲁ-ⲗⲁⲣⲏⲛ-ϯⲁⲛ** ἐκ τοῦ πατρός των κτλ.

ΘΕΜΑ.

١٥

بنم باشم تميزدر سنك صاچك آقدر انك صقالى سياهدر

بزم اسكله‌مز بيوكدر سزك صندالیه‌كز كنيشدر انلرك

كتابلرى يكيدر بنم قلم بورادەدر سنك ترجه نره‌ده انك باباسى

خسته‌در بزم خالى تميزدر سزك انختار نره‌ده انلرك

ترجه‌لرى ايو دكلدر بابامك دكانى بوشدر والده‌ك اوطه‌سى

طولودر عموجه‌سنك يازيخانه‌سى طاردر تيزه‌مزك باغچه‌سى

كوزلدر دايىكزك چوجغى چركيندر خاله‌لرينك قونده‌لرى بولدر

١٦

بغچه‌مزك صويى بغچه‌كزك صويندن دها طاتلى و دها لذيذدر

اوكز قاچ قاندر ايكى قات نوريه خانم نره‌ده نوريه خانم

الت و ذكيه خانم اوست قاتده‌درلر او بغچه‌نك آق انجيرلرى

شو بغچه‌نك سياه انجيرلرندن دها لذيذدر دون رؤف افندينك

بغچه‌سنده ايدك عزيز افندى و سعيد بك بوصباح ادهم بكك

يازيخانه‌سنده ايمشلر كتابكز اومزك اوست قاتنده بزم اوطه‌ده‌در

قونده‌مزخانه‌كزك آلت قاتنده قرداشكزك اوطه‌سنده‌در خاله‌مزك

خانه‌سى داعيكزك اوندن اوچ آرشون دها كنيشدر

15

Τὸ ἐμὸν πέδιλον εἶναι ἐδῶ· τὸ ἰδικόν σου βιβλίον εἶναι ἐκεῖ· ὁ ἰδικός σου σκίμπους εἶναι καθαρός· ἡ ἡμετέρα καθέδρα εἶναι πλατεῖα· ὁ ὑμέτερος μύσταξ εἶναι λευκός· ἡ ἰδικὴ των κόμη εἶναι μέλαινα· ὁ ἐμὸς θεῖος ἐκ πατρὸς εἶναι ἐν τῷ γραφείῳ του· ὁ σὸς θεῖος ἐκ μητρὸς εἶναι ἐν τῷ καταστήματί μου· ἡ ἰδικὴ του θεία ἐκ πατρὸς εἶναι πολὺ ἀδιάθετος· ὁ ἡμέτερος κῆπος εἶναι κατὰ δώδεκα πήχεις πλατύτερος τοῦ ὑμετέρου· τὸ ὑμέτερον δωμάτιον εἶναι

κατὰ τρεῖς πήχεις στενότερον τοῦ ἐμοῦ· τὸ σχολεῖον αὐτῶν εἶναι τριώροφον· ὁ διδάσκαλός μας εἶναι ἐν τῇ ἄνω ὀροφῇ· ἡμεῖς ἤμεθα ἐν τῇ κάτω ὀροφῇ· τὸ σῦκον τοῦτο εἶναι λευκότερον ἐκείνου· τὸ κυδώνιον τοῦτο εἶναι νοστιμώτερον τοῦ ῥοδίου ἐκείνου· τὸ χρυσόμηλον τοῦτο εἶναι ξινότερον ἐκείνου τοῦ λεμονίου.

16

Ὁ κῆπος τῆς οἰκίας· ὁ μέγας κῆπος τῆς οἰκίας· ἐν τῷ κήπῳ τῆς οἰκίας· ἐν τῷ μεγάλῳ κήπῳ τῆς οἰκίας· ἐκ τοῦ κήπου τῆς οἰκίας· ἐκ τοῦ μεγάλου κήπου τῆς οἰκίας· τὸ εὐρὺ δωμάτιον τοῦ πατρός· ἐν τῷ εὐρεῖ δωματίῳ τοῦ πατρός· ἐκ τοῦ εὐρέος δωματίου τοῦ πατρός· τὰ ὡραῖα ἄνθη τοῦ μικροῦ κήπου· ἐν τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι τοῦ μικροῦ κήπου· ἐκ τῶν ὡραίων ἀνθέων τοῦ μικροῦ κήπου· ὁ ὀρθὸς λόγος ἐκείνου τοῦ γέροντος ἀνθρώπου· ἐν τῷ ὀρθῷ λόγῳ ἐκείνου τοῦ γέροντος ἀνθρώπου· ἐκ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἐκείνου τοῦ γέροντος ἀνθρώπου· χθὲς ἐσπέρας ἤσο λέγει, ἐν τῷ ὡραίῳ κήπῳ τοῦ Ἐτὲμ πασᾶ· σήμερον τὸ πρωὶ ἤμεθα, λέγει, ἐν τῷ μεγάλῳ καταστήματι τοῦ ἐκ πατρὸς θείου σας· ἐγὼ δὲν ἤμην, λέγει, χθὲς ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ πατρός μου· σὺ δὲν ἦσο, λέγει, ἐν τῷ κήπῳ τοῦ θείου σου· ὁ υἱὸς τοῦ γείτονός μας δὲν ἦτο, λέγει, ἐν τῷ δωματίῳ τῆς μητρός του· ἦτο ἐν τῷ ὑμετέρῳ καταστήματι· ἐκ πόσων ὀροφῶν εἶναι (σύγκειται) ἡ μεγάλη οἰκία τοῦ Σαὶτ ἐφένδη· ἡ μικρὰ οἰκία τοῦ Ὀσμὰν πασᾶ εἶναι, λέγει, τριώροφος· ὁ ὡραῖος ἐκεῖνος τάπης εἶναι ἐν τῇ κάτω ὀροφῇ τῆς οἰκίας τοῦ Ρεοὺφ πασᾶ· τὸ δωμάτιόν μου εἶναι ἐν τῇ ἄνω

ὀροφῇ τῆς οἰκίας· ἡ κόμη μου εἶναι λευκοτέρα τῆς ἰδικῆς σου γενειάδος· ὁ μύσταξ του εἶναι μᾶλλον μέλας τοῦ ἰδικοῦ μου· τὸ ῥόδον σου εἶναι καλλίτερον τοῦ ἡμετέρου· τοῦτο τὸ ὡραῖον πτηνὸν εἶναι ἐκείνου τοῦ μικροῦ παιδός· ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης δὲν εἶναι εὐχαριστημένος ἐκ τοῦ υἱοῦ τῆς γυναικὸς ἐκείνης.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

انك او تميز بك در انلرك سفره بردر چچجك بو انك بغچەدن
ايمش اوغل انك ايمش كيفسز ساعت بنم ايمش انك بابادە
قپو مكتبك ايمش قپالى انلرك صو صغوقدر

ΜΑΘΗΜΑ 10ον

Ὑποθετικὸς ἐνεστὼς τοῦ συνδετικοῦ καταφατικός: ايسەم **ایسه-م** ἐὰν ὦ· ايسەك **ایسه-ك** ἐὰν ᾖς κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 74).

Ἀποφατικός: دكل ايسەم **دكل ایسه-م** ἐὰν δὲν ὦ· دكل ايسەك **دكل ایسه-ك** ἐὰν δὲν ᾖς κτλ. (βλ. αὐτόθι σ. 75 § 70).

قوپك **κιοπέκ**, κύων	تاشچاق **καπαχάτ**, πταῖσμα
كدى **κεδί**, γαλῆ	قوشلق **καβάκ**, καθῆκον
قاون **καούν**, πέπων	چفت **τσίφτ**, ζεῦγος·
قاربوز **καρπούζ**, ὑδροπέπων	لازم **λαζίμ**, ἀναγκαῖος
الما **ἐλμά**, μῆλον	يورتمك **γιορτῆκ**, ἐσχισμένος
بادم **πατέμ**, ἀμύγδαλον	چوروك **τσορόκ**, σεσηπώς·

قدر قدّار, ὅσον	چوچ تزیبیز, κάρυον
قرداش ر ارکاش ڤ قرداش ڤ یر (ڤ	باش اوست ὅστ πάς, ἐνδυμασία
یرکیک) قارنیتاس, ἀδελφός;	شراب ثیراپ, οἶνος
قرداش زیر کیز قارنیتاس, ἀ-	قاز راکا, ρακή
[δελφή	دخی تاخی ڤ او تیه کای

Ἐπιφώνημα: ⊤ ἄ βεβαίως.

Ἡ λέξις باش اوست ὅστ-πὰς *ἐνδυμασία* εἶναι σύνθετος ἐκ τῆς اوست *ἐπάνω* καὶ باش πὰς *κεφαλή*, ἑκατέρα τῶν ὁποίων λαμβάνει τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν· π. χ. باشم اوستم ὅστ-ὸμ πασ-ήμ *τὰ ἐνδύματά μου*· باشك اوستك ὅστ-ὸν πασ-ήν *τὰ ἐνδύματά σου* κτλ.

Ἐκφράσεις: ماڤیڤ ی نه بازنڤ-یم (τί καθῆκόν μου;) τί μοι μέλει; کاڤیڤ ی نه بازنڤ-سین (τί καθῆκόν σου;) τί σοι μέλει; κτλ.

دکل ماماڤیڤ بازنڤیم-ده تیگل (ἐν τῷ καθήκοντί μου δὲν εἶναι) δέν μοι μέλει· دکل ماکاڤیڤ (ἐν τῷ καθήκοντί σου δὲν εἶναι) δέν σοι μέλει κτλ.

دده کیماخات قپاخات **καπαχὰτ κιμτέ τιρ** (τὸ σφάλμα ἐν τίνι εἶναι;) τίς πταίει; دده ینه قپاخات (τὸ σφάλμα εἶναι ἐν ἐμοί) ἐγὼ πταίω.

§ 35. *Συγκριτικὸν ἰσότητος.* Τὸ ἡμέτερον διὰ τοῦ τόσον ὅσον ἢ ἁπλῶς διὰ τοῦ ὅσῳ ἐκφερόμενον συγκριτικὸν τῆς ἰσότητος ἐκφέρεται ἐν τῇ Τουρκικῇ διὰ τοῦ μορίου قدر **καδὰρ** ὅσον.

Καθὼς δ' ἐν τῷ *συγκριτικῷ τῆς ὑπεροχῆς* (§ 17) ὁ προσδιορισμὸς προηγεῖται τοῦ ἐπιθέτου μετὰ τῆς προθέσεως دن **τὰν-τὲν** (ἀπό), οὕτω καὶ ἐνταῦθα ὁ προσδιορισμὸς προηγεῖται μετὰ τοῦ μορίου قدر ὅσον· π. χ.

احمد بك افندیدن دها زنگین ایمش ὁ Ἀχμὲτ βὲης ἀπὸ τὸν Μεχμὲτ ἐφέντην (**Μεχμὲτ ἐφέντη-τεν**) πλουσιώτερος εἶναι, ἤτοι εἶναι πλουσιώτερος τοῦ Μεχμὲτ ἐφένδη·

احمد بك افندی قدر زنگین ڤ دکلدر ὁ Ἀχμὲτ βὲης εἶναι ἢ δὲν εἶναι τόσον πλούσιος, ὅσον ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης (**Μεχμὲτ ἐφέντη καδὰρ**)· κατὰ λέξιν: ὁ Ἀχμὲτ βὲης, ὅσον ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης, πλούσιος εἶναι ἢ δὲν εἶναι.

Ὡς φαίνεται ἐν τῷ ἀνωτέρω παραδείγματι, τὸ μόριον قدر τίθεται μετὰ τὴν λέξιν, ἥτις παρ' ἡμῖν λαμβάνει τὸ ὅσον.

Τὸ μόριον τοῦτο μετὰ κυρίων ὀνομάτων ἢ προσηγορικῶν συντάσσεται ὀνομαστικῇ, ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρω παραδείγματι.

Μετὰ δὲ τῶν προσωπικῶν ἢ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν συντάσσεται γενικῇ· π. χ. سعید افندی کدر یورغون دکلدر ὁ Σαὶτ *ἐφένδης δὲν εἶναι τόσον κουρασμένος, ὅσον ἐγὼ* (πενὶμ *ἐμοῦ*)· سنك قدر چالشقان دکلسین *ἄνθρωπος τόσον φιλόπονος, ὅσον σὺ* (σενὶν σοῦ).

Μετὰ τοῦ γ' ὅμως πληθυντικοῦ προσώπου τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας, ὡς καὶ μετὰ τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τῶν τριῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, συντάσσεται ἐπίσης ὀνομαστικῇ· π. χ. انلر قدر قفیر دکلدر *ἀνλὰρ καδὰρ φακὴρ τεγίλ τιρ δὲν εἶναι τόσον πτωχός, ὅσον ἐκεῖνοι* κτλ.

§ 36. *Προσδιορισμὸς κατὰ γενικήν.* Εἴδομεν (§ 34) ὅτι ὁ κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς προηγεῖται κατὰ τὴν τουρκικὴν σύνταξιν. Ἐπὶ ποσότητος ὅμως συνήθως ἕπεται· π. χ. اوندن بر چيفت قويونك **بڑ تڤلڤ كويونطره** ἓν ζεῦγος ὑποδημάτων (κατὰ λέξιν: ἓν ζεῦγος ὑποδήματα).

Οὐχ ἧττον δύναται κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα νὰ προταχθῇ καὶ ἡ γενική· π. χ.

چيفتي شو قويونك **كويونطرانڭ اوڤ تڤلڤسي** τῶν ὑποδημάτων τὸ ζεῦγος τοῦτο· اكيسي قويونك **كويونطرانڭ اكيدي** τὰ δύο τῶν ὑποδημάτων.

§ 37. *Μόρια.* Οἱ σύνδεσμοι دخي **داخي** ἢ اوده **تە** (καὶ) ἐπιτάσσονται, ὁ δὲ σύνδεσμος اوده διαφέρει τῆς προθέσεως اوده **تە-تە** (ἐν) διότι ὁ τόνος του ἐγκλίνεται· π. χ. اوچ **پەنتە** καὶ ἐγώ, **كاڤ** بندە **پەنتە** ἐν ἐμοί.

§ 38. *Διαφορὰ συμπλεκτικῶν.* Ὁ σύνδεσμος ى **يە** (καὶ) συμπλέκει δύο ἀλλεπαλλήλα ὀνόματα ἢ ἐπίθετα εὑρισκόμενα ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει, τιθέμενος ἐν ἀρχῇ τοῦ δευτέρου ὀνόματος ἢ ἐπιθέτου· π. χ. احمد و محمد افندیلر **قرنداشلرمدر** ὁ Ἀχμὲτ καὶ ὁ Μεχμὲτ εἶναι ἀδελφοί μου· احمد افندی كنج و زنكين ى ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης εἶναι νέος καὶ πλούσιος.

Οἱ δὲ دخي **داخي** ἢ اوده **تە** συμπλέκουσι δύο ὀνόματα εὑρισκόμενα ἐν δύο ἀλλεπαλλήλοις προτάσεσι, τιθέμενοι ἐν τέλει τοῦ δευτέρου ὀνόματος· π. χ. احمد زنكين ايسه محمد دخي **داخي** (ἢ محمد دخي) **Ἀχμὲτ ζεν-γκὶν ἰσέ, Μεχμὲτ τε** (ἢ **Μεχμὲτ ταχὶ**) **φακὶρ τεγὶλ** ἐὰν ὁ Ἀχμὲτ εἶναι πλούσιος, καὶ ὁ Μεχμὲτ δὲν εἶναι πτωχός.

Ὁ اوده συμπλέκει καὶ δύο ὀνόματα ἀλλεπάλληλα εὑρισκόμενα ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει ἐπαναλαμβανόμενος ἐν τέλει καὶ τῶν δύο· π. χ. زنكينلر يك احمد اوده محمد اوده كل ὁ Ἀχμὲτ καὶ ὁ Μεχμὲτ (**Ἀχμέτ-τε, Μεχμέτ-τε**) εἶναι πολὺ πλούσιοι.

§ 39. *Ὀνόματα συγγενείας ἢ σχέσεως.* Ταῦτα ὡς προσδιορισμοὶ προτάσσονται τῶν κυρίων ὀνομάτων· π. χ. قرنداشكز ذكي خانم **κὶζ καρνταάσνὶζ Ζεκιὲ χανήμ,** ἡ ἀδελφὴ ὑμῶν, ἡ κυρία Ζεκιέ· دوستكز عزيز يك **τοστσνὸζ Ἀζὶζ βέη,** ὁ φίλος σας, ὁ Ἀζὶζ βέης.

Ἐνίοτε ὅμως ἐπιτάσσονται· ὡς عزيز دوستم يك ὁ Ἀζὶζ βέης, ὁ φίλος ἡμῶν.

Σύνταξις λέξεων. Τὸ ἐπίθετον رڭ λαζίμ *ἀναγκαῖος* συντάσσεται δοτικῇ· π. χ. بنه كتاب يڭ **ἀνὰ** κιτὰπ λαζίμ **τιρ** *ἐμοὶ βιβλίον ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἤτοι ἀναγκαιοῖ.*

Προηγουμένης τῆς ἐρωτηματικῆς ى ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ *τί μοι μέλει·* π. χ. رڭ ى بك **ἀνὰ** νὲ λαζίμ ؟ رڭ ى سكا νεμὲ λαζίμ *τί μοι ἀναγκαῖον, ἤτοι τί μοι μέλει·* رڭ ى سكا **σανὰ** νὲ λαζίμ ؟ رڭ نه νενὲ λαζίμ. *τί σοι ἀναγκαιοῖ ἤτοι τί σοι μέλει.*

Τὸ رڭ δύναται καὶ νὰ παραλειφθῇ ἐκ τῶν τοιούτων φράσεων· π. χ. ى بك **ἀνὰ** νὲ *τί μοι,* ἤτοι *τί πρὸς ἐμέ;* ى سكا **σανὰ** νὲ *τί πρὸς σέ;* κτλ.

ΘΕΜΑ.

17

بن زنكين ايسەم سنده فقير دكلسين آ بز خصم دكل ايسەك
پيانجيده دكلز انلر اختيار ايسەلر بزده كنج دكلز آ الما
ايو دكل ايمش چوروك ايمش سكا نه لازم سزك قيز قرنداشكز
زنكين ايسه نەمزه لازم بزم ار قرنداشمز مكتبده دكل ايسه سنك
نه وظيفەك سزك اوستكز باشكز برتيق ايسه كيمك وظيفەسنده
رؤف بك نصل احد افندى نصل چالشقانيدرلر رؤف بك ده
احد افندىده بك چالشقان چوجقلردر بنم قوندرەمك برلى
برتيق ايسه قرنداشكز ككينك ايكيسىده برتيقدر

81

بندن دها خشنوددر بنم قدر خشنود دكلدر اندن دها
چالشقانسين انك قدر چالشقان دكلسين سزدن دها كوچكز
سزك قدر كوچك دكلز او مالر بونلردن دها طاتليدرلر
اونلر بونلر قدر طاتلى دكلدرلر بكا بر كتاب لازم سزه اتمك
لازم انلره بيچاق لازم بوكا قلم لازم سن چالشقان دكل
ايسەك قباحت كيمده نوريه خانم ذكيه خانمك قيزى ايسه ذكيه

خانم دخى نوريه خانمك والدەسيدر على افندىده بنم قدر
فقير ايمش رؤف پاشا مدحت بك افندى قدر بيوك دكلدر اندن
بك كوچكدر

18

Ἐὰν ἐγὼ εἶμαι πτωχός, τί πρὸς σέ· ἐὰν σὺ εἶσαι πλούσιος, τί πρὸς ἐμέ· ἐὰν ἐκεῖνος εἶναι ὀκνηρός, καὶ σὺ δὲν εἶσαι βεβαίως φιλόπονος· ἐὰν τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο εἶναι ψυχρόν, τοῦτο βεβαίως εἶναι θερμόν· ἐὰν σὺ δὲν εἶσαι ἐπιμελής, τίς πταίει; ἐὰν τὰ ἐνδύματά σου εἶναι ἐσχισμένα, τὸ σφάλμα βεβαίως δὲν εἶναι ἰδικόν μου· μοὶ ἀναγκαιοῖ ἓν ῥινόμακτρον· σοὶ ἀναγκαιοῖ ἓν ζεῦγος περικνημίδων· καὶ ῥινόμακτρα καὶ περικνημῖδες μοὶ ἀναγκαιοῦσι· τῶν περικνημίδων τὸ ζεῦγος τοῦτο εἶναι ἐσχισμένον· μᾶς ἀναγκαιοῖ μία γαλῆ· μᾶς ἀναγκαιοῦσι καὶ κύων καὶ γαλῆ· τοῖς ἀναγκαιοῖ ἓν ὡρολόγιον· τούτῳ ἀναγκαιοῖ τυρός· ἐκείνῳ ἀναγκαιοῖ μάχαιρα· εἶσαι φιλοπονώτερος ἐμοῦ· δὲν εἶμαι τόσῳ φιλόπονος, ὅσῳ σύ· εἶσαι πλουσιώτερος τοῦ Ἀλῆ ἐφένδης· δὲν εἶναι τόσῳ πλούσιος, ὅσῳ ὁ Ἀλῆ ἐφένδης· εἴμεθα γεροντότεροι ὑμῶν· δὲν εἴμεθα τόσῳ νέοι, ὅσῳ ὑμεῖς· ἐκεῖνοι εἶναι φιλαργυρότεροι αὐτῶν· οὗτοι δὲν εἶναι τόσῳ φιλάργυροι, ὅσον ἐκεῖνοι.

19

Ἐὰν ὁ Ρεοὺφ πασᾶς εἶναι ἀδελφὸς τῆς κ. Ζεκιέ, καὶ ἡ κυρία Ζεκιὲ εἶναι ἀδελφὴ τοῦ Ρεοὺφ πασᾶ· ἐὰν σὺ εἶσαι

πατὴρ τοῦ Ὀσμὰν βέη, καὶ ὁ Ὀσμὰν βέης εἶναι υἱός σου· ἐὰν τὸ κάρυον τοῦτο εἶναι σεσηπός, δὲν εἶναι βεβαίως καὶ ἐκεῖνο τὸ μῆλον· ὁ πέπων ἐκεῖνος δὲν εἶναι τόσον γλυκύς, ὅσον οὗτος ὁ ὑδροπέπων· πῶς εἶναι ἐκεῖνος ὁ πέπων; πῶς ὁ ὑδροπέπων; καὶ ὁ πέπων καὶ ὁ ὑδροπέπων εἶναι γλυκύτατοι· τὸ λεμόνιον τοῦτο εἶναι ξινότερον ἐκείνου τοῦ χρυσομήλου· σὺ δὲν εἶσαι τόσον πτωχός, ὅσον ἐγώ· ὁ ἄρτος οὗτος εἶναι περισσότερον ἁωλος ἐκείνου· ἐὰν ἡ ἀδελφή σου ἡ κυρία Νουριὲ δὲν εἶναι ἐν τῇ οἰκίᾳ της, ἐν τῇ οἰκίᾳ τίνος εἶναι;

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

بن سز قدر چالشقان دكلم محمد افندى بن قدر اختيار دكل

عزيز بك عثمان افندينك اوطه‌م بنم سزكندن قدر يوك دكل

بغچه انلرك بيوك قدر جومرددر يازيخانه انك دكل تميز

پكدر درت چوجقلر

ΜΑΘΗΜΑ 11.

Μετοχὴ χρονικὴ ἢ ἐναντιωματικὴ τοῦ συνδετικοῦ:

(Βλ. Γραμ. σ. 74 § 75).

Καταφατική	*Ἀποφατική*
ايكن ايكن	ايكن دكل ايكن

ἐνῷ εἶμαι, ἐνῷ εἶσαι κτλ.—ἐνῷ δὲν εἶμαι, δὲν εἶσαι κτλ.

Ἡ μετοχὴ αὕτη εἶναι ἄκλιτος, ἀναφέρεται δὲ καὶ εἰς τὰ τρία πρόσωπα τοῦ τε ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

كيف كيفْ, διάθεσις	محله محاللّه, συνοικία
ال ἔλ, χείρ	يول يولْ, ὁδός, πορεία
حال χάλ, κατάστασις	سوقاق صوقاق (ἢ زقاق) ὁδὸς
چوق τσὸκ, πολύς	نومرو (ἢ نمرو) νοῦμρο ἀριθμός
آز ἄζ, ὀλίγος, η, ον	... تى دέμ, μέρος, διαμέρι-
طات τάτ*, γεῦσις	[σμα πόλεως.

* Τῆς λέξεως طات τὸ ληκτικὸν ت τρέπεται εἰς د ὅταν κλίνηται, ὡς καὶ ὅταν λαμβάνῃ τὰς καταληκτικὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας· π. χ. طادم τάτ-ήμ ἡ γεῦσίς μου, طادك τατ-ήν ἡ γεῦσίς σου κτλ.

Ἀριθμητικά: يكرمى γιγιρμὶ εἴκοσι, يوز γιοὺζ ἑκατόν, اوتوز τριάκοντα κτλ. (Βλ. Γραμμ. σ. 44 α').

Ἐκφράσεις: كيفكز نصل κεϊφινίζ νάσηλ (ἡ διάθεσις ἡμῶν πῶς;) πῶς ἔχετε;

ελιμ-τέ-τιρ ἐν τῇ χειρί μου εἶναι, ἤτοι ἐπ' ἐμοί εἶναι, ἢ δύναμαι νὰ τὸ πράξω.

ελιν-τέ τιρ ἐν τῇ χειρί σου, ἤτοι ἐπὶ σοί εἶναι κτλ.

Ὀνόματα συνοικιῶν καὶ ὁδῶν: اوغلى كك **Μπέη ὠγλοῦ** Σταυροδρόμιον· طلغه **Γαλάτα** Γαλατᾶς· ڤنار **Φενὲρ** Φανάριον· طاطلى **Ταταύλα** Τατάουλα· عبدى صوباشى **Ἀπτῆ σοῦ πασᾶ**· آغا جمعه **Τζα'ϕὲρ ἀγᾶ**· قبور بلى **Κουποὺρ πελί**· تخته منارە **Ταχτὰ μιναρέ.**

Τὸ ληκτικὸν ς τῶν: اغلى كك — عبدى صوباشى — قبور بلى εἶναι καταληκτικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου καὶ τρέπεται εἰς ὁ ἑπομένων τῶν προθέσεων ون — دە· π.χ. اوغلنده كك **Μπέη ὠγλ-ουν-τὰ** ἐν Σταυροδρομίῳ· اوغلندن كك **Μπέη ὠγλ-ουν-τὰν** ἐκ Σταυροδρομίου.

§ 40. *Πλάγιαι προτάσεις.* Ἐν τῇ τουρκικῇ αἱ πλάγιαι προτάσεις προηγοῦνται τῆς κυρίας. Ἑπομένως ἡ διὰ τῆς ἀνωτέρω χρονικῆς ἢ ἐναντιωματικῆς μετοχῆς γινομένη πλαγία πρότασις προηγεῖται τῆς κυρίας· π. χ. او بيّر دكل ايكن طمكلردن **ὦ ϕακὴρ ἐγὼ ἰκὲν ταμακιάρ ἐτο** ἐκεῖνος πτωχὸς ἐνῷ δὲν εἶναι, φιλάργυρος εἶναι· ἤτοι ἐκεῖνος εἶναι φιλάργυρος, ἐνῷ δὲν εἶναι πτωχός (καίπερ μὴ πτωχός).

§ 41. *Παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως.* Ἐπὶ ὀνομάτων συνοικιῶν καὶ ὁδῶν παραλείπεται μὲν ἡ πτωτικὴ κατάληξις τῆς γενικῆς, ἡ ἑπομένη ὅμως λέξις **مجه μαχαλλὲ** συνοικία ἢ **سوكاق σωκάκ** ὁδὸς λαμβάνει κατὰ τὸν κανόνα (§ 34)

ἐν τέλει τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν τοῦ γ' προσώπου ς ἢ سى· π.χ. عبدى صوباشى **Ἀπτῆ σοῦ πασᾶ μαχαλλε-σῆ** συνοικία Ἀπτῆ σοῦ πασᾶ, ἀντὶ عبدى صوباشى.

§ 42. *Ἐπιθετικὴ* ك. Εἴδομεν (§ 21) ὅτι ἡ ἀντωνυμία αὕτη ἐπέχει θέσιν ὀνόματος παραλειπομένου. Αὕτη ὡς καταληκτικὴ προσαρτᾶται ἢ εἰς τὴν γενικὴν τῶν ὀνομάτων καὶ ἀντωνυμιῶν· ὡς بنم اوم شودر **πενὶμ ἐδίμ σοῦ ἐτο**· **παπανζὶν-κὶ νέρεϊε** ἡ ἐμὴ οἰκία εἶναι αὕτη· ἡ τοῦ πατρός σας (ἤτοι, ἡ οἰκία τοῦ πατρός σας) ποῦ;

Ἢ εἰς ὀνόματα ἐμπρόθετα ἤτοι ἔχοντα τὴν πρόθεσιν ده (ἐν)· ὡς اوطه‌دكى **παπατα-κὶ** ὁ, ἡ, τὸ ἐν τῷ πατρί· اوطه‌دكى **ὠτατα-κὶ** ὁ, ἡ, τὸ ἐν τῷ δωματίῳ.

Μετὰ τῶν τελευταίων ὅμως δύναται νὰ τίθηται καὶ τὸ ὄνομα, ὅπερ προσδιορίζουσι· ὡς اوطه‌دكى **παπατα-κὶ ἐλμὰ** τὸ ἐν τῷ πατρὶ μῆλον· صو اوطه‌دكى **ὠτατα-κὶ σοῦ** τὸ ἐν τῷ δωματίῳ ὕδωρ (βλ. § 212).

§ 43. *Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία* نصل **νάσηλ,** ὅταν μὲν προσδιορίζῃ ὄνομα, εἶναι ἀντωνυμία· π. χ. ادم نصل **νάσηλ ἀτὲμ** ποίου εἴδους (ὁποιὸς τις;) ἄνθρωπος; Ὅταν δὲ προσδιορίζῃ ῥῆμα, εἶναι ἐπίρρημα· π. χ. نصلسكز **νάσηλ-σηνζ** πῶς εἶσθε, ἤτοι πῶς ἔχετε;

Τὰ ἐπιρρήματα ورا — شورا — اورا (βλ. § 14), ὡς ὄντα κυρίως ὀνόματα τόπου, λαμβάνουσι καὶ τὰς καταληκτικὰς κτητικὰς ἀντωνυ-

μίας· π. χ. μοῦ νέρε·μ ποῖον μέρος μου; σοῦ νέρε·ν ποῖον μέρος σου; σοῦ νέρε·σῆ ποῖον μέρος του; κτλ.

ΘΕΜΑ

19

بن ازمیرده ایکن سن سلانیکده ایدك او استانبولده ایکن بز

غلطه‌ده ایدك بز فناده ایکن انلر طاطاوله‌ده ایدیلر سن فقیر

دکل ایکن طمعکارسین بز زنکین دکل ایکن حالمزدن خشنودز

کیفکز نصل بن ایو دکلم سز نصلسکز قومشوکز رؤف

افندی فنا حالده‌در بو شی المده دکلدر سزك الکزده دکل ایسه

کیمك النده‌در بو نصل آدمدر بو میوه لیمون دکل ایکن

طادی لیمون قدر اکشیدر بو نصل شی

٢٠

ستمز فنار محله‌سی عبدی صوباشی زقاغز قبور بلی‌در خانه‌کز

قاچ نومرو طقوز نومرو سزککنك نومروسی قاچ اوراسی

نره‌سیدر طاطاوله طاطاوله دکل اشته طاطاوله بوراسی

قوندرمم کنیشدر بابامکی پك طاردر شوکت بك افندینکی

ایودر بو اتمك بوکونکی دکل دونکی‌در مکتبمز عبدی صوباشی

محله‌سنده قبور بلی سوقاغنده سکز نومروده‌در محله‌کزده‌کنك

نومروسی قاچ یانیده‌کی همشیره‌کز سزدن دها بیوکدر بو

دکانده‌کی قوندره‌لر ایو دکل عموجه‌مزك عبدی صوباشی محله‌سنده‌کی

دکانی دایکزك بك اوغلنده‌کی دکاندن دها کوزلدر

20

Ἐνῷ ἐγὼ ἤμην ἐν Γαλατᾷ, σὺ ἦσο ἐν Ταταούλοις· ἐνῷ σὺ ἦσο ἐν Σταυροδρομίῳ, ἐκεῖνος ἦτο ἐν Φαναρίῳ· ἐνῷ ἡμεῖς ἤμεθα ἐν Σμύρνῃ, ὑμεῖς ἦσθε ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἐνῷ ὑμεῖς ἦσθε ἐν Ἀδριανουπόλει, ἐκεῖνοι ἦσαν ἐν Ἰωαννίνοις· ἐνῷ ἐκεῖνος δὲν εἶναι συγγενής, εἶναι φίλος· ἐνῷ ἡμεῖς δὲν εἴμεθα πλούσιοι, εἴμεθα εὐχαριστημένοι· πῶς εἶναι ἡ κ. Νουριέ; δὲν εἶναι καλὰ (δὲν ἔχει καλῶς)· σὺ πῶς εἶσαι; εἶμαι καλά· ὑμεῖς πῶς εἶσθε; εἴμεθα ἐν κακῇ καταστάσει (κακῶς ἔχομεν)· τοῦτο ποίου εἴδους ἄνθος εἶναι; τοῦτο τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐφ' ὑμῖν (εἰς τὸ χέρι σας)· δὲν εἶναι ἐπ' ἐμοί· λοιπὸν ἐν τῇ χειρὶ τίνος εἶναι; (τίς δύναται νὰ τὸ πράξῃ)· εἶναι ἐν τῇ χειρὶ τῆς κυρίας Ζεκιέ· ὁ ἐν Ταταούλοις ἀδελφός σας εἶναι μεγαλείτερος ἡμῶν· τὸ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς ἀδελφῆς σας ρινόμακτρον δὲν εἶναι αὐτό, εἶναι ἐκεῖνο· ὁ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Μεχμὲτ βὲη κάλαμος εἶναι ἐμός· ὁ ὑμέτερος ποῦ εἶναι; ἡ ἐν τῇ συνοικίᾳ Κουποὺρ πελὶ οἰκία τοῦ ἀδελφοῦ μου εἶναι μικροτέρα τῆς ἐν τῇ συνοικίᾳ Ταχτὰ μιναρὲ οἰκίας τῆς ἀδελφῆς σας.

21

Ποῖον μέρος εἶναι ἐκεῖνο; εἶναι τὸ Σταυροδρόμιον· δὲν εἶναι· ἰδού! τὸ Σταυροδρόμιον εἶναι ἐκεῖνο· τοῦτο τὸ μέρος εἶναι τὸ Φαναρίον· ποῦ εἶναι ἡ οἰκία ὑμῶν; ἡ οἰκία ἡμῶν εἶναι ἐν Φαναρίῳ, ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἀπτῆ σοῦ πασῆ, ὑπ' ἀριθμὸν ἑξήκοντα πέντε· ποῖος (πόσος) εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῆς οἰκίας ὑμῶν; ἑκατὸν τεσσαράκοντα πέντε· τὸ ἡμέτερον διαμέρισμα εἶναι τὸ Φαναρίον· οὗτος ποίου εἴδους ἄνθρωπος εἶναι; ἡ θύρα τῆς οἰκίας ἡμῶν εἶναι εὐρεῖα· ἡ τῆς ὑμετέρας οἰκίας εἶναι εὐρυτάτη· τὸ μῆλον τοῦτο εἶναι περισσότερον νόστιμον ἐκείνου τοῦ κυδωνίου· ἐκεῖνο τὸ σῦκον δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ξοινὸν ἐκείνου τοῦ δμφακος· ἐκεῖνο τὸ χρυσόμηλον εἶναι τόσον γλυκύ, ὅσον αὐτη ἡ σταφυλή· μοὶ ἀναγκαιοῖ ἓν ζεῦγος ὑποδημάτων· τῶν ὑποδημάτων τὸ ζεῦγος τοῦτο δὲν εἶναι καλόν.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

خانه‌کز بو فنار محله‌دکی دکانکز قبور بلی سوقاقدکی او

عموجه‌مکی زاده بو اوطه سزك اوطه‌کزك قدر صیچاق دکلدر

خانه‌کزك اوست قات خانه‌کزك اوست قاتدکی اوطه بو فقیر

قارینك اوطه‌دن دها کوچکدر

ΜΑΘΗΜΑ 12.

التون ἀλτούν, χρυσὸς	ایپك ἰπέκ, μέταξα
پامووق παμοὺκ ἢ βαμβάξ	ایپکلی ἰπεκ-λί, μεταξωτὸς
پامووقلی παμουκλοῦ, βαμβακερὸς	یومشاق γιούμσακ, μαλλίον
کومش κόμος ἢ γκιουμοὺς [ἄργυρος	کتان κετέν, λινὸν
	یوخسه یوکسك γιώχσα ἢ γιώχσα εἰδεμὴ [σα

Κύρια ὀνόματα: عمر **Ὀμέρ**· عوني **Ἀβνῆ**.

§ 44. *Ἐρώτησις*: Ἡ ἐρώτησις ἐκφέρεται διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ τῶν ἐρωτηματικῶν ἐπιρρημάτων, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ· π. χ. كيم او ὦ κίμ τιρ, ἐκεῖνος τίς εἶναι; ده‌مه‌ى افندى ἐπὶ τῆς **Ἀλῆ ἐφέντη νέρεδε**, ὁ Ἀλῆ ἐφέντης ποῦ (εἶναι); نه‌دن او ὦ **νέ τιρ**, ἐκεῖνο τί εἶναι;

Ὅταν ὅμως δὲν ὑπάρχῃ ἐν τῇ προτάσει ἐρωτηματική τις ἀντωνυμία ἢ ἐπίρρημα, τότε ἡ ἐρώτησις ἐκφέρεται οὐχὶ μόνον διὰ τῆς ἐντάσεως τῆς φωνῆς, ὡς παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ἐρωτηματικοῦ μορίου ى mi: ὡς افندى يومى **Ἀλῆ ἐφέντη ποῦ-μι-τιρ**, ὁ Ἀλῆ ἐφέντης εἶναι οὗτος;

Τὸ μόριον τοῦτο τίθεται πάντοτε ἐν τέλει ἐκείνης τῆς λέξεως, περὶ ἧς ἡ ἐρώτησις· π. χ. ἡ πρότασις:

ايدك مكتبده دون سن **دېن تدن مكتبده ايتين,** سو خثيس ان تې سخولې ايسته, گينه‌تاى ارتوماتيكوس وس اكسيس:

1] ايدك مكتبده دون سن سو خثيس ان تې سخولې (ې الاخوو) ايسته;

2] ايدك مكتبده دونى سن سو ان تې سخولې خثيس (ې الليمېرا) ايسته;

3] ايدك مكتبده دون سنى ان تې سخولې خثيس سو (ې الوس تيس) ايسته;

Ως φαινεται ανωτερω, ἡ λεξις περι ἡς ἡ ερωτησις, ειτε υποκειμενον ειναι, ειτε χρονικος ἡ τοπικος προσδιορισμος, λαμβανουσα το μοριον ς πρεπει να τιθηται χαριν εμφασεως προ του ρηματος, και ουχι εν τῃ συνηθει θεσει.

Το μοριον τουτο μονον κατοπιν του συνδετικου δεν τιθεται, αλλα προστιθεται εις την αμεσως προ αυτου λεξιν· εν δε τῳ αποφατικῳ παρεντιθεται μεταξυ του ك και του συνδετικου· π.χ. يوخسه دكلمز زنكينمز **زنگكين-مى-يم يوخسه-دا تيگيل-مى-يم,** πλουσιος ειμαι ἡ δεν ειμαι;

§ 45. *Παραλειψις κατηγορουμενου και συνδετικου.* Επι διαζευκτικης ερωτησεως, το κατηγορουμενον και το συνδετικον παραλειπονται εκ του δευτερου μερους, ως εξυπονοουμενα εκ του πρωτου· π. χ. او المى چوروكدر يوخسه يو جوزى (چوروكدر) ايكسنو το μηλον σεσηπος ειναι; ἡ τουτο το καρυον (σεσηπος ειναι);

§ 46. *Παραλειψις διαζευκτικου.* Και ὁ διαζευκτικος **يوخسه يوخ-سا,** δυναται να παραλειφθῃ· π. χ. او المى چوروكدر يو جوزى (يوخسه) ايكسنو το μηλον σεσηπος ειναι, (ἡ) τουτο το καρυον;

§ 47. *Συγκριτικον ελασσονος.* Το παρ' ἡμιν δια του ἡττον ἡ ολιγωτερον εκφερομενον συγκριτικον γινεται εν τῃ τουρκικῃ ως και το συγκριτικον της υπεροχης (§ 17), μετα μονης της διαφορας οτι μετα το μοριον دها προ του επιθετου τιθεται ἡ λεξις ازّ ἁζ ἡττον, ολιγωτερον· π. χ. احمد محمدن دها زنكيندر ὁ Αχμετ ειναι πλουσιωτερος του Μεχμετ· احمد محمدن دها آز زنكينمدر ὁ Αχμετ ειναι ολιγωτερον πλουσιος του Μεχμετ;

Το μοριον دها δυναται και να παραλειπηται· π. χ. احمد محمدن آز زنكينمدر.

Μετουσιαστικα. Τα ονοματα της ὑλης, ἐξ ἡς ειναι τι κατεσκευασμενον, χρησιμευουσιν εν τῃ τουρκικῃ και ως επιθετα· π.χ. كيك چوراپ ἰπεκ τσωρἀπ *μεταξωτη περικνημις·* ساعت التون ἀλτουν σααt *χρυσουν ὡρολογιον.*

Ὀνοματα τεχνιτων ἡ επαγγελματιων. Ταυτα γινονται δια της καταληξεως جى تζῆ, τζῖ ἡ τσή, τσί· π. χ. پيتيرچى πεϊνιρ-τζῖ *τυροπωλης·* قوندره كونترα-τζῆ *πεδιλοποιος·* التكچى ἐτμεκ-ταί, *ἀρτοποιος·* ساعتچى σααt-τσῆ *ὡρολογοποιος.*

Τα ονοματα ταυτα ως διορισμοι προηγουνται των κυριων ονοματων, ἅτινα προσδιοριζουσι· π. χ. على ساعتچى ὁ *ὡρολογοποιος Αλῆς.*

ΘΕΜΑ.

٢١

بواپك چوراب كيمكدر سزكيدر يوخسه قيز قرنداشكزكى او
التون ساعت سنكميدر يوخسه نوريه خانمكميدر بن معلميم
شاكردمیم قومشوكز ساعتجيميدر نه‌در بو منديل پاموقليمى
يوخسه ايپكلىمى بو كومش ساعتمى على افندينك او ايپك
منديلى عمر بك افندى سزميسكز زنكين بنى ايمشم قرنداشمى
او انجير بو اوزومدن آز طاتليميدر انك قدر طاتلى دكليدر دها
زيادهٔ طاتلى دكليدر بو چوجق سفره‌جى احمدك دكليدر

٢٢

دون تياتروده‌مى ايديكز تياتروده دونمى ايديكز دون تياتروده
سزمى ايديكز ار قرنداشكزمى ايدى بو الماى چوروك يوخسه
او جويزمى ازميرك اوزومىمى دها ايو انجيريمى دون بالوده
عزيز بكمى ايدى رؤف افنديمى بو صباح چارشوده بنى ايمشم
عموجه‌مى ساعتمى لازم اتمكمى قلم سكامى لازم اكامى سزدن
دها بيوك نوريه خانمى ادهم بكمى اوطه‌كزك پنجره‌سيمى آچيق
قپوسيمى بن سنك اوغلك دكلمیم سن بنم پدرم دكليسين

22

Ἐγὼ τραπεζοκόμος εἶμαι; ἐκεῖνος ὡρολογοποιὸς εἶναι; ἡμεῖς ὑποδηματοποιοὶ εἴμεθα; ὑμεῖς πωληταὶ ὕδατος ἐστέ; Τίνος εἶναι ἐκεῖνος ὁ σκίμπους; ὑμέτερος εἶναι ἢ ἐκείνου τοῦ μπλοπώλου; ἡ κόρη ἐκείνη εἶναι τοῦ ἐκ μητρὸς θείου ὑμῶν ἢ τοῦ ἐκ πατρός; πόση εἶναι ἡ ὥρα; ἡ οἰκία αὕτη κατὰ πόσους πήχεις εἶναι ὑψηλοτέρα ἐκείνου τοῦ καταστήματος; τὸ κατάστημα ἐκεῖνο εἶναι ὀλιγώτερον ὑψηλὸν τῆς οἰκίας ἐκείνης; ἐκεῖνος ὁ τάπης εἶναι ὡραιότερος, ἢ ἐκεῖνο τὸ ὡρολόγιον; τὸ ὡρολόγιον ἐκεῖνο εἶναι ἧττον ὡραῖον ἐκείνου; ἡ γενειὰς ἡμῶν εἶναι λευκοτέρα, ἢ ἡ κόμη ὑμῶν; ἡ γενειὰς ὑμῶν εἶναι ὀλιγώτερον λευκὴ τῆς κόμης ἡμῶν; τοῦτο τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐν τῇ χειρὶ ὑμῶν ἢ οὔ; (δύνασθε νὰ τὸ πράξητε ἢ οὔ;)· ἐγὼ ἀδελφός σου δὲν εἶμαι; σὺ θεῖός μου (ἐκ πατρὸς) δὲν εἶσαι; ὁ Ἀλῆ ἐξένδης ἀδελφὸς τοῦ Ὀμὲρ βέη δὲν εἶναι;

22

Τὸ χρυσοῦν τοῦτο ὡρολόγιον τίνος εἶναι; εἶναι τοῦ ὑποδηματοποιοῦ Ἐτέμ· τὰ ἐνδύματά σας εἶναι καθαρά; ἡ κυρία Νουριὲ εἶναι μήτηρ ὑμῶν ἢ ἐκ μητρὸς θεία; ἐὰν ἐγὼ δὲν εἶμαι νέος, τί πρὸς τοῦτο· ἐὰν ὁ Ὀμὲρ πασᾶς εἶναι πατήρ μου, δὲν εἶναι καὶ πατὴρ τοῦ ἀδελφοῦ μου Σεβκὲτ βέη; Ἐνῷ ἐγὼ ἤμην ἐν τῷ κήπῳ τῆς ἀδελφῆς ὑμῶν, ἐκεῖνος ἦτο ἐν τῷ χορῷ· ἐκεῖνο τὸ ρινόμακτρον λινοῦν εἶναι ἢ μεταξωτόν; ποῖον (μέρος) εἶναι τὸ Φανάριον; τὸ Σταυροδρόμιον εἶναι

ἡ μεγαλειτέρα συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως· χθὲς τὸ ἑσπέρας ἤσθε ἐν τῷ θεάτρῳ ἢ δὲν ἤσθε (ἢ οὔ); ἐν τῷ θεάτρῳ χθὲς τὸ ἑσπέρας ὑμεῖς ἤσθε; ὑμεῖς γείτονες εἶσθε ἢ δὲν εἶσθε; ὁ υἱὸς τοῦ καθεδρουιοιοῦ Ἀχμὲτ εἶναι ἥττον ἐπιμελὴς τῆς θυγατρὸς τοῦ Μεχμὲτ ἐφένδη; δὲν εἶναι τόσῳ ἐπιμελὴς ὅσῳ ἐκείνη; δὲν εἶναι ἐπιμελέστερος ἐκείνης;

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

رؤف بك او دكلدرمى محمد قوندره‌جى اودرمى عر افندى

سزسكزمى بن شاكرد دكلمى سن معلم دكلسينمى بزيورغوزمى

انلر كوچكلردرلرمى بن سز قدر كنج دكلمىم بنم اوطه‌مك

قپو قپالى دكلدرمى انك عموجه قومشوكزدرمى

ΜΑΘΗΜΑ 13.

برادر, πιρατέρ, ἀδελφός خسته, χαστά, ἀσθενὴς

خشیره, χεμσιρέ, ἀδελφὴ صاغلام, σαγλάμ, ὑγιὴς

ياش, γιάς, ἡλικία كوچ كيشى, δύσκολος

اوزون, οὐζούν, μακρὸς اوت, ἔβετ, ναί

كيسه, κησά, βραχὺς خير, χάϊρ, οὐχί

هانى ؟ هانكى (؟ يا) چانطه, اوزاق, اوزاق, ὀυζάκ, ὁ μακρὰν

پوى؟ (پوى ايله لوپون)؛ يقين, γιακήν, ὁ πλησίον

كولاى, εὔκολος شهر, σέχρ, πολις

زور, ζώρ, ἐπίπονος, δυτχερὴς چينتز, τσίντζ, ρωμαλέος, εὔρωστος.

Ὀνόματα κύρια: امين Ἐμίν· فهيم Φεχίμ.

» » امينه Ἐμινὲ (γυν.) فهيمه Φεχιμὲ (γυν.).

§ 47. *Ἀλληλουχία γενικῶν.* Εἴδομεν (§ 34) ὅτι ἐν τῇ Τουρκικῇ ὁ κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς προτάσσεται τοῦ ὀνόματος ὅπερ προσδιορίζει, τοῦτο δ' ἐπιτάσσεται λαμβάνον πάντοτε τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν· π. χ. اوى احمد افندينك τοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδη ἡ οἰκία (του).

Ὅταν ὑπάρχωσι δύο ἢ τρεῖς ἀλλεπάλληλοι γενικαί, ὧν ἑκάστη προσδιορίζεται ὑπὸ τῆς ἀμέσως προηγουμένης, τότε ἐκτὸς τῆς πρώτης αἱ ἑπόμεναι δέον νὰ λαμβάνωσι τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν ὡς καὶ τὸ τελευταῖον ὄνομα· π. χ. اوى احمد افندينك بچه‌سى τοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδη τῆς οἰκίας (του) ὁ κῆπος (της), ἤτοι ὁ κῆπος τῆς οἰκίας τοῦ Ἀχμέτ.

Ἡ ἀλληλουχία αὕτη τῶν γενικῶν κτητικῶν, ἢ σχετικῶν, ἐπιτρέπεται τὸ πολὺ μέχρι τριῶν.

§ 48. *Παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως.* Καθὼς ἐπὶ ὀνομάτων ὁδῶν καὶ συνοικιῶν, οὕτω καὶ ἐπὶ ὀνομάτων πό-

λεων, τόπων, τοποθεσιῶν κτλ. παραλείπεται μὲν ἐκ τῆς γενικῆς ἡ πτωτικὴ κατάληξις (ـِ ή ـِی), τὸ ἑπόμενον ὅμως ὄνομα λαμβάνει τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν (ـِسی ή ـِس) κατὰ τὸν κανόνα (§ 34)· π. χ. ادرنه شهری **édirne** **šehri-si** (ἀντὶ ادرنه شهری) ἡ πόλις Ἀδριανουπόλεως· سلانیك شهری **selanik** **šehri-si** (ἀντὶ سلانیك شهری) ἡ πόλις Θεσσαλονίκης.

§ 49. *Σύνταξις ἐπιθέτων.* Εἴδομεν (§ 22) ὅτι ἐν τῇ Τουρκικῇ τὰ ἐπίθετα, οἱουδήποτε βαθμοῦ κἂν ὦσι, προτάσσονται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζουσι.

Ἡ σύνταξις αὕτη ἐπιθέτου καὶ ὀνόματος δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς σύνταξιν γενικῆς καὶ ὀνόματος (§ 34), ἤτοι τὸ μὲν ὄνομα νὰ τεθῇ κατὰ γενικὴν καὶ νὰ προταχθῇ, τὸ δ' ἐπίθετον νὰ ἐπιταχθῇ καὶ λάβῃ τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν· π.χ. τό: اك ایو شراب **ἐν ἐγὶ ἀραὰπ** ὁ καλλίτερος οἶνος, γίνεται شراب اك ایوسی **ἀεραπὴν ἔν ἐϊδί** τοῦ οἴνου (τῶν οἴνων) ὁ καλλίτερος.

Τὸ μόριον اك δύναται καὶ νὰ παραλειφθῇ: شراب ایوسی.

§ 50. *Τὰ ἐπίθετα ὡς ἐπιρρήματα.* Τὰ ἐπίθετα χρησιμεύουσι καὶ ὡς ἐπιρρήματα καὶ τότε προσδιορίζουσι τὸ ῥῆμα· π. χ. پدر ایومیز ὁ πατὴρ καλῶς ἔχει;

§ 51. *Τακτικὰ ἀριθμητικά.* Ταῦτα, ὡς ἐπίθετα, προηγοῦνται τῶν οὐσιαστικῶν, ἅτινα προσδιορίζουσι· ὡς κατηγορούμενα δ' ἕπονται π. χ. درس ایکنجی **ikinzi** **dérs** δεύτερον μάθημα· درس ایکنجیدر τὸ μάθημα εἶναι δεύτερον.

Ἡ ἐρωτηματικὴ قچ *πόσος, η, ον.* Ἐπὶ ἐρωτήσεως περὶ ἡλικίας μετὰ τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην τίθεται ἡ λέξις یاش γιὰξ *ἡλικία*, λαμβάνουσα ἐν τέλει τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν ـِس καὶ τὴν πρόθεσιν ده, τὸ δὲ ـِس τῆς ἀντωνυμίας τρέπεται εἰς ـِسـ· π. χ. قچ یاشنده کز γιαὸ-ην-τὰ σηνῆζ ποίας *ἡλικίας εἶσθε;* (κατὰ λέξιν: ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῶν πόσων εἶσθε;)

Ἐπιρρήματα τόπου. Τὸ ἐρωτηματικὸν هانی ή هانیا χάνια εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ ἐρωτήσεως περὶ τῶν ἐγγύς, τὸ δὲ اوزاق νέρετε λέγεται ἀδιαφόρως ἐπί τε τῶν ἐγγὺς καὶ ἐπὶ τῶν μακράν.

Μετὰ τὸ هانی τίθεται ἐνίοτε καὶ τὸ اوزاق· π. χ. سنك کتابك هانی *τὸ ἰδικόν σου τὸ βιβλίον ποῦ; εἰς ποῖον μέρος εἶναι;*

Ὀνόματα τέχνης. Ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν τεχνιτῶν γίνονται ἀφῃρημένα ὀνόματα τέχνης, τῇ προσθήκῃ τῆς καταλήξεως لق λὶκ διὰ τὰ ὀκτύφωνα ἢ لك λὶκ διὰ τὰ λεπτόφωνα· π. χ. ساعچی σαατ-τσῆ ὡρολογοποιός, ساعچیلق σαα-τση-λὶκ ὡρολογοποιία· قوندرجی κουντρα-τζῆ ὑποδηματοποιός, قوندرجیلق κουντρατζη-λὶκ ὑποδηματοποιία·

Ὀνόματα νομισμάτων. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, τῇ προσθήκῃ τῆς ἀνωτέρω καταλήξεως, γίνονται ὀνόματα ἀξίας νομισμάτων· π. χ. ایکیلك ἰκι-λὶκ *δυάριον*· بشلك πεσ-λὶκ *πενταριον*.

ΘΕΜΑ

٢٣

درسكز قاچنجيدر سزكنكى قاچنجيدر سكزنجى دكليدر هانيا
كتابم ايشته بوراده‌در يدنجى درس سكزنجيدن دها كوجدر
سفره‌كز بزمكندن برآرشون قيصه‌در برادركزمى‌خسته‌همشيره‌كزمى
برادركز عثمان بك قاچ ياشنده‌در دها طقوز ياشنده دكل ادرنه
شهرى بورادن قاچ ساعت اوزاقدر بك يقيندر يدى ساعت
اوزاقدر اوطه‌كز قاچنجى قاتده‌در بشنجى قاتده‌در

٢٤

بوكونكى اتمك دونكى اتمكدن دها سياه ايسه قباحت اتمكجيده
دكل بزده‌در اتمكجيلك بك زوردر مكتبمزك برنجيسى اودر
خير برنجى بنم بو ايكيلكميدر اونلقميدر الك ايو ميوه اودر
ميوه‌نك ايوسى اوزوم‌در بو ساعت التوندن دكل ايكن التون
ساعتدن قات قات دها ايودر امين بك بزم قومشومز ادهم افندينك
الك كوچك اوغليدر سنك همشيره‌ك اندن ايكى ياش بيوكدر
الك اوزون يول بودر بو ايكى يولك الك قيصه‌سى شودر

24

Τὸ σημερινὸν γύμνασμα ἡμῶν εἶναι πολὺ σύντομον· εἶναι συντομώτερον καὶ εὐκολώτερον τοῦ χθεσινοῦ· τὸ χθεσινὸν ἦτο διεξοδικώτερον καὶ δυσκολώτερον· τοῦτο τὸ θέμα πόστον εἶναι; εἶναι δωδέκατον· δὲν εἶναι ἑνδέκατον; οὐχί· εἶναι δέκατον· ὑμεῖς πόσων ἐτῶν εἶσθε; δὲν εἶσθε πεντήκοντα ἑπτὰ ἐτῶν; ναί, ἐγὼ ἐγὼ εἶμαι τεσσαράκοντα ὀκτὼ ἐτῶν, καὶ ἡ ἀδελφή μου ἑβδομήκοντα ἐννέα· ὁ ἀδελφός μου εἶναι κατὰ τρία ἔτη μικρότερος ὑμῶν· τοῦτο δὲν εἶναι δεκάριον; οὐχί· ποῦ εἶναι τὸ θέατρον; ἰδοὺ ἐδῶ· εἶναι πολὺ μακράν; οὐχί· εἶναι πολὺ πλησίον (ἐγγύτατα)· ἡ μακροτέρα ἡμέρα εἶναι ἡ σημερινή· τὸ σημερινὸν γάλα εἶναι καλλίτερον τοῦ χθεσινοῦ· τὸ τῆς πρωΐας τῆς χθὲς ἦτο νωπότερον τοῦ τῆς ἑσπέρας τῆς χθές· ἐγὼ ἤμην ἐν τῷ κήπῳ τοῦ καλοῦ ἐκείνου γείτονός σας· τὸ ὀπωρικὸν τοῦτο εἶναι ἐκ τοῦ κήπου τοῦ Ἰωαννίτου Ὀμὲρ βέη.

25

Ποῦ, εἰς ποῖον μέρος εἶναι ὁ Φεχὶμ βέης; εἶναι ἐν τῷ κήπῳ τοῦ ἐκ πατρὸς θείου τῆς κ. Ἐμινέ· τὰ ἐνδύματά σου δὲν εἶναι καθαρά· τὰ τῆς ἀδελφῆς σου, τῆς κ. Φεχιμέ, εἶναι καθαρώτερα· τὸ καλλίτερον τῶν ἀνθέων εἶναι τὸ ῥόδον· τὰ καλλίτερα τῶν ῥόδων εἶναι τὰ τοῦ κήπου τοῦ θείου μου· οἱ καλλίτεροι τῶν ὑδροπεπόνων εἶναι τῆς Σμύρνης· τὰ νοστιμώτερα τῶν κυδωνίων εἶναι τῆς Ἀδριανουπόλεως· ἐὰν τοῦτο σὺ δὲν δύνασαι νὰ πράξῃς (δὲν εἶναι ἐν τῇ χειρί σου),

τίς δύναται νὰ τὸ πράξῃ; ἐνῷ ὁ μαθητὴς οὗτος δὲν εἶναι εὔρωστος καὶ ὑγιής, εἶναι ἐπιμελέστατος· ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης δὲν εἶναι, λέγει, τόσον εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ θέατρον, ὅσον ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης· ἐὰν ἐκείνη ἡ περικνημὶς εἶναι μεταξωτή, εἶναι τῆς ἀδελφῆς μου τῆς κ. Ἐμινέ· ἐκ πόσων ὀρόφων σύγκειται ἡ οἰκία σας (πόσοι ὄροφοι εἶναι); ἡ οἰκία τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ὀσμὰν βὲη εἶναι τριώροφος, καὶ ἡ ἰδική μου διώροφος.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

نوریه خانمك اوطه قپوسی — خانم امینه‌نك قومشوسنك بغچه

آیوه‌نك اك ایو — میوه‌نك اك فنا — همشیره‌كز قاچ یاشده‌در

سز ایکنجی دكلسكزمی — بن سز قدر چالشقان دكل ایشم

سلانیك شهرك صولر — بوچوجقك والده نوریه خانمدر

انك كوزلك قارینك دكلدرمی

ΜΑΘΗΜΑ 14.

Ὑπαρκτικὸν

Τὸ ὑπαρκτικὸν καταφατικόν: ... واردر — وارسین — وارم — **βάρ-ηµ, βάρ-σην, βάρ-ιηρ** . . . ὑπάρχω, ὑπάρχεις, ὑπάρχει κτλ. (βλ. Γραμμ. σ. 73 § 72).

Τὸ αὐτὸ ἀποφατικὸν ... یوقدر — یوقسین — یوغم **γιώγ-ουμ, γιώκ-σουν, γιώκ-τουρ** . . . δὲν ὑπάρχω, δὲν ὑπάρχεις, δὲν ὑπάρχει κτλ. (βλ. Γραμμ. αὐτόθι).

Ἐπὶ ἐρωτήσεως, τὸ ἐρωτηματικὸν μόριον mi παρεντίθεται μεταξὺ τῶν λέξεων var ἢ yok καὶ τοῦ συνδετικοῦ, ὡς ἑξῆς: varmıyım **βάρ-μι-γιμ** ὑπάρχω; یوقمیم **γιώκ-μι-γιμ** δὲν ὑπάρχω; κτλ.

عادی **ἀδί**, συνήθης	مخدوم **μαχτούμ**, υἱός
غروش **γουρούζ**, γρόσιον	كريم **κεριμέ**, θυγάτηρ
چینی **τσινί**, πορσελάνη	طاق **ταπάκ**, περόνη
بیاغی **πάγιαγη**, πρόστυχος	چتال **τσατάλ**, παροψίς
كشی **κιτσί**, ἄνθρωπος, ἄτομον	قاشق **καπίκ**, κοχλιάριον
فغفوری **φαγφουρί**, ὁ ἐκ πορσελάνης	پشكير **πεσκίρ**, χειρόμακτρον
كیمسه كیمسكیمدنه **κίμσε** καὶ **κιμσκιμέδνε**, τίς (ἀντωνυμία ἀόριστος).	باشقه **πασκά**, ἄλλος, η, ον
	پارا **παρά**, πρᾶς, χρήματα
	ممنون **μεμνούν**, εὐχαριστημένος, εὐγνώμων

Κύρια ὀνόματα: كوستاكی **Κωστάκη[ς]**· قسطی **Κωστῆ[ς]**· قسطندینو **Κωσταντῖνο[ς]**· یورغاكی **Γεωργάκη[ς]**· یورکی **[Γιώργη]** Γεώργιος, καὶ جورجی **Τζώρτζη[ς]**· التو **Ἐλέγκω** καὶ الی **Ἐλένη**.

§ 52. *Ὑποκείμενον ἀόριστον.* Εἴδομεν (§ 8) ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔναρθρον ὑποκείμενον ἐκφέρεται ἐν τῇ τουρκικῇ, ἐλλεί-

ψει ἄρθρου, δι'ἁπλοῦ ὀνόματος· π. χ. آدم **ādém,** ὁ ἄνθρωπος, چوچق **tsōtzoúk,** ὁ παῖς.

Τὸ δ' ἡμέτερον ἀνάρθρον ἢ ἀόριστον ὑποκείμενον ἐκφέρεται ἐν αὐτῇ ὁμοῦ μετὰ τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας χ τίς· π. χ. آدم χ ἄνθρωπός τις· كاڤ χ γυνή τις· چوچق χ **πὶρ tsōtzoúk,** παιδίον τι.

Τὸ χ προηγούμενον τῆς ἐρωτηματικῆς چێ κάτς, *πόσος, η, ον* μεταβάλλει αὐτὴν εἰς ἀόριστον· π. χ. كشی چێ χ πὶρ κὰτς κισί, *ἄνθρωποί τινες.*

Προηγούμενον ἑτέρων ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἐχόντων ἐν τέλει τὸ μόριον قدر **katàr** ἰσοδυναμεῖ τῷ τῆς καθωμιλημένης *καμμιά,* ἤτοι περίπου· π. χ. كشی قدر يكرى χ πὶρ γιγιρμὶ κισὶ κατὰρ, *καμμιὰ εἰκοσαριά,* ἤτοι *ἄνθρωποι περὶ τοὺς εἴκοσι.*

Ἑπομένου δὲ τοῦ ἀποφατικοῦ τοῦ βοηθητικοῦ (ماڤس) ἢ τοῦ ὑπαρκτικοῦ (يوقدر) ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ *οὐδεὶς ἢ μηδεὶς-μία-έν·* π. χ. ماڤس شی χ πὶρ ϑέϊ τεγίλιρ, *ἓν πρᾶγμα δὲν εἶναι,* ἤτοι *οὐδὲν εἶναι·* يوقدر يارك χ πὶρ παρὰ γιώκτουρ, *ἐν αὐτῷ εἷς παρᾶς δὲν ὑπάρχει, οὐδ' ὀβολὸν ἔχει.*

Τὸ χ ὡς ἀόριστος ἀντωνυμία, ἢ προτάσσεται τοῦ ἐπιθέτου· π.χ. چوچق كوزل χ **πὶρ γκιουζὲλ tsōtzoúk,** ἓν ὡραῖον παιδίον· ἢ τίθεται μετὰ τὸ ἐπίθετον καὶ πρὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ· π. χ. چوچق χ كوزل ὡραῖόν τι παιδίον.

Ἐν δὲ τοῖς συγκριτικοῖς καὶ ὑπερθετικοῖς τίθεται πάντοτε

μετὰ τὸ ἐπίθετον καὶ πρὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ· π. χ. بوندن صوڭ آت χ كوزل **πουντὰν ταχὰ γκιουζὲλ πὶρ ἄτ,** εἷς ἵππος ὡραιότερος τούτου· آت χ كوزل يك εἷς ἵππος ὡραιότατος.

§ 53. *Θέσις ὑποκειμένου.* Ὅταν τὸ ὑποκείμενον, εἴτε κύριον ὄνομα εἶναι εἴτε προσηγορικόν, ἢ ὡρισμένον, προτάσσεται τοῦ τοπικοῦ προσδιορισμοῦ· عزيز يك اودەمدە **Azìz πὲη ἐϑτέ-μι-τιρ,** ὁ Ἀζὶζ βέης ἐν τῇ οἰκίᾳ εἶναι ;

Ὅταν δὲ ἢ ἀόριστον, προτάσσεται ὁ τοπικὸς προσδιορισμός· π. χ. آدم وار اودە χ **ἐϑτὲ πὶρ ἀτὲμ βάρ,** ἐν τῇ οἰκίᾳ ἄνθρωπός τις ὑπάρχει.

§ 54. *Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι.* Ἡ كيمسه **kímse** καὶ ἡ كيمسنه **kimsénde** (τις) μετὰ μὲν τοῦ καταφατικοῦ ὑπαρκτικοῦ σημαίνουσι τίς, μετὰ δὲ τοῦ ἀποφατικοῦ οὐδείς ἢ μηδείς-μία-έν· π. χ. كيمسه وارمیدی **kímse βὰρ-μι-ὴτὴ,** ὑπῆρχέ τις; كيمسه يوغیدی **kímse γιώγ-πτη,** οὐδεὶς ὑπῆρχε.

§ 55. *Κατα.ληκτικαὶ ἀντωνυμίαι.* Αὗται μετ' ἐπιθέτων καὶ τακτικῶν ἀριθμητικῶν ἐξηγοῦνται παρ' ἡμῖν ἢ κτητικῶς, ὡς چستانڭ خستەسی **χαστανὶς ἐϊ τιρ,** ὁ ἀσθενὴς ὑμῶν εἶναι καλά· ἢ διαιρετικῶς, ὡς اودە بزدن بریسی **πιριντζιμὶζ ὥτουρ,** ὁ πρῶτος ἡμῶν (ἤτοι ἐξ ἡμῶν) εἶναι ἐκεῖνος.

Τὰ δ' ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ μετὰ τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰ ἡμέτερα ἔναρθρα· π. χ. ایکیمزدە **ikimíz te χαστὰ ἶζ,** καὶ οἱ δύο (μας) εἴμεθα ἀσθενεῖς·

ایکیزده خسته‌کز καὶ οἱ δύο (σας) εἶσθε ἀσθενεῖς· ایکیسیده خسته‌لر καὶ οἱ δύο των εἶναι ἀσθενεῖς.

Τὸ χ δυνατὸν νὰ λάβῃ ὁμοῦ ἀμφοτέρας τὰς καταληκτικὰς κτητικὰς τοῦ γ' προσώπου, ἤτοι τὸ ς καὶ εἶτα τὸ سی π. χ. سی پیرلری καὶ سیسی πιριτί, ὁ εἷς.

Τὸ سیسی χρησιμεύει καὶ ὡς ἀόριστος ἀντωνυμία, καὶ ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ ἄνθρωπός τις.

§ 56. *Ἡ ἐπιμεριστικὴ* بشه **پاشقا,** ἄλλος, η, ο. Αὕτη ἡ προτάσσεται τοῦ ὀνόματος, ὡς ἐπίθετον· π. χ. بشقه کتاب **پاشقا کیتاپ,** ἄλλο βιβλίον· ἢ λαμβάνει τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν τοῦ γ' προσώπου سی καὶ εἶναι ἐν χρήσει ἄνευ ὀνόματος, ἤτοι ἀντωνυμικῶς· π. χ. بشه‌سی **پاشقاسی,** ἄλλος τις, ἄλλη τις, ἄλλο τι.

Προτασσομένης δὲ λέξεώς τινος μετὰ τῆς προθέσεως دن ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ ἐκτός· π. χ. بشه بندن **پندن پاشقا,** ἐκτὸς ἐμοῦ· بشه بکدن اما **'Αχμὲτ πεπὲν πασκά,** ἐκτὸς τοῦ 'Αχμὲτ βέη.

§ 57. *Τιμητικά.* Εἴδομεν (§ 7. 26) ὅτι τὰ τιμητικὰ افندی καὶ خانم τίθενται μετὰ τὰ κύρια ὀνόματα· ὡς افندی عمر **'Ομὲρ ἐφέντη,** ὁ κ. 'Ομέρ· خانم ذکیه **Zekiὲ χανοῦμ,** ἡ κ. Ζεκιέ.

Μετὰ δὲ προσηγορικῶν ὀνομάτων ἢ ἐπιτάσσονται· π. χ. افندی بدی **πεδὲρ ἐφέντη,** ὁ κύριος πατήρ· خانم والده‌کز **βαλιδεβίζ χανοῦμ,** ἡ κυρία μήτηρ σας· ἢ προτάσσονται, ὡς افندی

بابا **ἐφέντη πασά,** κύριε πάτερ! خانم همشیره‌کز **χανοῦμ κεμάιρενίζ,** ἡ κυρία ἀδελφή σας· کردکز برادر افندی **πὲη ἐφέντη πιραδερινίζ,** ὁ βέης ἐφένδης, ὁ ἀδελφός σας· خانم قیز **χανοῦμ κήζ,** ἡ κυρία θυγάτηρ, δεσποινίς.

§ 58. *Παράλειψις συμπλεκτικοῦ.* Ὁ συμπλεκτικὸς ὁ δὲ (καὶ) ἐνίοτε παραλείπεται ἐπὶ τὸ ζωηρότερον· π. χ. کل بنیم **ἐτμὲκ πεϊνίρ,** ψωμὶ τυρί.

ΘΕΜΑ.

٢٥

یو کون وارم یارین یوغم سنده بو صباح وارسین یارین صباح یوقسین مکتبده کیمسه وارمی کیمسه یوق سفره‌ده نه وار پشکیر و طباق وار چتال و قاشیق یوق ادرنه‌شهرنده یوز یکرمی یاشنده بر آدم وار ایمش تیاتروده سزده وارمیدکز خیر بن یوغیدم بشقه کیم وار ایدی سعید بکدن بشقه کیمسه یوغیدی الك طوغری سوز بودر سوزك طوغریسی بودر دون بالوده کیم وار ایدی بر بن وار ایدم برده قسطاکی افندی و والده‌سی النقو خانم وار ایدی بغچه‌ده کیم وار مخدومکزمی وار یوخسه کریمکزمی

٢٦

آمك پنير وار ايسه بشقه بر شى لازم دكل سفره‌ده پشكير

و طباق وار ايسه چتال قاشيق يوق رفعت افندى حالندن

ممنون دكلدر مخدومى غايت خسته‌در بر غروش قاچ پاره‌در

قرق پاره بو چتال عاديدر بك بياغيدر شو طباق غفورى

ايمش او چينى طباق كيكدر او ايپك چوراب سزكى بك

افندى برادركز دون آخشام نره‌ده ايدى هانيا همشيره‌كزخانم

بوراده ايمش پدر افندى نصلدر فنا حالده‌در سمتكز يقينى

بزده بوندن ايو قلم يوقدر مكتبزده غايت چالشقان بر شاكرد

وار ايسه اوده عمر افنديك الك كوچك اوغليدر

26

Ποῦ εἶναι ὁ ἀσθενὴς ὑμῶν; ὁ ἀσθενὴς ὑμῶν πῶς εἶναι; δὲν εἶναι καλλίτερα; τίς εἶναι ὁ ἀσθενὴς ὑμῶν; καὶ οἱ δύο (μας) εἴμεθα ἀσθενεῖς· καὶ οἱ τρεῖς (σας) εἶσθε χθὲς ἐσπέρας ἐν τῷ χορῷ· σήμερον τὸ πρωὶ ὑπῆρχεν ἐνταῦθα ἄνθρωπός τις· τίς ἦτο; ἦτο ὁ κ. Κωστάκης· ἐκτὸς τοῦ κ. Κωστάκη δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος τις; οὐδεὶς ἄλλος ὑπῆρχεν· ὑπῆρχε, λέγει, καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ κ. Κωστάκη,

ἡ κ. Ἑλένη· ὑπῆρχον, λέγει, ἀκόμη ἄλλοι δύο ἄνθρωποι· χθὲς ἐν τῷ θεάτρῳ ὑπῆρχον πεντήκοντα περίπου ἄνθρωποι (καμμιὰ πενηνταριά)· ὁ Ὀσμὰν βέης εἶναι ἓν παιδίον κάλλιστον· χθὲς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ διδασκάλου σας Μιδὰτ ἐφένδη ὑπῆρχε φιλόπονός τις μαθητής· ποῦ εἶναι ὁ κ. ἀδελφός σας; χθὲς ἐσπέρας ἦτο ἐν Θεσσαλονίκῃ· σήμερον εἶναι ἐνταῦθα· τοῦτο δὲν εἶναι τίποτε· παρὰ τῷ Ὀμὲρ βέῃ οὐδ' ὀβολὸς ὑπάρχει.

27

Ἐν τῇ τραπέζῃ ὑπάρχει μαχαίριον, ἄρτος δὲν ὑπάρχει· ὑπάρχει παροψὶς καὶ περόνη; ἐκτὸς κοχλιαρίου καὶ χειρομάκτρου οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει· ὁ ἄνθρωπος σήμερον ὑπάρχει, αὔριον δὲν ὑπάρχει· ἐν τῇ τραπέζῃ σας ἄρτος δὲν ὑπάρχει ἢ τυρός; πόσοι ἄνθρωποι ὑπῆρχον ἐν τῷ θεάτρῳ; ἐκτὸς ἐμοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ σας Σεβκὲτ ἐφένδη οὐδεὶς ἄλλος ὑπῆρχεν· ἐν τῇ τραπέζῃ τί ὑπάρχει; ἐὰν ὑπάρχει οἶνος, τὸ ὕδωρ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον· οὐδὲν πρᾶγμα ὑπάρχει τόσον ἡδύ, ὅσον οὖζος ὁ οἶνος· ἐν τῇ ὑμετέρᾳ συνοικίᾳ πόσαι οἰκίαι ὑπάρχουσιν; ὑπάρχουσι τριάκοντα οἰκίαι καὶ δώδεκα καταστήματα· ποῦ εἶναι ἡ κ. ἀδελφή σας; ποῦ εἶναι ἡ δεσποινίς; ὑπάρχει τις ἐν τῇ οἰκίᾳ; οὐδεὶς ἐκτὸς τοῦ Ἀλῆ ἐφένδη· τί ἔχομεν; οὐδὲν ὑπάρχει· ὁ Ὀσμὰν πασᾶς εἶναι ἐν τῇ οἰκίᾳ; ἐν τῇ οἰκίᾳ σας ὑπάρχει πτωχόν τι παιδίον· ἐν τῷ κήπῳ τοῦ πλουσίου ἐκείνου ἀνθρώπου ὑπάρχουσιν ὡραῖα πτηνὰ καὶ ἀηδόνες· καὶ οἱ τέσσαρες εἶσθε ἀδιάθετοι.

ΜΑΘΗΜΑ 15.

Τὸ ῥῆμα ἔχω

§ 59. Τὸ γ' πρόσωπον τοῦ συνδετικοῦ ز ἢ دكر καὶ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ردر ἢ ردز, προηγουμένου ὀνόματος ἢ ἀντωνυμίας μετὰ τῆς προθέσεως ده ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ ἔχω, ἔχεις κτλ. π. χ. ردده كِيتاب τὸ βιβλίον παρὰ τίνι ἐστίν, ἤτοι τίς ἔχει τὸ βιβλίον; ردده ديز παρ' ἐμοὶ εἶναι, ἐγὼ τὸ ἔχω· ردز يوق وشه آدمده كراز ردر παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ βύσσινα ὑπάρχουσι, κεράσια δὲν ὑπάρχουσιν, ἢ ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἔχει βύσσινα, δὲν ἔχει κεράσια κτλ.

Τὸ συνδετικὸν ز δύναται καὶ νὰ παραλείπηται· π.χ. ور ارى ده ديز παρ' ἐμοὶ χρήματα ὑπάρχουσιν, ἤτοι ἐγὼ ἔχω χρήματα.

دنيا **dounyá**, κόσμος	چالى **ṫaleḱ**, ἰχθύς
علم **ilm**, παιδεία, γράμματα	ديده **yidja**, μύδιον
وشه **bíšne**, βύσσινον	استريده **istrídja**, ὄστρεον
اخشاب **ahšáb**, ξύλον, ξύλινος	آرموت **armoút**, ἄπιον
كركير **karkír**, λίθινος	قايسى **kaïsí**, βερύκοκκον
يكن **yegén**, ἀνεψιός	شفتالو **šeftalóu**, ροδάκινον

كيرك **kérik**, δαμάσκηνον	ده زاده **zaṫé**, γεννηθεὶς εἶσα-ἐν
كراز **kiráz** ἢ كراس **kirás**, κεράσιον	فرانجله **frandzéla**, ἄρτος πρὸ τῆς ποιότητος

ده زاده عموجه **amoutzà-zaṫé**, ἐξάδελφος, ἡ (ἐκ θείου πρὸς πατρός).

ده زاده داى **ṫaï-zaṫé**, ἐξάδελφος, ἡ (ἐκ θείου πρὸς μητρός).

ده زاده خاله **ḫála-zaṫé**, ἐξάδελφος, ἡ (ἐκ θείας πρὸς πατρός).

ده زاده تيزه **teïzè-zaṫé**, ἐξάδελφος, ἡ (ἐκ θείας πρὸς μητρός).

Κύρια ὀνόματα: لطيف Λατήφ· لطيفه Λατηφὲ (γυν.) خيرى Χαϊρῆ· خيريه Χαϊριὲ (γυν.) نورى Νουρῆ· زكى Ζεκί.

Συνοικίαι, ὁδοί: سلطان محمد Σουλτὰν Μεχμέτ· چقور قوى Τσουκοὺρ χαμὰμ σωκαγῆ· جادده كره Καρὰ κιοῖ τζαṫεδῆ μεγάλη ὁδὸς Καράκιοϊ· ايچ اوى Ἐμὶν ιονδ.

Ἐπιρρήματα: آ ἄ, ها σὶ ἄϊ, ۏ ὦ.

§ 60. *Ὁ ἑνικὸς περιληπτικός*. Ἐπί ποτοῦ ὁ ἑνικὸς εἶναι ἐν χρήσει περιληπτικῶς ἀντὶ πληθυντικοῦ· π. χ. وشه ده زاده ردر παρ' ἡμῖν βύσσινα (βύσσινον) ὑπάρχουσι· ردر كراز ده زده παρ' ὑμῖν κεράσια (κεράσιον) ὑπάρχουσι.

§ 61. *Κλητικὸν ἐπιφώνημα*. Τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα آ ἢ اى τίθεται ἐπὶ οἰκειότητος, πάθους καὶ ὀργῆς· π. χ. بكم آ ἄ πεῆμ ὦ βέη μου! اوغل اى ἄϊ ὦλ (ὠγοὶλ) ὦ τέκνον!

Ἄλλως πκραλείπεται· ὡς μαὶ ἐφένδη κύριέ μου! بکی افندی بغ بغ!

Ὀνόματα καταστημάτων. Ταῦτα γίνονται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ τεχνίτου καὶ τῆς λέξεως ديكان καταστημα, λαμβανούσης τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν ς' π.χ. ديكانجى ساعتجى صاات-تسى دكانجى-ى ὡρολογοποιοῦ καταστήματα, ὡρολογοποιεῖον κτλ.

ΘΕΜΑ.

٢٧

بنده كراز وار سنده نه وار آنده قايسى وار بزده
اريك وار سزده آرمود وارمى انلرده وشنه وارمى بنده
شفتالو وار ايدى سنده فرانجله وار ايدى آنده بالق وار
ايدى بزده مديه و استرديه وار ايدى سزده نه وار ايدى
انلرده اريك وار ايدى كتابم سزدەمى آى اوغل بزده بر
شيكز يوقدر كتان مندیلز سندەمى بزده ليمون وار پورتقال
يوق بنده اتمك يوغيدى سنده سوت يوقيدى سزده بر
شيمز وارمى ايدى بزده رؤف افنديمك قلمرى وار ايمش سزده
عثمان و على افنديلرك كتابلرى وار ايمش لطيفه و خيريه خانم
افنديلرك كوچك برادرى نورى افندى دون بزده ايدى

٢٨

لطيف افنديه بر كوش قاشيق وار ايمش لطيفه خانم افنديه
بر التون ساعت وار ايسه سكا نه بزم عموجه زاده خيرى
بكك خانەسنده كيسه وارميدى اوچ كشى وار ايدى يكنكز
نورى افنديه نه وار او اتمكجى دكانده خاص اتمك وارمى
خاله زادەكز خيريه خانم افنديه كوزل برآيوه وارايمش بودنياده
علم قدر لذيذ شى يوقدر اوكز كاركيرميدر اخشاميدر شو
بالقجى دكانده استرديه وارمى بر اللى قدر وار

28

Ἐγὼ ἔχω κάρυα· σὺ ἔχεις ἀμύγδαλα· ἐκεῖνος ἔχει ῥακῆν· ἡμεῖς ἔχομεν ἀμύγδαλα· ὑμεῖς ἔχετε οἶνον· ἐκεῖνοι ἔχουσιν ὑδροπέπονας· ὁ κ. Λατηὴ βέης εἶχεν ὅστρεά τινα· ἡ ἀδελφή του, ἡ κ. Λατηφέ, εἶχεν ἅπιά τινα· ὁ ἐξάδελφός σας (ἐκ θείου πρὸς πατρός), Ζεκῆ ἐφένδης, εἶχε μερικὰ ροδάκινα· ἡμεῖς ἔχομεν βερύκοκκα· ὑμεῖς ἔχετε χρυσόμηλά τινα· οἱ γείτονές των εἶχον κεράσια· ἔχετε τὸ χρυσοῦν ὡρολόγιόν μου; ὦ τέκνον! ἡμεῖς οὐδέν πρᾶγμά σου ἔχομεν· ὁ υἱὸς τοῦ κ. Χαΐρῆ βέη, ὁ Ζεκῆ ἐφένδης, εἶχε, λέγει, ἕνα ὡραῖον κῦνα· ἡ ἀνεψιά του, ἡ κ. Χαΐριέ, εἶχε, λέγει, μερικὰ ἀργυρᾶ κοχλιάρια καὶ περόνας ὑμῶν· ὑμεῖς ἔχετε τὸν σκίμποδά μου; κύριέ μου! ἡμεῖς ἔχομεν τὴν καθέδραν σας, δὲν

ἔχομεν τὸν σκίμποδά σας· Ὁμὲρ βέη! ποῦ εἶσαι; ἰδού, ἐδῶ εἶμαι· ἐν ἐκείνῳ τῷ ὑποδηματοποιείῳ ὑπάρχει, λέγει, ἓν ζεῦγος ὡραίων πεδίλων· τὸ ἀρτοπωλεῖον τοῦτο ἔχει ἄρτον πρώτης ποιότητος· ποῦ εἶναι τὸ κατάστημα τοῦ Νουρῆ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ζεκῆ ἐφένδη; τὸ κατάστημά των δὲν εἶναι ἐνταῦθα, εἶναι ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν τῇ ὁδῷ Ἐμὶν-όνοῦ, ὑπ' ἀριθμὸν 12· ποῦ εἶναι τὰ καταστήματα τοῦ ἀδελφοῦ σου;

29

Ἐὰν ὁ ἀνεψιὸς τοῦ κ. Ὁμὲρ βέη, ὁ Ὀσμὰν ἐφένδης, δὲν ἔχει χρήματα, τί πρὸς ἡμᾶς; ἐνῷ ὁ ἐξάδελφός σας (ἐκ θείου πρὸς μητρὸς) κ. Κωστάκης ἔχει χρήματα, ὁ ἀδελφός του κ. Γεωργάκης οὐδ' ὁλόλον ἔχει· τί σοι μέλει; ἡ οἰκία τοῦ Ἀδνῆ ἐφένδη εἶναι ξυλίνη· ἡ τοῦ Ρεοὺφ πασᾶ εἶναι λιθίνη· ἡ ἰδική σας ποῦ εἶναι; ἐν Γαλατᾷ, ἐν τῇ ὁδῷ Καράκιοϊ, ὑπ' ἀριθμὸν 135· τίς ἦτο (ὑπῆρχε) σήμερον ἐν τῇ σχολῇ; εἷς ἐγὼ ἤμην (ὑπῆρχον), καὶ εἷς ὁ ἀδελφός μου· ἡμεῖς εἴχομεν παροψίδας ἐκ πορσελάνης; οὐχί· ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχει πρᾶγμα ἡδύτερον τῆς παιδείας; ἡμεῖς τί ἔχετε; οὐδέν· ὑμεῖς ἔχετε τὸ λινοῦν ρινόμακτρόν μου; βέη μου! ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τὸ λινοῦν ρινόμακτρόν σου, ἔχομεν τὸ χειρόμακτρον ἡμῶν· ἡ ἐξαδέλφη σας (ἐκ θείας πρὸς μητρός), ἡ κ. Ἑλένη, ἔχει, λέγει, μίαν ὡραίαν γαλῆν· τίνος εἶναι ὁ κύων οὗτος! ποῦ εἶναι ὁ κύων τῶν βεήδων Ἀλῆ καὶ Ὀσμάν· ὁ κύων των εἶναι ἐκεῖ· ποῦ εἶναι οἱ κύνες τῶν φίλων σας; τὸ τέκνον τοῦ Χαΐρῆ βέη καὶ τῆς κ. Ζεκιὲ δὲν εἶναι τοῦτο; οὐχὶ τὸ τέκνον των εἶναι τοῦτο· τὰ τέκνα τῶν γειτόνων μας εἶναι ἀσθενῆ.

ΜΑΘΗΜΑ 16.

Τὸ ῥῆμα ἔχω.

§ 62. Τὸ ἡμέτερον ἔχω, ἔχεις, κτλ. ἢ δὲν ἔχω, δὲν ἔχεις κτλ. ἐκτὸς τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ μαθήματι ἐκτεθέντος τρόπου, ἐκφέρεται ἐπίσης διὰ τοῦ وار ἢ وار καὶ يوق ἢ يوق ὡς ἑξῆς:

α'] Τὸ παρ' ἡμῖν ἀντικείμενον τοῦ ἔχω προτάσσεται τοῦ وار ἢ يوق λαμβάνον μίαν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν δεικνύουσαν τὸ πρόσωπον· π. χ.

Ἐνεστώς.

Καταφατικὸς		*Ἀποφατικὸς*	
اوم وار	**ἐδ-ὶμ βὰρ** ἔχω οἶκον	اوم يوق	δὲν ἔχω οἶκον
اوك وار	**ἐδ-ὶν** » ἔχεις »	اوك يوق	δὲν ἔχεις »
اوى وار	**ἐδ-ὶ** » ἔχει »	اوى يوق	δὲν ἔχει »
اومز وار	**ἐδ-ιμὶζ** » ἔχομεν »	اومز يوق	δὲν ἔχομεν »
اوكز وار	**ἐδ-ινὶζ** » ἔχετε »	اوكز يوق	δὲν ἔχετε »
اولرى وار	**ἐδ-λερὶ** » ἔχουσιν »	اولرى يوق	δὲν ἔχουσι »

Οὕτω καὶ ὁ παρατατικὸς καὶ οἱ λοιποὶ χρόνοι τοῦ ὑπαρκτικοῦ· π. χ. ايدى اوم وار **ἐδ-ὶμ βὰρ ἰτὶ** εἶχον οἰκίαν, اوك وار ايدى **ἐδ-ὶν βὰρ ἰτὶ** εἶχες οἰκίαν κτλ. ἢ يوغيدى اوم

εθ-ὶμ γιώγ-ουτου δὲν εἶχον οἰκίαν· **یوغیدی کی** καὶ **εθ-ὶν γιώγ-ουτου** δὲν εἶχες οἰκίαν κτλ.

Τὰ ἀνωτέρω κατὰ λέξιν σημαίνουσιν οἶκός μου ὑπάρχει, οἶκός σου ὑπάρχει, ἢ οἶκός μου δὲν ὑπάρχει κτλ. καὶ ἰσοδυναμοῦσι τῷ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἔστι μοι οἶκος κτλ.

Ἡ ἔκφρασις αὕτη τοῦ ἔχω διαφέρει τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ μαθήματι **وار** κτλ. (§ 59), διότι σημαίνει ὅτι ὁ λαλῶν εἶναι κάτοχος τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος, ἐνῷ τὸ **وار** δύναται καὶ νὰ σημαίνῃ ὅτι πρᾶγμά τι ἀλλότριον εὑρίσκεται παρ' ἐμοὶ κτλ. π. χ. **چفت قوندرمه یم وار** ἔχω ἓν ζεῦγος πεδίλων (ἰδικῶν μου)· **بنده قوندرمه وار** ἔχω τὰ πέδιλά σας (παρ' ἐμοὶ τὰ πέδιλά σας ὑπάρχουσι).

6'] Τὸ δὲ παρ' ἡμῖν ὑποκείμενον τοῦ ἔχω, ἔχεις κτλ. ἐκφέρεται ἐν τῇ Τουρκικῇ κατὰ γενικὴν προτασσομένην· π. χ. **احمد افندینك یم اوی وار** ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ἔχει μίαν οἰκίαν (κατὰ λέξιν, τοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδη μία οἰκία (του) ὑπάρχει).

صاپون saπoύν, σάπων	**آغا ἀγά**, ἀγᾶς
شکر ἀεκέρ, ζάχαρις	**قوناق κωνάκ**, μέγαρον
پالامود paλαμούδ, ὑθύννος	**دیرك ἐερτέρ**, κατάστιχον
قیاقلق καγγιά, κωβιός	**ایش ἴς**, ἐργασία, ὑπόθεσις
اسکومری ἰσκούμρου, σκόμβρος	**کمی γκεμί**, πλοῖον
چیچک γιεμέκ, φαγητόν	**یورك γιωρόκ**, ταχὺς

آغیر ἀγήρ, βαρύς, βραδὺς	**پارمق παρπούνια** ἢ **تیرکیر** [**κίρ**, τρίγλη
آغاج ἀγάτς, δένδρον	**اودون ὠτούν**, ξύλον
قپودان καπουδάν, πλοίαρχος	**کومور کιομούρ**, ἢ **کومور** [θραξ
قیه κηγγὲ, ἢ **وکه ὠκὰ** [ὀκκᾶ	

Ἀριθμητικά: **بر** εἷς **ایکی ἰκὶ** **یوزلر** διακόσιοι· **بر یوز** ἑκατὸν οὔτε **یوزلر** τριακόσιοι κτλ. **بیك πὶν** χίλιοι (βλ. Γραμ. σ. 44 § 34).

Ὀνόματα κύρια: حسن Χασάν· اسماعیل Ἰσμαὴλ· دیمتراکی Δημητράκη (ς)· دیمتری Δημήτρι (ος).

§ 63. *Τιμητικά.* Καὶ ἡ λέξις **آغا ἀγὰ** ἀγᾶς εἶναι τίτλος τιμητικὸς τιθέμενος ὡς καὶ οἱ τίτλοι **بك**—**افندی** (§ 7) μετὰ τὸ κύριον ὄνομα· π. χ. **آغا حسن** Χασὰν ἀγᾶς.

Ὁ τίτλος οὗτος εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ ἀνθρώπων ἐκ τῆς τάξεως τῶν συντεχνιῶν, ἢ ἐπὶ στρατιωτικῶν ἀγραμμάτων· ἐνῷ ἡ λέξις **افندی** ἐφέντη κύριος εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ ἀνθρώπων ἀνωτέρας τάξεως καὶ λογίων, ἢ ἐπὶ στρατιωτικῶν μεμορφωμένων.

§ 65. *Παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως.* Καθὼς ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων πόλεων, ὁδῶν, συνοικιῶν κλπ. (§ 48), οὕτω καὶ ἐπὶ ὀνομάτων ἰχθύων καὶ δένδρων παραλείπεται μὲν ἡ πτωτικὴ κατάληξις (**ی** ἢ **یی**) ἀπὸ τῆς γενικῆς, ἥτις προηγεῖται καὶ σημαίνει τὸ εἶδος, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ καταληκτικὴ ἀντωνυμία (ς) ἐκ τοῦ ἑπομένου ὀνόματος· π. χ. **قیاغی پالی καγγιὰ πaλιγ-ὶὶ** (ἀντὶ **قیاقلق**) κωβιοῦ ἰχθύς, ἤτοι κωβιός.

آغاجی ایون **λιμὼν ἀγατζ-ὴ** (ἀντὶ ایون) λεμονέας δένδρον, ἤτοι λεμονέα.

§ 65. *Παράλειψις κτητικῆς ἀντωνυμίας.* Ὅταν ὑποκείμενον τοῦ ἔχω, ἔχεις κτλ. ᾖ σύνθετόν τι ὄνομα, οἷα τὰ **ἀνωτέρω τῶν ἰχθύων** καὶ **δένδρων**, παραλείπεται ἡ καταληκτικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου (ی) ἡ ἐν τέλει τῆς λέξεως باشی καὶ آغاجی, λαμβάνουσι δ' αἱ λέξεις αὗται ἀντωνυμίαν ἀνάλογον πρὸς τὸ πρόσωπον, ἤτοι ἐπὶ α' προσώπου τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν τοῦ α' προσώπου, ἐπὶ β' προσώπου τὴν ἀντωνυμίαν τοῦ β' προσώπου, καὶ οὕτω καθεξῆς· π. χ. وار یانمدا **καγιὰ πάληγ-ὴμ βὰρ** ἔχω κωβιούς· وار سنده **καγιὰ πάληγ-ὴν βὰρ** ἔχεις κωβιούς· وار یانده **καγιὰ πάληγὴ βὰρ** ἔχει κωβιοὺς κτλ.

§ 66. *Προσδιορισμὸς κατὰ γενικήν.* Εἴδομεν (§ 36) ὅτι ἐπὶ ποσότητος ἐπιτάσσεται συνήθως ἡ γενική.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐπὶ μέτρων καὶ σταθμῶν, διότι καὶ ταῦτα ἐκφράζουσι ποσόν· π. χ. ایکی اوق **χ ἐπὶ ὀκὰ ἔτμὲκ** μία ὀκκᾶ ἄρτου.

Καθὼς ἐπὶ ποσότητος, οὕτω καὶ ἐνταῦθα δυνατὸν νὰ προταχθῇ καὶ ἡ γενική, ὅτε ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ διαιρετικῇ γενικῇ· π. χ. ایکی اوق **χ ἐπὶ ὀκαδὴ** ἡ μία ὀκκᾶ τοῦ ἄρτου.

§ 67. *Δοτικὴ τοῦ τιμήματος.* Τὸ παρ' ἡμῖν κατὰ γενικὴν ἐκφερόμενον τίμημα ἐν τῇ Τουρκικῇ ἐκφέρεται κατὰ δοτικήν· π. χ. یدی یوز آقچه اوقه ایکی **ἐτμεγὶν ὀκαδὴ κατδὰ τηο** ἢ یدی یارم آقچه **κὰτς παραγὰ ἐὶρ** ἡ ὀκκᾶ τοῦ ἄρτου πόσου, ἢ πόσων παρᾶδων τιμᾶται (κατὰ λέξιν: εἶναι).

§ 68. *Θέσις διορισμοῦ.* Τὰ ὀνόματα τῆς τέχνης, ἅτινα κατὰ τὸν κανόνα (§ 9) προτάσσονται τοῦ κυρίου ὀνόματος ὅπερ προσδιορίζουσιν, ἐνίοτε καὶ ἐπιτάσσονται· π. χ. احمد چاوان **Ἀχμὲτ καπουτὰν**, ὁ πλοίαρχος Ἀχμέτ, ὁ καπετὰν Ἀχμέτ.

ΘΕΜΑ

٢٩

اودونم وار كومورك وار صابونی وار قیا بالغمز وار

ارمودكز وار اریكاری وار باربونیم وار ایدی تكیر

بالغك وار ایدی یمكی وار ایدی اسقومری بالغمز وار ایدی

ایشكز وار ایدی فرانجله‌لری وار ایدی بالقجی حسن آغانك

برقیه اسقومری بالغی وار قپوجی اسماعیل آغانك برایشی یوغیمش

حسن افندینك بغچه‌سنده اون ایكی پورتقال آغاجی واردر سزك

قوناغكزك قاج اوطه‌سی وار پشكیرمز سزده‌می بزده التی

چینی طباغكز وار پشكیركز یوقدر

٣٠

هانیا قوندردم بوراده بر چفت قوندره وار سنکمی یوخسه
دیمترا کی افندینکمیدر بزمدر دیمترا کی افندینککی قوناغنزك
اوست قاتنده ایمش بو کمی کیمکدر حسن قپودانکدر بك
آغیردر احمد قپودانککی دها یوروکدر محمد قپودانك کیمسی
قدر یوروك دکلدر بر ایشکز وارمی بغچه کزده قاچ قایسی
آغاجی واردر بغچه مزده بر آغاج وار ایسه اوده بر چوروك
جویز آغاجیدر سزده قاچ قیه کور وار بزم بر قیه کورمز
یوقدر کورك قیه سی قاچه در یکرمی بش پاره یه

30

Ἔχω ἕνα κῆπον· ἔχεις ἓν δωμάτιον· ἔχει ἓν γραφεῖον· ἔχομεν ἓν κατάστημα· ἔχετε μίαν σχολήν· ἔχουσιν ὡραίους σκίμποδας· εἶχον δύο ὀκκάδας σάπωνος· εἶχε τρεῖς ὀκκάδας τυροῦ· εἶχε τέσσαρας ὀκκάδας ροδακίνων· εἴχομεν σκόμβρους· εἴχετε τρίγλας· εἶχον ἕνδεκα ὀκκάδας ζακχάρεως· ἔχω, λέγει, τὰ πινάκιά σας· ἔχεις, λέγει, τὰ μαχαίρια ἡμῶν· ἔχει, λέγει, τοὺς καλάμους μου· ἔχετε τὰ ἀργυρᾶ κοχλιάρια ἡμῶν; ἐὰν ὁ Ριφὰτ ἐφένδης ἔχῃ ἕνα ἐξάδελφον (ἐκ θείας πρὸς πατρός), ὁ Φεχὶμ ἐφένδης ἔχει τρεῖς ἐξαδέλφους (ἐκ θείας πρὸς μητρός), καὶ δύο (ἐξαδέλ-

φας (ἐκ θείου πρὸς μητρός)· ἐὰν σὺ δὲν εἶσαι πλούσιος, τίς πταίει; ἐνῷ ἐν τῇ δαμασκηνέᾳ ταύτῃ ἓν δαμάσκηνον δὲν ὑπάρχει, ἐκείνη εἶναι πλήρης· ἐνῷ τὸ ἀνθρακοπωλεῖον τοῦ Χουσεῖν ἀγᾶ εἶναι κενόν, τὸ τοῦ Χασὰν ἀγᾶ εἶναι πλῆρες· ἔχει ὀγδοήκοντα χιλιάδας ὀκκάδας ἀνθράκων· πόσων ἐτῶν εἶναι ὁ κ. Δημητράκης; εἶναι ἑξήκοντα πέντε ἐτῶν· ἐγὼ ἔχω τέκνα, δὲν ἔχω χρήματα· σὺ ἔχεις χρήματα, δὲν ἔχεις τέκνα· ἐκεῖνος ἔχει οἰκίαν, δὲν ἔχει κῆπον.

31

Ἔχετε τὸ βιβλίον μου; οὐχί· ἔχω τὸ τῆς κ. Λατηφέ· ἐκεῖνο εἶναι τὸ ἰδικόν σου· τίνος εἶναι τοῦτο τὸ πλοῖον; εἶναι τοῦ πλοιάρχου Γεωργίου· τὸ πλοῖον τοῦτο δὲν εἶναι τόσον ταχύ, ὅσον ἐκεῖνο· τὸ τοῦ πλοιάρχου Ἰσμαὴλ εἶναι ταχύτερον· τὸ ταχύτερον εἶναι τὸ τοῦ πλοιάρχου Χασάν· τὸ πλοῖον τοῦτο εἶναι ἐπιμηκέστερον καὶ δύο πήχεις πλατύτερον τοῦ ὑμετέρου· ἔχω μίαν μεταξωτὴν περικνημίδα· τίνος εἶναι; ἡ κόμη σου εἶναι λευκοτέρα τῆς γενειάδος· ὁ μύσταξ τοῦ Χαΐρῆ βέη δὲν εἶναι τόσον λευκός, ὅσῳ ἡ γενειάς του· ἔχω, λέγει, χρήματα· ἐὰν ἔχῃς χρήματα, τί πρὸς αὐτόν; τὰ ἐνδύματα τῆς θυγατρός τοῦ Ζεκῆ ἐφένδη εἶναι καθαρώτερα τῶν ἐνδυμάτων τοῦ υἱοῦ τῆς κ. Ἐμινέ· ἡμεῖς ἔχομεν ἄπια, δὲν ἔχομεν βερύκοκκα· ὑμεῖς ἔχετε θύννους, δὲν ἔχετε κωβιούς· πόσον τιμᾶται (εἶναι) ἡ ὀκκᾶ τῆς ζαχάρεως; πόσας ὀκκάδας σάπωνος ἔχετε; ἔχω χιλίας τριακοσίας τεσσαράκοντα πέντε ὀκκάδας ζαχάρεως καὶ δύο χιλιάδας πεντακοσίας δέκα ὀξ σάπωνος.

ΜΑΘΗΜΑ 17.

Τὸ ῥῆμα ἔχω

§ 69. Εἴδομεν (§ 62 β′) ὅτι τὸ παρ' ἡμῖν ὑποκείμενον τοῦ ἔχω, ἔχεις κτλ. ἐκφέρεται ἐν τῇ Τουρκικῇ κατὰ γενικὴν προτασσομένην.

Ἐὰν τὸ παρ' ἡμῖν ὑποκείμενον ᾖ οὐχὶ ὄνομα, ἀλλ' ἀντωνυμία τις προσωπική, ἐπίσης τίθεται καὶ αὕτη κατὰ γενικήν· π. χ. وار بن اوی **بنìم êvì-im βὰρ** ἐγὼ ἔχω οἶκον· وار سن اوی **sènìn êvì-in βὰρ** σὺ ἔχεις οἶκον κτλ.

Τὰ ἀνωτέρω κατὰ λέξιν σημαίνουσιν: ἐμοῦ οἶκός μου ὑπάρχει, σοῦ οἶκός σου ὑπάρχει κτλ., ἤτοι αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι διπλαῖ (βλ. § 33).

Οὕτω συντάσσεται καὶ μεθ' ὅλων τῶν ἄλλων ἀντωνυμιῶν· π. χ. اوی وار بونک **بونک êvì vàr** οὗτος ἔχει οἰκίαν (κατὰ λέξιν: *τούτου οἶκος αὐτοῦ ὑπάρχει*)· وار سی کیم **kìm sìn vàr** τίς τί ἔχει; (κατὰ λέξιν: *τίνος τί αὐτοῦ ὑπάρχει*);

Τὸ وار ἐπὶ ὥρας ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ (παρὰ) καὶ συντάσσεται δοτικῇ· π. χ. ساعت اوچه چاریك وار **sàat üčè čarèk vàr** ἡ ὥρα ἔχει τέταρτον εἰς τὰς τρεῖς, ἤτοι εἶναι τρεῖς παρὰ τέταρτον;

Τὸ وار کیم کیم-ìm βάρ, وار کیم کیم-ìn βὰρ κτλ. σημαίνει *τίνα ἔχω; τίνα ἔχεις;* ἤτοι: τίνα οἰκεῖον ἢ φίλον ἔχω, ἔχεις κτλ.

Τὸ وار بن νὲ-μ βάρ, وار سن νὲ-ν βὰρ κτλ. *τί ἔχω; τί ἔχεις;* ἤτοι τί πρᾶγμα ἢ τίνα ἀσθένειαν ἔχω, ἔχεις κτλ.

Τὸ δὲ بندە νέ-μ-τιρ, سندە κτλ· *τί μου εἶναι; τί σου εἶναι;* ἤτοι τίνα συγγένειαν ἔχει πρός με, πρός σε: κτλ.

صنعت **σανα'άτ,** τέχνη	یان **γιάν,** πλευρά, πλησίον
قرنفل **καρενφίλ,** γαρύφαλλον	چوال **τσουβάλ,** σακκίον
یاسمین **γιασεμίν,** ἰάσμινον	راف **ράφ,** θέσις πρὸς ἀποθε-
فول **φούλ,** χρυσονάρκισσος	[θεσιν ἐδωδίμου, ἢ ἄλλου
پرنج **πιρίντς,** ὄρυζα	چارك (**τσαρ-γιὲκ**)**τσεϊρέκ,** τέ-
قدح **καδέχ,** ποτήριον	[ταρτον τῆς ὥρας
قوچی **φουντσού,** βουτίον	تلك یالی **γιαλὴν κάτ,** ἢ ساده
بنده **πενδέ,** θεράπων	[σαδὲ ἁπλοῦς (μονὸς)
صاپ **σάπ,** λαβὴ μαχαιρίου,	ریحانه **κατμέρ,** διπλοῦς (ἐπὶ
[μίσχος ἄνθους, καρποῦ	[ἀνθέων)
منکشه **μενεκσὲ** (κυρ. بنکشه **πε-**	حضرتلری **χαζρετλερῆ,** ἡ Αὐτοῦ
νεφσέ), ἴον	[ἐξοχότης

یانمده **γιαν-ημ-τὰ,** παρ' ἐμοί (εἰς τὸ πλάγι μου), یانکده **γιαν-ην-τὰ,** παρὰ σοί κτλ.

یانمدهکی **γιανῆ πασὴμ-τὰ,** παραπλεύρως μου· یانکدهکی **γιανῆ πασὴν-τὰ,** παραπλεύρως σου κτλ.

بندهکز **πενὲ-νίζ,** ὁ θεράπων σας, ἀντὶ ض ἐγώ.

Τὴν λέξιν بندهکز μεταχειρίζονται οἱ ὀθωμανοὶ ὁμιλοῦντες πρὸς ἴσους ἢ ἀνωτέρους αὐτῶν, μετριοφροσύνης χάριν ἀντὶ τοῦ ض ἐγώ, ἢ

μετὰ τὰ ὀνόματα ἄλλων μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ φίλων αὐτῶν· π. χ. بندەگر رادر ὁ ἀδελφός μου ὁ θεράπων σας.

خانەدە پەنجە خانە ἢ خانەدە فاکیر-خانە, ἡ πτωχικὴ (μου) οἰκία.

خاتلو دولت-خانە (ὁ ὑμέτερος) οἶκος τῆς εὐτυχίας, (τὸ ἀρχοντικόν σας).

§ 70. *Ὑποκείμενον.* Ὅταν τὸ بندەگر ἢ ἀντὶ τοῦ ὁ. ἐγώ, τὸ ῥῆμα τίθεται εἰς α' πρόσωπον· π. χ. بندەگر کیفزم ὁ θεράπων σας (ἐγὼ) εἶμαι ἀδιάθετος. Ὅταν δὲ συνοδεύῃ ὑποκείμενον γ' προσώπου, τὸ ῥῆμα τίθεται εἰς γ' πρόσωπον· ὡς بندەگر کیفزدر رادر ὁ ἀδελφός μου ὁ θεράπων σας εἶναι ἀδιάθετος.

§ 71. *Προσδιορισμὸς κατὰ γενικήν.* Καθὼς ἐπὶ μέτρων καὶ σταθμῶν (§ 66), οὕτω καὶ ἐπὶ δοχείων προτάσσεται τὸ ὄνομα τοῦ δοχείου καὶ ἐπιτάσσεται ἡ γενικὴ τῆς ὕλης ὑπὸ τύπον ὀνομαστικῆς, ἤτοι ἄνευ πτωτικῆς καταλήξεως· π. χ. شراب فوچی ɣ ἓν βυτίον οἴνου (οἶνος).

Ἐὰν δ' ἐπιταχθῇ τὸ ὄνομα τοῦ δοχείου μετὰ τῆς καταληκτικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου, δὲν σημαίνει τὸ ποσόν, ἀλλὰ τὸ εἶδος τοῦ δοχείου· π. χ. شراب فوچیسی οἴνου βυτίον, ἤτοι κατάλληλον δι' οἶνον (κρασοβάρελον).

§ 72. *Παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως.* Καθὼς ἐπὶ

ὀνομάτων *ἰχθύων* καὶ *δένδρων* (§ 65), οὕτω καὶ ἐπὶ ὀνομάτων *ἀνθέων* παραλείπεται ἡ πτωτικὴ κατάληξις τῆς γενικῆς· π. χ. جیجکی منکشه ἄνθος ἴου.

§ 73. *Ὑπόθεσις ἐναντιωματική.* Ὅταν κατόπιν τοῦ ὑποθετικοῦ ایسه تەθῇ ὁ σύνδεσμος ده, ἡ ὑπόθεσις γίνεται ἐναντιωματική, ἐξηγουμένη παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ (*ἂν καὶ*) ἢ τοῦ (*καίτοι*) ἢ τοῦ (*μὲν... ἀλλά*)· π. χ. یاز کوش قاشیق وار ایسه ده یمز دکلدر همشیره‌مزکدر ἂν καὶ ὑπάρχῃ παρ' ἡμῖν ἓν ἀργυροῦν κοχλιάριον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἡμέτερον, εἶναι τῆς ἀδελφῆς ἡμῶν, ἢ καίτοι ἔχομεν . . . ἢ ἔχομεν μέν . . . ἀλλά . . .

§ 74. *Τιμητικά.* Μετὰ τὰ κύρια ὀνόματα ἐξόχων ἢ σεβαστῶν προσώπων, τίθεται χάριν τιμῆς κατόπιν τῆς λέξεως پاشا ἢ افندی ἐφένδη, ἡ λέξις حضرتلری σύνθετος ἐκ τῆς λέξεως حضرت χαζρὲτ (*παρουσία*) καὶ τῆς καταληκτικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου لری λερῆ (*αὐτῶν*)· π. χ. عثمان پاشا حضرتلری ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Ὀσμὰν πασᾶς· علی بك افندی حضرتلری ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Ἀλῆ βέης.

Τὸ ἐπίθετον طولو τολοῦ *πλήρης* συντάσσεται μετὰ τῆς προθέσεως ایله ilé, *διά*· ὡς صو ایله طولو *πλήρης ὕδατος, γεμάτο μὲ νερό*. Κοινῶς δὲ καὶ ἄνευ τῆς προθέσεως· ὡς صو طولو .

ΘΕΜΑ

٣١

بنم برمخدوم وار سنك ايكى كريمك وار انك اوج عموجه
زاده‌سى وار بزم درت خاله‌زاده‌مز وار انلرك تيزه
زاده‌لرى يوق سنده پاموق وار ايسه‌ده سنك دكل پاموقجى
عثمان افندينكدر بو درس قاچنجيدر اون يدنجى پك قولاى
و غايت قيصه‌در بزمكى پك اوزون و چوق كوجدر قونافده
كيم وار عثمان پاشا حضرتلرى دولمخانه‌كزده كيم وار
فقيرخانه‌مزده كيمسه يوق بغچه‌مزده قرنفيل ياسمين منكشه فول
طولودر ساعت قاچدر يدى‌يه چاريك‌وار دكانده برفوچى
شراب وار قاچ قيه‌در سكسان بش‌قيه شراب فوچيسيميدر
راقى فوچيسيميدر طولوميدر بوشميدر

٣٢

بنده‌كز بوكون كيفسزم نه‌كز وار بر شيكز يوق امين بك
نه‌كزدر بر شيم دكل بوكل قاتمردر او قرنفيل ياليناقاتدر
او چوال شكر طولودر او قدح صو طولودر رافده الما
و آيوه وار بو آرمودك صاپى اوزوندر او بيچاغك صاپى

سياهدر بنم كيم وار برادر لطيف بكدن بشقه كيمسه‌م يوقدر
سزك كيمكز وار بر همشيره خانمدن بشقه كيمسه‌كز يوق هانيا
قدح يانكزده‌ميدر دون سنك يانكده كيم وار ايدى يانى
باشكزده‌كى آدم كيم ايدى شوكت بك افندى‌حضرتلرى مخدومى
ذكى افندى نصلدر خيرى بك نه‌كزدر عموجه‌زاده‌مدر

32

Ἐγὼ ἔχω ἓν δυάριον· σὺ ἔχεις ἓν πεντάριον· ἐκεῖνος ἔχει ἓν δεκάριον· ἡμεῖς ἔχομεν ἓν εἰκοσάριον· ὑμεῖς ἔχετε οἶνον, ἓν βαρέλιον· ἐκεῖνοι ἔχουσιν ὄρυζαν, δύο σάκκους· πόσαι ὁκκάδες εἶναι· ὀγδοήκοντα τέσσαρες ὁκκάδες· ἐκεῖνο τὸ βυτίον εἶναι βυτίον δι' οἶνον ἢ διὰ ρακῆν; ἐγὼ τί ἔχω; σὺ ἐκτὸς ἑνὸς βιβλίου καὶ ἑνὸς καλάμου, οὐδὲν ἄλλο ἔχεις· ὁ Νουρῆ ἐφένδης τί ἔχει; ἔχει ἕνα καλὸν κύνα· τίνα συγγένειαν ἔχει πρὸς ὑμᾶς (τί σας εἶνάι) ὁ Ἐτὲμ βέης; οὐδεμίαν (τίποτέ μου δὲν εἶναι)· ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν εἶναι μὲν πλούσιος, ἀλλ' εἶναι πολὺ ἐλευθέριος· ὁ Ζεκῆ ἐφένδης δὲν ἔχει μὲν κῆπον, ἔχει ὅμως ἄνθη· ὁ κῆπος ἡμῶν εἶναι πλήρης ἀνθέων· ἰδοὺ ῥόδα, γαρόφαλα, ἰάσμινα, χρυσανάρκισσοι, ἴα· τὸ ῥόδον τοῦτο εἶναι μὲν ἁπλοῦν, ἀλλὰ πολὺ ὡραῖον· ἐκεῖνο τὸ γαρόφαλον εἶναι μὲν διπλοῦν, ἀλλὰ δὲν εἶναι τοῦ κήπου σας· ποῦ εἶναι τὸ λινοῦν ρινόμακτρόν μου; ἰδού· πλησίον σου εἶναι· τίς εἶναι ὁ κ. Ὀμὲρ βέης; τίνα συγγένειαν ἔχει πρὸς σὲ ὁ

Ὁμὲρ ἐφένδης; ὁ παραπλεύρως σου ἄνθρωπος τίς; τὸ ἄνθος τοῦτο δὲν ἔχει μίσχον; ὁ μίσχος του εἶναι μικρότατος· τὸ ποτήριον τοῦτο εἶναι ποτήριον ρακῆς, δὲν εἶναι οἶνου.

33

Ποῦ εἶναι ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς; εἶναι ἐν τῷ μεγάρῳ του· τίνα συγγένειαν ἔχει πρὸς ἡμᾶς; εἶναι ἀνεψιός μου· τί ἔχει ἡ ἀνεψιά σας, ἡ κ. Λατηφέ; δὲν ἔχει τίποτε· τίνα συγγένειαν ἔχει πρὸς αὐτὸν ἡ κ. Λατηφέ; χθὲς ἦτο ἀδιάθετος· ὁ θεράπων σας δὲν εἶμαι καλά· τί ἔχετε; ἐν τῷ πτωχικῷ μου δὲν ὑπάρχουσι ξύλα, ἄνθρακες· τὸ ἀρχοντικόν σας εἶναι πλῆρες (γέμει) ξύλων καὶ ἀνθράκων· ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ ὑπάρχουσι σάπωνες καὶ σάκχαρι· ἡ ἁλιεία εἶναι δύσκολος· ἐν τῷ κόσμῳ οὐδεμία τέχνη εἶναι τόσον ἡδεῖα, ὅσον ἡ ἁλιεία· αὕτη εἶναι ἡ μακροτέρα ὁδὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως; τὸ πλοῖον ἐκεῖνο εἶναι ταχύτερον τοῦ πλοίου τοῦ πλοιάρχου Ἰσμαήλ· ὑμεῖς ἔχετε ἕνα πατέρα, μίαν μητέρα, δύο ἀδελφοὺς καὶ μίαν ἀδελφήν· πῶς δὲν ἔχετε κανένα; ἔχετε δύο θείους ἐκ μητρός, μίαν θείαν ἐκ πατρὸς καὶ δύο ἐξαδέλφους (ἐκ θείας πρὸς μητρός)· ἐγὼ πατέρα μὲν δὲν ἔχω, ἔχω ὅμως μητέρα καὶ ἀδελφούς· σὺ ἔχεις μὲν πατέρα, δὲν ἔχεις ὅμως μητέρα καὶ ἀδελφούς.

ΜΑΘΗΜΑ 18.

Ἐνεστὼς—Παρατατικός.

Ἐνεστώς: آرايورم ἀρά-γιορ-ουμ ζητῶ, سن آرايورسن ἀράγιορ-σουν ζητεῖς κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 80. 1).

Παρατατικός: ايدم آرايور ἀράγιορ ἠτήμ, ἐζήτουν, ايدك آرايور ἀράγιορ ἠτήν, ἐζήτεις κτλ. (βλ. αὐτόθι 2).

كيتمك γκιτ-μέκ, μεταβαίνειν	اوقومق ὠκου-μάκ, μελετᾶν
كلمك γκελ-μέκ, ἔρχεσθαι	يازمق γιαζ-μάκ, γράφειν
يمك γεμέκ, τρώγειν	آرامق ἀρα-μάκ, ζητεῖν
ايچمك ἰτσέ-μέκ, πίνειν	كورمك γκιορ-μέκ, βλέπειν
آچ (آچ) ἄτζ, νῆστις	صوسامق σουσα-μάκ, διψᾶν
طوق τόκ, χορτάτος	اويقو οὔϊκοῦ, ὕπνος
صوصوز σου-σούζ, διψαλέος	پارچه παρτσά, τεμάχιον
قارن κὰρν ἢ καρήν, κοιλία	مطبخ ματπάχ, μαγειρεῖον
ايستمك ἰστέ-μέκ, θέλειν ἢ ايستيلمك ἰστεμέκ,	لقه λωκμά, βλωμὸς (βοῦ-κα), ἢ τὸ γνωστὸν ζυμαρικὸν
تعليم τα'λίμ, γύμνασμα	
درسی τερτζεμὲ - τερδὶ ἢ وظيفه βαζηφὲ θέμα	ὄρεξις اشتها ἰάτιχὰ ἢ اشتاه ἰάτὰχ (κοιν.)

قارنم آچدر καρν-ὴμ ἄτζ τηρ, ἡ κοιλία μου εἶναι νῆστις, πεινῶ· قارنك آچدر καρν-ὴν ἄτζ τηρ, ἡ κοιλία σου εἶναι νῆστις, πεινᾷς κτλ.

رمّطو ρίγ **καρν-ὶμ τώκτουρ,** ἡ κοιλία μου εἶναι χορτάτη, ἤτοι εἶμαι χορτάτος, رمّطو ϋρίγ **καρν-ὶν τώκτουρ,** ἡ κοιλία σου εἶναι χορτάτη, εἶσαι χορτάτος, κτλ.

رمزسو **σουσούζ-ουμ** δυψαλέος εἰμί, διψῶ· صوسزسین **σουσούζ-σὶν** διψαλέος εἶσαι, διψᾷς κτλ.

رار ρωϊو **οὔϊκοὺ-μ βὰρ** νυστάζω (ὕπνος μοί ἐστι)· رار ϋωϊو **οὔϊκοὺ-ν βὰρ** νυστάζεις κτλ.

Ὀνόματα κύρια: ليل **περλὶν** Περολῖνον· پرس **παρὶς** Παρίσιοι· ϋيا **βιάνα** Βιέννη· ϵرسبرغ **πετρσόπὸὺργ** Πετρούπολις.

§ 75. *Θέσις ὑποκειμένου καὶ ἀντικειμένου.* Καθὼς ἐν τῇ συνδετικῇ προτάσει (§ 2), οὕτω καὶ ἐν τῇ ρηματικῇ συνήθως προτάσσεται τὸ ὑποκείμενον, ἐπιτάσσεται τὸ ἀντικείμενον καὶ τελευταῖον τίθεται τὸ ρῆμα· π.χ. بن درسمی اوقویورم ἐγὼ τὸ μάθημά μου ἀναγινώσκω.

§ 76. *Ἀντικείμενον ὡρισμένον, ἀόριστον.* Τὸ ἀντικείμενον τιθέμενον μὲν κατ' αἰτιατικὴν εἶναι ὡρισμένον καὶ ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ ἐνάρθρῳ ἀντικειμένῳ· τιθέμενον δ' ἄνευ πτωτικῆς καταλήξεως, ἤτοι ὑπὸ τύπον ὀνομαστικῆς, εἶναι ἀόριστον καὶ ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ ἀνάρθρῳ ἀντικειμένῳ· π. χ. يورم ekmek τρώγω τὸν ἄρτον· يورم ekmek τρώγω ἄρτον· يورم كرازلی τρώγω τὰ κεράσια· يورم كراز τρώγω κεράσια.

Τὸ δ' ἡμέτερον ἀόριστον ἀντικείμενον, τὸ συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ (τις, τι), ἐν τῇ τουρκικῇ ἐκφέρεται διὰ τοῦ ر ἄνευ πτωτικῆς ἐπίσης καταλήξεως· π.χ. ر كتاب اوقویورم ἓν βιβλίον (βιβλίον τι) ἀναγινώσκω.

§ 77. *Ἀπαρέμφατον τελικόν.* Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ἐν χρήσει ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ· π.χ. ايستيورم يمك θέλω φαγεῖν (νὰ φάγω)· ايستيورسین اوقومق θέλεις ἀναγνῶναι (ν' ἀναγνώσῃς).

§ 78. *Ἀντικείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου.* Τὸ ἀπαρέμφατον καθὸ ῥῆμα λαμβάνει ἀντικείμενον, ὅπερ προτάσσεται αὐτοῦ· π. χ. سزی كورمك ايستيورم ἐγὼ ὑμᾶς ἰδεῖν θέλω, ἤτοι ἐγὼ θέλω νὰ σᾶς ἴδω.

§ 79. *Ἡ εἰς τόπον καὶ ἡ ἀπὸ τόπου κίνησις.* Ἡ μὲν εἰς τόπον κίνησις ἐκφέρεται κατὰ δοτικήν· π. χ. مكتبه كيديورم **μεκτεπὲ γκιτίορουμ** εἰς τὴν σχολὴν πορεύομαι.

Ἡ δ' ἀπὸ τόπου κίνησις διὰ τῆς προθέσεως دن (ἐκ)· π. χ. مكتبدن كليورم ἐκ τῆς σχολῆς ἔρχομαι.

§ 80. *Προσδιορισμὸς κατὰ γενικήν.* Αἱ λέξεις ه‍ل καὶ پارچه ὡς δηλοῦσαι ποσότητα προτάσσονται, ἡ δὲ γενικὴ ἐπιτάσσεται ἄνευ πτωτικῆς καταλήξεως, ἤτοι ὑπὸ τύπον ὀνομαστικῆς (§ 36)· π. χ. ه‍ل ر εἷς βλωμὸς ἄρτου· پارچه ینیر ر ἓν τεμάχιον τυροῦ.

ΘΕΜΑ·

٣٣

بن اتمك يبورم سن تعليمكى اوقويورسين او وظيفه‌سنى يازيور
بز سزه كليورز سز پارسه كيديورسكز انلر صو ايچيورلر
بن صوسايور ايدم احمد افندى قلمدن كليور ايدى بز ترجمه
درسمزى اوقويوردق انلر تعليملرنى يازيور ايديلر بنم قارنم
آجدر سنك قارنك طوقدر انك اشتهاسى يوقدر سزك بر
پارچه پنيركز واردر انلرك اتمكرى چوقدر بن برلينه كيتمك
استيورم سن ويانه‌يى ورمك استيورسين سعيد بك پترسبورغدن
كلمك ايستيور سز بر قدح صغوق صو ايچمك استيورسكز
انلر بر لقمه خاص اتمك يمك ايستيورلر

٣٤

كيمى آرايورسكز حسن آغايى او مطبخده ايمش اويقوكز
وارمى ايدى بنم اويقوم يوغيدى چوجغك اويقوسى وار
ايدى بنم قارنم آج دكل ايدى نه يمك ايستيورسكز ايو استيديه
وار ايسه بيورم بنده‌كز شو كتابى اوقومق ايستيورم سز نه

اوقويورسكز بر كتاب اوقويورم صوسزميسكز خاله‌زاده‌كز
امينه خانم درسنى اوقويور يكنكز خيرى بك افندىيى كورمك
ايستيورم مدحت افندى حضرتلرى پارسدن كليور

34

Ἐγὼ ἀναγινώσκω τὸ μάθημά μου· σὺ γράφεις τὸ θέμα σου· ἐκεῖνος πίνει ὕδωρ· ἡμεῖς βλέπομεν ἐκεῖνο τὸ ὡραῖον κατάστημά σας· ὑμεῖς ζητεῖτε ἓν καλὸν βιβλίον· ἐκεῖνοι ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς· ἐγὼ ἤθελον κάρυα· σὺ ἔτρωγες ἄπια· ἡ κ. Νουριὲ ἔπινεν ὕδωρ· μεταβαίνομεν εἰς Παρισίους· ὑμεῖς ἐγράφετε τὸ γύμνασμά σας· ἐκεῖνοι ἐζήτουν τὸν ἐξάδελφόν σας (ἐκ θείου πρὸς πατρός)· ἐγὼ νυστάζω· σὺ δὲν ἔχεις ὄρεξιν· ὁ Φεχὶμ βὲης πεινᾷ· ἡμεῖς διψῶμεν· ὑμεῖς εἴσθε κεχορτασμένοι· οἱ κύριοι εἶναι, λέγει, ἐν τῷ μαγειρείῳ· ἐγώ, ἐνῷ νυστάζω, τρώγω· σύ, μὴ ἔχων ὄρεξιν (ἐνῷ δὲν ἔχεις), τρώγεις· ἐνῷ ἐγὼ ἐνύσταζον, σὺ ἐδίψας· ὁ Ἰσμαὴλ ἐφένδης ἦτο κεχορτασμένος· ἡμεῖς εἴχομεν ἓν τεμάχιον τυροῦ· ὑμεῖς ἔχετε δύο βλωμοὺς ἄρτου· ἐκεῖνοι ἐνύσταζον· ἐὰν ἐν τῇ τραπέζῃ ὑπάρχει ἄρτος καὶ τυρός, τρώγω· σὺ δὲν πεινᾷς, λέγει· ὁ Χουσεὶν βέης, μὴ διψῶν (ἐνῷ δὲν διψᾷ) πίνει ὕδωρ.

35

Ἐγὼ ἔτρωγον τὸν μέλανα ἄρτον μου· σὺ ἔπινες ψυχρὸν ὕδωρ· ἡ κ. Ζεκιὲ ἐζήτει ἄνθρωπόν τινα· ἡμεῖς ἐγρά-

φομεν τὸ θέμα ἡμῶν· ὑμεῖς ἀνεγινώσκετε βιβλίον τι· οἱ κύριοι οὗτοι ἔπινον ἓν ποτήριον οἴνου· τί τρώγετε; τρώγω μῆλα· καὶ ἐγὼ τὸ μῆλον τρώγω· ἤθελον ν' ἀναγνώσω (ἀναγνῶσαι)· τί ἤθελες ν' ἀναγνώσῃς (ἀναγνῶσαι); ἤθελον ν' ἀναγνώσω (ἀναγνῶσαι) τὸ μάθημά μου· χθὲς τίνα ἐζητεῖτε; ἐζήτουν τὸν κ. Σεβκὲτ βέην καὶ τὴν ἀδελφήν του κ.'Εμινέ· ὁ 'Ετὲμ ἐφένδης ἤθελε νὰ μεταβῇ (μεταβῆναι) εἰς Παρισίους· ὁ 'Οσμὰν βέης ἔρχεται ἐκ Βιέννης· ὁ Χασὰν ἐφένδης ἐκ Πετρουπόλεως μεταβαίνει εἰς Παρισίους· ἡ κ. Λατηφὲ τί θέλει; θέλει νὰ σᾶς ἴδῃ· τί ζητεῖτε; ζητῶ τὸ βιβλίον· τοῦτο εἶναι ἰδικόν μου· τὸ ἰδικόν σου εἶναι ἐν τῇ σχολῇ· πόστον εἶναι τὸ γύμνασμα τοῦτο; εἶναι δέκατον ὄγδοον· πόση εἶναι ἡ ὥρα; ἐννέα παρὰ τέταρτον· ἐγώ, μὴ ἔχων ὄρεξιν, τρώγω ἕνα βλωμὸν ἄρτου· σὺ πεινῶν, πίνεις ὕδωρ.

ΜΑΘΗΜΑ 19.

Ἐνεστὼς καὶ Παρατατικὸς προσδοκώμενος.

Ἐνεστὼς προσδοκώμενος. آرارم **ἀράρ-ιμ,** ζητῶ· آرارسين **ἀράρ-σιν,** ζητεῖς κτλ. (Βλ. Γραμ. 80. 1).

Παρατατικὸς προσδοκώμενος: ايدم آرار **ἀρὰρ ἠτήμ,** ἐζήτουν· ايدك آرار **ἀρὰρ ἠτήν,** ἐζήτεις κτλ. (Βλ. αὐτόθι).

§ 81. *Διαφορὰ τῶν δύο ἐνεστώτων.* Ὁ χρόνος οὗτος διαφέρει τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ μαθήματι ἐνεστῶτος,

διότι ἐκεῖνος μὲν εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ πράξεως ἢ καταστάσεως γινομένης καθ' ἣν στιγμὴν λαλοῦμεν, οὗτος δ' ἐν ταῖς ἑξῆς περιπτώσεσιν:

α'] Ἐπὶ πράξεως ἢ καταστάσεως γενησομένης θᾶττον ἢ βράδιον, ἤτοι προσδοκωμένης· ἄλλαις λέξεσιν, ἔχει σήμασίαν μέλλοντος· π. χ. آزدن كورم ز **ἀπὸ ἀζτὰν γκελίριμ,** μετ' ὀλίγον ἔρχομαι· يارن كورم **γιάρν ἀὔριον ἔρχομαι.**

β'] Ἐπὶ τῶν συνήθως γινομένων· π. χ. ساعت قيشين كيجه **κὴς-ὴν γκιτζὲ σαὰτ οὔτς ποντσουκτὰ γέριζ,** τὸν χειμῶνα τὴν νύκτα κατὰ τὰς 3 $^1/_2$ πρωΐ ομεν.

γ'] Σημαίνει ἕξιν καὶ ἱκανότητα εἴς τι· π.χ. تركجه اوقومق **τούρκ-τζε ὀκούρουμ,** ἀναγινώσκω (ἤτοι ἔχω τὴν ἱκανότητα τοῦ ἀναγινώσκειν) τουρκικά.

δ'] Εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ διηγήσεως παρελθόντων γεγονότων, ὅταν θέλῃ τις νὰ παραστήσῃ ταῦτα ἐπὶ τὸ ζωηρότερον ὡς συμβαίνοντα καθ' ἣν στιγμὴν λαλεῖ· ὡς كيدم بونى رلم سوبلم **γκιτέριμ πουνοὺ σοϊλέριμ,** πηγαίνω, λέγω τοῦτο, ἀντὶ ὑπῆγον, εἶπον τοῦτο.

اوه **καχβέ,** καφὲς	ارکن **ἐρκέν,** ἐνωρὶς
ژله **γιάζ,** θέρος	کچ **γκέτζ,** ἐξώρας
قيش **κὴς,** χειμὼν	يارن **γιάρν,** αὔριον
ياز **πεχάρ,** ἔαρ, ἄνοιξις	دون **τέμιν,** πρὸ μικροῦ
كوز **γκιὸζ,** φθινόπωρον	كيجه **γκετζέ,** νὺξ

یا—یا	γιὰ-γιὰ	ἤ	
یاخود	γιάχωτ		
ایلمك	γιὶλ-μέκ,	γινώσκειν	
گیزیاپماق	γιαπ-μάκ,	κατασκευ-	
		[άζειν, κάμνειν	
سویلمك	σοῦλε-μέκ,	ὁμιλεῖν	
باشلامق	πασλαμάκ,	ἄρχε-	
		[σθαι (δ.)	

دوه تپه	φορὰ		
کره کرره			
چوجق	τζα-τζέ,	ὡς, πρὸς	
آکلامق	ἄνλα-μάκ,	ἐννοεῖν	
سومك	σεβ-μέκ,	ἀγαπᾶν	
اویقو اویقو-μάκ,		κοιμᾶ-	
		[σθαι	
گیزیاتماق	γιατ-μάκ,	κατακλίνε-	
		[σθαι	

* Τὸ ῥῆμα τοῦτο σύνταξσεται δοτικῇ, ὡς ἐδείχθη συντόμως μετὰ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Τούντεῦθεν οὕτω συντόμως θέλει δείκνυσθαι ἡ πτῶσις τῶν συντασσομένων ἄλλως, ἢ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ῥημάτων.

Ὀνόματα ἐθνικά

تورك	τούρκ,	Τοῦρκος	
رومی روم	ρούμ κ. οὐρούμ,	Ρω-	
		[μαῖος, Ἕλλην ὀρθόδοξος	
آرناود	ἀρναούτ,	Ἀλβανὸς	
بلغار	πουλγάρ,	Βούλγαρος	
ارمنی	ἐρμενί,	Ἀρμένιος	
یهودی یهود	γεχουδί,	Ἰουδαῖος	
اولاخ	οὐλάχ,	Βλάχος	

§ 82. *Συμφωνία ὑποκειμένου καὶ ῥήματος.* Τὸ ὑποκείμενον συμφωνεῖ κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν μετὰ τοῦ ῥήματος· π. χ. یلورم ἐγὼ γινώσκω· یلورز ἡμεῖς γινώσκομεν.

Ἡ συμφωνία αὕτη μόνον ἐν τῷ γ' πληθυντικῷ προσώπῳ δὲν τηρεῖται· διότι μετὰ ὑποκειμένου πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ δύναται νὰ τεθῇ τὸ ῥῆμα εἰς ἑνικόν· π.χ. درسلر یاشلار τὰ μαθήματά μας ἄρχονται (κατὰ λέξιν, ἄρχεται)· افندیلر کلدی ἢ کلورلر οἱ κύριοι ἔρχονται (ἢ ἔρχεται).

Τούναντίον δὲ χάριν τιμῆς καὶ σεβασμοῦ, μετὰ ὑποκειμένου ἑνικοῦ ἀριθμοῦ τὸ ῥῆμα τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν· π. χ. رؤف پاشا حضرتلری دین بورادە ایدیلر ἡ A. Ἐξοχότης ὁ Ρεοὺφ πασᾶς πρὸ ὀλίγου ἦτο (ἦσαν) ἐδῶ.

§ 83. *Παράλειψις συνδετικοῦ.* Ὅταν ἐν τῇ προτάσει ὑπάρχωσι δύο ῥήματα τοῦ αὐτοῦ χρόνου καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου, τὸ βοηθητικὸν δύναται νὰ παραλειφθῇ ἐκ τοῦ πρώτου καὶ νὰ τεθῇ μόνον ἐν τῷ δευτέρῳ, ἐξυπονοούμενον καὶ διὰ τὸ πρῶτον· π. χ. اوچدم (م) یاتیدم ایکیدە یاتیر-یم γὲρ (ἀντὶ یاتیر-یم γέρ-ιμ) οὕτω ἐγὼ κατάκλινομαι εἰς τὰς δύο τρώγω, εἰς τὰς τρεῖς κατακλίνομαι.

§ 84. *Παράλειψις πτωτικῆς κατα.λήξεως.* Καθὼς ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐπὶ ἀοριστίας ἡ γενικὴ ἐκφέρεται ἀνάρθρως, οὕτως ἐν τῇ τουρκικῇ ἐκφέρεται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἄνευ πτωτικῆς καταλήξεως· ὡς کیجه سی قیش χειμῶνος νύξ· یاز کونی θέρους ἡμέρα, ارمنی خانه سی Ἀρμενίου οἰκία.

Αἱ τοιαῦται γενικαὶ ἰσοδυναμοῦσι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρὸς ἐπίθετον· ὡς χειμερινὴ νύξ, θερινὴ ἡμέρα, Ἀρμενικὴ οἰκία.

§ 85. *Προθέσεις.* Ἡ πρόθεσις ده (ἐν) τίθεται καὶ ἐπὶ χρόνου, ἰσοδυναμοῦσα τῇ ἡμετέρᾳ κατά· π. χ. ده ساعت بڕسکز **ده‌ده کتڕ-تا یڤرذینیڕ** κατὰ ποίαν ὥραν τρώγετε; ده بڕ ساعت **ده‌ده یڤیـ-تا** κατὰ τὰς ἑπτά, εἰς τὰς ἑπτά· ده‌ده ی ده‌ده‌ده **χه‌ڤـتا-تا ̀ڕ تڤ̀ه** ἅπαξ καθ' ἑβδομάδα.

§ 86. *Σύνδεσμοι.* Ὁ διαζευκτικὸς ی—ی τίθεται εἴς τε τὸ α' καὶ τὸ β' μέρος τοῦ διαζευκτικοῦ λόγου· π. χ. ی ی سن **یڕا ̀ڕ-ن، یڕا ̀ذ-ن** ἢ ἐγὼ ἢ σύ.

Ὁ δὲ دخی μόνον εἰς τὸ β' μέρος· سن دخی ی ἐγώ, ἢ σύ.

§ 87. *Ἀριθμητικά.* Τὸ ی (εἷς) κατ' ἰδιωτισμὸν τῆς γλώσσης προτάσσεται ἐπιθέτων τινῶν· π. χ. آز ی **̀ڕ-ن** ὀλίγον, ἤτοι ὀλίγον τι· چوق ی **̀ڕ-ن تڤ̀ه** πολύ-λη-λύ.

Τὸ آز ی μετὰ τῆς προθέσεως دن, ἤτοι دن آز ی σημαίνει ἐντὸς ὀλίγου.

Ὀνόματα γλωσσῶν. Ἐκ τῶν ἐθνικῶν ὀνομάτων διὰ τῆς καταλήξεως جه γίνονται ἐπίθετα ἅμα καὶ ὀνόματα γλωσσῶν ἢ ἐπιρρήματα· π. χ. ترکجه τούρκ-τζε ὁ τουρκικός, ἡ τουρκικὴ (γλῶσσα) ἢ τουρκιστί· رومجه ρούμ-τζα ὁ ἑλληνικός, ἡ ἑλληνικὴ (γλῶσσα), ἢ ἑλληνιστί κτλ.

Ἐπιρρήματα ποσότητος: بر ده ی ̀ڕ-ن تڤ̀ه ἢ کره ی ̀ڕ-ن κερρὲ ἅπαξ (μίαν φοράν)· بر ده ایکی ایکی ̀ڕ-ن تڤ̀ه ἢ کره ایکی ایکی κερρὲ δὶς (δύο φορὰς) κτλ.

Ἐπιρρήματα διαρκείας. Ὀνόματά τινα χρονικὰ λαμβάνοντα ἐν τέλει τὴν κατάληξιν ین (ην, ἢ ιν) μεταβάλλονται εἰς ἐπιρρήματα χρονικὰ δηλοῦντα διάρκειαν· π. χ. قیش κὶς χειμών, قیشین κήσ-ην τὸν χειμῶνα· یاز γιὰζ θέρος, یازین γιὰζ-ην τὸ θέρος.

Τὰ δὲ ὀνόματα صباح πρωΐ, اخشام ἑσπέρας, καὶ یاتسی νέξ, λαμβάνουσι τὴν κατάληξιν لین λάϊν-λέϊν· π. χ. صباحلین σαπάχ-λαϊν ἐν καιρῷ πρωΐας, τὸ πρωΐ· اخشاملین ἀχσάμ-λαϊν ἐν καιρῷ ἑσπέρας, τὴν ἑσπέραν· یاتسیلین γκετζέ-λεϊν ἐν ὥρᾳ νυκτός, τὴν νύκτα.

ΘΕΜΑ

٣٥

بن روجه بیلورم سن ترکجه سویلرسین او بلغارجه آکلار
بز ارمنیجه اوقورز سز یهودیجه یازارسکز انلر آرناودجه
سویلرلر بن قهوه‌یی سور ایدم سن قیشین چوق اوقورایدك
نوری بك یازین ساعت درتده یاتار ایدی بز کوزین پارسده
ایدك سز نه ایش یاپار ایدیکز بن یازین ساعت اون ایکیده
یرم و اوچده یاتارم قیشین دخی ساعت اوچده یر یدیده یاتارم
کیجه‌لین نه یاپارسکز برآز یازارم اویقوم وار ایسه ارکن یاتارم
بنده‌کز برآزدن کیدرم برآزدن بن‌ده کلورم درسلرکز ساعت
قاچده باشلار صباحلین ساعت برده احمد افندی یا بورادەدر
یا بوراده دکل ایکیسندن بری بوراده‌ایسه برآز کورمك ایسترم

٣٦

بش قومشومز وار اوچی یهودی ایکیسی روم سنزك بر اولاح
دوستكز وار ایدی نره‌ده ویانه‌ده‌در محله‌كزده بر قاچ یهودی
وار شهرمزده یتمش خانه یهودی و اون ایكی خانه ارمنی واردر
یهودی خانه‌لری ارمنی خانه‌لرندن زیاده‌در مكتبزده ارمنیلردن
برچوق شاكرد وار مكتبكزده رومللردن قاچ كشی وار مكتبزده
اللی روم اوتوز بش ارمنی اون ایكی یهودی و درت بلغار واردر
بن رومجه سویلمكه باشلایورم سن ترجمه آ كلامغه باشلایورسین
اسماعیل افندی اوكزده یاخود قومشوكز محمد افندی، قوناغنك
باغچه‌سنده ایمش

36

Ἐγὼ ἐννοῶ τὴν Ἀλβανικήν· σὺ γράφεις τὴν Βλαχικήν· ἐκεῖνος ὁμιλεῖ τὴν Ἀρμενικήν· ἡμεῖς γράφομεν τὴν Ἑβραϊκήν· ὑμεῖς ἀναγινώσκετε τὴν Βουλγαρικήν· ἐκεῖνοι ὁμιλοῦσι τὴν Τουρκικήν· ἐγὼ ἤμην ὡρολογοποιός· κατεσκευάζον ὡρολόγια· σὺ ἦσο ἐπιμελὴς μαθητής· ἠγάπας τὸ σχολεῖον· ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο ἓν ὀκνηρὸν παιδίον· πολὺ ἐκοιμᾶτο· ἡμεῖς τὸν χειμῶνα κατακλινόμεθα ἐξώρας· ὑμεῖς τὸ θέρος ἠρχίζετε ἐνωρὶς τὰ μαθήματά σας· ἐκεῖνοι τὸν χειμῶνα

μετέβαινον εἰς Παρισίους· πόθεν ἔρχεσθε; ἔρχομαι ἐκ Παρισίων, αὔριον μεταβαίνω εἰς Πετρούπολιν· ποῦ μεταβαίνετε; εἰς τὸ θέατρον· ἀκόμη εἶναι ἐνωρίς· ἡ ὥρα δὲν εἶναι ἀκόμη τρεῖς· εἶναι πολὺ ἐξώρας· αἱ νύκτες τοῦ χειμῶνος εἶναι πολὺ μακραί· αἱ νύκτες τοῦ θέρους εἶναι βραχύτατα· ὁ Μεχμὲτ βέης, ἡ ὁ ἀδελφός του Ριφὰτ βέης, μεταβαίνει σήμερον τὸ πρωῒ εἰς Θεσσαλονίκην.

37

Αἱ ἐν τῇ συνοικίᾳ ἡμῶν ἀρμενικαὶ οἰκίαι εἶναι περισσότεραι τῶν βουλγαρικῶν· ὁ Λατὶφ βέης ποίαν συγγένειαν ἔχει πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Ὀσμὰν πασᾶ; ἓν ἐκ τῶν δύο, ἢ υἱός του εἶναι, ἢ τοῦ ἀδελφοῦ του υἱός· ὁ Ἀζὶζ βέης, ἢ ὁ υἱός του Ζεκῆ ἐφένδης, ἦτο λέγει χθὲς ἐν τῷ χορῷ· ἀρχίζω νὰ γράφω τὴν τουρκικήν· ἀρχίζεις νὰ ἐννοῇς τὴν ἑλληνικήν· τί τρώγετε; τρώγω ὑδροπέπονα· ὁ φίλος ἡμῶν Χουσεῖν βέης τρώγει τὸν πέπονα· ἀγαπῶ πολὺ τὰς σταφυλάς· χθὲς τίνα ἐζητεῖτε ἐν τῇ σχολῇ; ἐζήτουν τὸν υἱὸν τοῦ γείτονός μου, Νουρῆ ἐφένδην· ποσάκις τῆς ἡμέρας (ἐν τῇ ἡμέρᾳ) τρώγετε; τρώγω τὴν πρωΐαν εἰς τὰς δύο, καὶ τὸ ἑσπέρας εἰς τὰς δώδεκα· κατὰ ποίαν ὥραν κοιμᾶσθε; τὸ πρωῒ κατὰ ποίαν ὥραν μεταβαίνετε εἰς τὴν σχολήν; τὰ τέκνα σας ἀγαπῶσι τὰ μῆλα· ἡ Α. Ε. ὁ Ριφὰτ πασᾶς αὔριον θέλει νὰ μεταβῇ ἐκ Βερολίνου εἰς Πετρούπολιν· τὸ ἔαρ εἶναι καλλίτερον τοῦ θέρους· ὁ χειμὼν εἶναι ψυχρότερος τοῦ φθινοπώρου.

ΜΑΘΗΜΑ 20.

Ὁ ἐνεστὼς ὡς ἀναφορικὴ μετοχή.

§ 88. Τὸ γ' ἑνικὸν πρόσωπον τοῦ προσδοκωμένου ἐνεστῶτος χρησιμεύει καὶ ὡς ἀναφορικὴ μετοχή· σημαίνει δέ, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα (§ 81), ἰδιότητα καὶ ἱκανότητα σταθερῶς ἐνυπάρχουσαν καὶ προτάσσεται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζει, μένουσα ἄκλιτος· π. χ. آدم ير اوقور يازار تركچه تورکیستی ἀναγινώσκων καὶ γράφων ἄνθρωπος, ἤτοι ἄνθρωπος ἀναγινώσκων καὶ γράφων τουρκιστί.

§ 89. Μετὰ δὲ τῆς μετοχῆς τοῦ συνδετικοῦ ایکن σχηματίζει ἄκλιτον χρονικὴν ἢ ἐναντιωματικὴν μετοχὴν ἐξηγουμένην δι' ἐνεστῶτος μέν, ἐὰν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως ᾖ ἐνεστώς, διὰ παρατατικοῦ δέ, ἐὰν τὸ τῆς κυρίας προτάσεως ᾖ παρατατικός· π.χ. بن كلور ایکن سن كيديورسين ἐνῷ ἐγὼ ἔρχομαι (ἐμοῦ ἐρχομένου), σὺ ἀπέρχεσαι· سن يازار ایدم بن اویناز ایکن ἐνῷ σὺ ἔγραφες (σοῦ γράφοντος), ἐγὼ ἔπαιζον.

Τοιαύτη μετοχὴ γίνεται καὶ ἐκ τοῦ γ' ἑνικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστῶτος· π. χ. اوقويور ایکن او بن ἐνῷ ἐγὼ ἀναγινώσκω (ἐμοῦ ἀναγινώσκοντος), ἐκεῖνος γελᾷ.

Καὶ τὰ γ' πληθυντικὰ πρόσωπα τῶν δύο τούτων ἐνεστώτων χρησιμεύουσιν ὡς τοιαῦται χρονικαὶ μετοχαί· π.χ. بز يازار ایدك ایکن بز اویلیورلر ἐνῷ ἐκεῖνοι ὁμιλοῦν (ἐκείνων ὁμιλούντων), ἡμεῖς ἐγράφομεν.

تاز ζάτ, ἄτομον	اویناق اوϊνα-μάκ, παίζειν
عالی ἀλί, ὑψηλός	كولك γκιολ-μέκ, γελᾶν
داعی ταΐ, εὐχέτης	دولت τεβλέτ, κράτος
اهالی ἐχαλί, κάτοικοι, λαός	تپه τεπαά, ὑπήκοοι
چوق τσώκ, πολύς-ή-ύ	نفوس νουφούς, ψυχαί, πλη[θυσμός
داها زیاده ζιατέ, περισσότερος	ملکت μεμλεκέτ, χώρα, πα[τρίς, ἐπικράτεια
قنغی κάνγκι ἢ هانکی χάνγκι, [ποῖος, α, ον.	

هم...هم χέμ...χέμ (ἢ هم...و هم χέμ...βὲ χέμ τε) καὶ—καί· نه...نه νέ...νὲ (ἢ نه...و نه νέ...βὲ νέ τε) οὔτε—οὔτε.

ممالك محروسه μεμαλίκ-ι μαχρουσέ, χῶραι φυλαττόμεναι, ἢ عثمانیه ممالکی μεμαλίκ-ι οσμανιέ, χῶραι ὀθωμανικαί, ἢ ممالک شاهانه μεμαλίκ-ι σαχανέ, χῶραι αὐτοκρατορικαί, ἤτοι ἡ ὀθωμανικὴ ἐπικράτεια.

دولت علیه τεβλέτ-ι ἀλιγέ, τὸ ὑψηλὸν κράτος, ἢ دولت علیهٔ عثمانیه τεβλέτ-ι ἀλιγέ-ϊ ὀσμανιέ, τὸ ὑψηλὸν ὀθωμανικὸν κράτος, ἤτοι τὸ ὀθωμανικὸν κράτος.

داعیکز ταΐνίζ, ὁ εὐχέτης ὑμῶν, ἀντὶ τοῦ بن ἐγώ, εἶναι ἐν χρήσει ὅταν ὁ λαλῶν ἢ κληρικὸν πρόσωπον· π. χ. داعیکز كلورم ὁ εὐχέτης ὑμῶν (ἐγὼ) ἔρχομαι.

ژیدنی **ẽḑénẽmnẽ** ὁ σύθέντης μας ἤ عالیکر ذات ζάτ-ι **ἀλινὶζ** τὸ ὑψηλὸν ὑμῶν ἄτομον, ἀντὶ τοῦ ز ὑμεῖς· π. χ. ژیدنی عالیکر ذات ὑμεῖς γινώσκετε.

ذات ر ἄτομόν τι, κύριός τις, ἀντὶ τοῦ یسی ر **πιριδὶ** τίς.

Κυριακὴ ژاژ **παζὰρ**	Πέμπτη پنجشنبه **περσεμπὲ**
Δευτέρα یازار ژاژ **παζὰρ ἐρ-**	Παρασκευὴ جمعه **τζουμαὰ**
Τρίτη سالی **σαλῆ** [**τεδὶ**	Σάββατον ایرتسی جمعه **τζου-**
Τετάρτη چهارشنبه **τσαρσαμπὰ**	[**μαὰ ἐρτεσί.**

Τὸ یازار ژاژ καὶ τὸ ایرتسی جمعه σημαίνουσι κατὰ λεξιν ἡ ἐπιοῦσα τῆς Κυριακῆς, ἡ ἐπιοῦσα τῆς Παρασκευῆς.

Ὀνόματα ἐπικρατειῶν καὶ κρατῶν: آلمانیا **ἀλεμάνια** Γερμανία, انگلستان **ἰνγκλιτέρα** Ἀγγλία, آوستریا **ἀούστρια** Αὐστρία, روسیه **ρούσια** Ρωσία, فرانسه **φράνσα** Γαλλία.

§ 90. *Παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως.* Καθὼς ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων πόλεων καὶ τοποθεσιῶν (§ 48), οὕτω καὶ ἐπὶ ὀνομάτων κρατῶν καὶ ἐπικρατειῶν παραλείπεται μέν ἡ πτωτικὴ κατάληξις τῆς γενικῆς, τὸ ἑπόμενον ὅμως ὄνομα λαμβάνει τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν ς ἤ س· ὡς دولتی آلمانیا **ἀλεμάνια τεβλετ-ὶ** (ἀντὶ آلمانیانك دولتی) τὸ κράτος τῆς Γερμανίας.

Ἐπίσης παραλείπεται καὶ ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων ἡμερῶν, τιθεμένης μόνον τῆς καταληκτικῆς ἀντωνυμίας· π. χ. یازار ژاژ **παζὰρ γκιοσνὸ** (ἀντὶ یازارك ژاژ) ἡ ἡμέρα τῆς Κυριακῆς.

Τὰ τοιαῦτα κλίνονται ὡς ἁπλοῦν ὄνομα, ἤτοι τὸ μὲν πρῶτον ὄνομα μένει ἄκλιτον, κλίνεται δὲ μόνον τὸ δεύτερον, ὡς ἑξῆς: Ὀν. آلمانیا دولتی — Γεν. آلمانیانك دولتی — Δοτ. آلمانیانه دولتنه — Αἰτ. آلمانیا دولتی.

§ 91. *Ἐρωτηματικαί.* Ἡ ἐρωτηματικὴ قنی ἢ هانکی τίθεται ἐπὶ ἐρωτήσεως μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων προσώπων ἢ πραγμάτων· εἶναι δ' ἐν χρήσει ἢ ἐπιθετικῶς, ἤτοι: ὁμοῦ μετὰ τοῦ ὀνόματος, ὅτε προτάσσεται καὶ μένει ἄκλιτος· π. χ. آدم هانکی قنی دولتلر ποῖος ἄνθρωπος; ποῖα κράτη; ἢ ἀντωνυμικῶς, ἤτοι μόνη ἄνευ τοῦ ὀνόματος, ὅτε λαμβάνει τὰς καταληκτικὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας, ἐξηγουμένας παρ' ἡμῖν διὰ γενικῆς διαιρετικῆς· π.χ. قنیمزی ایستیورسکز ποῖον ἐξ ἡμῶν θέλετε; اوی قنیکزك ποίου ἐξ ὑμῶν ὁ οἶκος;

§ 92. *Διαζευκτικός.* Ἐνίοτε ὁ διαζευκτικὸς یا **γιὰ** (ἤ) παραλείπεται ἐπὶ τὸ ζωηρότερον· π. χ. کلدی بر ایکی لقمه ر εἷς, δύο βλωμοὶ ἄρτου, ἀντὶ کلدی بر یا ایکی لقمه ر εἷς ἢ δύο βλωμοὶ ἄρτου· ایو کوتو **ἐγὶ κιοτὸ** καλὸς κακός, ἀντὶ ایو یا کوتو καλὸς ἢ κακός.

§ 93. *Σύνδεσμοι.* Οἱ σύνδεσμοι هم καὶ ده προτάσσονται· π.χ. فقیر ده زنگین ده نه οὔτε πλούσιος, οὔτε πτωχός· کلور ده کیدر ده نه οὔτε ἔρχεται, οὔτε ἀπέρχεται.

ΘΕΜΑ

٣٧

روسیه مملکتی بیوکدر اهالیسی سکسان ملیون نفوسدر آلمانیا دولتی یکی بر دولتدر فرانسه پك زنکین بر مملکتدر دولت علیهٔ عثمانیه اسکی دولتلردندر ممالك محروسه دیانك اك کوزل مملکتیدر روسیه دولتنك نفوسی آوسترپا دولتنك نفوسندن زیاده‌در افندمز قنغی دولت تبعه‌سندنسکز بنده‌کز دولت علیه تبعه‌سندنم قنغیزی استیورلر هم سزی هم رؤف بکی ایکیکزی دخی ایستیورلر بوکون مکتبده نه عثمان‌بك و نه‌ده عموجه زاده‌سی عزیز بك وار ایدی بریسی پدرکزك دکاننده ایدی هانکیسی عزیز بك بنده‌کز کیدیورم ذات عالیکز کلیورسکز سزی بر ذات آرایور

٣٨

ایشته ترجمه اوقور یازار بر آدم بو شهرده بلغارجه آکلار بر آدم یوقدر مملکتمزده روجه سویلر آدم چوقدر بن اوقور ایکن سن اوینار ایدك بنده‌کز پارسدن کلور ایکن محمد افندی ویانه‌یه کیدر ایدی بز بر ایکن سز اویور ایدیکز ذات عالیکز سویلر ایکن انلر کولرلر ایدی علی بکی کیم استیور قلدن

بریسی ایستیور نه یورسکز بر ایکی لقمه اتمك اتمککز یاتدر بیات تازه بودر قاچ قیه اتمککز وار بش اون قیه قدر وار نه سویلیور ایو کوتو سویلیور قنغیکز ترجمه سویلر بنده‌کز بوکون نه‌در چهارشنبه لطیف افندی پنجشنبه کونی پترسبورغه کیتمك ایستیور بن جمعه ایرته‌سی کونی سزه کلمك ایستیور ایدم

38

Ἐνῷ ἐγὼ ἔτρωγον, σὺ ἀνεγίνωσκες· ἐνῷ σὺ ὡμίλεις, ἐκεῖνος ἔγραφεν· ἐνῷ ἐκεῖνος μετέβαινεν, ἡμεῖς ἠρχόμεθα· ἐνῷ ἡμεῖς ἀνεγινώσκομεν, ὑμεῖς ἐγράφετε· ἐνῷ ὑμεῖς ἐμελετᾶτε, ἐκεῖνοι ἔγραφον· ὁ πληθυσμὸς τῆς Γερμανίας πόσα ἑκατομμύρια εἶναι; ἡ ἐπικράτεια τῆς Γερμανίας δὲν εἶναι τόσον μεγάλη, ὅσον ἡ ἐπικράτεια τῆς Ρωσίας· ἡ Γαλλία εἶναι ἡ πλουσιωτέρα χώρα τοῦ κόσμου· ἐν τῷ κόσμῳ δὲν ὑπάρχει χώρα τόσον ὡραία, ὅσον ἡ ὀθωμανικὴ ἐπικράτεια· ἡ Αὐστρία εἶναι χώρα πτωχοτέρα τῆς Ἀγγλίας· ἡ πόλις τῶν Παρισίων ἔχει, λέγει, πληθυσμὸν περισσότερον τῶν δύο ἑκατομμυρίων· ἡ Πετρούπολις δὲν εἶναι τόσον ὡραία, ὅσον οἱ Παρίσιοι· ἔχει πληθυσμὸν ἑξακοσίας χιλιάδας· οἱ ὑπήκοοι τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους εἶναι Τοῦρκοι, Ρωμαῖοι, Ἀλβανοί, Βλάχοι, Βούλγαροι, Ἀρμένιοι καὶ Ἰουδαῖοι.

39

Σήμερον τί εἶναι; εἶναι Τετάρτη· οὐχί, εἶναι Πέμπτη· χθὲς δὲν ἦτο Τρίτη; τὴν νύκτα τῆς Κυριακῆς ἤμην

ἐν τῷ θεάτρῳ· ζητῶ ἄνθρωπον ἀναγινώσκοντα καὶ γράφοντα τὴν Ἀλβανικήν· ἐν τῇ συνοικίᾳ ἡμῶν τρεῖς ἄνθρωποι ὑπάρχουσιν ἐννοοῦντες καὶ ὁμιλοῦντες τὴν Ἀρμενικήν· ποῦ εἶναι ὁ Σαὶτ βέης καὶ ὁ Μιδὰτ ἐφένδης; θέλω καὶ τοὺς δύο· καὶ οἱ τρεῖς μας μεταβαίνομεν αὔριον εἰς Βιέννην· τίνα ἐξ ἡμῶν ἀγαπᾶτε περισσότερον; ἀγαπῶ καὶ ὑμᾶς, καὶ τὸν ἐπιμελῆ ἀδελφόν σας Χουσεὶν ἐφένδην· κύριός τις ἦλθε· καὶ πεινῶ, καὶ διψῶ· ὁ παῖς μήτε κοιμᾶται, μήτε νυστάζει· ἐγὼ (ὁ θεράπων σας) θέλω νὰ κατακλιθῶ· ὑμεῖς (τὸ ὑψηλόν σας ἄτομον) τί θέλετε νὰ κάμητε; ἐγὼ (ὁ εὐχέτης σας) δὲν νυστάζω· τοῦτο τίς ἐξ ἡμῶν γινώσκει; τίνος κράτους ὑπήκοος εἶσθε; εἶμαι ὑπήκοος τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους· τὴν τουρκικὴν καὶ ὁμιλῶ καὶ γράφω· ἡ Κωνσταντινούπολις εἶναι ὡραία πόλις· ἡ πατρίς σας εἶναι μακρὰν (ἀπέχει) ἐντεῦθεν; εἶναι δέκα ὀκτὼ ὥρας μακράν.

ΜΑΘΗΜΑ 21.

عثمانلى 'Οσμανλῆ, 'Οθωμανός	درسعادت τέρι σεαδέτ, Κωνσταντινούπολις
(τὴν ὑπηκοότητα)	
اهل اسلام ἔχλι ἰσλὰμ ἢ	كليسا κελισά, ἐκκλησία
مسلم μουσλίμ, Μωαμεθανός	جامع τζαμί, τέμενος
(τὸ θρήσκευμα)	لسان λισάν, γλῶσσα
غير مسلم γάϊρι μουσλίμ, μὴ	يالى γιαλάν, ψεῦδος, ψευδὴς
Μωαμεθανός]	ير γέρ, γῆ, τόπος
خرستيان χριστιάν, χριστιανός	آى ἄϊ, σελήνη, μήν
تحت پاتخت πάϊ τάχτ, πρωτεύουσα	هفته χαφτά, ἑβδομὰς

ملت μιλλέτ, ἔθνος	يول γιόλ ἢ ἐμὶρ γιόλ
هپ χέπ, πᾶς-α-ον	شمندوفر ἀεμὲν τσὶ-φὲρ σι-
برابر περαπέρ, ὁμοῦ	δηρόδρομος]
ايله ἰλέ, διά, μετὰ	

قدر پوϑὲρ καϑὰρ	τοσοῦτος-η-ον
قدر شوϑὲρ καϑὰρ	
قدر اوϑὲρ καϑὰρ	
قدر نه قدر καϑὰρ	πόσος-η-ον;

قاچنجى بو كون آيك σήμερον πόσας τοῦ μηνὸς ἔχομεν; (κατὰ λέξιν, σήμερον τοῦ μηνὸς πόση εἶναι;)

بشنجى آيك ἔχομεν πέντε (τοῦ μηνὸς πέντε εἶναι).

شباط يكرمى سكز كونى ὁ Φεβρουάριος ἔχει εἴκοσιν ὀκτὼ ἡμέρας (ὁ Φεβρουάριος 28 ἡμέραι εἶναι).

اغستوس Αὔγουστος ἀγουστὸς	'Ιانουάριος كانون ثانى κιανοῦνι
سبتمبر Σεπτέμβριος ἰλουλὶ ἐϊλοὶλ	[δανὶ
'Οκτώβριος تشرين اول τεϑρίνι	Φεβρουάριος شباط σουπὰτ
[ϑέϑελ	Μάρτιος مارت μὰρτ
Νοέμβριος تشرين ثانى τεϑρίνι	'Απρίλιος نيسان νισὰν
δανὶ	Μάϊος مايس μαΐς
Δεκέμβριος كانون اول κιανοῦνι	'Ιούνιος حزيران χαζιρὰν
[ϑέϑελ	'Ιούλιος تموز τεμοὺζ

§ 94. *Παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως.* Ἡ κατάληξις τῆς γενικῆς παραλείπεται καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῶν μη-

νῶν, τοῦ ἑπομένου ὀνόματος λαμβάνοντος τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν· π. χ. آی مارت ὁ μὴν τοῦ Μαρτίου, ἀντὶ مارتی.

Τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν ὅταν μὲν ὦσι μόνα κλίνονται ὡς ὅλα τὰ ὀνόματα· μετὰ δὲ τῆς λεξεως ای αὐτὰ μὲν μένουσιν ἄκλιτα, κλίνεται δὲ μόνον ἡ λέξις ای ὡς ἑξῆς: Ὀνομ. آی مارت — Γεν. آیك مارت — Δοτ. آیه مارت — Αἰτ. آی مارت.

§ 95. *Ἐπίθετον.* Τὸ ἐπίθετον هپ (πᾶς) ἢ προηγεῖται τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὅπερ προσδιορίζει, ὡς ὅλα τὰ ἐπίθετα· ἢ λαμβάνει τὰς καταληκτικὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας καὶ γίνεται **هپز χέπ-ημζ** πάντες ἡμεῖς, **هپکز χέπ-ηνζ** πάντες ὑμεῖς, **هپسی χέπ-ησν** πάντες αὐτοί· τότε δὲ τὸ οὐσιαστικὸν ἢ ὑπονοεῖται ἢ προηγεῖται κατὰ γενικήν· π. χ. **هپسی بالغلرك χέπησν ἁαληκ-λαρὴν** πάντων ἰχθύων ὅλοι, ἤτοι ὅλοι οἱ ἰχθῦς.

§ 96. *Προθέσεις.* Ἡ ایله σημαίνει τὸ ὁμοῦ (μετὰ) ἢ τὸ ὄργανον (διὰ) καὶ συντάσσεται ὡς καὶ ἡ ندر (§ 35), ἤτοι ὀνομαστικῇ μέν, μετὰ κυρίων καὶ προσηγορικῶν ὀνομάτων· π. χ. ایله افندی احمد μετὰ τοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδη· **ایله چاق πτσάκ ilὲ** διὰ μαχαίρας· γενικῇ δέ, μετὰ προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, ἐκτὸς τῆς τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου, καὶ μετὰ δεικτικῶν καὶ ἐρωτηματικῶν τοῦ ἑνικοῦ μόνον ἀριθμοῦ· π. χ. ایله بن μετ' ἐμοῦ· ایله کیم μετὰ τούτου· ایله کیمك μετὰ τίνος; κτλ.

Μετὰ δὲ τῆς προσωπικῆς τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου

καὶ μετὰ τῶν δεικτικῶν τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ συντάσσεται ὀνομαστικῇ· π. χ. ایله لر μετ' αὐτῶν· ایله بونلر μετὰ τούτων κτλ.

Ἡ ἀντωνυμία αὕτη ὅταν σημαίνῃ τὸ ὁμοῦ ἀκολουθεῖται πολλάκις ὑπὸ τοῦ برابر **περαπὲρ** (ὁμοῦ)· ὡς افندی احمد برابر ایله ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδη.

Ἡ δὲ πρόθεσις ده (ἐν) μετὰ χρόνου δηλωτικῶν λέξεων σημαίνει *διάρκειαν*, ἤτοι τὸ ἐντὸς χρονικοῦ τινος διαστήματος γινόμενον· π. χ. شو کتابی بر کونده اوقودم τὸ βιβλίον τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ (ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας) ἀναγινώσκω.

Ἐπὶ χρονολογίας, ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ δοτικῇ· π.χ. ده درده آیك τῇ τετάρτῃ τοῦ μηνός.

Ἐπὶ τῆς ἐννοίας ταύτης πολλάκις παραλείπεται· ὡς بو کون (ἀντὶ ده بو کونده) τῇ σήμερον· هفته بو (ἀντὶ ده هفته بو) τὴν ἑβδομάδα ταύτην.

§ 97. *Ἐθνικὰ ὀνόματα.* Ταῦτα εἶναι ἐν χρήσει οὐσιαστικῶς τε καὶ ἐπιθετικῶς· ὡς οὐσιαστικὰ κλίνονται καὶ τίθενται εἰς ἣν πτῶσιν ἀπαιτεῖ ὁ λόγος· رومی **ρουμ-ουμ** εἶμαι ὀρθόδοξος (ρωμαῖος)· ترکلری سورم **τουρκ-λερὶ σεβέριμ** ἀγαπῶ τοὺς Τούρκους· ارمنیلرك خانملری **ἐρμενιλερὶν χανελερὶ** τῶν Ἀρμενίων αἱ οἰκίαι.

Ὡς ἐπίθετα δέ, προηγοῦνται καὶ μένουσιν ἄκλιτα, ἡ δὲ λέξις πρὸς ἣν ἀναφέρονται λαμβάνει τὴν καταληκτικὴν

ἀντωνυμίαν ی ή سی π. χ. ملی روم **ροὺμ μιλλετ-ί** τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος (τῶν Ρωμαίων τὸ ἔθνος)· لسانی روم **ροὺμ λισαν-ί** ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα (ἡ γλῶσσα τῶν Ρωμαίων).

ΘΕΜΑ.

٣٩

مسلم غیر مسلم هیچ بر دولتك تبعه‌سندن دولتمز
دخی دولت علیهٔ عثمانیه‌در محله‌كزك اهالیسی هپ اهل اسلامدر
دولت علیه‌نك پایتختی درسعادتدر برلین شهری آلمانیا پایتختیدر
یهودی ملتی اسكی ملتلردندر بن كایسایه كیدیورم محمد افندی
جامعدن كلیور ترك لسانی كوزل بر لساندر آرناود ملتنی سورم
شو كتابی ایكی كونده اوقورم یالان سویلیورسكز اوچ كونده
فرانسه‌یه كیدرم بن دمیریول ایله ویانه‌دن پارسه كیدر ایكن ذكی
افندی اورادن استانبوله كلیور ایدی ازمیره نصل كیدرسكز كمی
ایله كیدرز بر هفته قاچ كوندر یدی كوندر بوكون آیك
قاچیدر اون طقوزی آی بزدن نه قدر اوزاقدر

٤٠

شرابكز نه قدردر شرابمز سزككندن دها
آزدر بزم سزك قدر شرابمز یوقدر بزم الما آغاچلرمز سزك

آیوه آغاچلرکز قدردر قنغی آیده‌یز شباطده دکلمی‌یز تشرین
ثانیده پارسده ایدم کونلرك اك اوزونی حزیران آینده و اك
قیصه‌سی کانون اولده‌در امینه خانم افندی ذکیه خانم افندی
ایله برابر کیدیور شوکت افندی یکله چارشویه کیدیورلر
ذات عالیکز مخدوم ایله برابر پارسه‌می کیدیورسکز سز یکی قاشیق
ایله یورسکز احمد افندی الیله یمك استیور بو چوجقله مکتبه
کیم کیتمك استیور بونکله بن کیدرم

40

Ὁ μικρότερος τῶν μηνῶν εἶναι ὁ μὴν Φεβρουάριος· ἡ μακροτέρα τῶν ἡμερῶν εἶναι ἡ ἐννάτη τοῦ μηνὸς Ἰουνίου· ἡ βραχυτέρα ἡμέρα εἶναι ἡ ἐννάτη Δεκεμβρίου· τὸ ἔαρ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μηνός· τὸ ῥοδινόπωρον δὲν εἶναι τόσον ὡραῖον, ὅσον τὸ ἔαρ· οἱ μῆνες τοῦ Σεπτεμβρίου, Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου, εἶναι ῥοδινοπωρινοί· ὁ Μάρτιος ἔχει ἡμέρας τριάκοντα μίαν· ἡ ἑβδομὰς ἔχει ἡμέρας ἑπτά· πόσοι εἶναι οἱ ἄνθρακές σας; οἱ ἄνθρακές μας δὲν εἶναι τόσοι, ὅσα τὰ ξύλα μας· ὁ σάπων σας εἶναι περισσότερος τοῦ ἡμετέρου· ἡ ζάχαρίς σου δὲν εἶναι τόση, ὅση ἡ ἰδική μου· τὸν Αὔγουστον δὲν ἤμην ἐδῶ· ὁ Κωνσταντῖνος παίζει ὁμοῦ μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ γείτονός σας, Ἀχμέτ· ὁ Ρεοὺφ βέης τρώγει ὁμοῦ μετὰ σοῦ· ὁ Μιδὰτ ἐφένδης ἀναγινώσκει μετ' ἐμοῦ· ὁ Ὀσμὰν βέης πίνει διὰ τοῦ ποτηρίου ὕδωρ· ἐγὼ τρώγω τὸν ἰχθὺν διὰ τῆς χειρός· σὺ διὰ τῆς περόνης καὶ τοῦ μαχαιρίου τρώγεις.

41

Πόσας ἔχομεν τοῦ μηνός; εἴκοσι δύο· σήμερον εἶναι ὀκτὼ τοῦ μηνός, ἡμέρα παρασκευή· ὅλοι (μας) εἴμεθα ἀδιάθετοι· ὑμεῖς ὅλοι (σας) εἶσθε συγγενεῖς· ὅλοι (των) εἶναι εὐχαριστημένοι ἀπὸ σέ· τὸ ἀρμενικὸν ἔθνος δὲν εἶναι τόσῳ ἀρχαῖον, ὅσῳ τὸ ἰουδαϊκόν· ἡ Κωνσταντινούπολις εἶναι πρωτεύουσα τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους· οἱ ὑπήκοοι τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους πόσα ἔθνη εἶναι; μωαμεθανοί, χριστιανοί, ἰουδαῖοι, ὅλοι εἴμεθα ὀθωμανοί· μεταβαίνω διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Ἀδριανούπολιν· ἡ Σμύρνη εἶναι ὡραῖος τόπος· οἱ κάτοικοι τῆς Σμύρνης εἶναι ἑκατὸν χιλιάδες ψυχῶν· ψεῦδος λέγετε· ἐν Ἰωαννίνοις δὲν ὑπάρχει σιδηρόδρομος· ἐν Θεσσαλονίκῃ ἄνθρωποι ὁμιλοῦντες καὶ γράφοντες τὴν ἑβραϊκὴν εἶναι πολλοί· ἀγαπῶ τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν· εἶναι μία ὡραία γλῶσσα· οἱ Ρωμαῖοι τῆς Σμύρνης εἶναι ὅλοι ἐλεύθεροι ἄνθρωποι.

ΜΑΘΗΜΑ 22.

Ἀόριστος—Ὑπερσυντελικός.

Ἀόριστος: آرادم **ارادم** ἐζήτησα, آرادك **ارادك-تين** ἐζήτησας κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 82. 1).

Ὑπερσυντελικὸς (ἐξ ἀορίστου): ايدم آرادى **ارادى ايدم** εἶχον ζητήσει, ايدك آرادى **ارادى ايدك-تين** εἶχες ζητήσει κτλ. (βλ. αὐτόθι 2).

چالماق **چال-ماق**, πωλεῖν	آلماق **آل-ماق**, ποῦς
آلماق **آل-ماق**, λαμβάνειν	كوكوز **كوكوز**, ὀρθαλμός
ويرمك **ويرمك**, διδόναι	ديش **ديش**, ὀδούς
سويلمك **سويله-مك**, λέγειν, καλεῖν	قولاق **قولاق**, οὖς, ὠτίον
كيتمك **كيتمك**, κομίζειν	يوز **يوز**, πρόσωπον
جان **جان**, ψυχή	انسان **انسان**, ἄνθρωπος
بياض **بياض**, λευκός	قره **قره**, μέλας
اسمر **اسمر**, μελαγχροινός	صاغ **صاغ**, κυανοῦς
بعض **بعض**, τινές	ضعيف **ضعيف**, ἀδύνατος
نه **نه**, ὄνομα	قرال **قرال**, καστανόχρους.

صوغق آلمق (ψῦχος λαμβάνειν) κρυολογῶ· ايستيور جانم **ايستيور جانم**, ἐπιθυμῶ, ὀρέγομαι.

Ὀνόματα γλωσσῶν: آلمانيجه **آلمانيجه**, ἡ Γερμανικὴ γλῶσσα, καὶ Γερمانιστί· انكليزجه **انكليزجه**, ἡ Ἀγγλικὴ γλῶσσα, καὶ Ἀγγλιστί· فرانسزجه **فرانسزجه**, ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα, καὶ Γαλλιστί.

§ 98. *Ἀόριστον ὄνομα.* Εἴδομεν (§ 52) ὅτι ὅταν τὸ ὄνομα συνοδεύηται ὑπὸ τῆς ἀορίστου ر (τίς, τί) ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ ἀνάρθρῳ καὶ ἀορίστῳ.

Ἐπειδὴ ἡ ἀόριστος ر δὲν ἔχει πληθυντικόν, τὴν θέσιν αὐτῆς ἐν τῷ πληθυντικῷ ἐπέχει ἡ بعض **بعض** τινές· π. χ. آدم ر ἄνθρωπός τις, آدملر بعض ἄνθρωποί τινες· چوجق ر παιδίον τι· چوجقلر بعض παιδία τινά.

Ἡ ἀντωνυμία αὕτη καθ' ἑαυτὴν μὲν εἶναι ἄκλιτος· κλίνεται δὲ ὁμοῦ μετὰ τῶν καταληκτικῶν ἀντωνυμιῶν, ἐξηγουμένων παρ' ἡμῖν διὰ γενικῆς διαιρετικῆς π. χ.

بعضمز ڤازى-مڭز كه	τινὲς ἐξ ἡμῶν
بعضلرمز ڤازىلار-مڭز،	
بعضكز ڤازى-ڭز كه	τινὲς ἐξ ὑμῶν
بعضلركز ڤازىلار-ڭز.	
بعضيسى ڤازى-سى كه	τινὲς ἐξ αὐτῶν
بعضيلرى ڤازى-لرڭ	

Τὸ χ ὡς ἀόριστος ἀντωνυμία ἢ προτάσσεται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζει· π. χ. چوجق بر παῖς τις· قارى بر γυνή τις· ἢ ἐπιτάσσεται, καὶ τότε τὸ μὲν ὄνομα τίθεται κατὰ γενικήν, τὸ δὲ χ λαμβάνει κατὰ τὸν κανόνα (§ 34) τὴν καταληκτικὴν ى· π. χ. چوجغك بر τοῦ παιδὸς (ἤτοι τῶν παίδων) τις, قارينك بر τῆς γυναικὸς (ἤτοι τῶν γυναικῶν) τις.

Ἐπίσης καὶ τὸ بعض τινές· π. χ. آدملر بعض ἄνθρωποί τινες, καὶ بعضيسى آدملرك τῶν ἀνθρώπων τινές.

Ἡ διαιρετικὴ αὕτη γενικὴ ἐκφέρεται καὶ εἰς πληθυντικὸν διὰ τῆς προθέσεως دن ὡς ἑξῆς: چوجقلردن بری εἷς ἐκ τῶν παίδων· بعضلری چوجقلردن τινὲς ἐκ τῶν παίδων.

§ 99. *Τὸ κύριον ὄνομα ἐπὶ ἀορίστου.* Ἐπὶ δὲ κυρίων ὀνομάτων ἀγνώστων προσώπων μετὰ τὸ κύριον ὄνομα τίθεται ἀμέσως ἡ λέξις املى vaqtyndâ (ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ), σύν-

τοῦ لر ὄνομα, ἐκ τῆς καταληκτικῆς ى τραπείσης εἰς ی καὶ ἐκ τῆς προθέσεως ده καὶ εἶτα ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία بر τις· π. χ. يسى املنده بر افندى على εἷς ὀνόματι Ἀλῆ ἐφένδης· ἢ τίθεται ἁπλῶς ἡ λέξις لر· π. χ. يسى بر على εἷς ὀνόματι Ἀλῆς.

§ 100. *Ὑποκείμενον ἀόριστον.* Καθὼς ἐν τῇ συνδετικῇ προτάσει (§ 53), οὕτω καὶ ἐν τῇ ρηματικῇ τὸ ὑποκείμενον ὅταν ᾖ ἄγνωστον ἐπιτάσσεται, προηγουμένων καὶ τῶν δύο ἀντικειμένων, δηλαδὴ τοῦ ἀμέσου καὶ τοῦ ἐμμέσου, ὡς καὶ τοῦ τοπικοῦ καὶ χρονικοῦ προσδιορισμοῦ· π. χ. بو سوزى بكا املنده يسى سولدى على τὸν λόγον τοῦτον μοὶ εἶπεν εἷς ὀνόματι Ἀλῆ ἐφένδης· كلدى يسى بورايه دون χθὲς ἐνταῦθα ἦλθέ τις.

§ 101. *Διπλοῦν ἀντικείμενον.* Ὅταν τὸ ῥῆμα συντάσσηται διπλῷ ἀντικειμένῳ, τότε τὸ ἄμεσον ἤτοι τὸ κατ' αἰτιατικὴν προτάσσεται μέν, ἐὰν ᾖ γνωστόν, καὶ ἐπιτάσσεται τὸ ἔμμεσον τὸ κατὰ δοτικήν· π. χ. بن اوكتابى سكا ويردم ἐγὼ ἐκεῖνο τὸ βιβλίον σοὶ ἔδωκα

Ἐπιτάσσεται δέ, ὅταν ᾖ ἀόριστον, προτασσομένου τοῦ ἐμμέσου· π. χ. بن سكا بر كتاب ويردم ἐγὼ σοὶ ἔδωκα ἓν βιβλίον.

§ 102. *Ἀντικείμενον καὶ κατηγορούμενον.* Ὅταν ἐν τῇ προτάσει ὑπάρχῃ ἀντικείμενον καὶ κατηγορούμενον, προτάσσεται τὸ ἀντικείμενον καὶ ἐπιτάσσεται τὸ κατηγο-

ρούμενον· π. χ. زیرم ضعیف کوریورم سزی ὑμᾶς ἀδύνατον βλέπω.

§ 103. *Σύνταξις.* Τὸ دیمك ἐειὲκ *λέγειν* συντάσσεται διπλῷ ἀντικειμένῳ, ὡς καὶ τὸ ἡμέτερον *λέγειν*· π. χ. سویلدی بونی ایمدی توتو ایتمدی.

Ἐν δὲ τῇ σημασίᾳ τοῦ *καλεῖν*, ὀνομάζειν, τὸ ἡμέτερον κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον τίθεται ἐν τῇ τουρκικῇ κατὰ δοτικήν· π. χ. دیرلر بوکا قیا یالغی توتو (κατὰ λέξιν, τούτῳ) κωδιὸν καλοῦσι.

§ 104. *Τιμητικά.* Αἱ χάριν τιμῆς ἢ μετριοφροσύνης λέξεις داعیکز ṫaï-vïz, بنده‌کز ṗenṫe-vïz, τίθενται μετὰ τὰ κύρια ὀνόματα· کز بنده افندی احمد ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ὁ θεράπων σας· داعیکز افندی رؤف ὁ Ρεοὺφ ἐφένδης ὁ εὐχέτης σας.

Ὑποκοριστικά. Τὰ ὀνόματα γίνονται ὑποκοριστικὰ διὰ τῆς καταλήξεως جق ṫzïx ἢ جغ ṫzïγàz μετὰ δασυφώνων, καὶ جك ṫzïk ἢ جگ ṫzïgèz μετὰ λεπτοφώνων (Βλ. Γραμ. σ. 141, στ').

ṪÏ ἀνὰ *μήτηρ*· اناجق ἀνα-ṫzïx *προσφιλὴς μήτηρ* (μητερίτσα)· ṪÏ ṗàṗà *πατὴρ*· پاپاجق ṗàṗà-ṫzïx *προσφιλὴς πατὴρ* (πατεράκης).

ΘΕΜΑ.

٤١

اومی صاتدم کیمه رؤف بکه قاچه یکرمی بیك غروشه سعید افندی کرازی النمش پاره‌یه الدی لطیف افندی سکا نه ویردی نه دیمك استیورسکز شو آغاجه پورتقال و اکا الما آغاجی دیرلر

نوری افندی او چیچکی بکا ویردی ذات عالیکز بکا بر ساعت ویردیکز بوکون بك افندی برادرکز و خانم همشیره‌کز کیفسز ایمشلر انسانك ایکی آیاغی و ایکی الی و ایکی کوزی و ایکی قولاغی واردر بو آدمك یوزی اسمر و اللری بیاضدر بزم دیشلرمز چوروکدر برادر بنده‌کزك صاچی قره و بیغی قرال و کوزلری ماویدر سزی شوکت بك نامنده بریسی آرادی دون یازیخانه‌کزه بر ذات کلدی دون بزه بر بیاض کدی کتیردیلر

٤٢

درسمی اوقودم ایدی تعلیمکی یازدك ایدی جانکز نه ایستیور ایدی بر قدح شراب ایچدك ایدی قارپوز یدیکز ایدی انلر درسه باشلادیلر ایدی بونی کیم سویلدی بریسی سویلدی قلمی کیمه ویردیکز چوجغك برینه سزی مکتب شاکردلرندن بریسی ایستیور جویزلرك هپسی ایو دکل بعضیسی صاغلام و بعضیسی چوروکدر مخدوم قسطاکی بنده‌کز برآز کیفسزدر چوجقجغز فناحالده‌در باباجغم! قارنم آج جانم پنیر اتمك ایستیور آناجغم! اویقوم یوقدر خانم قزلك الجکزنده نه وار اوجکزمز بك کوزل

بر بردەدر دولتخانەكزك اون درت اوطەسى و بر مطبخى و ايكى
بغچەسى واردر فقيرخانەمك اوچ اوطەسى واردر

42

Σοὶ ἔφερα ἓν χρυσοῦν ὡρολόγιον· μοὶ ἔδωκας ἓν ζεῦγος μεταξωτῶν περικνημίδων· ὁ ἐξάδελφός σας (ἐκ θείου πρὸς πατρὸς) ἐπώλησεν ἡμῖν ἐκεῖνο τὸ λινοῦν ρινόμακτρον· ἀντὶ πόσων ἠγοράσατε ἐκεῖνον τὸν μάλλινον τάπητα· ἀντὶ 480 γροσίων ἠγοράσαμεν ἐκείνας τὰς δώδεκα μεταξωτὰς καθέδρας· ἐὰν ἐγὼ δὲν εἶμαι πλούσιος, τί πρὸς σέ; ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἐπ' ἐμοὶ (εἰς τὸ χέρι μου)· ὑπάρχει μὲν παρ' ἡμῖν εἷς κύων, δὲν εἶναι ὅμως ἡμέτερος· εἶναι τοῦ ἀδελφοῦ μου Χαϊρῆ βέη· ἡ γεῦσις τοῦ οἴνου τούτου εἶναι ὀξεῖα· ἡ γεῦσις τοῦ μήλου τούτου δὲν εἶναι κακή· ἐνῷ τοῦτο εἶναι χρυσόμηλον, ἡ γεῦσίς του εἶναι γεῦσις λεμονίου· ἐὰν ἐγὼ δὲν ἔχω χρήματα, ἐκεῖνον τί τὸν μέλει; ποῦ εἶναι ὁ σκίμπους; ἰδοὺ πλησίον σου εἶναι· χθὲς πλησίον ὑμῶν ὑπῆρχε κύριός τις· τίς ἦτο; τὸ ὡρολόγιον εἶναι πλησίον σας; ἐὰν τὰ ἐνδύματά μου εἶναι ἐσχισμένα, τί πρὸς ὑμᾶς· ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ὁμιλεῖ τὴν γαλλικήν· ἐγὼ ὁμιλῶ τὴν γερμανικήν· ὁ φίλος ἡμῶν Σεβκὲτ βέης ὁμιλεῖ καλὰ τὴν ἀγγλικήν.

43

Σοὶ εἶχον φέρει ἕνα μικρὸν ἄρτον· μοὶ εἶχες πωλήσει τὸν κῆπόν σου· σοὶ εἶχον δώσει ἓν χειρόμακτρον βαμβακερόν· εἴχομεν ἀρχίσει νὰ γράφωμεν τὸ θέμα· εἴχετε ἔλθει εἰς ἡμᾶς·

εἶχον ζητήσει ἐν τῷ γραφείῳ τὸν ἀνεψιόν σας· ποῦ εἶναι ἡ οἰκία σας; ἡ πτωχικὴ μου οἰκία εἶναι ἐν Γαλατᾷ, κατὰ τὴν ὁδὸν Καράκιοϊ, ὑπ' ἀριθμὸν 64· ἡ οἰκία σας ξυλίνη εἶναι ἢ λιθίνη; τίνος εἶναι τὸ μέγαρον ἐκεῖνο; εἶναι τοῦ Χασὰν πασᾶ· ἐγὼ τίνα ἔχω; δὲν ἔχω κανένα· πῶς δὲν ἔχετε κανένα; δὲν ἔχετε δύο ἀδελφούς; τίνα συγγένειαν ἔχετε μετὰ τοῦ κ. Δημητράκη; ποῖον μέρος εἶναι ἐκεῖνο; δὲν εἶναι τὸ Σταυροδρόμιον; εἶχον ἰδει τὸν πατέρα σας ἐν τῇ γεφύρᾳ· τὸ διαμέρισμά σας εἶναι μακράν; οὐχί, εἶναι πολὺ πλησίον· ἐκεῖνο τὸ βαρέλιον εἶναι βαρέλιον οἴνου ἢ ρακῆς; πόσον οἶνον ἔχετε; ἔχομεν ἓν βαρέλιον οἶνον· ὁ οἶνός μας δὲν εἶναι τόσος, ὅση ἡ ρακὴ μας.

ΜΑΘΗΜΑ 23.

Ἀναφορικὴ μετοχὴ ἐκ τοῦ ἀορίστου.

آرادیغ **ἀραϯηγ-ὶμ** ὁ, ἡ, τὸ ζητούμενόν μου, ἤτοι ἐκεῖνος, η, ο, τὸν ὁποῖον, αν, ον ζητῶ ἢ ἐζήτησα.

آرادیغ **ἀραϯηγ-ὶν** ὁ, ἡ, τὸ ζητούμενόν σου, ἤτοι ἐκεῖνος, η, ο, τὸν ὁποῖον, αν, ον ζητεῖς ἢ ἐζήτησας.

§ 105. Ἡ ὡς ἀνωτέρω σύνθετος ἀναφορικὴ μετοχὴ γινομένη ἐκ τοῦ α' πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ ἀορίστου μετὰ τῶν καταληκτικῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν (βλ. γραμ. σ. 96,

2 κ'.) προτάσσεται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζει, ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ ἡ ἐν τῷ 20 μαθήματι σημειωθεῖσα ἀναφορικὴ ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος μετοχὴ (§ 88)· διαφέρει ὅμως ἐκείνης καθότι αὕτη ἀναλύεται ἐν τῇ ἑλληνικῇ δι' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, ἥτις εἶναι *αντικείμενον*· ὡς اوقودیغم درس او **ακουτουγοὺμ ἐὲς** τὸ μάθημα, τὸ ὁποῖον ἀνέγνωσα· صاتدیغك او **σατπιγὴν ἔϐ** ἡ οἰκία τὴν ὁποίαν ἐπώλησας κτλ. ἐνῷ ἡ ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος ἀναφορικὴ μετοχὴ ἀναλύεται πορ' ἡμῖν δι' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, ἥτις εἶναι ὑποκείμενον· ὡς آدم اوقور یازار ر *ἄνθρωπος* ἀναγινώσκων (ὅστις ἀναγινώσκει) καὶ γράφων (ὅστις γράφει) τουρκιστί.

Καίτοι ἡ ἐν τέλει τῆς μετοχῆς ταύτης καταληκτικὴ ἀντωνυμία δεικνύει τὸ ὑποκείμενον, οὐχ ἧττον ἀντιθέσεως χάριν ἢ ἐμφάσεως, λαμβάνει ἐκ περισσοῦ ὡς ὑποκείμενον προσωπικὴν ἀντωνυμίαν κατὰ γενικὴν πτῶσιν· π. χ. ر صاتدیغم او ἡ οἰκία, ἣν ἐγὼ ἐπώλησα· او صاتدیغك سنك ἡ οἰκία, ἣν σὺ ἐπώλησας· او صاتدیغی کی ἡ οἰκία, ἣν ἐκεῖνος ἐπώλησε κτλ.

Ἡ μετοχὴ αὕτη δύναται ν' ἀναλυθῇ ἐν τῇ τουρκικῇ διὰ τῆς ἀναφορικῆς د (κι) ὅστις, ἥτις, ὅ,τι· π. χ. او الدیغم ات ἢ الدم د ات او **ὦ ἔτ κὶ ἀλτήμ**, ἐκεῖνο τὸ κρέας, ὅπερ ἠγόρασα· کیدیکك یدیکك ἢ او کیدی د او **ὦ ἐτμὲκ κὶ γετὶν** ἐκεῖνος ὁ ἄρτος, ὃν ἔφαγες.

Ἑπομένως αἱ τοιαῦται ἀναλελυμέναι ἀναφορικαὶ προτάσεις δύνανται νὰ συμπτύσσωνται διὰ τοιαύτης ἀναφορικῆς μετοχῆς.

اولق **ὠλ-μάκ**, γίγνεσθαι	آغریق **ἀγρη-μάκ**, πονεῖν
قالق **καλ-μάκ**, μένειν	یاغمق **γιαγ-μάκ**, βρέχειν
آشجی **ἀὰ-τζῆ**, μάγειρος	قار **κάρ**, χιών
قپوجی **καπου-τζῆ**, θυρωρὸς	یاغمور **γιαγμούρ**, βροχὴ
قادن **κατὴν** (خاتون) γυνὴ	قار یاغمق χιονίζειν
دیشی **τιϭί**, θῆλυς	یاغمور یاغمق βρέχειν

آرسلان **ἀρσλάν**, λέων	کوی **κιόϊ**, χωρίον
حیوان **χαϊϭάν**, ζῶον	قصبه **κασαϐά**, κωμόπολις
دوست **τοὺστ**, φιλη	ات **ἔτ**, κρέας
دلی **φιλάν**, ὁ, ἡ τὸ δεῖνα	قوزو **κουζοῦ**, ἀρνίον
خدمتچی **χπὲμετ-τζῆ**, (κοινῶς [خزمت-چی]), ὑπηρέτης	صیغر **σηγήρ**, βοῦς.

Κύρια ὀνόματα: عبد الرحمن Χουσνὴ· حسنی **Ἀπτ-ουρ-ραχμάν**· مصطفی **Μουσταφά**· عزت **Ἰζζέτ**· فؤاد **Φουάτ**· قره **Καμὲρ** (γυν.)· عزیز **Ἀζιζὲ** (γυν.)· عنایت **Ἰναγὲτ** (γυν.).

§ 106. *Ἀπαρέμφατον τοῦ συνδετικοῦ*. Ἐπειδὴ τὸ συνδετικὸν ἢ ἄλλως βοηθητικὸν τῆς Τουρκικῆς εἶναι ἐλλειπές, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ οἱ ἄλλοι ἐλλείποντες αὐτοῦ χρόνοι ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ اولق γίγνεσθαι.

Τὸ ῥῆμα τοῦτο μετ' ἐπιθέτων σχηματίζει σύνθετα ῥήματα· π. χ. اولق خسته ἀσθενῆ γίγνεσθαι, ἀσθενεῖν· زنكين اولق πλούσιον γίγνεσθαι, πλουτεῖν.

§ 107. *Διάκρισις γένους.* Ἐπί τινων ὀνομάτων, κοινῶν μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, τίθεται πρὸς διάκρισιν μετὰ τὸ ὄνομα ἡ λέξις قادن γυνὴ ἢ قز κόρη, ὅταν πρόκηται περὶ γυναικός· π. χ. آشجی μάγειρος, قادن آشجی μαγείρισσα· خدمتجی ὑπηρέτης, قادن خدمتجی ὑπηρέτρια, θεραπαινίς.

Ἐπὶ ζώων δέ, προτάσσεται τοῦ κοινοῦ ὀνόματος ἡ λέξις دیشی θῆλυς· π. χ. آرسلان_لέων, دیشی آرسلان λέαινα.

§ 108. *Ἀόριστος ἀντωνυμία.* Ἡ اولی (δεῖνα) προηγεῖται τοῦ ὀνόματος· π. χ. افندی اولی ὁ δεῖνα κύριος.

Αὕτη ἐπαναλαμβάνεται ὡς τὸ ἡμέτερον ὁ δεῖνα καὶ ὁ τάδε, καὶ κοινῶς προφέρεται καὶ فلان· اولی اولی فلان فلان· ἐνίοτε δὲ λαμβάνει ἐν τέλει καὶ τὸ μόριον جه· ὡς فلانجه اولی.

§ 109. *Τιμητικά.* Ὅταν ὦσι πολλὰ τὰ κύρια ὀνόματα, τότε αἱ λέξεις ـلر—ـلری—ـك—افندی πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεως κατόπιν ἑκάστου κυρίου ὀνόματος, τίθενται ἅπαξ ἐν τέλει εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν· π. χ. حسنی و مصطفی افندیلر οἱ κύριοι Χουσνῆς καὶ Μουσταφᾶς· عبد الرحمن و فؤاد پاشالر οἱ πασάδες Ἀπτ-ουρ-ραχμὰν καὶ Φουάτ.

§ 110. *Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τιμήματος.* Ὅταν ἐν τῇ προτάσει ὑπάρχωσιν ἄμεσον καὶ ἔμμεσον ἀντικείμενον καὶ προσδιορισμὸς τοῦ τιμήματος, οὗτος τίθεται τελευταῖος ἀμέσως πρὸ τοῦ ῥήματος· π. χ. احمد افندی یو دکای یکا اون ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης μοὶ ἐπώλησε τὴν οἰκίαν ταύτην διὰ δέκα χιλιάδας γρόσια.

Ἐπανάληψις λέξεως. Τὸ ἐπίθετον χάριν ἐπιτάσεως τῆς ἐννοίας ἐπαναλαμβάνεται· π. χ. صیجاق صیجاق *ζεστὸν ζεστόν*, ἤτοι *θερμότατον*· صوق صوق *ψυχρὸν ψυχρόν*, *κατάψυχρον*.

Ἔν τισι δὲ προτάσσεται ἁπλῶς συλλαβὴ ὁμοία τῇ ἀρχικῇ συλλαβῇ τοῦ ἐπιθέτου· ὡς سیم سیاه *σιμσιὰχ* κατάμαυρος (βλ. γραμ. σελ. 42, 6').

Ἐν δὲ τῇ οἰκιακῇ γλώσσῃ ἐπαναλαμβάνεται πολλάκις ἀντὶ συνωνύμου τὸ ὄνομα, ἀφαιρουμένου τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῆς γράμματος καὶ προστιθεμένου ἀντ' αὐτοῦ τοῦ γράμματος ρ· ὡς کتاب κιτὰπ μιτάπ, *βιβλίον* (μιβλίον)· قلم κὰλεμ μαλὲμ *κάλαμος* (μάλαμος). لیمون λιμὸν μιμὸν *λεμόνιον* (μεμόνιον)

Ὀνόματα κρεάτων. Ταῦτα σχηματίζονται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ζώου καὶ τῆς λέξεως ات *κρέας* μετὰ τῆς καταληκτικῆς ى· π. χ. قوون اتی κογιοὺν ἐτ-ὶ *προβάτου κρέας*, ἤτοι *πρόβειον κρέας*· صیغر اتی *βοὸς κρέας*, ἤτοι *βόειον κρέας* κτλ.

Χωρητικότης. Διὰ τῆς καταλήξεως لق λὶκ διὰ τὰ δασύφωνα ἢ لك λὶκ διὰ τὰ λεπτόφωνα, σχηματίζονται ἐπίθετα χωρητικότητος δηλωτικά· π. χ. اوقه ὀκά, اوقه‌لق ὀκα-λὶκ ὁ ἔχων βάρος ὀκκᾶς, ἢ

ὁ χωρῶν μίαν ὀκκάν· بك یکلك πεν-λὶκ χιλιάρικον, ἤτοι δοχεῖον χωρητικότητος χιλίων δραμίων, ἢ 2]12 ὀκκάδων· قاچ πόσος; قاچلق κατσ-λὶκ τῶν πόσων (ὀκκάδων δηλαδή);

٤٣

الدیغم ات قویون اتی‌در صیغیر اتی دکادر ایچدیکك صو بك
لذیذدر صاتدیغی او کارکیردر اوقودیغمز درس بك قولایدر
یازدیغمز شی کوردم ارادقلری دکان بو دکلدر بنم کتیردیکم
شیشه شودر سنك یدیکك قوزی اتی ایی دکل ایمش انك بزه
ویردیکی کل بو باغچه‌دندر بزم کوردیکمز ارسلانی اوده کوردی
سزك الدیغکز بغچه بزم دکل احمد افندینك ایدی انلرك دکی
ایستدکلری شی بودر باشم آغریور بو آشچی قادین عبدالرحمن
افندی قوناغنده‌در او آدم حسنی پاشانك قوناغنك قپوجیسی
ایمش آی اوغل! نه اولدك دون کیجه ژه‌ده قالدك برآز
صغوق الدم خسته اولدم فؤاد بك زنکین اولدی

٤٤

عزت و فؤاد و مطصفی بك افندیلر کلدیلر بو اوی بزه قاچه
ویرمك ایستیورسکز یکرمی بش بیك غروشه صاتارم پاره‌کز
وارمی بر پاره‌م یوقدر سزده دون بو قدر پاره وار ایدی نه

یاپدیکز بنم دکل بشقه‌سنك ایدی کیمك ایمش همشیره‌م قرك
بزده صیغیر اتی قدر قویون اتی یوقدر یمکی صیجاق صیجاق
یدیکز صویی صغوق صغوق ایچدم قپو آپ اچیقدر شیشه
یومبوشدر یول طوس طوغریدر قر خاتونك اللری بم بیاضدر
مصطفی افندینك اللری سیم سیاهدر

ΘΕΜΑ

44

Εἶδον τὴν οἰκίαν· ἡ οἰκία, ἣν εἶδον, εἶναι τῆς Α. Ἐξοχ. τοῦ Ἰζζέτ πασᾶ· ἐζήτησας τὸν ἄνθρωπον· ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἐζήτησας, σήμερον ἀναχωρεῖ εἰς Βερολῖνον· ἔγραψε τὸ θέμα· τὸ θέμα, ὅπερ ἔγραψεν, εἶναι πολὺ ἐκτενές· ἐπωλήσαμεν τὴν οἰκίαν· ἡ οἰκία, ἣν ἡμεῖς ἐπωλήσαμεν, δὲν εἶναι αὕτη· εἶναι ἐκείνη· ἠγοράσατε μῆλα· τὰ μῆλα, ἅτινα ὑμεῖς ἠγοράσατε, δὲν ἦσαν λέγει καλά· ἦσαν λέγει σεσηπότα· ἐκόμισαν ἄνθη· τὰ ἄνθη, ἅτινα οἱ κύριοι Μουσταφᾶς καὶ Φουὰτ ἐκόμισαν, δὲν εἶναι ταῦτα· χιονίζει· ἔβρεξε· χθὲς τὴν νύκτα ἐν τῷ ἡμετέρῳ χωρίῳ ἐχιόνισε· χθὲς ἐν τῇ κωμοπόλει ἡμῶν ἔβρεχε· ὁ κ. δεῖνα ἦλθε; τί ζητεῖ; θέλει νὰ σᾶς ἴδῃ· πόσων ὀκκάδων εἶναι τὸ βαρέλιον τοῦτο τοῦ οἴνου; ἐκείνη ἡ χιλίων δραμίων φιάλη πλήρης εἶναι ἢ κενή; τί ἔγινεν ἡ ἀδελφή σας κ. Ἰναγέτ; ποῦ μένει ὁ Φουὰτ ἐφένδης; ἀντὶ πόσου ἐπωλήσατε τῇ κυρίᾳ Νουριὲ τὴν οἰκίαν ταύτην; ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης ἐπλούτησεν· ἔχετε τόσα κυδώνια, ὅσα ῥόδια; ἡμεῖς ἔχομεν πε-

ρισσότερα δαμάσκηνα ἢ βερύκοκκα· ἐγὼ δὲν ἔχω ἄπια τόσα, ὅσα ροδάκινα· ὑμεῖς ὁμιλεῖτε τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὴν Γαλλικήν· ἐγὼ ὁμιλῶ τὴν Γερμανικήν.

45

Ἐγὼ μελετῶ τὸ μάθημα· τὸ μάθημα, ὅπερ ἐγὼ μελετῶ, εἶναι πολὺ δύσκολον· σὺ γράφεις τὸ γύμνασμα· τὸ γύμνασμα, ὅπερ σὺ γράφεις, εἶναι πολὺ σύντομον· ἐκεῖνος λέγει λόγον τινά· ὁ λόγος, ὃν ἐκεῖνος λέγει, δὲν εἶναι οὗτος· ἡμεῖς ἀγαπῶμεν τὸν παῖδα· ὁ παῖς, ὃν ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, εἶναι ἐκεῖνος· ὑμεῖς τρώγετε ἄρτον· ὁ ἄρτος, ὃν ὑμεῖς τρώγετε, εἶναι πολὺ νωπός· ἐκεῖνοι πίνουσιν ὕδωρ· τὸ ὕδωρ, ὅπερ ἐκεῖνοι πίνουσι, δὲν εἶναι πρόσφατον· ὁ μάγειρός μας ἀνεχώρησεν· ὁ ὑπηρέτης σας ποῦ μετέβη; εἰς τὴν οἰκίαν του ,πλησίον εἰς τὰ τέκνα του· ἡ θεραπαινὶς ἡμῶν Καμὲρ πόσων ἐτῶν εἶναι; εἶναι δέκα ἓξ ἐτῶν· εἶναι θυγάτηρ τοῦ ἡμετέρου θυρωροῦ Χουσεΐν ἀγᾶ· ἡ ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Ἄπτουρραχμὰν μαγείρισσα εἶναι θυγάτηρ ἐκείνης τῆς γραίας γυναικός· ὁ υἱὸς ἡμῶν Φεχὶμ βέης εἶναι παιδίον ὑγιέστατον· ἐν τῷ χωρίῳ ἡμῶν ὑπάρχει μία ὁδὸς μακροτάτη καὶ εὐθυτάτη· ἀγαπῶ τὰς ἄσπρας σταφυλάς· ἡ σταφυλὴ ἐκείνη εἶναι κατάμαυρος· ὁ κῆπος οὗτος δὲν εἶναι ὁ κῆπος, ὃν ἡμεῖς γνωρίζομεν· ἔγινεν ὅλως διόλου διαφορετικός· ἀγαπῶ τὸ πρόβειον κρέας περισσότερον τοῦ βοείου· τὸ ἀρνίον τοῦτο εἶναι ἐκείνης τῆς μικρᾶς κόρης· χθὲς εἶδον μίαν λέαιναν.

Αἱ ἑπόμεναι ἐντὸς παρενθέσεως διὰ τῆς ک ἀναλελυμέναι ἀναφορικαὶ προτάσεις συμπτυχθήτωσαν

(او شی که ویردم) ایستیورم — (او سوزی که سویلدك) ایشیتدم — (او چیچکی که کتیردی) کوردم کل ایدی — (او حیوانی که کوردك) آرسلان ایدی — (او ات که یورسکز) قوزی ایدر — (او شیشه که الدیکز) شراب شیشه‌سیدر — (او چوجق که سویلیورسکز) قومشومز احمد افندینك محدومیدر — (او آدم که آرابورلر) احمد پاشانك خدمتجی قیزینك پاپاسیدر

ΜΑΘΗΜΑ 24.

Ἀναφορικὴ μετοχὴ ἐκ τοῦ ἀορίστου.

§ 111. Τὸ ὄνομα, ὅπερ προσδιορίζει ἡ ἐκ τοῦ ἀορίστου ἀναφορικὴ μετοχὴ δύναται καὶ νὰ παραλείπηται· π. χ. دكل بم سويلديكم سوز بو ὁ λόγος, ὃν ἐγὼ εἶπον, δὲν εἶναι οὗτος· καὶ دكل بو بم سويلديكم τὸ ρηθέν μοι (ἤτοι, ἐκεῖνο ὅπερ ἐγὼ εἶπον) δὲν εἶναι τοῦτο.

Ἡ μετοχὴ αὕτη ἑρμηνεύεται παρ' ἡμῖν διὰ ῥήματος καὶ ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας αἰτιατικῆς πτώσεως, ὅταν τὸ ῥῆμα ᾖ ἐνεργητικόν· π. χ.

كلن بيديكم ὁ ἄρτος, ὃν τρώγω·

او كيڤ صائد ή οἰκία, ἣν ἐπώλησας.

Ὅταν δὲ τὸ ῥῆμα ἢ ἐνεργητικὸν ἀμετάβατον ἢ καταστατικόν, ἡ πρὸ' ἡμῖν ἀναφορικὴ ἀντωνυμία εἶναι ἐμπρόθετος· π.χ.

او يوڤوتوم ή οἰκία, ἐν ᾗ ἐκάθησα·

ير كيتيدكيك **γκιτ-τιγὶν γὲρ** τὸ μέρος, εἰς ὃ μεταβαίνεις·

ير كيدكيك **γκελτιγὶ γὲρ** τὸ μέρος, ἐξ οὗ ἔρχεται.

قورو **κουρού**, ξηρὸς	او توروم **ὠτουρ-μάκ**, κάθησθαι
يارِ **γιαρὴμ** } ήμισυς, εια, υ چِچ **πστσοὶκ** }	قولقو **πουλουν-μάκ**, εὑρίσκε-[σθαι
ألجا **ἀλγά**, ἐξαίρετος	ياكلش **γιανλὴς**, λάθος
خوش **χώς**, εὐάρεστος	قول **κούλ**, δοῦλος
حق **χάκκ**, δίκαιον	حول **χαβλή**, αὐλὴ οἰκίας
قوقو **κωκού**, ὀσμὴ	دوزينه **τουζίνα**, δωδεκὰς
قوقولو **κωκου-λού**, ὁ ἔχων ὀ-[σμὴν	قاش **κάς**, ὀρρὺς
قوقولو خوش **χὼς κωκουλού**, [εὐώδης	ديل **τὶλ**, γλῶσσα
البته **ἐλπεττέ**, βεβαίως, ἀναμ-[φιβόλως	اما **ἔμμα** (ἄμμα) ἀλλὰ
جان **τζανὴμ** (ψυχή μου) ἀ-[γαπητὲ	اغز (ἢ ἀγὶζ) **ἀγὶζ**, στόμα
	كوندوز **γκιοντὲζ**, ἡμέρα
	كوندوزين **γκιοντὲζιν** (ἐπιρ.) [τὴν ἡμέραν
	قولقز **κουλουνούζ**, ὁ θεράπων [σας

Αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία: مكندي **κεντὶ-μ** ἐγὼ αὐτός· كندك **κεντ-ὶν** σὺ αὐτός κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 61 § 52).

Κύρια ὀνόματα: صوفي Σοφ(ῶ)έτ· خيرالدين Χαΐρ-ὄτ-τὶν· عارف Ἀριφὴ· كامل Κιαμὶλ.

Ὀνόματα προαστείων Κωνσταντινουπόλεως: بشكطاش **πεσὶκ-τὰς** Διπλοκιόνιον· اوسكودار **ὀρτά-κιοῦ** Μεσάχωρον· آرناود (ἢ آرنيود) قوري چشمه **ἀραναοὺτ-κιοῦ** Μέγα Ρεῦμα.

§ 112. *Ὑποκείμενον*. Τὸ قولقز **κουλουνοὺζ** (ὁ θεράπων σας) ὅταν μὲν ᾖ ἀντὶ τοῦ ἐγώ, συντάσσεται ὡς καὶ τὸ بندكر (§ 70) μετὰ ῥήματος α' προσώπου· π. χ. قولقز يورم **κουλούζ γιορούμ** ὁ δοῦλός σας (ἐγὼ) ἔρχομαι.

Ἐπὶ δὲ τριτοπροσωπίας, συντάσσεται μετὰ ῥήματος γ' προσώπου· π. χ. احمد افندى قولقز كيتدى **ἀχμὲτ ἐφένδης κουλούζ γιτὶ** ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, ὁ θεράπων σας, ἀπῆλθεν· اوغلم قولقز كيلور **ὀγλούμ κουλούζ γὶλιορ** ὁ υἱός μου, ὁ θεράπων σας, ἔρχεται.

§ 113. *Αὐτοπαθὲς*. Ἡ ἀντωνυμία αὕτη ὡς ὑποκείμενον συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς τίθεται κατ' ὀνομαστικήν· ὡς كندى يديكم اكلدى **κεντὶ γεντὶκ ὶκλεντὶ** ὁ ἄρτος, ὃν ἐγὼ αὐτὸς τρώγω· كندك اكلدى يديكك اكلدى **κεντὶκ ὶκλεντὶκ** ὁ ἄρτος, ὃν σὺ αὐτὸς τρώγεις.

§ 114. *Σύνταξις*. Τὰ ῥήματα كلك **κελ** καὶ كيتمك **γκιτμὶκ** συντασσόμενα δοτικῇ ἀπαρεμφάτου σημαίνουσι τέλος καὶ σκοπόν· π. χ. كيتدى آلمغه چارشويه **γκιτὲδὴ** εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ νὰ

ἀγοράσῃ (ἀγοράσαι) κρέας· ايى كورمك سزى ἦλθε διὰ νὰ ἴδῃ (ἰδεῖν) ὑμᾶς.

§ 115. *Σύνδεσμος.* Ὁ ما (ἀλλὰ) τίθεται ἐν ἀρχῇ τῆς ἐναντιωματικῆς προτάσεως, ὡς ὁ ἡμέτερος *ἀλλά*· π. χ. يوقدر يورم اما ايو كالمز (μέν), ἀλλὰ χρήματα δὲν ἔχω.

§ 116. *Μόρια.* Τὸ μόριον جه τιθέμενον ἐν τέλει τῆς ὀνομαστικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, τῶν προσηγορικῶν ὀνομάτων καὶ τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων σημαίνει *συμφωνίαν*· بنجه πέν-τζε, ὡς πρὸς ἐμέ, κατ' ἐμέ· بڭجه πίζ-τζε, ὡς πρὸς ἡμᾶς, καθ' ἡμᾶς· سزجه ὡς πρὸς ὑμᾶς· ملتجه μιλλέτ-τζε, ὡς πρὸς τὸ ἔθνος, ἤτοι ἐθνικῶς· بوراجه πούρα-τζα, ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο (ὡς πρὸς ἐδῶ).

§ 117. *Διαφορὰ τοῦ* يارم *καὶ τοῦ* بچق. Τὸ μὲν يارم ἥμισυς τίθεται μόνον, ἄνευ ἀκεραίου· π. χ. الى اوقه يارم ἡμίσεια ὀκκᾶ μήλων.

Τὸ δὲ بچق ἥμισυς μετ' ἀκεραίου· μεταξὺ δὲ τοῦ ἀκεραίου καὶ αὐτοῦ δὲν τίθεται ὁ συμπλεκτικὸς *καί*, ἀλλ' ἐκφέρονται ἀσυνδέτως· π. χ. الى اوقه بر بچق μία (καὶ) ἡμίσεια ὀκκᾶ μήλων.

Ὀνόματα τεμενῶν. Ἐπὶ τεμενῶν, μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἱδρυτοῦ τίθεται ἡ λέξις جامع μετὰ τῆς ἀντωνυμίας ی : سلطان محمد جامعی Σουλτὰν Μεχμὲτ τζαμί, *τέμενος τοῦ Σουλτὰν Μεχμέτ·* سلطان سليم جامعی Σουλτὰν Σελὶμ τζαμί, *τέμενος τοῦ Σουλτὰν Σελίμ.*

Ὀνόματα ἐκκλησιῶν. Ἐπὶ δὲ ἐκκλησιῶν, μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου τίθεται ἡ λέξις كليسا κελισὰ μετὰ τῆς ἀντωνυμίας سی· π. χ. آيا قسطنديڤو كليساسی *ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Γεωργίου·* آيا يورگی كليساسی *ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.*

ΘΕΜΑ

٤٥

بنم اوقوديغم درس بودر سنك اوقوديغك نه‌در انك يازديغی

شی پك قيصه ايدی بزم يازديغمز پك اوزون ايدی سزك

يديككز اتمك بيات ايدی انلرك دخی يدكلری تازه دكل ايدی

ساعت اوچ بچقده اوده ايدم حسين آغا يارم اتمك يدی

قولكز يورم صفوت افندی قولكز اوده دكلدر كندم يازدم

كندك اوقورسين سز كندیكز سويلديكز شو هانكی جامعدر

استانبولده الك اسكی جامع آيا صوفيه جامعيدر اوراسی نره‌سيدر

بوراسی بشكطاشدر اوراسی اورته كوی عارفی پك نه ايشده‌در

قلمه‌در بر دوزينه قاشيق الدم يو چيچكك قوقوسی يوقدر

بغچه‌مزك كلری خوش قوقولودر كندو يازار كندی اوقور

٤٦

اوتورديغم او اسكيدر قالديغك خانه پكده يكی دكلدر ياتديغی

اوطه يك طارايدى بزم بولنديغمز يرده غايت كنيش بر بغچه وار
سزك اوتورديغكز قصبه بزم كويدن اوزاق دكلدر انلرك طوردقلرى
يرى بيلورم حقم وار ياكاشك وار ياكشمز وار ياكاشكز
وار ايمش حقلرى وار ايمش كوندوز نه ياپيورسين ° او آدم
كيجه كوندوز اويويور بعضلرمز بغچه‌يه بعضلرمز ده پازاره
كيتدك ايو اما اوده كيمسه يوقدر بو چچك كوزل اما قوقوسى
يوقدر بنجه ايش بويله دكلدر سزجه ازمير شهرى سلانيكدن
دها يقينمدر جانم! اورادە ايكى ساعت نه ياپيورسين يمك يرم
افندم! بو دمير يول البته ويانه‌يه كيدبور

46

Ὁ ἄρτος, ὃν ἐγὼ ὁ ἴδιος τρώγω, εἶναι ἐξαίρετος· ἐκεῖνος ὃν σὺ αὐτὸς τρώγεις, δὲν εἶναι νόστιμος· ἔχετε μέγα λάθος· ὁ κύριος, ὃν εἴδες, εἶναι ὁ Α. Ἐξοχ. ὁ Κιαμὴλ πασᾶς· ἐκεῖνος, ὃν ζητεῖς, εἶναι ὁ Ἀρηφῆ βέης· ὁ λόγος, ὃν εἶπετε, δὲν εἶναι ὀρθός· ἐκεῖνο, ὅπερ ὑμεῖς ὁ ἴδιος λέγετε, εἶναι ψευδές· τὸ βιβλίον, ὅπερ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἠγόρασαν, εἶναι ὡραῖον, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ θέλουσιν· ἡ ἐργασία, ἐν ᾗ εὑρίσκομαι, εἶναι καλή· τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ σὺ ὁ ἴδιος κατακλίνεσαι, δὲν εἶναι εὐρύ· ἡ καθέδρα, ἐφ' ἧς κάθηται, εἶναι μεταξωτή· τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐμείναμεν, εἶναι τὸ Διπλοκιόνιον, δὲν εἶναι τὸ Μεσάχωρον· ἡ σχολή, εἰς ἣν

ὑμεῖς μεταβαίνετε, εἶναι πολὺ μακράν· ἡ πόλις, ἐξ ἧς ἦλθον, δὲν εἶναι ἡ πόλις τοῦ Βερολίνου· ἔχετε δίκαιον· ἐκεῖνο τὸ χρυσοῦν ὡρολόγιον εἶναι μὲν πολὺ ὡραῖον, ἀλλὰ δὲν ἔχω χρήματα· ἐκεῖνος ὁ ἄρτος εἶναι μὲν λευκός, ἀλλὰ δὲν εἶναι νόστιμος· οὗτος εἶναι μὲν κατάμαυρος, ἀλλ' ἐξαίρετος καὶ γλυκύτατος· ποῦ πηγαίνεις; πηγαίνω εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ νὰ πωλήσω τοὺς βόας μου· ὁ Χαΐρ ουλλὴν χθὲς ἦλθε διὰ νὰ σᾶς ἴδῃ· σὺ βεβαίως ἦλθες νὰ μείνῃς· ἔχετε λάθος.

47

Κατ' ἐμέ, ἡ χιὼν δὲν εἶναι τόσον ἀναγκαία, ὅσον ἡ βροχή· κατὰ σέ, ὁ χειμὼν εἶναι καλλίτερος τοῦ ἔαρος· καθ' ἡμᾶς, ὁ πληθυσμὸς τῆς Γαλλίας εἶναι περισσότερος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γερμανίας· τοῦτο ἐθνικῶς εἶναι καλόν· καλέ! ποῦ πηγαίνεις; ὁ Ἀρηφῆ εἶναι ἀκόμη παῖς· ὁ υἱός σας Σιφὲτ ἐφένδης εἶναι ἐπιμελέστατος· ἡμέραν νύκτα (νυχθημερὸν) γράφει, ἀναγινώσκει· τὴν ἡμέραν τί κάμνετε; ἐκεῖνο ποῖον τέμενος εἶναι; εἶναι τὸ τέμενος τοῦ Σουλτὰν Ἀχμέτ· ἡ ἐν Ξηροκρήνῃ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Γεωργίου εἶναι μικροτέρα τῆς ἐν Μ. Ρεύματι ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου· ἡ μαγειρισσά μας ἠγόρασε μίαν καὶ ἡμίσειαν ὀκκᾶν σκόμβρων· ἡ ὥρα εἶναι ἓξ καὶ ἡμίσεια· τὸ πρωῒ κατὰ τὴν ἡμίσειαν (ὥραν) ἤμην ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ· ἠγόρασα μίαν δωδεκάδα παροψίδων· τὸ στόμα τοῦ παιδίου τούτου εἶναι πολὺ μικρόν· ἡ γλῶσσα τοῦ ἀνθρώπου τούτου εἶναι μακρά· τὸ ἄνθος τοῦτο εἶναι εὐῶδες· αἱ ὀφρῦς σας εἶναι κατάμαυραι, καὶ ἡ κόμη σας κατάλευκος.

ΜΑΘΗΜΑ 25.

Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον.

§ 118. Εἴδομεν (§ 77) ὅτι τὸ τελικὸν ἀπαρέμφατον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ἤτοι τὸ ἐν τῇ νεοελληνικῇ ἀναλελυμένως διὰ τοῦ νὰ (ἵνα) καὶ ὑποτακτικῆς ἐκφερόμενον, ἐκφέρεται ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἐπίσης δι' ἀπαρεμφάτου.

Τὸ δὲ διὰ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου (ὅτι) καὶ ὀρθοῦ ρήματος ἐκφερόμενον ἐν τῇ νεοελληνικῇ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἐκφέρεται ἐν τῇ ὀθωμανικῇ συνεπτυγμένως διὰ τῆς ἐκ τοῦ ἀορίστου ἀναφορικῆς μετοχῆς (§ 105) χρησιμευούσης καὶ ὡς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον· π. χ.

Ἀναφορικὴ μετοχή: یدیکز او یرده **آلدیغینیز ئو ئوی** ἡ οἰκία, ἣν ἠγοράσατε, εἶναι αὕτη.

Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον: بیلورم یدیکزی او **ئوی ئو آلدیغینیزی** γινώσκω ὅτι ἠγοράσατε τὴν οἰκίαν ταύτην.

§ 119. Ἡ μετοχὴ αὕτη, ὡς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, λαμβάνει ἀντικείμενον ὅπερ, ὡς καὶ τὸ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 78), προηγεῖται ὡς φαίνεται ἐν τῷ ἀνωτέρω παραδείγματι, καὶ τίθεται εἰς ἣν πτῶσιν ἀπαιτεῖ τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ὡς ῥῆμα.

§ 120. Ὡς ὑποκείμενον τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου χρησι-

μεύει ἡ συνημμένη αὐτῷ καταληκτικὴ κτητικὴ ἀντωνυμία· οὐχ ἧττον, ἀντιθέσεως χάριν ἢ διαστολῆς, λαμβάνει ὡς ὑποκείμενον προσωπικὴν ἀντωνυμίαν ἢ ὄνομα κατὰ γενικήν· π. χ. بیلورم سزك یدیکزی او γινώσκω ὅτι ὑμεῖς ἠγοράσατε ταύτην τὴν οἰκίαν.

§ 121. Καθὼς ἡ ἀναφορικὴ μετοχὴ τοῦ ἀορίστου ἀναλύεται διὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ڭ κι (§ 105), οὕτω καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον δύναται ν' ἀναλυθῇ διὰ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου ڭ کی (ὅτι) εἰς ῥῆμα χρόνου ἀορίστου ἢ ἐνεστῶτος· τότε δὲ τὸ μὲν κύριον ῥῆμα τῆς προτάσεως προτάσσεται, ἐπιτάσσεται δ' ἀμέσως ὁ σύνδεσμος ڭ καὶ τελευταῖον τίθεται τὸ ἐκ τῆς ἀναλύσεως τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου προκύπτον ῥῆμα· π. χ.

Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον συνεπτυγμένον: یدیکزی او بیلورم.

Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἀναλελυμένον: بیلورم ڭ او یدیکز.

Ἑπομένως τὰ οὕτωσιν ἀναλελυμένα εἰδικὰ ἀπαρέμφατα μεταβάλλονται ὡς ἀνωτέρω εἰς συνεπτυγμένα.

§ 122. *Ἀπαρέμφατον τοῦ συνδετικοῦ.* Ὡς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον τοῦ συνδετικοῦ ἢ βοηθητικοῦ χρησιμεύει ἡ ἐκ τοῦ ἀορίστου ἀναφορικὴ μετοχὴ τοῦ اولمق **اولمه** γίγνεσθαι, ἤτοι ایم اولدیغم **اولدوغومی** ὅτι εἶμαι, اولدیغك **اولدوغونی** ὅτι

εἶσαι κτλ. ὡς μυλοῦμ μαχτουμουνουζοὺν τσαλπάκαν ὠλτουγουνοῦ πιλίριμ γινώσκω ὅτι ὁ υἱός σας εἶναι (ἢ ἦτο) ἐπιμελής.

Καὶ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο ἀναλύεται διὰ τοῦ ک εἰς ἐνεστῶτα ἢ παρατατικὸν τοῦ βοηθητικοῦ· ἑπομένως τὸ ἀνωτέρω ἀναλύεται εἰς τὸ ἑξῆς: بیلورم کہ مخدومکز چالشقان ایدی ἢ چالشقاندی.

Διὰ τῆς αὐτῆς ἀναφορικῆς μετοχῆς ἐκφέρεται καὶ τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον τοῦ ἡμετέρου ἔχω· π. χ.

بیلورم که سزك بر مخدومکز اولدیغی γινώσκω ὅτι ὑμεῖς ἔχετε ἕνα υἱόν· ὅπερ ἀναλυόμενον γίνεται: بیلورم که سزك بر مخدومکز واردر.

آناطولی **Ἀνατολή**, Ἀνατολή	الله **ἀλλάχ**, Θεός
روم ایلی **Roum ili**, Ρούμελη, [Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία	یقلامق **ἀκ-μάκ**, παρατηρεῖν, [κυττάζειν, προσπαθεῖν
فائده **φαϊδέ**, ὠφέλεια	طورمق **τουρ-μάκ**, ἵστασθαι
فائدهلی **φαϊδε-λί**, ὠφέλιμος	کزمک **γκεζ-μέκ**, περιπατεῖν
فائدهسز **φαϊδε-σίζ**, ἀνωφελής	بولمق **πουλ-μάκ**, εὑρίσκειν
اوجوز **οὐτζούζ**, εὐθηνός	قزانمق **καζαν-μάκ**, κερδαίνειν
هر **χέρ**, πᾶς, πᾶσα, πᾶν	قوئمق **κωϊ-μάκ**, τιθέναι
درهم **τιρχὲμ** (**τρὲμ**) δράμιον	چالشمق **τσαλπά-μάκ**, καταγί [νεσθαι
چاتی **γατάκ**, κλίνη	بیورمق **πουγιουρ-μάκ**, διά- [τάττειν
کریم **κερίμ**, ἐλευθέριος, εὐγενὴς	پاچه (**παχὰ**) τιμή

ایشیتمك **ἰσιτ-μέκ**, ἀκούειν	بابا **πάπι ἀλᾶ**, Γ. Πύλη
اولق آدم γίνεσθαι ἄνθρωπον, [μορφοῦσθαι	پاچالی (**παχαλᾶ**) ἀ- [κριβός.

ایش فنا τὰ πράγματα (ἡ δουλειὰ) ἄσχημα·

ایشلر فنا کیدیور τὰ πράγματα κακῶς βαίνουσι·

ایشلر یولنده در τὰ πράγματα ἐν τάξει (ἐν τῇ ὁδῷ) εἶναι·

ایشی یولنه قویمق τὴν ἐργασίαν τακτοποιεῖν (εἰς τὴν ὁδόν της θέτω)·

کریم الله ὁ Θεὸς εἶναι ἐλευθέριος, ἤτοι ἔχει ὁ Θεός·

پوصوناه μάτην· καὶ **پوشه پوشه پوصوناه** ὅλως διόλου μάτην (εἰς τὰ κενά).

Ὀνόματα τοπικὰ καὶ ἐθνικά.

صرب **σήρπ**, Σερβία, صربلو **σηρπ-λοῦ**, Σέρβος·

خروات **χηρβάτ**, Κροάτης, خواتلق **χηρβατ-λήκ**, Κροατία·

یونانستان **γιουναν-ιστάν**, Ἑλλάς, یونانلو **γιουναν-λῆ**, Ἕλλην·

قره طاغ **καρὰ τάγ**, Μαυροβούνιον, قره طاغلو **καρὰ ταγ-λοῦ**, Μαυροβούνιος.

§ 123. *Ἀπαρέμφατον τελικόν.* Τοῦτο ὡς ἀντικείμενον τίθεται κατ' αἰτιατικὴν ἢ κατὰ δοτικήν, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ κύριον ῥῆμα· π. χ. کزمکی سودم (**γκεζμεγ-ὶ**) ἀγαπῶ τὸ περιπατεῖν, ἤτοι νὰ περιπατῶ· قزانمغه باقمق (**καζανμαγ-ὰ**) κυττάζει (εἰς τὸ) νὰ κερδήσῃ.

§ 124. *Διπλοῦ χρονικοὶ προσδιορισμοί.* Ὅταν ὑπάρχωσι δύο χρονικοὶ προσδιορισμοί, ὁ μὲν τοῦ ὅλου, ὁ δὲ τοῦ μέρους, προηγεῖται ὁ τοῦ ὅλου μετὰ τῆς προθέσεως دە καὶ ἕπεται ὁ τοῦ μέρους ἄνευ προθέσεως· π. χ. كوندە اوچ ساعت يازار τὴν ἡμέραν (ἐν τῇ ἡμέρᾳ) τρεῖς ὥρας γράφει.

§ 125. *Ἐρωτηματικαί.* Ἡ چاغ πόσος διαφέρει τῆς ταὐτοσήμου قدر ἢ ندر ὡς ἑξῆς:

Ἡ μὲν قدر ἐστὶν ἐν χρήσει ἐπὶ ποσοῦ συνεχοῦς ἢ τοῦ ὁποίου ἡ μονὰς τοῦ μέτρου δὲν εἶναι γνωστή· π. χ. قدر شراب πόσος οἶνος; روزكار ندر πόσαι σταφυλαί;

Ἡ δὲ چاغ ἐπὶ ἀτόμων ἢ πραγμάτων διακεκριμένων ἢ τῶν ὁποίων ἡ μονὰς εἶναι γνωστή· آدم چاغ πόσοι ἄνθρωποι; كتاب چاغ πόσα βιβλία; قپو چاغ πόσαι ὀκκάδες;

§ 126. *Αὐτοπαθής.* Ἐπὶ ἐμφάσεως καὶ ἀντιδιαστολῆς, πρὸ τῆς αὐτοπαθοῦς كندى τίθενται αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι ἀναλόγως τοῦ προσώπου: كندم بن ἐγὼ αὐτός· سن كندك σὺ αὐτὸς κτλ. π. χ. يازدم بن كندم ἐγὼ αὐτὸς ἔγραψα.

§ 127. *Σύνταξις.* Τὸ كزمك ἐν μὲν τῇ σημασίᾳ τοῦ *περιπατεῖν, περιφέρεσθαι*, συντάσσεται μετὰ τῆς προθέσεως دە· π. χ. كزمك دە شوراده بوراده περιφέρεται τῇδε κἀκεῖσε.

Ἐν δὲ τῇ σημασίᾳ τοῦ *περιέρχεσθαι*, συντάσσεται αἰτιατικῇ· π. χ. دنيايى كزمكلى بن چوق سورم περιῆλθον τὸν κῆπον· دنيايى كزدى περιῆλθε τὸν κόσμον.

Τὸ وار حقم ἔχω δίκαιον κτλ. συντάσσεται δοτικῇ· π. χ. بونى سويلمك حقكز يوقدر δὲν ἔχετε δίκαιον (εἰς τὸ) νὰ λέγητε τοῦτο.

Ἐπίσης δοτικῇ συντάσσονται καὶ τὸ فائدە καὶ τὸ ἐπίθετον لەفائدە· π. χ. بونك يوك بر فائدەسى وارى τούτου ἡμῖν ὠφελειά τις ὑπάρχει; ἤτοι ὠφελεῖ ἡμᾶς τοῦτο;

Ὀνόματα δωματίων. Γίνονται διὰ τῆς λέξεως اوطه *δωμάτιον*· π. χ. يتاق اوطەسى *δωμάτιον κλίνης, κοιτών*· سفره اوطەسى *δωμάτιον τραπέζης*, ἢ اوطەسى يمك *δωμάτιον φαγητοῦ, ἐστιατόριον*· قلم اوطەسى *δωμάτιον καλάμου, γραφεῖον*.

Ἐπίθετα σύνθετα: ἐκ τοῦ طوقال آق *λευκὸς πώγων*, آق صقاللو ἀχ σακαλ-λοῦ *λευκοπώγων*·

ἐκ τοῦ قاش قره *μαύρη ὀφρύς*, قاشلو قره χαρᾶ καδ-λῆ *μαυροφρύδης*·

ἐκ τοῦ كوز ماوى κυανοῦς ὀφθαλμούς, كوزلو ماوى μαβῆ γκιοζλοῦ *κυανόφθαλμος*.

ΘΕΜΑ.

٤٧

بنم بك اوغلنده اوتوردیغمی سزه کیم سویلدی سنك بر هفته‌ده اون بیك غروش قزاندیغکی ایشیتدم محمد افندینك چوق چالشدیغنی کوریور ایدم بزم بر کیجه پارسده قالدیغمزی دیورسکز ایشلری یولنه قویدیغکزی بیلورم انلرك دنیایی کزدکلرنی بیلورم بن کزمکی چوق سورم سن اوقومغی

غایت سورسین امین افندی پاره قزانمغه باقیور پترسبورغ
شهرینی ایکی کونده کزدم پارسده بر کون و بر کیجه طوردق
ایشمز فنا ایشلر ایو کیدییور قیش کلدی کمورکز وارمی
یوقدر اما الله کریمدر دیورز بونك اکا بر فائده‌سی وارمی بو
کتاب بزه پك فائده‌لیدر باب عالیی کوردیکزمی دون
کزدم بنده‌کز هر کون کیدرم بزم اوراجه بر ایشمز یوقدر

٤٨

(Ὁ σπουδαστὴς ὀφείλει οὐ μόνον τὰ ἑρμηνεύσῃ ἑλληνιστί, ἀλλὰ καὶ τὰ συμπτύξῃ τουρκιστὶ τὰ κάτωθι ἀναδιδόμενα εἰδικὰ ἀπαρέμφατα).

بیلورم که سز بك اوغلنه کیتدیکز سویلیورسکز که برادرم احمد
افندی دون پارسدن کلدی محمد افندی دیور که برلینده بر سنه
اوقودیکز بیلیورسکز که بو اوی کامل افندی اون بیك غروشه
الدی کوریورسکز که امین بك پك چالشقان بر چوجقدر
بیلیورم که سزك اوج جوجغکز واردر کوریورسین که
همشیره‌مك حالی پك فنادر نوری افندی آ کلادی که بو ایشده
بنم حقم واردر کوردیکز که دون کیجه کویمزده قار یاغدی

دیورسکز که ادهم بك دنیایی کزدی بیلورم که حسن آغا برکیجه
سزك قوناغکزده قالدی سعید افندی بیلورکه بوسوزی سزه سویلدم

٤٩

صرب مملکتی قره‌طاغ مملکتندن دها بیوکدر خروا تلق یونانستاندن
دها کوچکدر یونانلولر نفوسجه قره طاغلولردن زیاده‌در
صربلولر پاره‌جه خروا تلردن‌دها زنکیندر او قره‌قاشلو و آق
صقاللو ذات کیمدر خیرالدین بك افندیدر صفوت افندی آشاغی
یوقاری کزیور بزم بونی سویلمکه حقمز یوغمیش بنده‌کز کونده
بش ساعت چالشور بر اویندرم بوکون پورایه قاچ کشی کلدی
اوده نه قدر صو وار سنده قاچ قیه شراب وار سزده نه قدر
راقی وار بونی کیم یازدی سنمی یازدك یوخسه برادرکمی بن کندم
یازدم بونی کیم سویلدی صفوت پاشامی سویلدی مخدومی
کامل بکمی صفوت پاشا کندیسی سویلدی بونی بز کندیمز
ویردك بن کویده کزر ایکن او مکتبده اوقور یازار آدم اولمق
ایستر بوش بوشنه چالشیورسکز

48

Χθὲς ἦλθεν ὁ κ. δεῖνα· πίνω ψυχρὸν ψυχρὸν ὕδωρ· τρώγω νωπὸν νωπὸν ἄρτον· τὴν ἡμέραν μίαν δύο ὥρας ἐρ-

γάζομαι ἐν τῷ κήπῳ· δύο τρεῖς ὥρας περιπατῶ· τὸ μῆλον τοῦτο εἶναι σεσηπός· ὑγιές, σεσηπός, τοῦτο εἶναι· ἔχετε ξύλα, κάρβουνα; δὲν ἔχομεν· ἔχει ὁ Θεός· ἔχετε κανένα; δὲν ἔχομεν ἄλλον ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ· ὁ Θεὸς εἶναι εἷς· ποῖα μέρη περιῆλθες; ποῦ ἐστάθης; περιῆλθον τὴν Ρούμελην διὰ τοῦ σιδηροδρόμου· ἡ Ἀνατολὴ εἶναι εἷς ὡραῖος τόπος· ἡ Ὑψηλὴ Πύλη εἶναι εὐρυχωροτάτη· τὰ γραφεῖά της εἶναι ὡραιότατα· σήμερον οἱ ἰχθῦς εἶναι πολὺ εὐθηνοί· ἡ ὀκκᾶ τῶν σκόμβρων τιμᾶται 40 παράδων· δὲν ἔχουσι τιμήν· αἱ τρίγλαι εἶναι ἀκριβόταται· τὴν ὀκκᾶν πωλοῦσι (δίδουσι) ἀντὶ τριῶν γροσίων· τοῦτο δὲν μὲ ὠφελεῖ· ἡ παλαιὰ ὀκκᾶ εἶναι 400 δράμια· ὁ κοιτών μου εἶναι πολὺ στενός· τὸ ἐστιατόριόν μας εἶναι εὐρύχωρον· τὸ μάθημα τοῦτο εἶναι ὠφελιμώτατον· ὁ πολὺς οἶνος δὲν εἶναι ὠφέλιμος τῷ ἀνθρώπῳ.

49

Εἶδον τὸν Ριφὰτ ἐφένδην· ὁ ἄνθρωπος, ὃν εἶδον, εἶναι ὁ Ριφὰτ ἐφένδης· γινώσκετε ὅτι εἶδον τὸν Ριφὰτ ἐφένδην· θέλω νὰ ἴδω (ἰδεῖν) τὸν Ριφὰτ ἐφένδην· ἐπίετε ὕδωρ· τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ἐπίετε, ἦτο ὕδωρ· εἶδον ὅτι ἐπίετε ὕδωρ· θέλετε νὰ πίητε (πιεῖν) ἐν ποτήριον ὕδατος· ὁ Σαφὲτ βέης γράφει τὸ θέμα του· τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἔγραψεν ὁ Σαφὲτ βέης, ἦτο πολὺ μικρότερον τοῦ ἰδικοῦ μου· ὁ διδάσκαλος εἶδεν ὅτι ὁ Σαφὲτ βέης ἔγραψε τὸ θέμα του· ὁ Σαφὲτ βέης θέλει νὰ γράψῃ (γράψαι) τὸ θέμα του· ἐμελετήσαμεν τὸ μάθημά μας· τὸ μάθημα, ὅπερ ἐμελετήσαμεν, ἦτο τὸ τουρκικόν· ὁ πατήρ μας εἶδεν ὅτι ἐμελετήσαμεν τὸ τουρκικὸν μάθημα· θέλομεν νὰ μελετήσωμεν (μελετῆσαι) τὸ τουρκικὸν μάθημά μας· ἐνοήσατε τὸν λόγον μου· ὁ λόγος, τὸν ὁποῖον

ἐνόησα, δὲν εἶναι οὗτος; βλέπω ὅτι ἐνοήσατε τὸν λόγον μου· θέλω νὰ ἐννοήσω (ἐννοῆσαι) καλῶς τοὺς λόγους σας.

28

Γινώσκεις ὅτι αὔριον ἀναχωρῶ εἰς Βερολῖνον· ἔβλεπον ὅτι καταγίνεσαι εἰς τὰ μαθήματά σου· ἤκουσα ὅτι ὁ Ριφὰτ ἐφένδης εἶναι ἀσθενής· ἐνοήσατε ὅτι ἡμεῖς ἐφάγομεν τὰς σταφυλάς· λέγουσιν ὅτι γινώσκετε τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον· εἶχες ἀκούσει ὅτι οἱ κ. Ἰζζὲτ καὶ Σεβκὲτ ἦλθον ἐκ Πετρουπόλεως· ὁ Σαφὲτ βέης σᾶς ζητεῖ· τί διατάττετε; θέλω ἓν ποτήριον ὕδατος· ἡ Α. Ἐξοχ. ὁ Ὀσμὰν πασᾶς ἐτακτοποίησε τὰ πράγματα· τὰ ἡμέτερα πράγματα βαίνουσι κακῶς· ἐγὼ ἐσὲ παρατηρῶ· ποῦ μὲ εἶδες; τί εὗρες; ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης λέγει ὅτι εὗρεν ἓν χρυσοῦν ὡρολόγιον· τίς ἔκαμε τὸ θέμα τοῦτο; σὺ ἢ ὁ ἐξάδελφός σου (ἐκ θείου πρὸς πατρός); ἐγὼ ὁ ἴδιος· σὺ ὁ ἴδιος εἶχες εἰπει τοῦτο· ἡ κ. Καμὲρ ἡ ἰδία, ἢ ἡ θυγάτηρ της, ἡ δεσποινὶς Ἰναγέτ, μετέβη εἰς Διπλοκιόνιον; ἡμεῖς οἱ ἴδιοι εἴχομεν ἔλθει εἰς Μ. Ρεῦμα· ὑμεῖς οἱ ἴδιοι εἴπετε ἡμῖν τοῦτο· δὲν ἔχω, λέγει, δίκαιον νὰ λέγω τοῦτο· ἔχετε δίκαιον νὰ κάμητε τοῦτο· ἐκείνη ἡ κυανόφθαλμος κόρη εἶναι θυγάτηρ ἐκείνου τοῦ λευκοπώγωνος ἀνθρώπου· ἐγὼ ἀγαπῶ νὰ περιπατῶ· ὁ φίλος μας Νουρῆ ἐφένδης κυττάζει νὰ κερδήσῃ χρήματα· ἐγὼ θέλω νὰ φάγω· σὺ θέλεις νὰ κοιμηθῇς· ὁ Ζεκῆ ἐφένδης θέλει νὰ ὁμιλῇ· γινώσκω ὅτι ὁ πατήρ ὑμῶν εἶναι λίαν γενναιόδωρος· γινώσκετε ὅτι ἔχω ἕνα ἀδελφὸν ἐν Παρισίοις· βλέπω ὅτι εἶσθε πολὺ φιλόπονος· ἤκουσα ὅτι ἔχετε ἐν Σταυροδρομίῳ ἐν τῷ σχολείῳ τῶν κορασίων μίαν θυγατέρα.

ΜΑΘΗΜΑ 26.

Παρακείμενος—Ὑπερσυντελικός.

Παρακείμενος: آرامشم **ἀραμὰ-ηµ** ἔχω ζητήσει, آرامشين **ἀραμὰ-σην** ἔχεις ζητήσει κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 82. 1).

Ὑπερσυντελικός: ايدم آرامش **ἀραμὰς ἠτὰηµ** εἶχον ζητήσει· ايدك آرامش **ἀραμὰς ἠτὰην** εἶχες ζητήσει κτλ. (βλ. αὐτόθι 2).

ميني ἠιν-µέκ, ἐπιβαίνειν	**ريه تερπιγέ,** ἀνατροφή
كيرمك γκιρ-µέκ, εἰσέρχεσθαι	**ولايه تερπιγε-λί,** εὐάγωγος
تۇتمق τουτ-µάκ, κρατεῖν	**آت ἄτ,** ἵππος
كيمك γκιϊ-µέκ, φορεῖν	**يوك βαπώρ,** ἀτμόπλοιον
اونوتمق οὐνουτ-µάκ, λησμονεῖν	**مكتوب µεκτούπ,** ἐπιστολή
توتمق τωϊ-µάκ, χορταίνειν	**پانتالون πανταλών,** περισκελίς
صانمق σαν-µάκ, νομίζειν	**كل γελέκ,** ὑπενδύτης
اكل ἄκλ ἢ ἀκήλ, νοῦς	**ستر σέτρι,** ἐπενδύτης
اكلسز ἀκηλ-λοῦ, νουνεχής	**فس φές,** φέσιον
دوشونمك τσὲσν-µέκ, σκέπτεσθαι	**طورون τωρούν,** ἔγγονος, ἐγγόνη

اوغل **ἐγλὲ** اوغل ἔγγονος (τοῦ υἱοῦ ὁ υἱός)· قيزى **ἐγλὲ** قيز ἐγγόνη (τοῦ υἱοῦ ἡ θυγάτηρ)· اوغل **ἐγλὲ** قيز ἔγγονος (υἱὸς τῆς κόρης)· قيزى **ἐγλὲ** قيز ἐγγόνη (τῆς θυγατρὸς θυγάτηρ).

طورون **τωρούν** δισέγγονος (υἱὸς τοῦ ἐγγόνου, ης)· طورون اوغلى δισεγγόνη (θυγάτηρ τοῦ ἐγγόνου, ης).

توتمق او **τουτµὰκ** πιάνειν οἰκίαν, ἐνοικιάζειν·

قارن طوتمق **κὰρν τωϊµὰκ** κορέννυσθαι τὴν κοιλίαν, χορταίνειν.

كوز طوتمق **γκιὸζ τωϊµὰκ** κορέννυσθαι τὸν ὀφθαλμόν, μὴ εἶναι ἄπληστον.

طوق كوزلو **τὼκ γκιοζλοῦ** ὁ χορτάτος τὸν ὀφθαλμόν, ὁ μὴ ἄπληστος, ἀφιλοχρήματος.

آچ كوزلو **ἄτζ γκιοζ-λοῦ** ὁ νῆστις τὸν ὀφθαλμόν, ἄπληστος·

باشى اچك ده نوس **λἄε** ὁ νοῦς εἶναι ἐν τῇ κεφαλῇ, ἥσυχος·

باشى دكل ده نوس **λἄε** ὁ νοῦς δὲν εἶναι ἐν τῇ ἡλικίᾳ, εἶναι ἐν τῇ κεφαλῇ (παροιμία).

§ 128. *Διαφορὰ μεταξὺ παρακειμένου καὶ ἀορίστου.* Ἡ διαφορὰ τῶν δύο τούτων χρόνων δὲν εἶναι ὁποία ἡ μεταξὺ ἀορίστου καὶ παρακειμένου τῆς ἑλληνικῆς, ἀλλ' ἡ ἑξῆς: Ἀμφότεροι εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ πράξεως ἢ καταστάσεως παρελθούσης, μετὰ τῆς διαφορᾶς ὅτι ὁ μὲν ἀόριστος σημαίνει ὅτι ὁ λαλῶν εἶδεν ἰδίοις ὀφθαλμοῖς ἢ ἤκουσεν ἰδίοις ὠσὶν ἐκεῖνο ὅπερ λέγει· ὁ δὲ παρακείμενος ὅτι ὁ λαλῶν λέγει, ὅπερ λέγει, οὐχὶ ὡς γινώσκων ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, ἀλλ' ἐκ φήμης καὶ ἐξ ἀκοῆς· π. χ. τὸ μὲν اندى ده **ἀνδὲ** ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ἦλθε σημαίνει ὅτι ὁ λαλῶν εἶδε τὸν Ἀχ-

μὲτ ἐφένδη ἐλθόντα καὶ λέγει αὐτό, ἐνῷ τὸ احد افندی كلش ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ἦλθε, σημαίνει ὅτι ὁ λαλῶν δὲν εἶδεν ὁ ἴδιος τὸν Ἀχμὲτ ἐφένδη, ἀλλ' ἔμαθεν ἢ ἤκουσε παρ' ἄλλου ὅτι ἦλθε.

§ 129. Ὅταν εἰς τὸν παρακείμενον προστεθῇ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ συνδετικοῦ, ἤτοι τὸ ير ـدر (εἶναι), τότε καὶ ὁ παρακείμενος ἐκφράζει τὴν αὐτὴν βεβαιότητα, τὴν ὁποίαν καὶ ὁ ἀόριστος· ὡς كلدر افندی احد ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ἦλθεν, ἤτοι ὁ λέγων εἶδε τὸν Ἀχμὲτ ἐφένδη καὶ λέγει τὸν λόγον τοῦτον μετὰ θετικότητος.

§ 130. Ἡ προσθήκη αὕτη τοῦ ير γίνεται καὶ εἰς τὰ ἄλλα πρόσωπα τοῦ παρακειμένου, ἤτοι καὶ εἰς τὸ α' καὶ β' ἑνικὸν καὶ πληθυντικόν, καὶ τότε ὁ χρόνος οὗτος ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸν παρακείμενον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ὡς اوقومشدر **ὠκουμούσουμ-τιρ** ἔχω ἀναγνώσει (ἀνέγνωκα)· كيتمشزدر **γκιτμίσιζ-τιρ** ἔχομεν μεταβῇ (μεταβεβήκαμεν).

§ 131. *Θέσις τοῦ ὑποκειμένου.* Τὸ ὑποκείμενον, ὅπερ ὡς εἴδομεν (§ 100) τίθεται μετὰ τὸ ἀντικείμενον καὶ τὸν χρονικὸν ἢ τοπικὸν προσδιορισμόν ὅταν ᾖ ἄγνωστον, ἐπιτάσσεται καὶ γνωστὸν ὅταν ᾖ, ἐν ταῖς ἑξῆς περιπτώσεσι:

1] Ἀντιδιαστολῆς χάριν· π. χ. افندی كامل بوراية كلدی χθὲς ἐνταῦθα ὁ Κιαμὴλ ἐφένδης ἦλθεν, ἤτοι ὁ Κιαμὴλ ἐφένδης καὶ οὐχὶ ἄλλος.

2] Ὅταν συνοδεύηται ὑπὸ καταληκτικῆς ἀντωνυμίας, ἀναφερομένης εἰς τὸ ἀντικείμενον, ὅτε καὶ παρ' ἡμῖν ἐπιτάσσεται· π. χ. آرايور قز خاتی والدهسی τὴν κ. Καμὲρ ἡ μήτηρ αὐτῆς ζητεῖ.

§ 132. *Ἀσύνδετον.* Καθὼς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ, οὕτω καὶ ἐν τῇ Τουρκικῇ ὁμιλοῦντες περὶ τῶν λόγων ἄλλου ἢ ἡμῶν ἀντὶ ν' ἀναφέρωμεν αὐτοὺς διηγηματικῶς δι' εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐκφέρομεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ ζωηρότερον ἀσυνδέτως καὶ ἀπαραλλάκτως ὡς ἐλέχθησαν· π. χ. بونی بن یاپدم دیدی τοῦτο «ἐγὼ ἔπραξα» εἶπεν, ἀντὶ بونی کندی یاپدیغنی دیدی εἶπεν ὅτι ὁ ἴδιος ἔπραξε τοῦτο.

§ 133. *Μόρια.* Τὸ *μόριον* قدر ἐκτὸς τῆς ὡς ἀνωτέρω (§ 35) σημασίας αὐτοῦ, σημαίνει προσέτι:

1] τὸ *περίπου*, καὶ συντάσσεται ὀνομαστικῇ· π. χ. یوز اللی اوقه قدر یوز ἑκατὸν πεντήκοντα ὀκκάδες περίπου· یارم ساعت قدر ἡμίσειαν ὥραν περίπου·

2] τὸ *μέχρι* καὶ συντάσσεται δοτικῇ· π. χ. طوغلمه قدر کیتدم μέχρι τοῦ Σταυροδρομίου μετέβην.

ΘΕΜΑ.

٥٠

آته بیغمدر واپوره کیرمشیندر اویقویه طوغمشدر اوی طوغمشزدر سزی کیمشکزدر بزی اونوتمشلردر بن سنی

عقللو صانمش ایدم سن بزی سفوه‌یه دوشونمش ایدك علی‌بك
دمیر یوله بینمش ایدی بز یکی تیاترویه کیرمش ایدك سز سیاه
پانطالونکزی کیمش ایدیکز انلر بزی اونوتمشلر ایدی لطیف بك
عقللو و تربیه‌لو بر چوجقدر عموجه‌زاده‌کزك عقلی باشنده
دکلدر بو چوجغك تربیه‌سی یوقدر کریمه‌کزك کوچك اوغلی
بك چالشقان ایمش کونده بش ساعت اوقور یازار عقل
یاشده دکل باشده‌در بو کون بك اوغلنه قدر کیتدم دون
مکتبده التی بچق ساعت قدر قالدق عارفی بك طوق کوزلو
بر آدمدر کوزی پاره‌یه طویمش بنم قارنم طویمشدر سن آج
قالدك انك اویقوسی یوقدر

٥١

بزم بیلدیکمز آدم پارسه کیتمش دیورلر ایشته فؤاد بکك یازدیغی
مکتوب بودر بنم اوطوردیغم اوی حسنی افندی نامنده بریسی
طوتمش دیورلر طورونکزبر شیشه شراب کتیرمش بو سوزی
بزه اوغلك اوغلی سویلدی خیریه خانم قیزینك قیزینی آرایور
عزت بکك قیزینك اوغلی صفوت افندی دون ازمیره کیتمشدر
لطیف افندی‌یی باباسی بولمشدر دمین کلدم سزی اویور کوردم

کیتدم محمد افندی بوکون کلور سزی کوررم دیدی قیش
کیجه‌لری یاز کونلری قدر اوزوندر قیش کیتدی بهار کلدی
بونی کیم سویلش سز کندیکز سویلدیکز بونی سویلمکه حقکز
یوقدر بونك بکا بر فائده‌سی وارمیدر بونك سزه فائده‌سی یوقدر

51

Ἔχω γεγραμμένον τὸ γύμνασμά μου· ἔχεις μαθημένον
τὸ μάθημά σου· ἡ ἐγγόνη ὑμῶν ἔχει πωλημένην τὴν οἰκίαν
της· ἔχομεν πίει τὸν καφέν μας· ἔχετε φάγει τὸ φαγητόν
σας· ἔχουσιν ἐνοικιάσει οἰκίαν· εἶχον ἐπιθῇ τοῦ σιδηρο-
δρόμου· εἶχες εἰσέλθει εἰς τὸν χορόν· εἶχε φορέσει τὸν μαῦ-
ρον ἐπενδύτην του· εἴχετε σκεφθῇ ἡμᾶς, ἐνῷ ἐν τῇ τραπέ-
ζῃ ἐτρώγετε· ἐκεῖνοι εἶχον ἀναχωρήσει διὰ τοῦ σιδηροδρό-
μου εἰς Βερολῖνον, ἐνῷ ἡμεῖς ἠρχόμεθα διὰ πλοίου εἰς Κων-
σταντινούπολιν· θέλω νὰ σᾶς ἴδω ὀλίγον· ὁ ἔγγονος ἡμῶν
κ. Κωστάκης ἀγαπᾷ νὰ περιδιαβάζῃ· ὁ φίλος ὑμῶν Ἰζζὲτ
ἐφένδης κυττάζει νὰ κερδίζῃ χρήματα· ἐχόρτασα τὸν ὕπνον·
ὁ ὀφθαλμός μου εἶναι χορτάτος ἀπὸ χρήματα· πόσον κακὸν
πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀπληστία! ὁ υἱός μου, ὁ θεράπων σας, χθὲς
εἰς τὰς δύο καὶ ἡμίσειαν ἦλθεν ἐκ Βιέννης· καθ' ἡμᾶς, ἡ
πόλις τῶν Παρισίων εἶναι ὡραιοτέρα τῆς Βιέννης· κατὰ σέ,
ἡ ὀσμὴ τοῦ χρυσοναρκίσσου εἶναι εὐαρεστοτέρα τῆς ὀσμῆς τοῦ
ἰασμίνου· τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἐθνικῶς δὲν εἶναι καλόν· ἐλη-
σμόνησα τὸν ὑπενδύτην μου καὶ τὸ φέσιόν μου ἐν τῷ κοιτῶνι.

52

Εἶδον τὸν ἵππον, οὗ ἐπέδης· ἐνωκίασας λέγουσι τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ ἐγὼ ἐκαθήμην· ὁ σκίμπους, ἐφ' οὗ ἐκαθήμην, ἦτο λέγει τοῦ γείτονος ἡμῶν Ἐμὶν ἐφένδη· ἐνόμιζον ἐκεῖνον τὸν παῖδα εὐαγωγότερον· μ' ἐνόμιζες πλούσιον· ἐνῷ τὸ ἀτμόπλοιον ἀνεχώρει, ἐγὼ ἦλθον εἰς τὴν γέφυραν· σᾶς ἐνόμισα γινώσκοντα τὴν Τουρκικήν· σᾶς βλέπω πολὺ σκεπτόμενον· ἡ θυγάτηρ σας δὲν ἔχει φρόνησιν· ἀκόμη εἶναι μικρά· ποίας ἡλικίας εἶναι; εἶναι δέκα ἓξ ἐτῶν· ἡ φρόνησις δὲν εἶναι ἐν τῇ ἡλικίᾳ, εἶναι ἐν τῇ κεφαλῇ· ὁ ἔγγονός μου εἶναι μικρότερος, ἀλλ' εἶναι φρονιμώτερος· πόσον καλὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀνατροφὴ τῷ ἀνθρώπῳ! ὁ Ἀζὶζ ἐφένδης ἔχει λέγει δύο δισεγγόνους· γινώσκω ὅτι σκέπτεσθε περὶ ὑμῶν· εἶδον ὅτι ἐφορέσατε τὴν μαύρην περισκελίδα σας, εἶπον «ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης εἰς τὸν χορὸν πηγαίνει»· ὁ Μιδὰτ ἐφένδης «αὔριον ἐὰν εἶσθε ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἔρχομαι» εἶπεν· ἡ σταφυλὴ αὕτη εἶναι ἀκόμη ὄμφαξ· διψῶ· ἡ ὡρολογοποιία εἶναι ἐπίπονος· βλέπω ὅτι νυχθημερὸν ἐργάζεσθε· ὁ διδάσκαλος ἔμεινε, λέγουσι, μέχρι τῆς ἑνδεκάτης καὶ ἡμισείας ἐν τῇ σχολῇ· ἐγὼ τρεῖς περίπου ὥρας περιεπάτησα· μέχρι τίνος μέρους ὑπήγετε; μέχρι Ταταούλων.

ΜΑΘΗΜΑ 27.

Ὁ παρακείμενος ὡς μετοχή.

§ 134. Καθὼς τὸ γ' ἑνικὸν πρόσωπον τοῦ προσδοκωμένου ἑνεστῶτος (§ 88) καὶ τὸ α' πληθυντικὸν τοῦ ἀορίστου

(§ 104), οὕτω καὶ τὸ γ' ἑνικὸν τοῦ παρακειμένου χρησιμεύει ὡς ἀναφορικὴ μετοχή.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει προηγεῖται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζει· π. χ. آدم كورمش يا ييلمش تὴν Βιέννην ἑωρακὼς ἄνθρωπος, ἤτοι ἄνθρωπος, ὅστις ἔχει ἴδει τὴν Βιέννην.

Ὅταν δὲ τίθεται ὡς κατηγορούμενον, ἕπεται τῷ ἀντικειμένῳ· π. χ. رمالم صاتمش ىى **σενὶ γκιτμὶς σαντὶμ** σὲ ἀναχωρήσαντα ἐνόμισα, ἤτοι ἐνόμισα ὅτι εἶχες ἀναχωρήσει.

Πολλάκις μετὰ τὴν μετοχὴν ταύτην τίθεται ἡ ἀναφορικὴ μετοχὴ τοῦ اولق **ὠλμάκ**, ἤτοι اولمق **ὠλμάκ**· π. χ. آدم كورمش اولان بوى شويلمش اولان ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἔχει εἴπει τοῦτο.

Μετὰ δὲ τῆς ايكن σχηματίζει χρονικὴν ἢ ἐναντιωματικὴν μετοχὴν (§ 89)· π. χ. ن قالمش ايكن سز كيتمش ايديكز ἐνῷ ἐγὼ εἶχον μένει, ὑμεῖς εἴχετε ἀπέλθει.

Μετὰ δὲ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς τοῦ اولق **ὠλμὰκ** γίγνεσθαι, ἤτοι يمك اولمق **ὠλτουγοῦμ**, ك اولمق **ὠλτουγοὶν** κτλ. σχηματίζει σύνθετον ἀναφορικὴν μετοχήν· π.χ. يازمش اولدىغم **γιαζμὶς ὠλτουγοῦμ** ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχω ἢ εἶχον γράψει· ك اولدىغمش يازمش **γιαζμὶς ὠλτουγοὶν** ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχεις ἢ εἶχες γράψει κτλ.

§ 135. Καθὼς ἡ ἐκ τοῦ ἀορίστου ἀναφορικὴ μετοχὴ (§ 105), οὕτω καὶ ἡ ἐκ τοῦ παρακειμένου δύναται ν' ἀναλυ-

θῇ· ἀναλύεται δὲ διὰ τῆς αὐτῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ک κὶ ὅστις, ἥτις, ὅ,τι· π.χ. τὸ آدم اولان سویلمش بونی ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰρηκὼς τοῦτο, ἀναλυόμενον γίνεται : ک آدم او سویلمشدر بونی ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἔχει εἴπει τοῦτο.

Οὕτως ἀναλύεται καὶ ἡ σύνθετος ἀναφορικὴ μετοχή· π. χ. τὸ یازمش اولدیغم مکتوب بو دکلدر ἡ ἐπιστολή, ἣν ἔχω γράψει, δὲν εἶναι αὕτη, ἀναλυόμενον γίνεται: ک مکتوب او یازمشدر بو دکلدر بن ὦ μεκτοὶπ κὶ πὲν γαζμιόπημ τηρ πού τεγίλτιρ.

Ἡ μόνη διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο εἶναι ὅτι ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ک ἐν μὲν τῇ πρώτῃ εἶναι *ὑποκείμενον*, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, ἤτοι τῇ συνθέτῳ ἀναφορικῇ, εἶναι *ἀντικείμενον*.

خبر χαπέρ, εἴδησις	شمسیه σεμσιγέ, ἀλεξήλιον
چورك τσώρτζ, χρέος	باستون πασττών, ῥάβδος
شاپقه σάπκα, πῖλος	اره αραπά, ἅμαξα
لیرا λίρα, λίρα	مجیدیه μετζιτιέ, μετζιδιές
آوروپا Ἀβρωπα, Εὐρώπη	آسیا Ἀσια, Ἀσία
آفریقا Ἀφρικα, Ἀφρικὴ	آمریقا Ἀμέρικα, Ἀμερικὴ

یوك ποΐλέ, یوك σοΐλέ, یوق δΐλέ, τοιοῦτος, η, ον.

خبر وار ἔχω εἴδησιν — خبر الق λαμβάνειν εἴδησιν — خبر ویرمك δίδειν εἴδησιν.

§ 136. *Συμφωνία ῥήματος καὶ ὑποκειμένου.* Ὅταν τὰ

ὑποκείμενα περισσότερα τοῦ ἑνὸς ὄντα συνοδεύωνται διὰ τοῦ συμπλεκτικοῦ و (*καὶ*), τὸ ῥῆμα τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ συμφωνεῖ πρὸς τὸ ἐπικρατέστερον ἐξ αὐτῶν, ἤτοι:

ἢ τίθεται εἰς α' πληθυντικὸν πρόσωπον, ἐὰν μεταξὺ τῶν ὑποκειμένων ὑπάρχῃ ἀντωνυμία α' προσώπου· π. χ. و سن مکتبه کیدیورز بن σὺ καὶ ἐγὼ μεταβαίνομεν εἰς τὴν σχολήν·

ἢ τίθεται εἰς β' πληθυντικὸν πρόσωπον, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ὑποκείμενον α' προσώπου, ἀλλὰ β' καὶ γ'· π. χ. قرنداشك و سن یورغونسکز ὁ ἀδελφός σου καὶ σὺ εἶσθε κεκοπιακότες·

ἄλλως τίθεται εἰς γ' πληθυντικὸν πρόσωπον· π. χ. خیری پك و محدومی نوری افندی پارسه کیتدیلر ὁ Χαϊρῆ βέης καὶ ὁ υἱός του, Νουρῆ ἐφένδης, μετέβησαν εἰς Παρισίους.

Ὡς φαίνεται ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασι, τὸ ἐπικρατέστερον τῶν ὑποκειμένων δέον νὰ τίθηται τελευταῖον παρὰ τὸ ῥῆμα.

Ὅταν δὲ τὰ ὑποκείμενα δὲν συνδέωνται διὰ τοῦ συμπλεκτικοῦ و, ἀλλὰ διαστέλλονται διὰ τοῦ διαζευκτικοῦ یا γιά, ودر یاخود γιάχωτ (ἢ), τότε τὸ ῥῆμα:

ἢ ἐπαναλαμβάνεται μεθ' ἑνὸς ἑκάστου ὑποκειμένου: یا سن کلورسین یا او کلور ἢ σὺ ἔρχεσαι ἢ ἐκεῖνος ἔρχεται·

ἢ τίθεται μόνον εἰς τὸ πρῶτον καὶ ἐξυπονοεῖται καὶ διὰ τὸ δεύτερον: یا بن کیدرسین یا سن ἢ σὺ ἀπέρχεσαι ἢ ἐγώ·

ἢ τίθεται ἅπαξ τελευταῖον : یازار افندی احد یا سن یا ﻫ سۏ ﻫ ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης γράφει.

§ 137. *Μετάθεσις ἀντικειμένου καὶ προσδιορισμοῦ.* Καθὼς ἀντιδιαστολῆς χάριν τὸ ὑποκείμενον μετατίθεται πλησίον τοῦ ῥήματος (§ 131), οὕτω μετατίθεται καὶ τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον καὶ οἱ λοιποὶ χρονικοί, τοπικοὶ καὶ τροπικοὶ προσδιορισμοί. Ἐν γένει δὲ τὸ ἀντικείμενον ἢ ὁ προσδιορισμός, ἐφ' οὗ θέλομεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχήν, δέον νὰ τίθηται ἀμέσως παρὰ τὸ ῥῆμα· π. χ.

1] سعید افندی بو کتابی بکا ویردی ὁ Σαὶτ ἐφένδης τοῦτο τὸ βιβλίον *εἰς ἐμὲ* (καὶ οὐχὶ εἰς ἄλλον) ἔδωκε.

2] سعید افندی بکا بو کتابی ویردی ὁ Σαὶτ ἐφένδης *εἰς ἐμὲ τοῦτο τὸ βιβλίον* (καὶ οὐχὶ ἄλλο) ἔδωκε.

3] ادهم افندی بو کون عربه ایله پك اوغلنه کیتدی ὁ Ἐδχὲμ ἐφένδης *σήμερον ἐφ' ἁμάξης εἰς Σταυροδρόμιον* (καὶ οὐχὶ ἀλλαχοῦ) μετέβη.

4] ادهم افندی بو کون پك اوغلنه عربه ایله کیتدی ὁ Ἐδχὲμ ἐφένδης *σήμερον εἰς Σταυροδρόμιον ἐφ' ἁμάξης* (καὶ οὐχὶ ἄλλως πως) μετέβη.

5] ادهم افندی بو کون کیتدی عربه ایله پك اوغلنه ὁ Ἐδχὲμ ἐφένδης *ἐφ' ἁμάξης εἰς Σταυροδρόμιον σήμερον* (καὶ οὐχὶ ἄλλοτε) μετέβη.

§ 138. *Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.* Αὗται προηγοῦνται οὐ μό-

νον τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ἐπιθέτων (§ 13) ἀλλὰ καὶ τῶν ἀριθμητικῶν, ἐὰν ὑπάρχωσι· π. χ. ساعت بو اوچ التون تاوتا τὰ τρία χρυσᾶ ὡρολόγια.

§ 139. *Σύνταξις.* Τὸ وار خبرم ἔχω εἴδησιν, ἢ یوق خبرم δὲν ἔχω εἴδησιν, συντάσσεται τῇ προθέσει دن ἐκ· π. χ. پارسه کیتدیکمدن بوندن خبرم واردر ἔχω εἴδησιν (ἐκ) τούτου· یوقدر خبری δὲν ἔχει εἴδησιν (ἐκ) τοῦ ὅτι μετέβην εἰς Παρισίους.

Τὸ δὲ وار بورچ ἔστί μοι χρέος, χρεωστῶ, συντάσσεται δοτικῇ τοῦ προσώπου وار بورچ غروش بورچم سکا بیك سۏی ὀφείλω (ἔστί μοι χρέος σοι) χίλια γρόσια.

ΘΕΜΑ

٥٢

سعید افندی بوکون برلینه کیتدی احد افندی دون پترسبورغدن کلمش عزیزه خانم اوینی صاتمشدر بونی کورمشمدر بونی یازمش اولان آدم بوراده دکلدر درسنی کوزل سویلش اولان چوجق بو دکلیدر ذکی افندی آوروپایی کزمش بر آدمدر بن طباق ایستمش ایکن او قاشیق کتیردی سن لیرا ویرمش ایکن او بزه مجیدیه ویردی بزم سزه ویرمش اولدیغمز ساعت بو دکلدر سزك بزه یازمش اولدیغکز مکتوب بو دکلدر آمریقا

پك زنكين بر يرايمش اهاليسيده غايت چالشقان ايمش آسيا
آوروپادن هم دها پيوك هم دها كوزلدر حسين افندينك
آفريقادن كلديكندن خبرم وار محمد افندينك ويانه‌يه كيتديكندن
خبرك يوقدر سزه قاچ غروش بورجم وار حسين افندينك
سزه ايكى بيك بشيوز غروش بورجى وار ايمش

٥٣

سن و بن چالشقانز كونده يدى ساعت اوقور يازارز محمد
افندى و سن دون تياتروده ايديكز عارفى پاشا حضرتلرى
و مخدومى شوكت بك افندى دون مكتبزه كلديلر بيچاغى اورايه
يا سز قويمشكز يا بن قويمشم مكتوبى يا بن يازارم يا سن
فؤاد پاشا حضرتلرى دون فقيرخانه‌مزه عربه ايله كلديلر عزت
بك بو مكتوبى بزه دون يازدى مصطفى افندى بكا شو ايپك
شميسه‌يى ويردى صفوت پاشا شو التون ساعتى برادرمه
ويردى بو شميسه كيمكدر اشته بن‌ده بويله بر شميسه ايستم
فلان چوجق شويله تربه‌لو ايمش بويله چالشقان ايمش دكانى
ديمترا كى افندى‌يه صاتديغمى سز خبر ويرمشكز خير بن اكا
بغچه‌يى صاتمشكز ديدم بو ايكى مملكت نفوسجه بر دكلدر

(Αἱ ἑπόμεναι διὰ τῆς ⸗ ἀναλελυμέναι καὶ ἐντὸς κεραιῶν τεθειμέναι ἀναφορικαὶ προτάσεις συμπτυχθήτωσαν).

او كچه كه — سز شمندوفرايله ويانه‌يه كيتمش ايديكز — بن پترسبورغدن
پارسه كلمشيدم او كتاب كه — سز بنم ايچون برليندن المش ايديكز
— بن همشيره‌مه ويرمشيدم او ذات كه — سزه برقرنفيل ويرمش
ايدى — قومشوكزك اوغلى محمد افندى دكل يكنى مصطفى افنديدر
او چوجق كه — درسنى كوزل سويلمشيدى — پدريله بشكطاشه
كيتمشيدى او بالقچيى كه — سزه بو بالغى صاتمشيدى — بن اوكون
سلطان محمدده كورمشيدم آرناود كونده‌كى خانه‌كزى كه —
فؤاد افندى سزدن ايكى بيك غروشه المشيدى — بشقدسنه بش
بيك غروشه صاتمشيدى او آخشام كه — بن تياتروبه كيتمشيدم
— سز سعيد بك ايله بزه كلمشيدكز

53

Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις εἶχε κάμει τὴν τράπεζαν ταύτην, εἶναι λέγουσι σήμερον ἀσθενής· ὁ Ἰζζὲτ ἐφένδης εἶναι ἄνθρωπος, ὅστις πολλὰ πράγματα ἔχει ἀναγνώσει, ὅστις πολλὰ πράγματα ἔχει γράψει· ὁ Ἀβδ-ουρ ραχμὰν ἐφένδης εἶναι ἄνθρωπος, ὅστις περιῆλθεν ὅλον τὸν κόσμον· τὸ πρᾶγμα, ὅπερ εἶχε λησμονήσει, ἦτο ἐκεῖνο· τὸ τέμενος, ὅπερ εἶχες ἰδεῖ, ἦτο τὸ τέμενος τοῦ Σουλτὰν Μεχμέτ· τὴν νῦ-

κτα, καθ' ἣν εἶχε χιονίσει, ἤμην ἐν Βιέννῃ· ἐν τῷ ὑμετέρῳ χωρίῳ τοιοῦτός τις ἄνθρωπος ὑπάρχει ἢ οὔ; ἰδού, τοῦτο θέλω νὰ γινώσκω· τῷ δεῖνι κυρίῳ ἔχω τοσοῦτον χρέος· σᾶς ὀφείλω δύο λίρας καὶ τρεῖς μετζιδιέδες· καὶ ἐγὼ θέλω ἕνα τοιοῦτον πῖλον· τὴν ῥάβδον μου ἐν τῷ κήπῳ σας ἐλησμόνησα· ὁ Μουσταφᾶ ἐφένδης μοὶ ἔδωκεν ἐκεῖνο τὸ βαμβακερὸν ἀλεξήλιον· ὁ Φουὰτ ἐφένδης ἐκεῖνο τὸ γαρούφαλον εἰς ἐμὲ ἔδωκε· τοὺς κωδιοὺς τούτους ἔδωκεν ἡμῖν οὗτος ὁ ἰχθυοπώλης.

54

Ἐνῷ ἐγὼ ἐνόμιζον αὐτὸν ἀναχωρήσαντα, ἐκεῖνος ἔμενεν ἐδῶ· ἐνῷ ἐκεῖνος μὲ εἶχε λησμονήσει, ἐγὼ τὸν ἠγάπων· ἐνῷ εἴχετε χορτάσει, ἀκόμη ἠθέλετε νὰ φάγητε· ἐνῷ ἐγὼ ἤθελον ὄστρεα, ἐκεῖνος μοὶ ἔφερε μύακας· ὁ ἰχθύς, ὃν εἶχον φάγει, ἦτο τρίγλη· γινώσκει ὅτι τὸν ἀγαπᾷς· ἐννοεῖ ὅ,τι ἀναγινώσκει; βλέπει ὅτι κοιμώμεθα· ὁ πατὴρ [ὑμῶν εἶναι ἀσθενής· ἔχετε εἴδησιν; ἐγίνωσκον ὅτι ἡ μήτηρ μου ἦτο ὀλίγον ἀδιάθετος· δὲν εἶχον εἴδησιν τοῦ ὅτι ὁ πατήρ μου ἠσθένει· ἡ εἴδησις, ἣν μοὶ εἴχετε δώσει, ἦτο παλαιά· χθὲς σὺ καὶ ἐγὼ ἐγράφομεν· σήμερον ἡ ἐξαδέλφη σου Ἀζιζὲ καὶ σὺ παίζετε· αὔριον ἐν τῇ οἰκίᾳ ἢ σὺ μένεις ἢ ἐγὼ μένω· δὲν εἶναι ὁ νοῦς μου ἐν τῇ κεφαλῇ μου· ἤκουσα ὅτι καθ'ἑκάστην ἡμέραν τρεῖς ὥρας περιπατεῖτε· Ἀλβανοί, Βούλγαροι, Βλάχοι, Ἰουδαῖοι, Ἀρμένιοι, Ρωμαῖοι, ὅλοι εἴμεθα ὑπήκοοι τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους.

ΜΑΘΗΜΑ 28.

Μέλλων.

Μέλλων: آرايجم **άραγιατζάγ-ιμ**, θέλω ζητήσει· آرايجسين **άραγιατζάκ-σιν**, θέλεις ζητήσει· (βλ. Γραμ. σ. 84. 1).

Μέλλων παρῳχημένος: ايدم آرايجق **άραγιατζὰκ ἠτήμ**, ἤθελον ζητήσει· ايدك آرايجق **άραγιατζὰκ ἠτήν**, ἤθελες ζητήσει κτλ. (βλ. αὐτόθι 2).

§ 140. Τὰ γ' πρόσωπα τοῦ μέλλοντος λαμβάνοντα τὸ βοηθητικὸν در σημαίνουσι βεβαιότητα, ὡς καὶ ὁ παρακείμενος (§ 129)· π. χ. كلجك θὰ ἔλθει· كلجكدر θὰ ἔλθει (ἐξάπαντος).

§ 141. *Ὁ μέλλων τοῦ συνδετικοῦ*. Ἀναπληροῦται ἐκ τοῦ اولق (βλ. § 106)· ὡς زنكين اولجم πλούσιος ἔσομαι (θὰ ὦ, θὰ γίνω πλούσιος) κτλ.

Δι'αὐτοῦ ἐκφέρεται καὶ ὁ μέλλων τοῦ ἔχω, ἔχεις κτλ. (§ 63)· π. χ. پارە اولجق θὰ ἔχω χρήματα κτλ.

كچمك **γκετσ-μέκ**, διέρχεσθαι, [ὑπερβαίνειν	طوغمق **τωγ-μάκ**, γεννᾶσθαι, [ἀνατέλλειν
چيقمق **τσηκμάκ**, ἐξέρχεσθαι, [ἀναβαίνειν	باتمق **πατ-μάκ**, βυθίζεσθαι, [δύειν
چاريك **τσεϊρέκ**, τέταρτον ὥ- [ρας, λίρας, μετζιτιέ	بتون **πιτούν**, ὁλόκληρος, πᾶς **σενέ**, ἔτος

ايو غابا, καιρός, ἀτμο-
[σφαιρικὸς ἀήρ
كونش گونيڤ, ἥλιος
آيدينلق آيدينلق, φῶς τῆς σε-
[λήνης, φῶς
قراكلق قارانلق, σκότος

سنه بو, τοῦτο τὸ ἔτος, ἐφέτος
طاو تانه, σπόρος
عدد عدد, ἀριθμός
شمدى شيمدي, τώρα
ايچون ايچون, ἵνα
يڼه گينه, πάλιν, καὶ οὕτω

Ὀνόματα κύρια: سليمان **Σουλεϊμὰν** Σολομών· رشيد **Ρεδίτ** Ἰδραχὶμ Ἀβραάμ· يوسف **Γιουσοὺφ** Ἰωσήφ· محمود Μαχμούτ.

فوطى **Φώτη** Φώτιος· فوطاكى Φωτάκη(ς)· آندون Ἀνδρέων Ἀντώνιος· آندوناكى Ἀντωνάκη(ς)· پترى Πετράκη(ς).

Ὀνόματα συνοικιῶν Πόλεως: صماتيه **Σαμάτια** Ὑψωμαθεία· لنگه **Λάγκα** Βλάγκα· قوم قپو **Κοὺμ καποῦ** Κοντοσκάλιον.

Ὀνόματα ἐκκλησιῶν: مريم آنا كليسى **Μεγὲμ ἀνὰ κελισάσῃ**, ἢ پناية كليسى **Παναΐα κελισάσῃ** ἐκκλησία τῆς Παναγίας· بالقلى آيازمسى **παλικλῆ ἁγιάζμασῃ** Ἁγίασμα Βαλουκλίου, Ζωοδόχος Πηγή.

§ 142. *Ἀντωνυμίαι ἐπιρρηματικῶς.* Αἱ σχετικαὶ δεικτικαὶ τοσοῦτος, η, ον καὶ αἱ —قدر او قدر—شو قدر —يو قدر τοσοῦτος, η, ον καὶ αἱ —ويله شويله—ويله τοιοῦτος, η, ον χρησιμεύουσι καὶ ὡς ἐπίρρημα, τότε δὲ προσδιορίζουσι τὸ ῥῆμα, ἢ τὸ ἐπίθετον· π. χ.

يو قدر طمكار **يو قدر ويلور** τοιουτοτρόπως (οὕτω) *λέγει·* آدم بر τοσοῦτον φιλάργυρος.

§ 143. *Ἀριθμητικά.* Μεταξὺ τοῦ ἀριθμητικοῦ καὶ τοῦ ἀριθμουμένου παρεντίθενται πολλάκις λέξεις τινές. Οὕτως ἐπὶ χρημάτων παρεντίθεται ἡ λέξις عدد **عدد** ἀριθμός· π.χ. الى عدد ليرا ἓξ (ἀριθμὸς) *λίραι,* ἤτοι ἓξ τὸν ἀριθμὸν λίραι.

Ἐπὶ δὲ διαφόρων μικρῶν ἀντικειμένων τίθεται ἡ λέξις طاو **تانه** σπόρος, ἰσοδυναμοῦσα τῇ λέξει عدد π. χ. اوچ طاو جوز τρία τὸν ἀριθμὸν κάρυα· بورمه طاو اون δέκα τὸν ἀριθμὸν χρυσόμηλα.

§ 144. Ἐπὶ χρονολογίας, προηγεῖται τὸ ἀριθμητικὸν καὶ ἕπεται ἡ λέξις سنه **senè** μετὰ τῆς καταληκτικῆς ἀντωνυμίας سى καὶ τῆς προθέσεως ده ἐν· π. χ. بيك سكز يوز طقسان بش سنه سنده ἐν ἔτει (κατὰ λέξιν ἐν τῷ ἔτει τοῦ) 1895.

§ 145. *Σύνταξις ῥημάτων.* Τὸ كولمك **گيولمك** γελᾶν, συντασσόμενον δοτικῇ, σημαίνει περιγελᾶν· π. χ. بكا گولير μὲ περιγελᾷ.

Τὸ كچمك **گچمك**, ὡς κινήσεως σημαντικόν, συντάσσεται:

α'] δοτικῇ τῆς κινήσεως (§ 79) καὶ σημαίνει μετάβασιν ἔκ τινος μέρους εἰς τὸ ἀντίθετον, ἤτοι διεκπεραιοῦσθαι· π. χ. غلطه يه كچدم **غلطه يه كچمك** ἐπέρασα (ἐκ τῆς πόλεως) εἰς τὸν Γαλατᾶν.

β'] τῇ προθέσει دن καὶ ἐκφράζει τὴν ἔκ τινος μέρους διάβασιν· π.χ. كوپرىدن كچر ايكن **كوپريدن كچر** διερχόμενος ἐκ τῆς γεφύρας·

γ'] συντάσσεται αἰτιατικῇ καὶ σημαίνει ὑπεροχήν· π.χ. سنى كچرم **senì γκετσέριμ** σὲ ὑπερβαίνω.

Ἐπίσης τὸ چیقمق تپه‌مك، ὡς κινήσεως σημαντικόν, συντάσσεται :

α'] δοτικῇ καὶ σημαίνει τὴν εἰς τόπον κίνησιν· π. χ. مدم چیقدم سوقاغه ἐξῆλθον εἰς τὴν ὁδόν· مدم چیقدم اوغلك یه ἀνέβην εἰς τὸ Σταυροδρόμιον·

β'] τῇ προθέσει دن διὰ νὰ φανερώσῃ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν· π. χ. ایکن واپوردن چیقار ایکن ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου.

§ 146. *Σύνταξις ἐπιρρημάτων.* Τὸ ἐπίρρημα یقین یقین γιακὴν πλησίον, συντάσσεται δοτικῇ· π. χ. یقین شهره یقین ὀεχὸὲ γιακὴν πλησίον τῇ πόλει, ἤτοι τῆς πόλεως.

Τὸ δὲ اوزاق اοὐζὰκ μακράν, συντάσσεται τῇ προθέσει دن· π. χ. اوزاق دن اوزاق μακρὰν ἀφ' ἡμῶν.

§ 147. *Σύνταξις μορίων.* Ἡ πρόθεσις دن ἰσοδυναμεῖ καὶ τῇ (παρά)· π. χ. دن سزدن بونی ἀπουνοῦ σιζὲὲν ἀλὲὴμ τοῦτο παρ' ὑμῶν ἔλαβον.

Τὸ δὲ μόριον ایچون σημαῖνον *αἰτίαν* καὶ *σκοπόν*, συντάσσεται ἀπαραλλάκτως καθὼς καὶ ἡ ایله (§ 96), καὶ ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ προθέσει (*διὰ ἢ ἕνεκα*)· π. χ. بو ایچون بو چوجق ایچون διὰ τὸν παῖδα τοῦτον· محمد افندی ایچون محمد افندی διὰ τὸν Μεχμὲτ ἐφένδην· بنم ایچون بنم ایچون δι' ἐμέ· بونك ایچون بونك ایچون διὰ τοῦτον· بونلر ایچون بونلر διὰ τούτους ἢ ἕνεκα ἐμοῦ, τούτου κτλ.

Συντασσόμενον δὲ μετ' ἀπαρεμφάτου ἰσοδυναμεῖ τῷ

ἡμετέρῳ τελικῷ συνδέσμῳ (*ἵνα*)· π. χ. کتابی سزه اوقومق ایچون ویردم τὸ βιβλίον ἔδωκα ἡμῖν ἵνα ἀναγνώσητε.

Ἐπίθετα χρονικά. Ἐξ ὀνομάτων χρόνου δηλωτικῶν ἢ καὶ ἀπολύτων ἀριθμητικῶν σχηματίζονται διὰ τῆς καταλήξεως لق λὴκ ἢ للك λὶκ ἐπίθετα χρονικά· π. χ. یاز θέρος, یازلق γιαζ-λὴκ θερινός· قیش χειμών, قیشلق κηὶ-λὴκ χειμερινός· طقسان ἐννενήκοντα, طقسانلق τωκσαν-λὴκ ἐννενηκοντούτης, (ἐννενηντάρης).

ΘΕΜΑ

οο

بن یمك یه‌جكم سن نه یاپه‌جقسین پدر بزه بش دانه آرمود
و اون دانه شفتالو ویره‌جك بز اوی کزه‌جکز سز کیمی
دوشونه‌جکسکز انلر درسه باشلایه‌جقلرمی بك اوغلنده قاچ
سنه اوتوردیکز دوستز سلیمان افندی بو سنه پترسبورغه کیده‌جکدر
ذات عالیکز نره‌یه چیقه‌جقسکز بنده‌کز فناره چیقه‌جغم محمد
و رشید افندیلر بوکون چارشویه چیقه‌جقلر ایمش بك سکز یوز
اللی بش سنه‌سنده نیسان آینك یکرمی اوچنده استانبولده طوغدم
بو آخشام کونش باتار ایکن آی طوغه‌جق آی اوغل! قراکلقده
نه کزیورسین نصل قراکلقده! بو قدر آیدنلق وار خانم! سنك
حالك نه اوله‌جق بتون کون بتون کیجه اوقور یازارسین خسته
اوله‌جقسین بونی سزه کیم سویلدی بویله ایشیتدم

٥٦

بنده‌كز بوكون سزه كله‌جك ايدم هانيا سن بكا بر شى ويره‌جك
ايدك اوده اونوتمشمدر محمود افندى يوسف افندىيه اوچ
عدد عثمانلى ليراسنى ويره‌جك ايدى بز او كيجه دولتخانه‌كزده
قاله‌جق ايدك افندمز صمايه‌ده بر او اله‌جق ايديكز فوطاكى
و پترا كى افندىلر ساعت التى بچقده امين اوكنده فلان دكانده
بولنه‌جقلر ايدى برسنه اوچيوز التمش بش كون و بر قاچ ساعتدر
اسماعيل افندى او قدر كيفمزميدر لقه بزه دها يقين‌در سعيد
افندى كوليور بالقلى آيازمه‌سى خرستيانلرك اسكى آيازمه‌لرندن‌در
على بك سكسانلك‌در هانيا يازلق پانطالونكز نه اولدى

55

Αὔριον θὰ σοὶ εἴπω κᾶτι τι· θὰ ἴδῃς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλω· ὁ ἔγγονός σας Ρεσὶτ ἐφένδης θὰ γράψῃ τὸ γύμνασμά του· ἡμεῖς θὰ κερδίσωμεν τὸν ἄρτον μας· ὑμεῖς θὰ πίντε τὸν καφέν σας· ἐκεῖνοι θὰ περιέλθωσι τὴν πόλιν· ἡ σχολὴ ἡμῶν αὔριον θὰ ᾖ κλειστή· ἐὰν οὕτως ἔχῃ (εἶναι), καὶ ἐγὼ ἀναχωρῶ· ὁ ἀδελφός μου Ἀντωνάκης οὕτω γράφει· τοῦτο ἑκατοστάριον εἶναι ἓν πενταρίον; εἶναι τέταρτον μεδζιδιέ· σοὶ χρεωστῶ ἓν τέταρτον τῆς λίρας· ἐφέτος τὸ θέρος θὰ μεταβῶμεν μετὰ τοῦ πατρὸς εἰς Ἀγγλίαν· τὸ ἔτος σύγκειται

ἐκ δώδεκα μηνῶν· πόσον κακὸς καιρός! ὁλόκληρον τὴν νύκτα ἔβρεχεν· ὁ ἥλιος ἔδυσεν· ἰδοὺ ἡ σελήνη ἀνατέλλει· τὸ φῶς τῆς σελήνης εἶναι ἀσθενέστερον τοῦ ἡλίου· ἀγαπῶ νὰ περιπατῶ τὰς νύκτας ἐν τῷ σκότει· ἡ σελήνη εἶναι πλησιεστέρα πρὸς ἡμᾶς ἢ ὁ ἥλιος; ὁ ἥλιος εἶναι πολὺ μακρὰν τῆς γῆς· ἐγὼ εἶμαι ἑβδομηκοντούτης· ὁ πατήρ σας εἶναι ἀκόμη πεντηκοντούτης· πόσα δαμάσκηνα ἔφαγες; μοὶ χρεωστεῖς 112 λίρας· ἡ ἐγγόνη σας, κ. Ἰναγέτ, μοὶ χρεωστεῖ 380 μετζιδιέδες· ἠγόρασα ἐκ τοῦ Γαλατᾶ δι' ἡμᾶς ἕνα χειμερινὸν ἐπενδύτην ἀντὶ δύο λιρῶν καὶ τριῶν τετάρτων μετζιδιέ· αὔριον πόσας τοῦ μηνὸς θὰ ἔχωμεν; (πόση τοῦ μηνὸς θὰ ᾖ;) θὰ ἔχωμεν εἴκοσιν ἕξ.

56

Σήμερον ἤθελον (ἐγὼ) ἀναβῆ εἰς Σταυροδρόμιον· σὺ ἤθελες κατακλιθῆ· ἐκεῖνος ἤθελεν ἐργασθῆ· ἡμεῖς ἠθέλομεν φέρῃ ψυχρὸν ὕδωρ ἐκ τοῦ κήπου· ὑμεῖς ἠθέλετε εὑρεθῆ κατὰ τὰς 9 1]2 τὴν νύκτα ἐν τῷ θεάτρῳ· ἐκεῖνοι ἤθελον φορέσῃ τὴν χειμερινὴν περισκελίδά των· τώρα ποῦ εἶσθε; ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἢ ἐν Σταυροδρομίῳ; ἐφέτος ἐπεράσαμεν εἰς τὸ Σταυροδρόμιον· ὁ Σουλεϊμὰν ἐφένδης μ' ἐπέρασε σήμερον ἐν τῇ ὁδῷ· ὁ ἀδελφός σας Ἰωσὴφ μετέβη εἰς Γαλατᾶν διὰ νὰ ἀγοράσῃ ἓν ζεῦγος ὑποδημάτων· τὰ ὑποδήματα διὰ τίνα θὰ ὦσι; διὰ τὸν ἑαυτόν του· διερχόμενος διὰ τῆς γεφύρας εἶδον ὅτι εἰσήρχεσθε εἰς τὸ ἀτμόπλοιον· σήμερον ἐξερχόμενος τῆς σχολῆς ἐκρύωσα· ὁ Μαχμοὺτ ἐφένδης δὲ περιεγέλασε· εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας εἶδον ὅτι ἡμεῖς ἐξήρχεσθε· διὰ τίνα ἐφέρατε τὸ ὕ-

δωρ τοῦτο; ἐὰν δι' ἐμέ, τώρα ἔπιον· ὁ θεῖος (ἐκ πατρὸς) μετέβη εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ ν' ἀγοράσῃ ἄνθρακας· ἡ ἐκ μητρὸς θεία ἦλθεν εἰς τὸ πτωχικόν μας διὰ νὰ καθήσῃ ἡμέρας τινάς· ἡμεῖς ἤλθομεν διὰ νὰ σᾶς ἰδωμεν· δὲν ἔχετε δίκαιον νὰ λέγητε τοῦτο· ἔχετε πολὺ λάθος· τοσοῦτον σᾶς λέγω· ποῦ εἶναι ἡ οἰκία σας; ποῦ κατοικεῖτε; ἐν Ὑψωμαθείοις· ὁ κ. Ἀντωνάκης ποῦ εἶναι; πρὸ ὀλίγου ἦτο ἐδῶ· ἔχετε βιβλίον τι; αὔριον θὰ ἔχωμεν ἓν ὡραῖον βιβλίον· ἔχεις τέταρτα τῆς λίρας; σήμερον ἔχω τέταρτα μετζιτιέ· αὔριον θὰ ἔχω καμμιὰ ἑκατοντάδα τετάρτων λίρας.

ΜΑΘΗΜΑ 29.

Ὁ μέλλων ὡς μετοχή.

§ 148. Καθὼς τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος (§ 88) καὶ τοῦ παρακειμένου (§ 134), οὕτω καὶ τὸ τοῦ μέλλοντος χρησιμεύει ὡς ἀναφορικὴ μετοχή, καὶ τότε προηγεῖται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζει, καὶ δύναται ν' ἀναλυθῇ παρ' ἡμῖν δι' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας καὶ ἁπλοῦ ἢ τελικοῦ μέλλοντος· π. χ. آدم واری یازمجق یوق ὑπάρχει ὁ τοῦτο γράψων ἄνθρωπος, ἤτοι ὅστις θὰ γράψῃ ἢ νὰ γράψῃ;

Τὸ ὄνομα δύναται καὶ νὰ παραλείπηται ἐξυπονοούμενον· π. χ. اوقویمجق یوقمی یوق δὲν ὑπάρχει ὁ ἀναγνώσων τοῦτο, ἤτοι ἄνθρωπος (آدم) ἀναγνώσων; (διὰ νὰ ἀναγνώσῃ).

§ 149. Αἱ μετοχαὶ αὗται σημαίνουσι πολλάκις τὸ *δύνασθαι* καὶ ἀναλύονται παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ *ὥστε νὰ . . . ἢ* ἐπέχουσι θέσιν ρηματικοῦ ἐπιθέτου ὡς τὰ εἰς ιμος τῆς ἑλληνικῆς, ἤτοι σημαίνουσι τὸ εἶναι ἄξιον ἢ κατάλληλον εἴς τι, ἢ χρησιμεύουσι καὶ ὡς ἁπλοῦν προσηγορικόν· π. χ. آلماز طورمجق حالی یوقدر δὲν εἶναι εἰς θέσιν ὥστε νὰ (δύναται νὰ) σταθῇ ἐπὶ ποδός· اوطوریلمجق خانه οἰκία κατοικήσιμος, ἤτις δύναται νὰ κατοικηθῇ· کتاب یوقدر اوقویمجق δὲν ὑπάρχει βιβλίον τι ἀναγνώσιμον (*ἄξιον ἢ κατάλληλον* διὰ ν' ἀναγνωσθῇ τις)· ایچمجك ایستدیگم صو ὕδωρ πόσιμον (*κατάλληλον* πρὸς πόσιν)· یمجك ἐδώδιμον, τροφὴ (*κατάλληλον* πρὸς βρῶσιν).

§ 150. Καὶ ἡ μετοχὴ αὕτη συνοδεύεται πολλάκις ὡς καὶ ἡ τοῦ παρακειμένου (§ 134) ὑπὸ τῆς ἀναφορικῆς μετοχῆς اولان ὢλάν, καὶ τότε σημαίνει τὸ *ἔμελλε νά*· π. χ. یوق یازمجق اولان آدم یارسه کیندی ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἔμελλε νὰ γράψῃ τοῦτο, ἀνεχώρησεν εἰς Παρισίους.

§ 151. Ὡς ὅλαι αἱ ἀναφορικαὶ μετοχαὶ (§ 105. 135), οὕτω καὶ αὕτη δύναται ν' ἀναλυθῇ διὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας κ. π. χ. — یوق یازمجق یازاجق ایدی ἢ یازمجق یوق — او آدم κ. یارسه کیندی.

§ 152. Μετὰ δὲ τῆς μετοχῆς τοῦ συνδετικοῦ ایکن σχηματίζει χρονικὴν ἢ ἐναντιωματικὴν μετοχὴν (§ 89)· π. χ.

ملدم اوكيدجك ايكن بن ايچون ايكى ايكن بن كلدم اوكيدجك ايكن بن ايچون ايكى ايكن بن كلدم

ἐνῷ ἐκεῖνος ἔμελλε ν' ἀπέλθῃ, ἦλθον ἐγώ.

Ἐπομένης δὲ τῆς λέξεως ορδ γερτέ, ἐν τῇ θέσει, σημαίνει *ἀντὶ νά*: رومان اوقويهجق بر كتاب بولدى ορδ اوقودم رومان اوقويهجق بر كتاب بولدى ορδ اوقودم

ἀντὶ ν' ἀναγνώτω μυθιστόρημα, ἀνεγνώσθη ἓν ὠφέλιμον βιβλίον.

صورمق **σωρ-μάκ**, ἐρωτᾶν	كنكرو **ὀγρεν-μέκ**, μανθάνειν
چاغرمق **τσαγηρ-μάκ**, κράζειν	آچمق **ἀτσ-μάκ**, ἀνοίγειν
چيچك آچمق **τσιτσὲκ ἀτσμάκ**, [ἄνθος ἀνοίγειν, ἀνθεῖν	بورطى **γιωρτοῦ**, ἑορτή
پاسقالیه **πασκάλια**, πάσχα	پارام **παϊράμ**, βαϊράμιον
اوكله (اولن) **ὀϊλέ(ν)**, μεσημβρία	خاطر **χατήρ**, μνήμη, χάρις
اوكلين **ὀϊλεΐν**, τὴν μεσημβρίαν	وده **τεβά**, ἡ ορ **κερρέ**, φορά
اول **ἐββέλ**, πρό, προηγουμένως	ر.اوه **ὠ-πίρ**, ὁ ἄλλος, ἡ, ον
صكره **σώνρα**, μετά, ὕστερον	وده **τετέ**, ἡ ردكيوك **πσ-γιόκ πετέρ**, πάππος
بتون بتون **πιτοΐν πιτούν**, καὶ بسبتون **πιό-πιτούν**, ὅλως διόλου, ἐξ ὁλοκλήρου	والده كيوك **πσγιόκ βαλιτέ**, ἡ قادين **κατὴν νινέ**, μάμμη
	حال **χάλ**, κατάστασις, θέσις

Ὀνόματα χωρίων: كوى قاضى **Καπῆ-κιοΐ**, Χαλκηδών· اسكدار **Ἰσκιουτάρ**, Χρυσόπολις· قوزغونجق **Κουζγουντζούκ**(ιον)· بكر بكى **Βεηλέρ-βέη**· آيا ستفانوس **Ἁγιᾶ Στέφανος**, ἅγιος Στέφανος· كوى ماقرى **Μακρῆ-κιοΐ**, Μακροχώριον.

Ἐκφράσεις: رصدمه خاطرمده **χατηρημτά τηρ** εἶναι ἐν τῇ μνήμῃ μου, ἐνθυμοῦμαι·

چيقدى خاطرمدن **ἐξῆλθε τῆς μνήμης μου**, ἐλησμόνησα·

كلور خاطرمه ἔρχεται εἰς τὴν μνήμην μου, ἀναμιμνήσκομαι·

كتوردى خاطرمه ἤνεγκεν εἰς τὴν μνήμην μου (τι), ὑπέμνησέ (τι)·

اچون خاطرم πρὸς χάριν μου (διὰ τὸ χατήρί μου)·

نه يولو ايله **νὲ γιωλτὰ** τίνι τρόπῳ; (ἐν τίνι ὁδῷ;)·

نه يولو ايسه **νὲ γιολτὰ** (ἢ نه يولو شو **νὲ γιολτὰ**, ἢ نه يولو او **νὲ γιωλτὰ**), τοιοῦτος ἢ τοιουτοτρόπως.

§ 153. *Συμφωνία ὑποκειμένου καὶ ῥήματος.* Ἡ σύνταξις ὑποκειμένου γ' προσώπου πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ μετὰ ῥήματος γ' προσώπου ἑνικοῦ ἀριθμοῦ (§ 82) συμβαίνει πρὸ πάντων ὅταν τὸ ὑποκείμενον ᾖ ἄψυχον· π. χ. ايولر **γιολλαρ** οἱ καρποὶ ἔγιναν (ἔγινε)· كوزلرم آغريور **κοζλαρήμ** οἱ ὀφθαλμοί μου πονοῦσι (πονεῖ).

§ 154. *Σύνταξις ῥημάτων.* Τὸ صورمق ἐρωτᾶν συντάσσεται δοτικῇ τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικῇ τοῦ πράγματος· π. χ. سزه بر شي صورمجم **σὲ ἐρωτήσω ὑμᾶς** (ὑμῖν) κάτι τι.

Ἀντὶ δοτικῆς τοῦ προσώπου συντάσσεται καὶ μετὰ τῆς προθέσεως دن· π. χ. بزدن صورييور **μὲ ἐρωτᾷ**.

Συντασσόμενον δ' αἰτιατικῇ τοῦ προσώπου σημαίνει

ἐρωτᾶν περί τινος, διαπυνθάνεσθαι· π. χ. سزی افندی دن صوردی ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ἠρώτησε περὶ ὑμῶν.

Τὸ چیقق συντασσόμενον δοτικῇ ἀπαρεμφάτου σημαίνει, καθὼς τὸ كلكّ καὶ كیتمك (§ 114), τέλος καὶ σκοπόν· π. χ. چیقدی كرمك ἐξῆλθεν ἵνα περιπατήσῃ (εἰς τὸ περιπατῆσαι).

§ 155. *Σύνταξις μορίων.* Τὸ اول ἔσω καὶ τὸ صكره χρησιμεύουσι καὶ ὡς πρόθεσις καὶ ὡς ἐπίρρημα, καὶ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσιν ἐπιτάσσονται.

Καὶ ὅταν μὲν ἐπέχωσι θέσιν τῶν ἡμετέρων προθέσεων (πρό, μετὰ) ἀπαιτοῦσι τὸ ὄνομα, ἢ τὴν ἀντωνυμίαν, ὁμοῦ μετὰ τῆς προθέσεως ون· π. χ. اولندن اولی **ὄϊλεν-δὲν ἔσω** πρὸ μεσημβρίας· صكره اولندن **ὄϊλεν-δὲν σόνρα** μετὰ μεσημβρίαν.

Ὅταν δ' ἐπέχωσι θέσιν ἐπιρρήματος, τὸ ὄνομα τίθεται μόνον, ἄνευ προθέσεως· π. χ. اول بش كون πέντε ἡμέρας προηγουμένως· صكره بش كون πέντε ἡμέρας ἔπειτα.

Ἐν τοιαύταις φράσεσιν ἐξυπονοεῖται τὸ ندن بونك **πουνδὰν** ἀπὸ τούτου ἢ ἀπὸ ταύτης· π. χ. اول بونك بش كون πέντε ἡμέρας προηγουμένως (ἀπὸ τούτου).

§ 156. *Ἀντωνυμίαι.* Ἡ ἀντωνυμία اوی **ὠ-δὶρ** προηγεῖται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζει· π. χ. آدم اوی ὁ ἄλλος ἄνθρωπος· ἐξυπονοουμένου δὲ τοῦ ὀνόματος προσλαμ-

βάνει τὴν καταληκτικὴν ی καὶ γίνεται اوی **ὠδὶρί**· π. χ. بریدر اوبر δὲν εἶναι οὗτος, εἶναι ὁ ἄλλος (δηλ. ἄνθρωπος) κτλ.

Ἡ δὲ ἐρωτηματικὴ مى *κατὰ δοτικὴν τιθεμένη, ἤτοι* یه (یە) *νεγὲ σημαίνει αἰτίαν·* π. χ. صوریورسكز یه διατί (ἐπὶ τίνι) ἐρωτᾶτε;

ΘΕΜΑ·

٥٧

كله‌جك مارت آینك یكرمی طقوزنده پارسه كیده‌جكم بونی اوقویه‌جق
آدم یوقدر بو اوله‌جق شی دكلدر یه‌جك بر شی وارمی
كویمزده یازین ایچه‌جك صو یوقدر بن چیقه‌جق ایكن سن كیردك
او ویره‌جك ایكن سز ایستدیكز بزه بر قدح صو كتیره‌جك
آدم یوق چعه كونی بیرامدر پاسقالیه‌یه ایكی كون قالدی
ابراهیم افندی بكا بو یولده سویلدی عزیز افندی بزه او یولده
بر مكتوب یازدی كونده قاچ دفعه پرسكز ایكی كره بر اوكله‌ین
ساعت یدیده برده كیجه ساعت اوچ بچقده

٥٨

بو آدم نه اوقومق بیلور نه یازمق ذات عالیكز هم یازار هم
سویلرسكز بنده‌كز كوردیكمی سویلیورم بنم طوغدیغم كون

كله‌جك شباط آينك اون بشنجى پازار ايرتسى كونيدر باغچه‌ده
آغاچلر چيچك اچدى اوج آيدن صكره ميوه ويره‌جك اوج
آيدن صكره قيش كلور برادركز حسنى افندى ايكى كون اول
قاضى كوينه كيتمشيدى بنده‌كزده بر قاچ كوندن صكره او طوتمق
ايچون قوزغونجغه كيده‌جكم بن آياستفانوسى سورم بكربكى‌ده
فنا بر دكل ماقرى كوينده ايكى سنه اوطوردم رافده شكر وار
اما سنك ايچون دكل قادينك صاچى اوزون اولور عقلى قيصه
داعيكز كزمكه كيديورم ذات عاليكز بيك يه‌جكسكز

57

Ὑπάρχει τις διὰ ν' ἀναγνώσῃ (ὁ ἀναγνώσων) τὴν ἐπιστολὴν ταύτην; φωνάζεις, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει τις, ὅστις ν' ἀκούσῃ (ὁ ἀκούσων)· τίς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις θὰ ἐννοήσῃ τοὺς λόγους τούτους; δὲν ἔχομεν κανένα, ὅστις νὰ ἐρωτήσῃ περὶ ὑμῶν· ἡ ἐννάτη τοῦ ἐλευσομένου μηνὸς Ἰουνίου εἶναι ἡ μακροτέρα ἡμέρα τοῦ θέρους· ὑπάρχει τι ἐδώδιμον; δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σταθῶ ἐπὶ ποδός· ὁ Σεβκὲτ ἐφένδης δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐρωτήσῃ τοῦτο· ὑπάρχει ὀλίγον ἄρνειον κρέας καὶ μερικὰ νωπὰ σῦκα· ἀγαπῶ καλλίτερον τὰ ξηρὰ σῦκα· αἱ σταφυλαί σας πόσαι ὀκκάδες εἶναι; τὰ ροδάκινά μας δὲν εἶναι τόσα, ὅσα τὰ βύσσινα· μελετῶ τὸ μάθημά μου διὰ νὰ μάθω· παρὰ τίνος ἐμάθετε τὸ πρᾶγμα τοῦτο; τὸ δένδρον ὅπερ θὰ δώσῃ καρπόν, ἀνθεῖ τὸ ἔαρ· αἱ ροδαῖ

μας ἤνθησαν· αἱ πορτοκαλέαι σας θὰ δώσωσι πολὺν καρπόν· ποῦ εἶναι ὁ ἀνεψιός σας, ὁ Μουσταφᾶ ἐφένδης; φίλε μου! εἶπον· ἐξῆλθε νὰ περιπατήσῃ· ὁ Ἀζὶζ ἐφένδης σήμερον ἀντὶ νὰ φορέσῃ τὴν χειμερινὴν περισκελίδα του, ἐφόρεσε τὴν θερινήν· ποσάκις εἰσήλθετε εἰς τὸ τέμενος τῆς ἁγίας Σοφίας; διατί ἐρωτᾶτε; θὰ ἐρωτήσω κάτι τι τὸν πάππον· τοῦτο τὸ ὁποῖον ζητεῖτε δὲν εἶναι ἐπ' ἐμοί· ἡμεῖς πεινῶμεν· ὑμεῖς ἀδιαφορεῖτε· τοῦτο ποσῶς δὲν σᾶς ὠφελεῖ· χάριν ὑμῶν ἦλθον ἕως ἐδῶ· τὸ Πάσχα ἐγγὺς εἶναι; αὔριον θὰ ἔχωμεν Πάσχα· μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ ᾖ βαϊράμιον.

58

Ἐνῷ ὁ δοῦλός σας ἐμελλον ν' ἀναχωρήσω εἰς Ἅγιον Στέφανον, ἦλθεν ὁ πάππος μου Ἀρηφῆ βέης· μετὰ μεσημβρίαν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἀναχωροῦμεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ πατρὸς εἰς Παρισίους· πρὸ μεσημβρίας, τῇ τρίτῃ καὶ ἡμισείᾳ ὥρᾳ, θὰ ἔλθωμεν νὰ σᾶς ἰδωμεν· ἐνῷ ἡμεῖς ἐμέλλομεν νὰ εἴπωμεν τοῦτο, ἐκεῖνος ἠρώτησεν ἡμᾶς· τί εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ ἠρώτησε; δὲν ἐνθυμοῦμαι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἴπετε· ἐξῆλθεν ὅλως διόλου τῆς μνήμης σας ἐκεῖνο ὅπερ σᾶς εἶπον (ἐγώ)· θέλω νὰ σᾶς τὸ ὑπομνήσω· δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σᾶς ὑπομνήσω τοῦτο· αὔριον θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν μνήμην μου· ἐνῷ ἡμεῖς ἐμέλλετε νὰ εἰσέλθητε, ὑμεῖς ἐξηρχόμεθα· πρὸ ὑμῶν τίς ἐξῆλθε; ὁ πάππος εἶναι κατὰ τρία ἔτη μεγαλείτερος τῆς μάμμης μου· ἡ Χαλκηδὼν εἶναι μεγαλειτέρα τῆς Χρυσοπόλεως· ἡ ἐν Μακροχωρίῳ ξυλίνη οἰκία μας εἶναι μεγαλειτέρα τῆς ἐν Βεηλέρ-δεη λιθίνης οἰκίας σας· ὁ Ἀρηφῆ ἐφένδης ἀντὶ νὰ μελετήσῃ τὸ μάθημά του, παίζει ἐν τῷ κή-

πῳ· ὁ παῖς οὗτος ἀντὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν σχολήν, μετέβη εἰς τὸν κῆπον· ἔχετε δύο κύνας, ὁ εἷς εἶναι ἐνταῦθα, ὁ ἄλλος ποῦ; ἡ ἐπιστολή, ἣν ἐλάβετε παρὰ τοῦ Φουὰτ ἐφένδη, τίνι τρόπῳ ἦτο; ἦτο τοιαύτη· ἐγὼ ὅταν ἤμην ἀσθενὴς οὔτε ἔτρωγον, οὔτε ἔπινον.

ΜΑΘΗΜΑ 30.

Ὁ Μέλλων ὡς ἀναφορικὴ μετοχὴ καὶ ὡς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον.

1] *Ἀναφορικὴ μετοχή*: آراباجاغ-ىم **ἀραγιατζαγ-ὶμ** ὁ, ἡ τὸ ζητηθησόμενόν μοι, ἤτοι ἐκεῖνος, ἡ, ὁ ὅπερ θὰ ζητήσω*· كلجك آرابه **ἀραγιατζαγ-ὶν** ὁ, ἡ, τὸ ζητηθησόμενόν σοι, ἤτοι ἐκεῖνος, ἡ, ὁ ,ὅπερ θὰ ζητήσῃς κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 94. § 81. *ϛ'*.

2] *Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον*: آرابه جغم ὅτι θὰ ζητήσω, كلجك ارابه جغنى ὅτι θὰ ζητήσῃς κτλ. ὡς ἡ μετοχή.

§ 157. Καθὼς ἐκ τοῦ ἀορίστου σχηματίζεται μετὰ τῶν καταληκτικῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν σύνθετος ἀναφορικὴ

* Τὸ α' πρόσωπον τῆς μετοχῆς ταύτης διαφέρει τοῦ α' προσώπου τοῦ μέλλοντος τῆς ὁριστικῆς καθότι τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὡς جغم آرابه ἀραγιατζαγήμ· ἐνῷ τὸ τοῦ μέλλοντος τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ὡς جغم آرابه ἀραγιατζάγημ.

μετοχὴ (§ 105) ἐπέχουσα θέσιν καὶ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 118), οὕτω καὶ ἐκ τοῦ μέλλοντος ὡς ἀνωτέρω.

Ἡ μετοχὴ αὕτη προηγεῖται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζει· π. χ. ىم الجم ἡ ἀγορασθησομένη μοι οἰκία, ἤτοι ἡ οἰκία, ἣν θὰ ἀγοράσω· كلجك يه ὁ ἄρτος ὃν θὰ φάγῃς κτλ.

§ 158. Καίτοι ἡ ἐν τέλει αὐτῆς κτητικὴ ἀντωνυμία δεικνύει τὸ ὑποκείμενον, οὐχ ἧττον καὶ αὕτη, ὡς καὶ ἡ τοῦ ἀορίστου (§ 105), λαμβάνει ἀντιθέσεως χάριν ἢ ἐμφάσεως ὡς ὑποκείμενον προσωπικὴν ἀντωνυμίαν ἀνάλογον τῷ προσώπῳ, κατὰ γενικήν· π. χ. ىم الجم ἡ οἰκία, ἣν ἐγὼ θ' ἀγοράσω· كلجك سنك ὁ ἄρτος, ὃν σὺ θὰ φάγῃς.

§ 159. Τὸ ὄνομα, ὅπερ προσδιορίζει ἡ μετοχὴ αὕτη, δύναται καὶ νὰ παραλείπηται ἐξυπονοούμενον· π. χ. بنى جكم آت هانيا سزك بنى جكك ὁ ἵππος, ὃν ἐγὼ θὰ ἱππεύσω· ἐκεῖνος (ὁ ἵππος), ὃν ὑμεῖς θὰ ἱππεύσητε ποῦ;

§ 160. Καθὼς ἐκ τοῦ παρακειμένου (§ 134), οὕτω καὶ ἐκ τοῦ μέλλοντος σχηματίζεται καὶ ἑτέρα σύνθετος ἀναφορικὴ μετοχὴ διὰ τῆς ἀναφορικῆς μετοχῆς τοῦ اولق ἤτοι اولدیغم—اولدیغ κτλ. σημαίνει δὲ τὸ *μέλλειν, σκοπεῖν, προτίθεσθαι*· π. χ. ىم سويليه جك اولديغ سوز بو دكلدى ὁ λόγος, ὃν ἐγὼ ἔμελλον νὰ εἴπω, δὲν ἦτο οὗτος.

§ 161. Καὶ ἡ μετοχὴ αὕτη, ὡς καὶ ἡ τοῦ ἀορίστου (§

111) ἑρμηνεύεται παρ' ἡμῖν δι' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας πτώσεως αἰτιατικῆς, ὅταν τὸ ῥῆμα ᾖ ἐνεργητικὸν μεταβατικόν, ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασιν.

Ὅταν δὲ τὸ ῥῆμα ᾖ ἀμετάβατον, ἢ καταστατικόν, δι' ἐμπροθέτου ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας· π. χ.

ددر طارد صندالیه پك اوطورمجمز ἡ καθέδρα, ἐφ' ἧς θὰ καθήσωμεν, εἶναι πολὺ στενή·

كنيشدر اوطه پك مجمكز τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ θὰ κατακλιθῆτε, εἶναι πολὺ εὐρύχωρον.

اوزاقدر كلمجكلری τὸ μέρος, ἐξ οὗ θὰ ἔλθωσιν, εἶναι μακράν.

§ 62. Ἡ μετοχὴ αὕτη κατὰ δοτικὴν τιθεμένη σημαίνει *ἀντὶ νά*: اوقومق كتاب لمدلی ايچمه قالدم روماں اوقويه ἀντὶ ν' ἀναγνώτω (**ὀκουγκαδζαγημὰ**) μυθιστόρημα ἀναγινώσκω ἔν ὠφέλιμον βιβλίον.

§ 163. *Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον*. Ἡ ὡς ἀνωτέρω μετοχὴ χρησιμεύει καὶ ὡς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, προτάσσεται δὲ τοῦ ῥήματος, οὗ ἀντικείμενον εἶναι, καὶ τίθεται εἰς ἣν πτῶσιν ἀπαιτεῖ τὸ ῥῆμα· π. χ. كيدمجكزی ايشيدم **γκιτεττζεγινζὶ ἰόιττιμ** ἤκουσα ὅτι θ' ἀπέλθητε.

Τὸ ὑποκείμενον τοῦ εἰδικοῦ τούτου ἀπαρεμφάτου τίθεται ὡς καὶ τὸ ἐξ ἀορίστου (§ 120) κατὰ γενικήν, τὸ δὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ εἰς ἣν πτῶσιν ἀπαιτεῖ τὸ ἀπαρέμφατον

ὡς ῥῆμα· ἀμφότερα δέ, ἤτοι τό τε ὑποκείμενον καὶ τὸ ἀντικείμενον προηγοῦνται αὐτοῦ· π. χ. سزك بو اوی المجكزی ايشيدم ἤκουσα ὅτι ὑμεῖς ταύτην τὴν οἰκίαν θ' ἀγοράσητε.

§ 164. Καὶ ἡ σύνθετος ἀναφορικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος ὡς καὶ τὸ εἰδικὸν ἐξ αὐτοῦ ἀπαρέμφατον, δύνανται ν' ἀναλυθῶσι καθὼς καὶ τὰ ἐξ ἀορίστου (§ 105. 121) διὰ τῆς ἀναφορικῆς μὲν ἀντωνυμίας ⸗ ἡ μετοχή, διὰ τοῦ εἰδικοῦ δὲ συνδέσμου ⸗ τὸ ἀπαρέμφατον· π. χ.

Ἀναφορικὴ μετοχή: خانه المجم ἡ ἀγορασθησομένη μοι οἰκία, ἣ خانه كه المجم ἢ οἰκία ἐκείνη, ἣν θ' ἀγοράσω.

Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον: خانه ی المجكزی ايشيدم ἤκουσα ὅτι θ' ἀγοράσητε ἐκείνην τὴν οἰκίαν· ἢ ⸗ ايشيدم خانه ی المجكزی.

قورقق **κωρκ-μάκ**, φοβεῖσθαι	اوغرامق **ὠγρα-μάκ**, προσεγγίζειν (δοτ.)
وارمق **βαρμάκ**, φθάνειν (δοτ.)	انشاء الله **ἰν-σὰ-λλαχ**, ἐὰν θέλῃ [ὁ Θεός, εἴθε
ايلرو **ἰλερῶ**, ἔμπροσθεν, πρόσωψις	خير **χαῖρ**, ἀγαθὸν
وقت **βάκτ** ἢ **βακήτ**, καιρὸς	خيرلو **χαϊρλῆ**, ἀγαθὸς
زمان **ζεμάν**, καιρός, ἐποχὴ	اسكله **ἰσκέλε**, ἀποβάθρα
ايلرو (ἢ ايلری) **ἰλερῆ**, ἐμπρὸς	يورطه **γιουμουρτά**, ὠὸν
كيرو (ἢ كيری) **γκερί**, ὀπίσω	طاوق **ταούκ**, ὄρνις
ايچرو (ἢ ايچری) **ἰτσερί**, ἐντὸς	خروس **χωρός**, ἀλέκτωρ
طيشاری **τσὰρῆ**, ἐκτὸς	
آرقه **ἀρκὰ** ῥάχις, τὸ ὄπισθεν	

Μετοχαὶ ὡς ἐπίθετα : اوقومش **ὠκουμούς**, ἀνεγνωκώς (διαβασμένος), σοφός· اولش **ὠλμοὺς** γεγενημένος, ὥριμος· قورقاجق **κωρκατζὰκ** τις ἢ τί ὅπερ νὰ φοβηθῇ τις, ἤτοι φοβερός, ά, όν.

Ἐκφράσεις : ایشی اسکله **ἰσκελὲ πασῆ** ἡ κεφαλὴ τῆς ἀποβάθρας καὶ ایشی کچرو **κιοπροῦ πασῆ** ἡ κεφαλὴ τῆς γεφύρας, ἤτοι ἡ ἄκρα, ἡ ἀρχὴ τῆς γεφύρας, τῆς ἀποβάθρας.

ﻗﻮﻍ ﯼ ﻧﻪ βακὶτ καὶ ﺯﻣﺎﻥ ﯼ ﻧﻪ ζεμὰν τίνα καιρόν; δηλ. πότε;

ﻣﮑﺘﺐ ﮔﻴﻤﻚ **μεκτεπὲ βερμὲκ** δίδω εἰς τὴν σχολήν, ἤτοι πέμπω.

ﺑﻨﺪﻩ **χακκ-ιμ-τὰ** ὡς πρὸς ἐμέ, περὶ ἐμοῦ· ﺑﻨﺪﻩ **χακκ-ιν-τὰ** ὡς πρὸς σέ, περὶ σοῦ· ﺑﻨﺪﻩ **χακκ-ιν-τὰ** ὡς πρὸς αὐτόν, περὶ αὐτοῦ κτλ.

§ 166. *Σύνταξις ρημάτων*. Τὸ قورقمق φοβεῖσθαι συντάσσεται τῇ προθέσει دن· π. χ. كيدن قورقيورسكز τίνα (ἀπὸ τίνα) φοβεῖσθε;

§ 166. *Σύνταξις ἐπιρρημάτων*. Τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα ἐπειδὴ κυρίως εἶναι ὀνόματα, κλίνονται. Ἑπομένως ἐπὶ μὲν τῆς εἰς τόπον κινήσεως τίθενται κατὰ δοτικήν· π. χ. ایلری ἐμπρός, ﻳﻴﺮﻩ ایلری **ἰλερι-γὲ** εἰς τὰ ἐμπρός· كيرى ὀπίσω, ﻳﻴﺮﻩ كيرى **γκερι-γὲ** εἰς τὰ ὀπίσω.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἐν τόπῳ στάσεως, λαμβάνουσι τὴν πρόθεσιν ﺩﻩ ἐν· π. χ. ﺩﻩ ایلری **ἰλερι-τὲ** ἐν τοῖς ἔμπροσθεν· ﺩﻩ كيرى **γκερι-τὲ** ἐν τοῖς ὄπισθεν.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως, λαμβάνουσι τὴν πρόθεσιν دن· π.χ. دن ایلری **ἰλερι-τὲν** ἐκ τῶν ἔμπροσθεν· دن كيرى **γκερι-τὲν** ἐκ τῶν ὄπισθεν.

Πρὸς τούτοις γίνονται συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικά, ὡς καὶ τὰ ἐπίθετα· π. χ. ﻩﺍ ایلرى ﺩﻩ μᾶλλον ἔμπρός· ایلرى ﺍﻙ ὁ μᾶλλον ἔμπρός.

Λαμβάνουσι τὰς καταληκτικὰς ἀντωνυμίας, τάς τε κτητικὰς (§ 31) καὶ τὴν ἐπιθετικὴν (§ 21)· π.χ. ایلرىسنده **ἰλερι-σὶν-τὲ** ἔμπροσθεν αὐτοῦ· كوزكزك اوكزين **χὸν-σιμζὲ-κὶ** ὁ ἔμπροσθεν ἡμῶν κτλ.

§ 167. *Συνδετικόν*. Τὸ γ' πρόσωπον τοῦ συνδετικοῦ در χρησιμεύει καὶ εἰς δήλωσιν διαρκείας χρόνου, ἤτοι ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ ἐπί: π. χ. ساعتدر سزی آرایورم **ρ** μίαν ὥραν εἶναι σὲ ζητῶ, ἤτοι ἐπὶ μίαν ἤδη ὥραν σὲ ζητῶ.

Ἐπίσης τὸ وار καὶ τὸ ρῆμα اولق εἶναι ἐν χρήσει ὡς ἀνωτέρω· π. χ. چوق وارى ἔχει πολύ; (ἀπὸ πολλοῦ;)— **ر** ساعت اولدى ἔγινε μία ὥρα (ἀπὸ μιᾶς ὥρας).

ΘΕΜΑ

٥٩

سويليه‌جكم شى بو دكلدر سنك اوقويه‌جغك درس بك قيصه‌در

يه‌جكى اتمك بيات دكلدر طوته‌جغمز او زده‌در اله‌جغمز

آت هانیا ایچه‌جکاری صو صغوقیدر صیجاقیدر بنم چیقه‌جغم
اسکله اوزاقدر سزك چیقه‌جغکز یقینمی انك واره‌جغی بر او
دکلیدر قورقه‌جق نه‌وار واپورك اوغرایه‌جغی اسکله‌لرشونلردر
بشکطاش اورته‌کوی آرناودکوی بزه نه وقت کله‌جکسکز
انشاء الله کله‌جك هفته کلورز مخدومکزی نه زمان مکتبه
ویره‌جکسکز اوکزده‌کی‌جمعه ایرته‌سی‌کونی دها یونك وقتی‌دکلدر
حقکزده برشی ایشیتدم انشاء الله خیردر آرقه‌کزدن بریسی کلیور
کیم او رشید بکك مخدومی محمود افندی کیمدن قورقیورسکز
کیمسه‌دن یوسف سنك حقکده نه‌لر سویلیور

٦٠

بنم یازین برلینه کیده‌جکمی سزه کیم سویلدی سنك قیشین قاضی
کوینده او طوته‌جغکی ایشیتدم انك بر ایکی کوندنصکره اوینی
صاته‌جغنی اوغلی سویلدی بزم بو سنه ویانه‌یه قاله‌جغمزی
بیلورسکز سزك برقاچ آیدنصکره مکتبدن چیقه‌جغکزی معلکز
سویلیور انلر برشی صورمق ایچون سزی چاغره‌جقلرینی خبر
الدم کامل بر ساعتدر کوپری باشنده طوریور جانم! نره‌ده
ایدیکز ایکی ساعتدر سزی آرایورم احمد قپودانه برشی سویلك

ایچون اسکله‌باشنه قدر کیتدم یمورطه‌نك تازه‌سنی سورم انسانك
چوغی فقیردر سوزك صاغی‌ودر اولمش میوه‌لر بیرم انجیرك
اولمشلرینی سورسین باقیورم صفوت افندی اوقومش بر آدمدر
چوجقلری‌کوزل‌تربیه‌لووعقللودرلر حقمده نه‌سویلدکلرینی بیلورم

٦١

(Αἱ ἑπόμεναι διὰ τῆς Κ ἀναλελυμέναι ἀναφορικαὶ μετοχαί, ὡς καὶ τὰ εἰδικὰ ἀπαρέμφατα, συμπτυχθήτωσαν).

او خانه — که سزه صاته‌جغم — بك اوغلنده دکل استانبولده‌در
سزه کیم سویلدی که — خانه‌می صاته‌جغم او صو که سن
ایچه‌جکسین — طاتلی دکل آجیدر احمد سویلدی که — سن
آجی صو ایچه‌جکسین او یمورطه — که رفعت افندی یه‌جك
— بو قره طاوغکدر سعید افندی سویلدی‌که — رفعت افندی
او قره طاوغك بر یمورطه‌سنی یه‌جك او سوز — که بز
سویلیه‌جك ایدك — بو ایدی نصل آکلادیکزکه — بز بو سوزی
سویلیه‌جك ایدك او شی — که صوره‌جقسکز — بك طوغریدر
آکلادم که — بك طوغری بر شی صوره‌جقسکز او پانطالونلر
— که احمد و محمد افندیلر کیه‌جکلر ایدی — سیاه دکل بیاض

ایدی نه‌دن بیلیورایدیکزکه احمد ومحمد افندیلر سیاه دکل بیاض پانطالون کیه‌جکلر

59

Ποῦ εἶναι ἡ μαύρη περισκελίς, ἣν θὰ φορέσω; αὐτὸς ἦτο ὁ λόγος, ὃν ἤθελες εἴπει; ποία εἶναι ἡ οἰκία, ἣν θ' ἀγοράσῃ; τὸ ὕδωρ, ὅπερ θὰ πίωμεν, εἶναι ψυχρότατον· ἡ γέφυρα, ἣν θὰ διέλθητε, εἶναι νέα· τὴν ἐπιστολήν, ἣν θὰ γράψωσιν, ἡμεῖς θ' ἀναγνώσωμεν· ἡ καθέδρα, ἐφ' ἧς ἐγὼ θὰ καθήσω εἶναι παλαιά· βλέπω τὴν ἀποβάθραν, εἰς ἣν σὺ θὰ ἐξέλθῃς· τὸ δωμάτιον, εἰς ὃ ἐκεῖνος θέλει κατακλιθῇ εἶναι τοῦτο· τί φοβεῖσθε; δὲν ὑπάρχει τι τὸ φοβερὸν (διὰ νὰ φοβηθῇ τις)· ἡ ὑπόθεσις αὕτη ποῦ θὰ φθάσῃ; τὸ ἀτμόπλοιον εἰς ποίας ἀποβάθρας θὰ προσεγγίσῃ· ἐκτὸς τῆς ἀποβάθρας τῆς Χαλκηδόνος, θὰ προσεγγίσῃ καὶ εἰς τὰς ἀποβάθρας τῆς Χρυσοπόλεως, τοῦ Κουζγουντζουκίου, καὶ τοῦ Βεηλὲρ βέη· πότε θὰ ἐξέλθετε νὰ περιπατήσητε; τὸ ἑσπέρας εἰς τὰς 11 1|2· πολὺ ἐξώρας δὲν εἶναι; ἐξερχόμεθα ἓν τέταρτον ἐνωρίτερον· σήμερον τὸ ἀτμόπλοιον τοῦ Ἀρναούτκιοϊ μᾶς ἐπέρασε· τὸ ἡμέτερον ἔμεινεν ὀπίσω· θὰ ἐξέλθω ἔξω· ἔχω ὀλίγην ἐργασίαν· τὸ ὡρολόγιόν μου πηγαίνει ἐμπρός· γνωρίζω τῆς οἰκίας ταύτης καὶ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ τὸ ἐσωτερικόν· τὸ ἔμπροσθεν μέρος τῆς οἰκίας πόσων πήχεων εἶναι; ποῦ εἶναι ὁ ἐξάδελφός σας (ἐκ θείου πρὸς πατρός); ἔρχεται ὀπισθέν μου· περὶ αὐτοῦ πολλὰ λέγουσι.

60

Ἐφέτος θὰ ἐξέλθω τῆς σχολῆς· ἡ σχολή, ἐξ ἧς ἐφέτος

θὰ ἐξέλθω, εἶναι ἡ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή· γινώσκετε ὅτι ἐφέτος θὰ ἐξέλθω τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς· θ' ἀνοίξῃς ἓν κατάστημα ἐν Ἐμὶν-ὀνοῦ· τὸ κατάστημα, τὸ ὁποῖον θὰ ἀνοίξῃς ἐν Ἐμὶν-ὀνοῦ, θὰ τὸ ἀνοίξῃς διὰ τὸν ἀδελφόν σου· δὲν ἔχει οὕτως; ἐμαθον ὅτι θὰ ἀνοίξῃς διὰ τὸν ἀδελφόν σου ἓν κατάστημα ἐν Ἐμὶν-ὀνοῦ· ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης θὰ στείλῃ τὴν θυγατέρα του Ζεκιὲ εἰς τὸ σχολεῖον· τὸ σχολεῖον, εἰς ὃ ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης θὰ στείλῃ τὴν θυγατέρα του, εἶναι μακρὰν ἐντεῦθεν· ἀκούω ὅτι ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης θὰ στείλῃ τὴν θυγατέρα του Ζεκιὲ εἰς τὸ σχολεῖον· θὰ σᾶς ἐρωτήσω τοῦτο· τὸ πρᾶγμα, ὅπερ θὰ σᾶς ἐρωτήσω, δὲν εἶναι τοῦτο· ἐνόησεν ὅτι θὰ σᾶς ἐρωτήσωμεν τοῦτο· θὰ γευματίσητε· εἶναι ἡ ὥρα, καθ' ἣν θὰ γευματίσητε· βλέπομεν ὅτι θὰ γευματίσητε· οἱ ἀδελφοί μου ἐφέτος θὰ μένωσιν ἐν Μεσαχώρῳ· τὸ μέρος, ἐν ᾧ ἐφέτος θὰ μένωσιν οἱ ἀδελφοί μου, δὲν εἶναι τὸ Μεσάχωρον, εἶναι ἡ Ξηροκρήνη· νομίζω ὅτι ἐφέτος οἱ ἀδελφοί μου θὰ μένωσιν ἐν Μεσαχώρῳ· ἀντὶ νὰ λέγητε τοὺς λόγους τούτους, καλλίτερον εἶναι νὰ μεταβῆτε εἰς τὴν ἐργασίαν ὑμῶν.

61

Νομίζω τοῦτο δι' ὑμᾶς ἀγαθόν· τί λέγουσι περὶ ἐμοῦ; οὐδέν· πότε ἀναχωρεῖτε εἰς Βιέννην; τὴν προσεχῆ πέμπτην, ἐὰν θέλῃ ὁ Θεός· ὁ υἱός σας μίαν ἤδη ὥραν παίζει ἐν τῷ κήπῳ· πότε ἀνεχώρησεν ὁ θεῖός σας (ἐκ πατρός); ἔχει πολὺν καιρόν; ἔτος ἤδη ἔγινεν· ἡ ὄρνις τοῦ γείτονός μας εἶναι μεγαλειτέρα τοῦ ἀλέκτορος τούτου· τὸ ὠὸν τοῦτο εἶναι ἐκείνης τῆς μαύρης ὄρνιθος· τὸ καλλίτερον

φαγητὸν (τῶν φαγητῶν) εἶναι τὸ νωπὸν ὠὸν (τῶν ὠῶν)· τὸ χειρότερον τῶν ὀπωρικῶν εἶναι τὸ κεράσιον· σὲ εἶδον ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς ἀποβάθρας ἐκείνης· τὸ κατάστημα ἡμῶν εἶναι ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς γεφύρας· ἀγαπῶ τὰς ὡρίμους τῶν σταφυλῶν· ὁ λόγιος ἄνθρωπος γίνεται εὐάγωγος· τὸ ὀρθὸν (τοῦ λόγου) εἰπεῖν εἶναι τοῦτο· ἰδοὺ ἦλθεν ὁ καιρὸς τούτου· τί ἔγινεν ἡ μάμμη σας ; δὲν εἶναι ἐδῶ· πρό τινων ἡμερῶν μετέβη εἰς Χρυσόπολιν παρὰ τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς· ἄνθρωποί τινες εἶδον αὐτὴν χθὲς τὴν πρωΐαν κατὰ τὰς δύο καὶ ἡμίσειαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Καθ-κιοι μετὰ τοῦ ἐγγόνου της Γεωργίου· ἀντὶ νὰ ἐρωτᾶτε πράγματα ἀνωφελῆ, καλλίτερον εἶναι νὰ κυττάζητε τὴν ἐργασίαν ὑμῶν· τὸ ἀτμόπλοιον σήμερον ἀντὶ νὰ ἀναχωρήσῃ τῇ δύο καὶ ἡμισείᾳ ἐκ γεφύρας. ἀνεχώρησε τῇ δύο.

ΜΑΘΗΜΑ 31.

Μέλλων τῆς ἀνάγκης.

Μέλλων τῆς ἀνάγκης: ܐܪܡܠܝ **ἀραμαλή-ϊμ** πρέπει νὰ ζητῶ, ἢ νὰ ζητήσω· ܐܪܡܠܝ **ἀραμαλή-σὶν** πρέπει νὰ ζητῇς, ἢ νὰ ζητήσῃς κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 84. 1).

Μέλλων τῆς ἀνάγκης παρῳχημένος: ܐܪܡܠܝ **ἀραμαλὴ ἠτὴμ** ἔπρεπε νὰ ζητῶ ἢ νὰ ζητήσω· ܐܪܡܠܝ **ἀραμαλὴ ἠτὴν** ἔπρεπε νὰ ζητῇς ἢ νὰ ζητήσῃς κτλ. (βλ. αὐτόθι 2).

§ 168. Ὁ χρόνος οὗτος σημαίνει τὸ δέον ἢ πρέπον γενέσθαι, ἰσοδυναμεῖ δὲ τοῖς εἰς τέον ρηματικοῖς τῆς ἑλ-

ληνικῆς καὶ ἑρμηνεύεται διὰ τοῦ *ἀνάγκη ἢ πρέπει νὰ . . .* π. χ. ܟܝܬܡܠܝ **γκιτμελί-ϊμ** ἀναχωρητέον ἢ πρέπει ν' ἀναχωρῶ ἢ ν' ἀναχωρήσω (δεῖ ἀναχωρεῖν ἢ ἀναχωρῆσαι).

Τὸ συνδετικὸν ر τιθέμενον εἰς τὸ γ' πρόσωπον τοῦ χρόνου τούτου ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος· π. χ. ܓܟܡܠܝܪ **γκελμελί-τιρ** σημαίνει πρέπει νὰ ἔλθῃ (ἐξάπαντος) (βλ. § 129).

ܓܩܠ **καλκ-μάκ**, ἐγείρεσθαι

ܟܡܠ **πεκλεμέκ**, περιμένειν

ܫܚܢ **ἀαχανέ**, βασιλικὸς

ܦܐ **πάϊ**, μερίδιον

ܟܘܠ **γκιόλ**, λίμνη

ܓܘ **ἴτς**, τὸ ἐσωτερικόν, ἐντὸς

ܛܡܠ **ταμλά**, σταγὼν

ܛܒܩ **καΐκ**, ἀκάτιον

ܕܟ **τενίζ**, θάλασσα

ܐܒܐ **ἀτά**, νῆσος

ܦܓܥ **πωγάζ**, λαιμός, στενόν, [στόμιον, καὶ ὁ Βόσπορος

ܟܝ **κιπί**, ὡς, καθὼς

ܐܘܠ **ἐβλάτ**, τέκνα*

ܣܒܒ **σεβέπ**, αἰτία, λόγος

ܬܩܠ **ταλκ-μάκ**, πίπτειν, ἀναλογεῖν (δοτ.)

ܨܝܕ **σαΐ-μάκ**, ἀριθμεῖν, μετρᾶν

ܟܘܫܛ **γκιοστζεν-μέκ**, δυσαρεστεῖσθαι (δοτ.)

ܛܒܘܩ **τσαπούκ**, ταχὺς καὶ [ταχέως

ܓܒܐ **γιαβάζ**, ἤπιος, βραδὺς [καὶ ἠρέμα, βραδέως

ܐܘܦܩ **οὔφάκ**, λεπτὸς

ܐܘܦܩ ܛܦܟ **οὔφὰκ τεφέκ**, μικρὰ [πράγματα ἢ ὑψώνια

ܦܫܕ **παϊσάχ**, βασιλεύς

ܫܓ **σαγέ**, σκιά, αἰγίς

* Ἡ λέξις ܐܘܠ **ἐβλάτ** τέκνα εἶναι ἀραβική, ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ, κοινῶς

δμως παρ' ὀθωμανοῖς εἶναι ἐν χρήσει πολλάκις, ὡς καὶ ἄλλαι πολλαί, ἀντὶ ἑνικοῦ· π. χ. اولد ایکلدیم تکنون μου (βλ. σ. 13 σημ.).

Ἀντωνυμία ἐπιμεριστική: ایکرمی χὲρ πιριμὶζ ἑκάτερος ἡμῶν· ایکرمز χὲρ πιρινὶζ ἑκάτερος ὑμῶν· کری χὲρ πιρὶ ἑκάτερος αὐτῶν.

Ὀνόματα τόπων: اچی ایچ πωγὰζ ἰτσὶ τὸ ἐντὸς τοῦ Βοσπόρου, Κατάστενον· آطه بیوك Πρίγκηπος (μεγάλη νῆσος)· خلکی χεϊπελὴ Χάλκη· ایرغوپ πουργὰζ Ἀντιγόνη· اللی κηναλὴ Πρώτη.

Ἐκφράσεις: افندمز ἐφέντημὶζ ὁ αὐθέντης ἡμῶν, ἡ Α. Α. Μεγαλειότης· τὸ πλῆρες افندمز پادشاهمز.

شاهلر ذات ζάτι σαχανὲ ἡ Α. Μεγαλειότης (κατὰ λέξιν, τὸ ἄτομον τὸ βασιλικόν)·

شاهلر ایی σαγεῖ σαχανὲ ἡ βασιλικὴ αἰγίς, ἤτοι ἡ αἰγὶς τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος·

قالدی از ἄζ καλὲ ὀλίγον ἔμεινε, ἤτοι ὀλίγον ἔλειψε (μικροῦ δεῖν)·

یوق وار βὰρ γιὼκ ὑπάρχει δὲν ὑπάρχει, ἤτοι μόλις·

یوغی واری βαρ-ὴ γιωγ-οῦ ὅ,τι ἔχει καὶ δὲν ἔχει, ὅλη του ἡ περιουσία.

یوق ایدی وار ایدی νὲ βάρ, νὲ γιὼκ τί ὑπάρχει; τί δὲν ὑπάρχει; ἤτοι τί (νέα) ἔχομεν;

یورجه کیرمك πωρτζὰ γκιρ-μὲκ εἰς χρέος εἰσέρχεσθαι,

χρεοῦσθαι· یورجه چیقمق πωρτζὰ τσικμὰκ εἰς χρέος βυθίζεσθαι, καταχρεοῦσθαι.

Κοσμητικά. Ἡ λέξις حضرتلری χαζρετλερῆ (§ 74) εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἐπὶ βασιλέων καὶ τότε σημαίνει ἡ Α. Μεγαλειότης· π. χ. حضرتلری افندمز پادشاهمز ἡ Α. Μεγαλειότης, ὁ Αὐτοκράτωρ ἡμῶν, ὁ Αὐθέντης ἡμῶν.

§ 169. *Σύνταξις μορίων*. Τὸ ὁμοιωματικὸν کی (ὡς) ἐπιτάσσεται· π.χ. چوجق کی τσωτζοὺκ κιτὶ ὡς παῖς· افندی محمد کی ὡς ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης.

Τὸ μόριον τοῦτο συντάσσεται καθὼς καὶ ἡ πρόθεσις ایله (§ 96)· π. χ. بن کی μὴν ὡς ἐγώ· سن کی σὺν ὡς σύ· بونلر کی μπουνλὰρ ὡς οὗτοι κτλ.

Οὐχ ἧττον συντάσσεται καὶ ὀνομαστικῇ δεικτικῶν καὶ προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τότε σημαίνει τὸ τοιοῦτος οἷος ἢ παρόμοιος· π. χ. بو کی μπὸ τοιοῦτον οἷον τοῦτο, ἢ παρόμοιον τούτῳ· بن کی μὴν παρόμοιος ἐμοί κτλ.

§ 170. *Ἐπαναλῆψις ἀριθμητικῶν καὶ ὀνομάτων*. Τὰ ἀριθμητικὰ διανεμητικὰ ἐπαναλαμβανόμενα σημαίνουσιν ἀκρίβειαν· π. χ. بر بر بیرὲρ بیρὲρ σαὲ̈ὴμ ἀνὰ ἕν, ἀνὰ ἕν (ἤτοι ἕν πρὸς ἕν)· τὰ ἐμέτρησα.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπαναλαμβάνονται καὶ τὰ οὐσιαστικά· π. χ. قونغی اوطه اوطه کزدم περιῆλθον τὸ μέγαρον δωμάτιον πρὸς δωμάτιον.

Τποκοριστικὰ ἐπιθέτων. Ταῦτα γίνονται διὰ τῆς καταλήξεως جه تزه-تزه· π. χ. طاتلى-تزه ὑπόγλυκυς· اكشجه اكسى-تزه ὑπόξινος· ἢ διὰ τῆς مسى μτῆ ἢ مترق μτρὰκ καὶ ἐπὶ λεπτοφώνων مترك μτρέκ· π. χ. آجسى آτζημτῆ ἢ آجيمتراق آτζη-μτρὰκ ὑπόπικρος· ἢ διὰ τῆς جق τζήκ, καὶ ἐπὶ λεπτοφώνων جك τζίκ· π. χ. قيصه-جق κησσα-τζῆκ ὑπόβραχυς (βλ. Γραμ. σ. 147. ι').

Διὰ τῆς καταλήξεως جه γίνονται καὶ τὰ ἐπιρρήματα ὑποκοριστικά· π. χ. ارکن-جه ἐρκεν-τζὲ ὀλίγον ἐνωρίς· یاواشجه γιαβάσ-τσὰ ὀλίγον ἠρέμα.

ΘΕΜΑ.

٦٢

يارين صباحلين اركن قالقملىيم بونى بزه ويرمليسين آى اوغل
بر آز يمكى ده اويله يوله چيقملى محمد افندى بر ساعتدر بزى
كوپرى باشنده بكليور دوست ايسه‌كز بو شيلرى اونوتمليسكز
چالشقان چوجقلر درسلرينى كوزلجه اوقوملىدرلر افندم بوكون
آزقالدى دكزه دوشرايدم چوجقلر ايكيشر ايكيشر مكتبه‌كيديورلر
پاره‌مز طقوز بيك طقوز يوز طقسان التى غروش هر بريمزه قاچر
غروش دوشر سز قاچ كشيسكز التى كشى‌يز اويله ايسه هر
بريكزك پاينه بيك التى يوز التمش التيشر غروش دوشر باب عالى‌يى
قلم قلم كزدم طامله طامله كول اولور ابراهيم افندى چابوق

كوجنيز بر آدمدر عارفى افندى بعض اوقاق تفك المق ايچون
چارشويه كيتمش عبدالرحمن بو كون عموجه‌سنى كورمك ايچون
بوغاز ايچنه كيتدى بنده‌كز يارين كيده‌جكم

٦٣

بن درسمى اوكرنملى ايدم سن اوراده ساعت درتده بولنملى ايدك
او بزى قلده بكلملى ايدى بز سزه باقملى ايدك سز بونى ايو
دوشونملى ايديكز انلر دكزدن زياده قورقملى ايدىلر كوركز
نه قدرلر يوز اوقه وار يوق ينه الله كريمدر ديورز دنياده
نه وار نه يوق بو آدم وارينى يوغينى طورونك اوغلنه ويردى
شرابز اكشيمى‌در سزى ضعيفجه كوريورم الديغكز بادم
آجيمتراق چيقدى سزك الديغكز شميه بونك كبى دكلدر صفوت
افندى سزك ياشده قوزى كبى بر آدمدر مملكتمز كبى كوزل بر
يوقدر بو قيزجغز ايچى چوروك الماكبيدر بو اوك ايچنده
كيسه وارميدر دمين بو دكانك ايچندن بريسى چيقديده او
بغچه‌يه كيردى كيم كوردى بن

62

Τοῦτο ἐγὼ πρέπει νὰ γράψω· σὺ εἰς τὸν Βόσπορον σήμερον πρέπει νὰ ὑπάγῃς· ἐκεῖνος ἀπόψε ἐν τῷ χωρίῳ πρέ-

πει νὰ μένῃ· ἡμεῖς τῷ ἐκ μητρός σας θείῳ τοῦτο πρέπει νὰ εἴπωμεν· ὑμεῖς τοῦτο παρὰ τοῦ Ἰζζὲτ ἐφένδη πρέπει νὰ ζητήσητε· ἐκεῖνοι εἰς τὸ πτωχικόν μιας αὔριον πρωὶ πρέπει νὰ ἔλθωσιν· οἱ ὑπήκοοι πρέπει ν' ἀγαπῶσι τὸν βασιλέα ὡς ἴδιον αὐτῶν πατέρα· ἡ Α. Μεγαλειότης ὁ αὐθέντης μας εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ ἔθνους καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ κράτους· ὑπὸ τὴν Αὐτοκρατορικὴν αὐτοῦ αἰγίδα ἔχομεν κάλλιστα σχολεῖα· ἡ μικκύλη αὕτη τράπεζα τίνος εἶναι; τὸ δωμάτιόν σας δὲν εἶναι πολὺ ψυχρόν, εἶναι ὑπόθερμον· δὲν εἶναι μήτε ψυχρόν, μήτε θερμόν· χθὲς σᾶς ἐζήτει ἄνθρωπός τις· ποίου εἴδους ἄνθρωπος (ὁποῖός τις); εἷς κύριος, ὡς ὁ Ριφὰτ ἐφένδης· ἄνθρωποι, ὡς ὑμεῖς, πρέπει νὰ ἐγείρωνται ἐνωρὶς ἐκ τῆς κλίνης· ὁ ἄνθρωπος οὗτος πρέπει νὰ ᾖ ἐξάδελφός σας (ἐκ θείου πρὸς μητρός)· παιδίον, ὡς ἐγώ, πρέπει νὰ ἀγαπᾷ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του· χθὲς τρεῖς ἄνθρωποι, ὡς ἐκεῖνοι, ἐπέβησαν τοῦ σιδηροδρόμου διὰ νὰ μεταβῶσιν εἰς Βιέννην· ὁ ἡμέτερος κωπηλάτης εἶναι ἄνθρωπος πολὺ ταχύς· τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο εἶναι πολὺ ταχύ· ἀναχωρεῖ (ἐγείρεται) ἐκ τῶν νήσων τῇ ἡμισείᾳ ὥρᾳ· ἐντὸς μιᾶς ὥρας φθάνει εἰς τὴν γέφυραν· εἰς ποίας νήσους προσεγγίζει; εἰς τὴν Πρίγκηπον, Χάλκην, Ἀντιγόνην καὶ Πρώτην.

63

Ἔπρεπεν ἐν πρὸς ἓν νὰ μετρήσω τὰ μαχαιροπήρουνα· ἔπρεπεν εἷς ἐξ ἡμῶν ν' ἀναχωρήσῃ· ἔπρεπε νὰ γνωρίζητε ὅτι ἐπώλησα τὴν οἰκίαν μου· ἔπρεπε νὰ ἐξέλθητε εἰς περίπατον· ἔπρεπε νὰ σκεφθῆτε τοῦτο καλλίτερον· τέκνον μου! τί κάμνεις; ἀγαπητέ μου πάτερ (πατεράκη μου) δὲν εἶμαι καλά· ἀντὶ πόσου ἕκαστον τιμῶνται τὰ χρυσόμηλα;

ἀντὶ δέκα παράδων ἕκαστον· περιῆλθον τὸ μέγαρόν σας δωμάτιον πρὸς δωμάτιον· οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς ἀνὰ δύο δύο ἐξῆλθον ὁμοῦ μετὰ τοῦ διδασκάλου των διὰ νὰ περιπατήσωσι· σήμερον παρ' ὀλίγον τὸ ἀτμόπλοιον τῆς Χαλκηδόνος ἐνῷ ἤρχετο εἰς τὴν γέφυραν θὰ ἐδυθίζετο· δὲν ἔπρεπε νὰ χρεωθῆτε· ὁ κ. Πετράκης κατεχρεώθη· ὅλη του ἡ περιουσία (ὅ,τι ἔχει καὶ δὲν ἔχει) θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ χρέος του· τὰ ῥώδια ταῦτα δὲν εἶναι πολὺ ξινά, εἶναι ὑπόγλυκα· τὰ κεράσια ἐκεῖνα εἶναι ὑπόξοινα, ὡς τὰ ἄωρα δαμάσκηνα· τὸ ὕδωρ τοῦ κήπου σας δὲν εἶναι πολὺ γλυκύ, εἶναι ὑπόπικρον· δὲν ὑπάρχει ὕδωρ τόσον γλυκύ, ὅσον τὸ ὕδωρ τοῦ ἡμετέρου χωρίου· τὸ ἐπανωφόριον τοῦτο εἶναι ἀρκετὰ μακρόν· χθὲς εἶδον ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ Χαϊρῆ βέν ἕνα τάπητα ἀρκετὰ ὡραῖον· καλέ! τί φωνάζετε; ὀλίγον ἠρέμα ὁμιλεῖτε.

ΜΑΘΗΜΑ 32.

Προστακτική—Εὐκτική.

Προστακτική (ἐνεστὼς καὶ ἀόριστος): ﻝﺮ **ἀρὰ** ζήτει ἢ ζήτησον· ﺱﻮﻝﺮ **ἀρα-σὶν** ζητείτω ἢ ζητησάτω κτλ. (βλ. Γραμμ. σ. 88).

Εὐκτική (ἐνεστὼς καὶ ἀόριστος): ﻕﻠﺮ **ἀραγα-λὴμ** νὰ ζητῶ ἢ νὰ ζητήσω· ﺱﻮﻕﻠﺮ **ἀραγάδ-σιν** νὰ ζητῇς ἢ νὰ ζητήσῃς κτλ. (βλ. αὐτόθι σ. 86. 1).

Ἡ προστακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ τοῦ συνδετικοῦ ἀναπληροῦνται ἐκ

τοῦ اولمق γίγνεσθαι (§ 106)· ὡς اول γενοῦ, ἔσο κτλ. اولسون γενέσθω, ἔστω κτλ. ريلر τὰ γίνω, τὰ ὦ· اولمسى τὰ γένῃς, τὰ ἦς κτλ.

§ 171. *Ἡ προστακτικὴ* εἶναι ἐν χρήσει ὅπου καὶ ἡ ἡμετέρα.

§ 172. Ὅταν ὦτι δύο, ἐκφέρονται ἀσυνδέτως ἐπὶ τὸ ζωηρότερον· ὡς ياپ سويله كيت كامل افندى يه ὕπαγε, εἰπὲ τῷ Κιαμὴλ ἐφένδῃ.

§ 173. Ἡ δευτέρα προστακτικὴ δύναται νὰ ἔχῃ ὡς ἀντικείμενον ἑτέραν τρίτου προσώπου, ἐπέχουσαν θέσιν ἡμετέρου τελικοῦ ἀπαρεμφάτου· ὡς ياپ سويله كيت كامل افندى يه كلمك اوزره ὕπαγε, εἰπὲ τῷ Κιαμὴλ ἐφένδῃ ἐλθέτω (νὰ ἔλθῃ).

§ 174. Ἐπὶ τριῶν προστακτικῶν τοῦ αὐτοῦ προσώπου, ἡ δευτέρα λαμβάνει ἐν τέλει τὸν σύνδεσμον ده (*καί*)· ὡς كيت آز بينير اكمك ال ده كل ὕπαγε, ὀλίγον ψωμὶ τυρὶ λάβε καὶ ἔλα.

§ 175. Τὸ γ' ἑνικὸν καὶ πληθυντικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τίθεται προσέτι:

1] *Ἐπὶ ἐρωτήσεως ἀπορηματικῆς*· ὡς احمد افندى اوراية نصل كيتسون ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης πῶς νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ; ده يازمق كورسون بكنيرسكز αἴρνης τί νὰ ἴδῃ εἶναι καλὸν (σᾶς ἀρέσει);

2] *Ἐπὶ εὐχῆς καὶ* (μετ' ἀποφατικοῦ ῥήματος) *ἀπευχῆς*· ὡς ويرسون الله ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ (ἂς δώσῃ)· صباحلر خير اولسون ἡ πρωΐα ἔστω αἰσία (καλὴ ἡμέρα σας)· الله كوسترمسون ὁ Θεὸς νὰ μὴ τὸ δείξῃ (ἄπαγε).

3] *Ἐπὶ ὑποθέσεως*, καὶ τότε προηγεῖται πολλάκις ὁ

ὑποθετικὸς σύνδεσμος اگر ولوكه βὲ λέβ-κι (καὶ ἄν, ἤ δεδόσθω ὅτι)· π.χ. اگر بنه خبر ويرملى ايدى ايش ولوكه ديديكى كبى اولسون καὶ ἐὰν ἡ ὑπόθεσις ἦτο ὡς λέγει (ἔστω ὡς λέγει), πάλιν ἔπρεπε νὰ δώσῃ ἡμῖν εἴδησιν.

4] Ἀντὶ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου ἐκφερομένου διὰ τοῦ ايچون (§ 147)· τότε δὲ προηγεῖται αὐτοῦ ὁ τελικὸς σύνδεσμος كه κὶ ὥστε, ἵνα· انلرده بزى سوملى يكه قومشولرى سومليكه τοὺς γείτονας ἡμῶν πρέπει ν' ἀγαπῶμεν, ὥστε καὶ αὐτοὶ ἡμᾶς ν' ἀγαπῶσι (βλ. كه § 178).

§ 176. Ἡ δ' εὐκτικὴ εἶναι ἐν χρήσει ὅπου ἡ ἡμετέρα ὑποτακτική, ἤτοι:

1] *Ἐπὶ εὐχῆς* καὶ (μετ' ἀποφατικοῦ ῥήματος) *ἀπευχῆς*· ὡς اولا ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ (δῴη Κύριος)· الله كوسترميه ὁ Θεὸς νὰ μὴ τὸ δείξῃ (ἄπαγε).

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ παρατατικὸς τῆς εὐκτικῆς λαμβάνει καὶ τὸ ἐπιφώνημα كاشكى **κέσκε** εἴθε· كاشكى ايدم كيده εἴθε νὰ μετέβαινον· ايدم كاشكى دنيايه كليه εἴθε νὰ μὴ ἠρχόμην εἰς τὸν κόσμον.

2] *Ἐπὶ προτροπῆς*· ὡς كيدم **γκιτε-λίμ** ἄγωμεν· سنى كورسم **σενὶ γκιορεῖμ** νὰ σὲ ἴδω.

3] *Ἐπὶ ἐρωτήσεως ἀπορηματικῆς*· ὡς نه يايم يه ياپم كيدم ἐγὼ τί νὰ κάμω; ποῦ νὰ ὑπάγω; سويليم اى بنى ἐγὼ αὐτὸ νὰ εἴπω (δηλαδὴ τὸ πιστεύεις);

4] Ἐπὶ *γνώμης, φρονήματος*· ὡς بن ساعت اوچده كليم ديورم ἐγὼ λέγω νὰ ἔλθω εἰς τὰς τρεῖς·

5] Ἐπὶ *περιφρονήσεως*· ὡς سنڈی قورقم ἀπὸ σὲ νὰ φοβηθῶ;

6] *Ἀντὶ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου* ἐκφερομένου διὰ τοῦ ایچون (§ 147)· προηγεῖται δὲ τότε τῆς εὐκτικῆς ὁ τελικὸς σύνδεσμος کی ὥστε, ἵνα· ὡς بو سوزی خصوص سویلم کی جواب الیم τὸν λόγον τοῦτον ἐπίτηδες εἶπον ὥστε νὰ λάβω μίαν ἀπάντησιν (βλ. § 178).

Τὸ γ΄ πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς ἔχον ἐν τέλει τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν سی εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ ἀπευχῆς· π. χ. قورقوسی kourougiásē, ὦ ποῦ νὰ ξηραθῇ· کور اولسی kiór ólásē, ὦ ποῦ νὰ τυφλωθῇ. Ἡ ἐπέχει θέσιν ἐπιθέτου σημαίνοντος τὸν ἄξιον: آصیلسی حریف ásēlásē chrēíph ἄνθρωπος ἄξιος ἀγχόνης. Ἡ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὰ εἰς τέον τῆς ἑλληνικῆς: دم دیسه یه الدم βερεσιγὲ ἀλτήμ, *ἔλαβον ἀπέραντα χρημάτων ἀκολούθως πληρωτέων*, ἤτοι ἐπὶ πιστώσει. Ἡ σημαίνει τὸ *μέχρις οὗ*: تضمینات اعطا اولنه سیه قدر taζμινὰτ ἠτὰ ὀλουνασιγὲ κατάρ, *μέχρις οὗ δοθῶσιν ἀποζημιώσεις*, ἀντὶ τοῦ قدر اعطا اولنجیه.

ایتمك ἐτ-mék, πράττειν, ποιεῖν	لذت ζαφά, ἡδονή, διασκέδασις
ایلمك ἴlle-mék, (συνώνυμον)	
چابق تزاپوك اولق, [σπεύδειν, (ταχὺν) γίνεσθαι	وكلك βελέβ κι καὶ ἐάν, δεδόσθω ὅτι
مقصد μακσάτ, σκοπός	كشك κέσκε (κιάσκι), εἴθε

آرزو ἀρζοῦ, ἐπιθυμία	آفرین ἄφεριν, εὖγε
ظن ζάνν, ἰδέα, εἰκασία	یا ἢ یا περί, ἐντεῦθεν
تشریف τεσριφ, ἐπίσκεψις	وا یاده, ἐκεῖθεν
هایدی χάϊτι, ἄγετε, δεῦτε	دیلقانلی τελλῆ-κανλῆ, νέος
کی, ἵνα, ὥστε	مخصوص μαχσούς, ἴδιος, ἐπὶ [τούτῳ.
حاضر χαζίρ, παρὼν	

Ἐκφράσεις: یا وا یاده περὶ τῆδε κἀκεῖσε· یاده یاده-تین περὶ ἀνέκαθεν· یا کی وا یاده-کی περικὶ ὁ ἐκεῖθεν, ὁ ἐντεῦθεν ἢ ὁ μέν, ὁ δέ.

§ 177. *Ἐρώτησις*. Καθὼς ἐν τῇ συνδετικῇ προτάσει (§ 44), οὕτω καὶ ἐν τῇ ρηματικῇ ὅταν μὲν ὑπάρχῃ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία ἢ ἐρωτηματικὸν ἐπίρρημα, τότε ἡ ἐρώτησις ἐκφέρεται δι' αὐτῶν· ὡς کیم کلدی τί; ἦλθε; نره یه کیدیورسین poῦ ὑπάγεις; Ἄλλως δέον νὰ τίθηται τὸ ἐρωτηματικὸν μόριον ی· ὡς احمد کلدی اχμὲτ γκελτί-μι ἦλθεν ὁ Ἀχμέτ; کیدیورمیسین γκιτίορ-μῑ-σῑν ἀναχωρεῖς;

Καὶ ὅταν μὲν ἡ ἐρώτησις ἀφορᾷ οὐχὶ τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως ἀλλ' ἕτερόν τινα ὅρον, οἷον τὸ ὑποκείμενον, τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλλο τι, τὸ μόριον τοῦτο τίθεται ἐν τέλει τοῦ ὅρου τούτου· ὡς محمدی کوردك τὸν Μεχμέτ (οὐχὶ ἄλλον;) εἶδες;

استانبولده محمدی کوردك τὸν Μεχμέτ ἐν Κωνσταντινουπόλει (οὐχὶ ἀλλαχοῦ;) εἶδες;

كلدك كورمى دوشى سنى كورمش ايدى (γκιορ-μῦ-σῦν) تون Μεχμέτ;

Ὡς φαίνεται ἀνωτέρω, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ παραδείγματι ἐτέθη τὸ μόριον ς ἐν τέλει τοῦ ῥήματος, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μεταξὺ τῆς ρίζης καὶ τοῦ βοηθητικοῦ. Περὶ τούτων βλέπε Γραμματικὴν σ. 136 § 113.

§ 178. *Σύνταξις μορίων.* Ὁ τελικὸς σύνδεσμος ك (ἵνα, ὥστε) συντάσσεται ἐπὶ μὲν παρόντων πραγμάτων ὁριστικῇ· π.χ. سويلیورسین بونی سكا یلدم كه سοὶ τί σοι ἔκαμα ὥστε λέγεις τοῦτο· ἐπὶ δὲ μελλόντων εὐκτικῇ· ὡς سزه مخصوص كلدم كه صورم ἐπίτηδες ἦλθον ἵνα ἐρωτήσω ὑμᾶς· ἢ καὶ προστακτικῇ· ὡς ظن ایدرمیسكز كه احد افندی یو اخشام كلسون ὑπόλαβε ὁ νομίζετε νὰ ἔλθῃ (ἄς ἔλθῃ) ἀπόψε ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης.

Ἐπὶ τὸ ζωηρότερον παραλείπεται πολλάκις· ὡς سكا كل سویلیم شی ك ἐλθὲ (ἵνα) σοὶ εἴπω κάτι τι.

§ 179. *Σύνθετα ῥήματα.* Τὰ ῥήματα ایتمك **ἐτ-μὲκ** καὶ ایلمك **ἔϊλε-μὲκ** ποιεῖν, πράττειν, εἶναι ἐν χρήσει καὶ καθ' ἑαυτά· π. χ. ایدن ایو كالوس ἔπραξας· الله بزی انسان ایلدی ὁ Θεὸς ἡμᾶς ἀνθρώπους ἐποίησεν.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως σχηματίζουσι μετά τινος ἀφῃρημένου ρηματικοῦ ἢ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ ὀνόματος σύνθετα ῥήματα· π. χ.

ایتمك ظن ἰδέαν ἢ εἰκασίαν ποιεῖν, ἤτοι νομίζειν, εἰκάζειν·

ایلمك آرزو ἐπιθυμίαν ποιεῖν, ἐπιθυμεῖν·

ایتمك ممنون εὐχαριστημένον ποιεῖν, εὐχαριστεῖν.

Ἐπειδὴ τὰ ῥήματα ταῦτα εἶναι ταυτόσημα, δύναται τὸ ἓν νὰ τίθηται ἀντὶ τοῦ ἄλλου· π.χ. ایتمك ظن ἢ ایلمك ظن — آرزو ایتمك ἢ آرزو ایلمك.

Χάριν σεβάσμου ἢ τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως, ἀντὶ τοῦ ایتمك καὶ ایلمك τίθεται τὸ بیورمق **πουγιουρμὰκ**(διατάττειν)· π. χ. آرزو ایدیورسكز ἀντὶ آرزو بیورسكز ἐπιθυμεῖτε.

Τὸ ایتمك تشریف بیورمق τεσρίφ ἐτμὲκ ἢ πουγιουρμὰκ *(ἐπισκέπτεσθαι)* ὡς φιλοφρονητικὸν εἶναι ἐν χρήσει μόνον ἐπὶ β' καὶ γ' προσώπου· ὡς تشریف بویوركز فقیرخانه‌مزی *ἐπισκέφθητε* (τιμήσατε)τὸν πτωχικόν μας οἶκον· ἢ تشریف بیوردی فقیرخانه‌مزی *ἐπεσκέφθη* τὸν πτωχικόν μου οἶκον. Δὲν λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ α' προσώπου, ἤτοι تشریف ایدجكم *θὰ ἐπισκεφθῶ* (θὰ τιμήσω) τὴν οἰκίαν σας, διότι τοῦτο εἶναι ἐγωϊστικὸν καὶ ἀπᾴδει εἰς τὴν μετριοφροσύνην.

ΘΕΜΑ.

٦٤

سنی چاغیرورم بکا باق شو قدحی اورایه ویر سزکیدك نوری قالسون بونی ایوجه دوشونسونلر بك ایو ایتدیکز بن فنامی

ایتدم افندم! آرزوکز نه‌در نه آرزو ایدیورسکز رفعت افندی
کلسونمی خسته نه یاسون او سزی ممنون ایتمکه باقیور براز
چابوق اولکز ایشم وار سزی ایکی ساعتدر بکلیورم براز
اوته‌یه کیدیورمیسکز بری‌یه کل انلرسویلدکارینی ایودوشونمشلرمی
بن بونی اونودرمیم فقیرخانه‌یه کلکز اوتورکز یکز ایچکز
صفا کزه باقکز مصطفی کیفنه باقیور دوشونه‌جك نه‌سی وار
یارین ارکنجه تشریف ایدرمیسکز بوآخشام بزه کاورمیسکز سکا
بر سوزم وار یارین خسته‌کز ابو اولور انشاءالله الله ویرسون

٦٥

ارکن یاتدم‌که یارین ارکن قالقه‌یم بن سکا بر شی سویلدمی که
کوجنیورسین ظن ایدرمیسین‌که صفوت افندی‌کبی بر ذات بونی
سویلسون بوکا نه دیه‌لم یارین سزه کله‌لمی بیوریکز سزی بکارم
بونی مخصوص سویلدیکزکه بك افندیلر کوجنسونلر سزه بر قدح
صغوق صو ویره‌یمی بنده‌کزی ممنون ایدرسکز هفته‌ده ایکی کره
اولسون ترکجه‌یه چالش هایدی چابوق اول باشلا باقه‌یم کوزکی
درت آچ درسنه چالش الله ویره‌ده ایش بویله اوله ذکی
افندی قنغیسی اوته‌کی‌می بریکی‌می بوکولك اوته‌سنده نه وار
دکز وار بن اوته‌کینك بریکینك سوزینه قولاق ویررمیم

64

Ἀχμέτ! ὕπαγε, ἀγόρασόν μοι ὀλίγον τυρὸν καὶ ἄρτον· ὑπάγετε, εἶπατε τῷ Ἰδραὴμ ἐφένδη νὰ (ἂς) ἀναχωρήσῃ· εἰπὲ τῷ Γιουσοὺφ ἐφένδη νὰ (ἂς) ἐξέλθῃ ὀλίγον· ἔχω ἕνα λόγον πρὸς αὐτόν· ὕστερον πάλιν εἰσέρχεται ἐντός· φάγετε τοῦτο τὸ μῆλον· ἴδετε πόσον γλυκὺ εἶναι· στάθητε, περιμείνατέ με ὀλίγον· καθήσατε ἐκεῖ· μετ' ὀλίγον ἔρχομαι· κάλλιστα· γενέσθω ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἴπες· Νουρῆ! ὕπαγε, εὕρὲ τὸν Σεβκὲτ ἐφένδη, ἐρώτησον πότε θὰ ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς· εἰπέ, οἱ κύριοι τώρα ἂς ἀναχωρήσωσιν, αὔριον εἰς τὰς τρεῖς ἂς ἔλθωσιν· ἐγὼ νὰ μείνω; τί νὰ γίνω; οὐχὶ καὶ σὺ ἄπελθε· τὴν ὥραν ταύτην ποῦ νὰ ὑπάγω; τίνα νὰ εὕρω; τί νὰ εἴπω; ἐπίτηδες ἦλθον ἐνωρὶς διὰ νὰ σὲ εὕρω ἐν τῇ οἰκίᾳ· πίε ὀλίγον· ἰδὲ πόσον ψυχρὸν εἶναι· ἂς καταγίνηται εἰς τὰ μαθήματά του διὰ νὰ μάθῃ κἄτι τι· νομίζει ἑαυτὸν μικρόν· νέος δεκαὲξ ἐτῶν μικρὸς εἶναι; καὶ μικρὸς ἔστω, πάλιν πρέπει νὰ παίζῃ; ἐπίτηδες ἐρωτήσατε διὰ ν' ἀκούσητε τὸν λόγον τοῦτον ἀπὸ τοῦ στόματός του· δεῦτε εἰσέλθωμεν εἰς τὸν κῆπον τοῦτον· ὑπάγετε ὀλίγον πρὸς τὰ ἐκεῖ· ἂς ἔλθωσιν ὀλίγον ἐντεῦθεν· αὔριον, ἂν θέλῃ ὁ Θεός, θὰ εἶναι καλὸς καιρός· ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ, νὰ γένῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λέγετε· ἐγὼ νὰ ἐξέλθω; ἡμεῖς νὰ εἴπωμεν; ἐγὼ αὐτὸ νὰ εἴπω; εἴθε νὰ ὑπήγαινον χθὲς ἐκεῖ· εἴθε νὰ ἔβρεχε χθές· εἴθε νὰ ἔλεγες τοῦτο· ἐλθὲ νά σοι δώσω κἄτι τι· ἐξελθε σύ, νὰ εἰσέλθωμεν ἡμεῖς· νομίζετε, ὁ Σαὶτ ἐφένδης αὔριον νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ; βλέπω ὅτι ἠρχίσατε πάλιν νὰ ἀναγινώσκητε τουρκικά· ἐγὼ ἀνέκαθεν ἀγαπῶ τὴν γλῶσσαν ταύτην· τέκνον μου ἔσο ἐπιμελές· φοβοῦ

τὸν Θεόν· ἀγάπα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα σου· πρέπει νὰ μελετῶμεν τὰ μαθήματά μας, ὥστε ὁ διδάσκαλος νὰ λέγῃ ἡμῖν εὖγε· πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μεχμὲτ βέη, ὥστε καὶ ἐκεῖνος νὰ ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς.

65

Ἐγὼ τί θέλω; θέλω τίποτε; σὺ ποῦ ὑπάγεις; σὺ θὰ ὑπάγεις; ἐκεῖνος διατί γελᾷ; ἐκεῖνος γελᾷ; ἡμεῖς τίνα ἠρωτήσαμεν; ἡμεῖς ἠρωτήσαμεν; ὑμεῖς πότε θὰ μελετήσητε; ὑμεῖς θὰ μελετήσητε; ἐκεῖνοι ποῖον παῖδα εἶχον ζητήσει; ἐκεῖνοι εἶχον ζητήσει κανένα; ἐγὼ πότε σᾶς ἔκραξα; σᾶς ἔκραξα; σὺ διατί περιέμεινας; περιέμεινας ἡμᾶς; ὁ Ἰσμαὴλ ἐφένδης τίνα ἐφοβήθη; ἐφοβήθη κανένα; ἡμεῖς τίνα ἐσκέφθημεν; ἡμεῖς ἐσκέφθημεν τοῦτο; ὑμεῖς ποῖον σιδηρόδρομον εἴδετε; τὸν σιδηρόδρομον τῆς Ἀνατολῆς, ἢ τὸν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας; ὑμεῖς εἴδετε τὴν Βιέννην; ἐκεῖνοι τί ἐνόησαν; ἐνόησαν τίποτε; πολὺ καλῶς ἐποιήσατε· τί εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ ἐπράξαμεν; ὁ Μαχμοὺτ ἐφένδης ἐπιθυμεῖ νὰ σᾶς ἴδῃ· καταγίνεσθε εἰς τὰ μαθήματά σας· ἐστὲ ἕτοιμος· ἰδού! ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιθυμῶ εἶναι τοῦτο· τί νομίζετε; εἶναι τὰ πάντα (πᾶν πρᾶγμα) ἕτοιμα; ἐπίτηδες ἐρωτῶ, νὰ ἴδωμεν τί θὰ εἴπωσιν· ἡ κ. Λατηφὲ δὲν εἶναι γυνὴ δίδουσα προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τοῦ μὲν καὶ δέ· ὁ Χουσνῆ ἐφένδης εἶναι ἄνθρωπος ὅστις κυττάζει τὴν διασκέδασίν του· ἡ Α. Μεγαλειότης, ὁ Αὐθέντης μας, αὔριον θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν σχολὴν ἡμῶν· τοῦτο ἀνέκαθεν οὕτω γινώσκω· λέγω καὶ ὑμᾶς νὰ παραλάβω ὁμοῦ· ἔρχεσθε;

ΜΑΘΗΜΑ 33.

Παρατατικὸς Εὐκτικῆς.

يدم آرايه **ἀραγὰ ἠτήμ,** νὰ ἐζήτουν, يدك آرايه **ἀραγὰ ἠτὴν** νὰ ἐζήτεις κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 86. 2).

Ὡς παρατατικὸς τῆς εὐκτικῆς τοῦ συνδετικοῦ χρησιμεύει ὁ παρατατικὸς τῆς εὐκτικῆς τοῦ اولق (βλ § 106)· ἤτοι يدم اولا ὡλὰ ἠτήμ νὰ ἤμην, يدك اولا ὡλὰ ἰτὶν νὰ ἦσο κτλ.

Ὁ αὐτὸς χρησιμεύει καὶ ὡς παρατατικὸς τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἔχω· π. χ. ايدى اولا ρολὴ νὰ εἶχον χρήματα· ايدى اولا ρολὴ νὰ εἶχες χρήματα κτλ.

§ 180. Ὁ παρατατικὸς τῆς εὐκτικῆς εἶναι ἐν χρήσει:

1) Ἐπὶ ἐρωτήσεως ἀπορηματικῆς, ὡς καὶ ὁ ἐνεστὼς τῆς ἐγκλίσεως ταύτης (§ 176)· π. χ. يدم سويله ὡ νὲ σοϊλεγὲ ἰτὶμ τί νὰ ἔλεγον; يدم دييه يوليم ποϊλέ-μι ἐγὲ ἰτὶμ οὕτω νὰ ἔλεγον;

2) Ἐπὶ εὐχῆς καὶ ἐπιθυμίας· π. χ. يدم كيدم καὶ ἐγὼ νὰ ἠρχόμην (νὰ ἦτο δυνατόν).

3) Ἐπὶ ὑποθέσεως· π. χ. يدم ايو اولور ايدم كيده اطه νὰ μετέβαινον εἰς τὴν νῆσον, θὰ ἐγινόμην καλά, ἤτοι ἐὰν μετέβαινον κτλ.

§ 181. *Παράλειψις ἀντικειμένου.* Τὸ ἀντικείμενον συνήθως παραλείπεται ὅταν ἐξυπονοῆται ἐκ τῶν προηγουμένων· π. χ. مدحت افندیی كوردیكزی ὁ εἴδετε τὸν Μιδὰτ ἐφένδην; كوردم εἶδον, ἀντὶ مدحت افندیی كوردم ἢ كوردم اڭ.

Ἡμεῖς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει λέγομεν τὸν εἶδον, τὴν εἶδον, κτλ. ἐνῷ ἐν τῇ Τουρκικῇ ἡ ἀντωνυμία αὐτόν, αὐτήν, αὐτό, εἶναι περιττή.

§ 182. *Παράλειψις γενικῆς κτητικῆς ἢ σχετικῆς.* Καθὼς παραλείπεται συνήθως παρ' ἡμῖν ἐκ τῆς δευτέρας προτάσεως ἡ γενικὴ κτητικὴ ἢ σχετική, ὡς ἐξυπονοουμένη ἐκ τῆς ἀμέσως προηγουμένης, οὕτω παραλείπεται καὶ ἐν τῇ ὀθωμανικῇ.

Ἐν τοιαύτῃ ὅμως περιπτώσει τὸ ὄνομα ὅπερ συντακτικῶς ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐξυπονοουμένην γενικὴν λαμβάνει οὐχ ἧττον ἐν τῇ τουρκικῇ τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν κατὰ τὸν κανόνα (§ 34), ἡ δὲ ἀντωνυμία αὕτη ἐξηγεῖται παρ' ἡμῖν κτητικῶς ἢ καὶ διαιρετικῶς (§ 55)· π. χ.

بيدكزى او اوزومدن ايڭى اكيلرندن آلدم ز آلدم ده بو چوجقلره ويردم (δηλ. τῶν σταφυλῶν σου) ἐγὼ ἔφαγον, καὶ ἓν ὀλίγον αὐτῶν τοῖς παισὶ τούτοις ἔδωκα·

كومور قاچدر ὁ ἄνθραξ εἰς τὰ πόσα εἶναι; ἤτοι οἱ ἄνθρακες πόσου τιμῶνται; يوز اوقه‌سى قرق بش غروشه αἱ ἑκατὸν ὀκκάδες αὐτῶν (δηλ. τῶν ἀνθράκων كومورك) πρὸς τεσσαράκοντα πέντε γρόσια.

§ 183. *Ὑπαρκτικόν.* Ἐκ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς τοῦ ἀορίστου (§ 105) καὶ τοῦ ὑπαρκτικοῦ وار (ὑπάρχει) ἢ τοῦ ἀποφατικοῦ يوق (δὲν ὑπάρχει) σχηματίζεται περιφραστικὸς ἀόριστος ἢ πρακείμενος· π. χ. كوردیكم وار **γκιορδιγιμ βάρ** ἔχω ἴδει ἢ εἶδόν ποτε· كيتدیكم يوقدر **γκιττιγιμ γιόκτουρ** δὲν ἔχω ὑπάγει ἢ δὲν ὑπῆγόν ποτε.

Ἐκ δὲ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος (§ 157) καὶ τῶν αὐτῶν λέξεων وار—يوق σχηματίζεται ἐπίσης περιφραστικὸς μέλλων· π. χ. كلهجكدر وار ايسه كورهجكدر وار ἐὰν μέλλωσι νὰ ἔλθωσι (ἐλθεῖν), ἔχουσι νὰ ἴδωσιν (ἰδεῖν)· آدم اولهجق يوق δὲν ἔχει νὰ γένῃ ἄνθρωπος, ἤτοι δὲν θὰ γένῃ ποτὲ ἄνθρωπος.

Τὸ وار καὶ يوق μετὰ τοῦ μέλλοντος ἰσοδυναμοῦσιν οὕτω τῷ ἡμετέρῳ ἔχειν μετ' ἀπαρεμφάτου· π. χ.

آلهجم وار **ἀλατζαγιμ βάρ,** ἔχω λαβεῖν (νὰ λάβω).

يوق ديهجك **τεγετζεγίν γιόκ** οὐκ ἔχεις εἰπεῖν, ἤτοι δὲν ἔχεις νὰ εἴπῃς (ἀντίρρησιν).

§ 184. *Σύνταξις ῥήματος.* Τὸ آلهجم وار συντάσσεται τῇ προθέσει ده π. χ. سنده اون عدد ليرا آلهجم وار ἐν σοὶ δέκα τὸν ἀριθμὸν λίραι λαβεῖν μου ὑπάρχουσιν, ἤτοι ἔχω λαβεῖν παρὰ σοῦ δέκα λίρας.

Ἀντὶ ἁπλῆς προθέσεως, τίθεται πολλάκις καὶ ἡ λέξις ذمت **ζιμμέτ** (ὀφειλή, χρέος) μετ' ἀναλόγου καταληκτικῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας· π.χ. سنك اوندينك ذمتنده درت يوز غروش آلهجم وار ἔχω λαβεῖν παρὰ τοῦ Μεχμὲτ ἐφένδη (κατὰ λέξιν, ἐν τῇ ὀφειλῇ τοῦ...) τετρακόσια γρόσια.

ΘΕΜΑ

٦٦

نه دیه ایدم اویله‌می دیه ایدم الله ویره ایدی‌ده یاغمور یاغه ایدی انك پارەسی اوله ایدی برخانه الور ایدی بونی دوشونه ایدیکز سویلر ایدیکز دکزه کیره ایدی اشتهاسی اولور ایدی قارنکز آج اوله ایدی بر ایدیکز دکلمی یه‌جکلری اوله ایدی بزه بر لقمه اتمك ویررلر ایدی صوسز اوله ایدم بوراده صو وار ایچر ایدم ایش بویله اوله ایدی پك قولای ایدی اومی صاتارم الورمیسین الورم او بالقدن پیرمیسکز برآزینی ویره‌یمی سزه بغچه‌مزدن بر قاچ دانه قایسی کتیردم افندم! بزم بغچه‌ده اعلاسی بولنور آرسلان کوردیککز وارمی خیر! کوردیکم یوق پارسه کیتدیککز وارمی بو دفعه ایله اوج اولیور خیرالدین افندیده قاچ غروش الهجغکز وار اندە بر الهجغم یوق اما صفوت افندینك ذمتنده بیك بو قدر غروش الهجغم وار اویقوم اوله ایدی بوراده یتاق وار یاتار ایدم

٦٧

محمد افندینك مخدومنه برسوز سویلدیکزمی محمد افندینك مخدومنه سویلدیککز سوز پك طوغریدر بر کون عربه ایله بك اوغلنه

چیقه‌لم عربه ایله بك اوغلنه چیقه‌جغمز کون سزه خبر ویررم محمود افندی فؤاد افندیه ویردیکی بش بیك غروش کندوسنك دکل ایمش قاریسی نوریه خانمك ایمش بوکا پردیه‌جککز وارمی بر دیه‌جکم یوق سایهٔ شاهانه‌ده بو سنه بزم مملکتده بیوك بر مکتب اولدی ذات شاهانه مکتبلری پك چوق سورلر ممالك شاهانه‌نك اك اوفاق کویلرنده دخی مکتبلر واردر افندمز کیجه کوندوز دولت علیه‌سنك و تبعه‌سنك خیرینی دوشنور بیوك بر پادشاهدر تبعه دخی کندیلرینی پدر کبی سورلر

66

Νὰ εἶχον χρήματα, σᾶς ἔδιδον· νὰ ἐδίψας, σοὶ ἔδιδον ἓν ποτήριον ὕδατος· νὰ ἐπείνα, ἔτρωγε· νὰ ἐνυστάζομεν, κατεκλινόμεθα· νὰ ἐμελετᾶτε τὰ μαθήματά σας, τὰ ἐμανθάνετε· νὰ ἐσκέπτοντο τοῦτο, ἤρχοντο ἀπόψε· τί νὰ ἔκαμνον; ποῦ νὰ ἐπήγαινον; τί νὰ ἔλεγον; νὰ ἠρχόμην καὶ ἐγώ! νὰ ἐπήγαινες καὶ σὺ ἐκεῖ! νὰ ἔμενεν ὁ Ὀσμὰν βέης ἐκεῖ, καλὸν ἐγίνετο· νὰ ἐγινώσκομεν ὅτι μᾶς περιεμένετε, ἠρχόμεθα σᾶς εὑρίσκομεν· νὰ ἀνεχωρεῖτε χθὲς ἐσπέρας, ἐφθάνετε· νὰ ἐκάθηντο ἐκεῖ, εὔκολον ἦτο· δὲν ἤκουσά ποτε τοιοῦτον λόγον· εἰδές ποτε τοιοῦτον ζῶον; ἐπιέ ποτε τοιοῦτον οἶνον; ποτὲ δὲν ἐφάγομεν τοιοῦτον ἄρτον; ἠγοράσατέ ποτε τοιαῦτα βερύκοκκα; ποτὲ δὲν ἔφερες εἰς τὴν οἰκίαν τοιαύτας σταφυλάς· φίλε μου! νὰ σοὶ εἴπω κάτι

τι; δὲν εἶσαι διὰ νὰ γίνῃς ἄνθρωπος· ἐὰν μέλλετε νὰ ἔλθητε, ἔχετε νὰ ἴδητε· ἐὰν ἔχητε καὶ εἰς τοῦτο νὰ εἴπητέ τι, εἴπατε· εἰς τοῦτο δὲν ἔχω τί νὰ εἴπω· ὁ Σουλεϊμὰν ἐφένδης ποτὲ δὲν ἦλθεν εἰς ἡμᾶς· ἔχω νὰ λαμβάνω παρ'αὐτοῦ τρεῖς χιλιάδας γροσίων· πόσα ἔχετε νὰ λαμβάνητε παρὰ τοῦ Χασὰν ἐφένδη· παρ' αὐτοῦ δὲν ἔχω τίποτε νὰ λαμβάνω, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Νουρῆ ἐφένδη ἔχω λαμβάνειν δύο καὶ ἡμίσειαν χιλιάδας γροσίων· νὰ εἶχον νὰ λαμβάνω παρὰ τοῦ Νουρῆ ἐφένδη, τὸ ἔλεγον.

67

Ἐπώλησα τὸ ὡρολόγιόν μου τῷ Ριφὰτ ἐφένδῃ· τὸ ὡρολόγιον, ὅπερ ἐπωλήσατε τῷ Ριφὰτ ἐφένδῃ, χρυσοῦν ἦτο ἢ ἀργυροῦν; ἔχετε νὰ λαμβάνητέ τι παρὰ τοῦ Ριφὰτ ἐφένδη; ἤκουσα ὅτι τὴν πρώταν ταύτην ἀναχωρεῖτε διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Βιέννην· τὴν εἴδησιν ταύτην μοὶ ἔδωκεν ὁ υἱὸς τοῦ γείτονος ὑμῶν Σεβκὲτ βέη· ὁ σιδηρόδρομος τῆς Βιέννης εἶναι ὁ ταχύτερος σιδηρόδρομος τοῦ κόσμου· ἡ πρωΐα αὕτη εἶναι ἡ ὡραιοτέρα πρωΐα τοῦ ἔαρος· ἡ Βιέννη εἶναι πρωτεύουσα τῆς Αὐστρίας, ἔχει τρία ἑκατομμύρια κατοίκων· ὁ κῆπος, εἰς ὃν εἰσήλθομεν, εἶναι ὁ ὡραιότερος κῆπος τῆς πόλεως ταύτης· νομίζω ὅτι εἶναι τοῦ θείου σας, δὲν ἔχει οὕτως; ἐπώλησα τῷ υἱῷ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Ἀρηφῆ πασᾶ μίαν δωδεκάδα ρινομάκτρων ἀντὶ τριῶν λιρῶν· ἡ Α. Ε ὁ Ἀρηφῆ πασᾶς εἶναι, λέγουσι, πλουσιώτατος ἄνθρωπος· ἡ δωδεκὰς τῶν ρινομάκτρων, ἣν ἐπώλησα τῷ υἱῷ τῆς Α. Ε. τοῦ Ἀρηφῆ πασᾶ, ἦτο λινῆ, δὲν ἦτο βαμβακερά· εἴδετε τὸν Σαΐτ ἐφένδην; τὸν εἶδον· ποῦ τὸν εἴδετε; τὸν εἶδον ἐν Γαλατᾷ· εὕρετε τὸ φέσιόν σας; τὸ εὗρον· ποῦ

τὸ εὕρετε; τὸ εὗρον ἐν τῷ κήπῳ· ἔφερα ἐκ τοῦ κήπου ἄπια· δίδετε καὶ εἰς ἐμὲ μερικά; ἐφάγετε ἐκ τοῦ τυροῦ τούτου; ἔφαγον ὀλίγον τι (ἐξ αὐτοῦ)· σᾶς ἔφερα οἶνον· ἡμεῖς ἔχομεν τὸν καλλίτερον (αὐτοῦ)· σήμερον ἐν τῇ ἀγορᾷ πόσου τιμῶνται (εἶναι) οἱ ἰχθῦς; ἡ ὀκκᾶ (αὐτῶν) τριῶν γροσίων· πόσους ἀδελφοὺς ἔχετε; ἔχω πέντε ἀδελφούς· οἱ δύο (ἐξ αὐτῶν) εἶναι ἐνταῦθα· οἱ τρεῖς (αὐτῶν) εἶναι ἐν Παρισίοις.

ΜΑΘΗΜΑ 34.

Ἀπαρέμφατος.

(βλ. Γραμ. σ. 89).

Κυρίως ἀπαρέμφατος: آرامق **ἀρα-μὰκ** ζητεῖν.

Ὀνοματική » آرامه **ἀρα-μὰ**
آرامقلق **ἀραμακ-λὶκ** } τὸ ζητεῖν ἢ ζήτησις

§ 185. Ὡς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἡ ἀπαρέμφατος χρησιμεύει ὡς ὑποκείμενον, κατηγορούμενον, ἀντικείμενον, γενικὴ κτητικὴ ἢ σχετική, ὅρος συγκρίσεως, ἄλλως λέξεσιν εἶναι ἐν χρήσει ὡς ὄνομα.

1] Ὡς *ὑποκείμενον*. Ἐπὶ μὲν ἀοριστίας, ἤτοι ὅπου ἐν τῇ νεοελληνικῇ ἀναλύεται ἡ ἀπαρέμφατος διὰ τοῦ τις καὶ ὑποτακτικῆς, ἐν τῇ ὀθωμανικῇ εἶναι ἐν χρήσει ἡ κυρίως ἀπαρέμφατος· π. χ.

صباحلين اركن قالقمق صحته يك فائدهلىدر τὸ ἐγείρεσθαι (τὸ νὰ ἐγείρηταί τις) τὴν πρωΐαν ἐνωρὶς εἶναι ὑγιεινότατον.

Ἐπὶ δὲ ὡρισμένου προσώπου, ἤτοι ἐγώ, σὺ κλπ. εἶναι ἐν χρήσει ἡ ὀνηματική, συνοδευομένη ὑπ' ἀναλόγου καταληκτικῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας· π. χ.

گیتمکلیم (گیتمکلکم ἢ گیتمک) τὸ ἀπελθεῖν με (**γκιτμὲ-μ** ἢ **γκιτμεκλιγ-ὶμ** τὸ ν' ἀπέλθω ἐγώ) ἐδέησε.

گیتمکلزم (گیتمکلکز ἢ گیتمز) τὸ ἀπελθεῖν σε (**γκιτμὲ-ν** ἢ **γκιτμεκλιγ-ὶν** τὸ ν' ἀπέλθῃς σὺ) ἐδέησε.

2] Ὡς *κατηγορούμενον*. Ἐπὶ μὲν ταὐτοπροσωπίας εἶναι ἐν χρήσει ἡ κυρίως ἀπαρέμφατος· π. χ.

گیتمکدر یانیه گیتمک ایچون اندینك احد ἡ πρόθεσις τοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδη εἶναι τὸ μεταβῆναι (νὰ μεταβῇ) εἰς Βιέννην.

Ἐπὶ δ' ἑτεροπροσωπίας ἡ ὀνοματική· π. χ.

بڭ ایچون ایی بر شی وار ایسه اوده احد اندینك یانیه گیتمسیدر ἐὰν δι' ἡμᾶς ὑπάρχῃ τι καλόν, τοῦτο εἶναι τὸ μεταβῆναι (**γκιτμε-σὶ** τὸ νὰ μεταβῇ) τὸν Ἀχμὲτ ἐφένδην εἰς Βιέννην.

3] Ὡς *ἀντικείμενον*. Ἐπὶ μὲν ταὐτοπροσωπίας τίθεται ἡ κυρίως ἀπαρέμφατος ἢ ἡ ὀνοματική· π. χ.

سودم (اوقومغی ἢ) اوقومغی ἀγαπῶ ἀναγινώσκειν (ν' ἀναγινώσκω ἢ τὸ ἀναγινώσκειν, τὴν ἀνάγνωσιν).

Ἐπὶ δ' ἑτεροπροσωπίας, ἡ ὀνοματικὴ λαμβάνουσα ἀνάλογον πρὸς τὸ πρόσωπον καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν· π. χ.

ایستر اوقومکزی θέλω ν' ἀναγνώσητε (ἀναγνῶσαι ὑμᾶς).

4] Ὡς *γενικὴ σχετική*, ἡ κυρία ἢ ἡ ὀνοματική· π. χ.

یولدر بڭ اوگرتمك یولی یولدر ἢ اوگرتمك یولی یولدر ἡ ὁδὸς τοῦ μαθεῖν (τοῦ νὰ μάθῃ τις) εἶναι αὕτη·

Ἡ κυρίως ἀπαρέμφατος δὲν ἀπαντᾷ κατὰ γενικὴν (βλ. Γραμ. σ. 89 § 76), ἤτοι δὲν λέγεται اوگرتمك اوگرنمه-گین· διὸ ἐν τοιαύτῃ θέσει ἡ ὀνομαστικὴ اوگرتمك اوگرنمك ἐπέχει καὶ θέσιν γενικῆς.

Ἐπὶ δὲ ὡρισμένου ὑποκειμένου εἶναι ἐν χρήσει ἡ ὀνοματικὴ μετ' ἀναλόγου καταληκτικῆς ἀντωνυμίας.

5] Ὡς *ὅρος συγκρίσεως*· π. χ.

یازمق قدر زور اوقومقدن دها زوردر τὸ γράφειν (τὸ νὰ γράφῃ τις) εἶναι δυσκολώτερον τοῦ ἀναγινώσκειν.

یازمق قدر زور اوقومق τὸ ἀναγινώσκειν δὲν εἶναι ὅσῳ τὸ γράφειν δύσκολον, ἤτοι τόσῳ δύσκολον ὅσῳ τὸ γράφειν.

Μετὰ τὸν ὅρον τῆς συγκρίσεως τίθεται καὶ ὁ σύνδεσμος ایسه· π. χ. لادرینی ایشتمکدن ایسه کندینی کورمك اولدر ἀντὶ ν' ἀκούῃ τις τὸν λόγον του, προτιμότερον (**ἐλλὰ**) εἶναι νὰ βλέπῃ τὸν ἴδιον.

§ 186. *Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον*. Εἴδομεν ὅτι ὡς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἐν τῇ ὀθωμανικῇ χρησιμεύει ἡ ἐκ τοῦ ἀορίστου (§ 118) ἢ τοῦ μέλλοντος (§ 163) σύνθετος ἀναφορικὴ μετοχή· καθὼς δ' ἡ ἀπαρέμφατος, οὕτω καὶ τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον χρησιμεύει ὡς ὑποκείμενον, ἀντικείμενον καὶ γενικὴ κτητική· π. χ.

1] *Ὑποκείμενον*: یدر صحیحیدر کیدیککز پارسه ἀληθὲς εἶναι ὅτι μετέβητε (γκιττιγινιζ) εἰς Παρισίους;

2] *Ἀντικείμενον*: خبر الدم پارسه کیدجککزی ἔμαθον ὅτι θὰ μεταβῆτε (γκιτεζεγινιζ-ι) εἰς Παρισίους.

3] *Γενικὴ σχετική*: وارمیدر پارسه کیدجککزك اصلی τοῦ ὅτι θὰ μεταβῆτε (γκιτεζεγινιζ-ιν) εἰς Παρισίους ὑπόστασις ὑπάρχει; ἤτοι εἶναι ἀληθὲς ὅτι κτλ.

ΘΕΜΑ.

٦٨

هر کون صباحلین بر قدح صغوق صو ایچمك صحته پك فائده‌لی ایمش صباحلین بر قدح صغوق صو ایچمکلکم ایو دکل ایمش سوت المقلغك فنا دکل بونی سویلمه‌سی بزه پك ایو اولدی اورایه کیتمه‌مز سنجه لازم دکل ایمش بونی ویرمه‌کز بنجه ایو دکلدر بورایه کلمزی سنجه لازم دکلدر بنم آرزوم سزی ممنون ایتمکدر سنك آرزوك البته بزه ایولك ایتمکدر پدرك بر آرزوسی وار ایسه اوده سزی حالکزدن خشنود کورمکدر بزم بر آرزومز وار ایسه اوده سزك ایشلرکزك ایو کیتدیکنی کورمکدر انلرك آرزوسی البته ایی خبرمزی المقدن بشقه بر شی دکلدر بونی یاپدیغم یالاندر بونی یاپدیغمی کیم سویلیور بونی یاپدیغمك سببنی یلیورمیسکز بونی یاپدیغکزدن خبرم یوقدر

٦٩

ترجمه اوکرنمکی آرزو ایدیورم محمد افندی پاره قزانمغه باقیور پدرم فرانسزجه اوکرنمکلکمی پك زیاده آرزو ایلیور ذات عالیکز اوغلم بنده‌کزك نه یاپمسنی آرزو بیوریورسکز ترجمه اوکرنمك روبجه‌یی اوکرنمك قدر کوچ دکلدر پاره المق پاره ویرمکدن البته دها طاتلیدر اشته فرانسزجه اوکرنمه‌نك یولی بو دیدیکم بولدر بونی سویلدیککز طوغریمی بو سوزی سویلدیککزی ایشیتدم بونی سویلدیککزه اینانورمیم بن بونی سویلدیککزك سببی نه‌در بزی یارین چاغره‌جقلری صحیحمی بزی چاغره‌جقلرینی کیمدن اوکرندیکز بزی چاغره‌جقلرینك خبری طوغری دکلدر بزی یارین اورایه چاغره‌جقلرندن قورقارم

68

Τὸ μαθεῖν (τὸ νὰ μάθῃ τις) τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν δὲν εἶναι δύσκολον· τὸ νὰ μάθω τὴν τουρκικὴν ἐγένετο καλόν· τὸ νὰ μάθῃς τὴν γαλλικὴν δὲν ἦτο κακόν· τὸ νὰ μάθῃ τὴν ἀγγλικὴν ἦτο ὠφέλιμον· τὸ νὰ μάθωμεν τὴν ἀρμενικὴν ἐγένετο καλόν· τὸ νὰ μάθητε τὴν ἑλληνικὴν δὲν ἦτο κακόν· τὸ νὰ μάθωσι τὴν γερμανικὴν ἦτο ὠφελιμώτατον· εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἔμαθον τὴν τουρκικήν; εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἔμαθες τὴν γαλλικήν; εἶναι ἀληθὲς ὅτι θὰ μάθῃ τὴν ἀγγλικήν;

εἶναι ἀληθὲς ὅτι θὰ μάθωμεν τὴν γερμανικήν; εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐμάθετε τὴν ἀρμενικήν; εἶναι ἀληθὲς ὅτι θὰ μάθωσι δύο γλώσσας; ὁ σκοπός μου εἶναι νὰ μάθω (τὸ μαθεῖν) τὴν τουρκικήν· ὁ σκοπός σου εἶναι νὰ μάθῃς (τὸ μαθεῖν) τὴν γαλλικήν· ὁ σκοπός του εἶναι νὰ μάθῃ τὴν ἀγγλικήν· ἐὰν ἡμεῖς ἔχωμεν σκοπόν τινα, οὗτος εἶναι νὰ μάθητε τὴν τουρκικήν· ἐὰν ὑμεῖς ἔχητε σκοπόν τινα, οὗτος εἶναι νὰ μάθωμεν τὴν γαλλικήν· ἐὰν ἔχωσιν ἐκεῖνοι σκοπόν τινα, οὗτος εἶναι νὰ μάθωμεν καλῶς τὴν ἀγγλικήν· θέλω νὰ μάθω (μαθεῖν) τὴν τουρκικήν· θέλω νὰ μάθῃς (μαθεῖν) τὴν γαλλικήν· θέλει νὰ μάθῃ τὴν ἀγγλικήν· θέλει νὰ μάθωμεν τὴν ἀρμενικήν· θέλετε νὰ μάθητε τὴν ἑλληνικήν· θέλετε νὰ μάθωσι τὴν ἑβραϊκήν· θέλω νὰ μάθῃς τὴν τουρκικήν· θέλεις νὰ μάθω τὴν γαλλικήν· θέλομεν νὰ μάθωμεν τὴν ἀγγλικήν· θέλομεν νὰ μάθῃ τὴν ἀρμενικήν.

69

Ἔμαθον (ἐγὼ) ὅτι ἐμελέτησας τὸ θέμα σου· ἔμαθες ὅτι θὰ ἐξέλθω εἰς περίπατον· ἔμαθεν ὅτι θ' ἀναχωρήσω εἰς Παρισίους· ἐμάθομεν ὅτι ἐνοικιάσατε τὴν οἰκίαν ταύτην· ἐμάθετε ὅτι θὰ ἐξέλθωμεν τῆς οἰκίας ταύτης· ἔμαθον [ἐκεῖνοι] ὅτι μ' ἐζητήσατε· ἡ ὁδὸς τοῦ μαθεῖν (τοῦ νὰ μάθῃ τις) τὴν τουρκικὴν εἶναι αὕτη· ἡ ὁδὸς τοῦ νὰ μάθῃς τὴν γερμανικὴν εἶναι ἐκείνη· ἡ ὁδὸς τοῦ νὰ μάθωμεν τὴν ἀγγλικὴν εἶναι αὕτη· ἡ ὁδὸς τοῦ νὰ μάθωσι καλῶς τὴν γαλλικὴν

* Τὸ استیمك ἰστεμὲκ *θέλειν* ἐν τῇ τουρκικῇ συντάσσεται οὐ μόνον τελικῷ, ἀλλὰ καὶ εἰδικῷ ἀπαρεμφάτῳ· π. χ. ایستیورم ترکجه اوکرنمکی *θέλω νὰ μάθῃς* (ὅτι μάθῃς) τὴν τουρκικήν.

εἶναι αὕτη· ἡ αἰτία τοῦ ὅτι εἶπον (ἐγὼ) τοῦτο εἶναι αὕτη· ἡ αἰτία τοῦ ὅτι ἐπώλησε τὴν οἰκίαν του αὕτη εἶναι; ἡ αἰτία τοῦ νὰ θελήσωμεν τοῦτο εἶναι αὕτη· ἡ αἰτία τοῦ ὅτι ἐξήλθετε τῆς σχολῆς δὲν εἶναι αὕτη, εἶναι ἐκείνη ἣν εἶπον· ἡ αἰτία τοῦ ὅτι μετέβησαν εἰς τὴν νῆσον ἰδοὺ αὕτη εἶναι· τὸ ὁμιλεῖν (τὸ νὰ ὁμιλῇ τις) εἶναι δυσκολώτερον τοῦ ἀκούειν (ἀπὸ τοῦ νὰ ἀκούῃ τις)· τὸ ἀκούειν (τὸ ν' ἀκούῃ τις) δὲν εἶναι τόσῳ δύσκολον, ὅσῳ τὸ ὁμιλεῖν (τὸ νὰ ὁμιλῇ τις)· δι' ἐμὲ τὸ μαθεῖν (τὸ νὰ μάθῃ τις) τὴν τουρκικὴν εἶναι εὐκολώτερον τοῦ μαθεῖν (ἀπὸ τοῦ νὰ μάθῃ τις) τὴν ἀγγλικήν· δι' ἡμᾶς τὸ καθῆσαι (τὸ νὰ καθήσῃ τις) ἐνταῦθα εἶναι καλλίτερον τοῦ μεταβῆναι (ἀπὸ τοῦ νὰ μεταβῇ) ἐκεῖ· δι' αὐτοὺς τὸ ἀγοράσαι (τὸ ν' ἀγοράσῃ τις) τὴν οἰκίαν ταύτην εἶναι ὠφελιμώτερον τοῦ ἐνοικιάσαι (ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνοικιάσῃ τις) αὐτήν.

ΜΑΘΗΜΑ 35.

Ἀπαρέμφατος.

(Συνέχεια βλ. μάθ. 34).

§ 187. *Ὀνοματικὰ ἀπαρέμφατα.* Τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν ἐπὶ α' καὶ β' προσώπου ἐκφέρεται ὡς καὶ τὸ τῶν εἰδικῶν (§ 120) κατὰ γενικήν· π. χ.

لازم كلدى (ـم كيتمكلكم ـك) بنم كيتمه يه **benim gitmè-m ñ gitmekliy-im lazim geldi** τὸ ἀπελθεῖν με (ἐμοῦ) ἐδέησε.

لازم كلدى (ـمك كيتمكلكك ـك) سنك كيتمه يه **senin gitmè-n ñ gitmekliy-in lazim geldi** τὸ ἀπελθεῖν σε (σου) ἐδέησε.

Ταῦτα ἀντιστοιχοῦσι μᾶλλον πρὸς τὰ ρηματικὰ τῆς ἑλληνικῆς ἀφῃρημένα, ὡς ἡ ἀπέλευσίς μου, ἡ ἀπέλευσίς σου κτλ. ὧν ἀντίστοιχα ἔχει καὶ ἡ τουρκική, ὡς گیدیشم gidišim, گیدیشك gidišiniz κτλ. (βλ. γραμ. σ. 152 § 118. α΄.).

Ἐπὶ δὲ τριτοπροσωπίας, ὅταν μὲν τὸ ὑποκείμενον ἢ ὡρισμένον τίθεται ἐπίσης κατὰ γενικήν· ὡς بوایکی واپور کیتمسی boyiki vapur gitmesi τὸ ἀναχωρῆσαι (ἡ ἀναχώρησις) τὰ δύο ταῦτα ἀτμόπλοια.

Ὅταν δ' ἢ ἀόριστον τίθεται κατ' ὀνομαστικήν· ὡς بیلکز کیدی واپور ایکی اعدادینی gidmesini bilkiz vapur iki ἐδέησεν ἀναχωρῆσαι δύο ἀτμόπλοια (βαπόρ).

Ἐπίσης καὶ τῶν εἰδικῶν ἀπαρεμφάτων τὸ ὑποκείμενον ἐπὶ ἀοριστίας τίθεται κατ' ὀνομαστικήν· π. χ. اون یمانده واپور بولندیغی خبر الدم ἔμαθον ὅτι ἐν τῷ λιμένι ὑπάρχουσι δέκα πλοῖα (βαπόρ, ἀντὶ βاپور-ούν).

Τὰ ὀνοματικὰ ἀπαρέμφατα μετὰ τῆς προθέσεως دن σημαίνουσι τὸ πρὶν ἢ· π.χ. سن اوراپه کیتمدن ایوجه sen oraya gitmeden evvce σὺ πρὶν ἢ μεταβῆς ἐκεῖ, ἔρχομαι ἐγώ.

ایناغمق inanmak, πιστεύειν (δ.)	اجرا **icra**, ἐκτέλεσις
پکنمك **pekenmek**, ἀρέσκειν	جاره **čare**, τρόπος, θεραπεία
دینلنمك **dinlenmek**, ἀκούειν, ἀ- [κροάζεσθαι	نیت **niyet**, πρόθεσις
	رضا **rıza**, συγκατάθεσις
لازم گلمك **lazım gelmek**, δεῖν, [ἀναγκαιοῦν	وعد **vaʿd**, ὑπόσχεσις
	جسارت **česaret**, τόλμη
فرق **fark**, διάκρισις, διαφορά	صحیح **sahih**, ἀκριβής, ἀληθὴς

صحت **sihhat**, ὑγιεία, ἀκρί- [βεια, ἀλήθεια εἰδήσεως	مضر **muzir**, ἐπιζήμιος
	سس **ses**, φωνή
جاز **čaiz**, θεμιτὸς (ἐξόν)	ایجاب **icab**, ἀνάγκη, ἀπαί- [τησις
اصل **asl** (**ašl**) ῥίζα, βά- [σις, ὑπόστασις	اطاعت **itaat**, εὐπείθεια
یالکز **yalnız**, μόνος (καὶ [ἐπιρ.) μόνον	اطاعتلی **itaatlı**, εὐπειθὴς
	هوس **heves**, ἐπιθυμία, κλίσις.

Ρήματα σύνθετα.

ایتمك اطاعت پیدا ایتمك (δοτ.)	ایتمك هوس ایتمك (δοτ.)
نیت ایلمك	اجرا ایلمك
ایتمك جسارت تولیدن (δοτ.)	ایتمك فرق ایتمك
وعد ایلمك	ایجاب ایتمك

§ 188. *Ἀπρόσωπα ῥήματα.* Τὸ لازم گلمك καὶ τὸ ایجاب ایتمك (δεῖν, ἀναγκαιοῦν) εἶναι ῥήματα ἀπρόσωπα καὶ ἑπομένως ἐν χρήσει μόνον τὸ τρίτον αὐτῶν πρόσωπον, ἤτοι — لازم گلمك ἢ لازم گلدی ἢ ایجاب ایدوجك — ایجاب ایدوجك κτλ.

Τὸ ὑποκείμενον ὅμως τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτωμένου ἀπαρεμφάτου δυνατὸν νὰ ᾖ καὶ α΄. καὶ β΄. προσώπου· π. χ.

او کیجه سنك ترمیه کیتدیکنی اوکرنمك لازم دکلدر

τὴν νύκτα ἐκείνην ποῦ μετέβης ποῦ ἔμεινας δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μάθω.

یالکز بکا او قادینی سویلمك لازمدر

μόνον ἐκείνην τὴν γυναῖκα πρέπει νὰ μοὶ εἴπῃς·

§ 189. *Σύνταξις.* Ἡ λέξις رضا μετὰ τοῦ يا ἢ يوق ἰσοδυναμοῦσα τῷ ἡμετέρῳ συγκατατίθεσθαι συντάσσεται δοτικῇ· π. χ. رضا يوقدر بوكا ἐις τοῦτο δὲν συγκατατιθέμεθα (κατὰ λέξιν, τούτῳ συγκατάθεσις ἡμῶν οὐχ ὑπάρχει).

Ἐπίσης τὸ ثيت μετὰ τοῦ يا ἢ يوق συντάσσεται δοτικῇ: يا ثيت ويا ثيتمك پروثسين ἔχω (προτίθεμαι) μεταβῆναι (δοτ.) ἐις Βιέννην.

Τὸ δὲ ῥῆμα ثيتمك ثيت συντάσσεται αἰτιατικῇ· ويانه ثيتمك ثيت پروثسين ἐποίησα νὰ μεταβῶ (τὸ μεταβῆναι) ἐις Βιέννην.

Τὸ سبب συντάσσεται γενικῇ σχετικῇ ἢ δοτικῇ· π. χ. يوك سبب ὁ αἴτιος τούτου εἶναι ἐκεῖνος καὶ بوكا سبب αἴτιος ἐις τοῦτο (τούτῳ) εἶναι ἐκεῖνος.

§ 190. *Ἐπίθετα ἐπιρρηματικῶς.* Εἴδομεν (§ 50) ὅτι τὰ ἐπίθετα χρησιμεύουσι καὶ ὡς ἐπιρρήματα.

Τὰ τόπου δηλωτικὰ ἐπίθετα τίθενται, ὡς καὶ τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα (§ 166), ἐπὶ μὲν τῆς ἐις τόπον κινήσεως κατὰ δοτικήν· π. χ. عالم اوزاغا **اوزاغا** μακρὰν (ἐις τὰ μακρά).

Ἐπὶ δὲ τῆς ἐν τόπῳ στάσεως, λαμβάνουσι τὴν προθεσιν دا (ἐν)· π. χ. دالم اوزاقدا **اوزاقدا** μακρόθι.

Ἐπὶ τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως λαμβάνουσι τὴν πρόθεσιν دن (ἐκ)· π. χ. دالم اوزاقدن اوزاقدن μακρόθεν.

Ἐμφάσεως δὲ χάριν ἐπαναλαμβάνονται: عالم اوزاقدن

ἀπὸ μακρὰν μακρά· اچيقدن اچيقدا **اچيقدن اچيقدا** ἀνοικτὰν ἀνοικτά, διαρρήδην.

ΘΕΜΑ·

٧٠

خام ميوه يمك صحته پك مضردر بيوكلره اطاعت اطلك لازمدر

يالان سويلمك جائز دكلدر كشى كنديني بيلمك قدر كوچ بر شى

يوقدر اويله سويلمك ايجاب ايتدى ايشته بنم ويانه كيتمكلكم

يونك ايچوندر سنك بونى سويلمكلكك نه‌دن ايجاب ايتسون

انك بر هفته قدر بزده قالمسى لازم كلدى بزم بونى صورمه‌مز

جائز دكل ايمش بونلرك بر آز بكلملرى لازم انى بر دفعه

كورمك چاره‌سى وارميدر بر شى اونوتمه‌نك يولى ايشته بودر

چوق يمه‌نك فائده‌سى نه‌در مدحت افندى اوكرنمكى سوز بز

بوكا اينانمق ايسترز سز انلرك بوكا ايناندقلرينى ايسترميسكز

والده خانم قالمق ايستيورمى سز كيتمك‌مى ايستيورسكز

٧١

بنم بونى سويلديكم يالاندر سنك او مكتوبى يازديغك صحيحميدر

صفوت افندينك بزه كله‌جكى صحيح دكلدر بزم شونى وعد

ايتديكمزى انلره كيم سويلدى سزك بونى اجرايه جسارت

ایده جکگزه اینانورمیم انلرك پترسبورغه کیده جکلرینی بیلورم
اوی صاحه جغمزك اصلی یوقدر بنم بویله شیله هوسم یوقدر
برادرکز ترکجه یازمغه هوس ایدیور انسانك حیوانلردن فرقی
نه در بونی یاپمق المزده دکلدر عزیز افندینك بزه کلسنه پدرینك
رضاسی یوقدر پدرمك رضاسیله یارین سزه کلورم اونلق
غروشك درنده بریدر غروش مجیدیه‌نك قاچده بریدر بش
مجیدیه وسکز غروش برلیرا ایدرظن ایدرم محمد افندی سایه‌کزده
آدم اولدی ایکی ال برباش ایچوندر قولاغه اوزاقدن اوزاغه
بر سس کلیور نه اولدیغنی فرق ایدیورمیسکز حیوان سمی در
ظن ایدرم بونی یازمق سنك ایشك دکلدر

70

Δὲν εἶναι, λέγει, θεμιτὸν νὰ ἐρωτῶ τοῦτο· δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐγὼ ἔγραψα τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην· τὸ νὰ δυσαρεστηθῇς σὺ δὲν εἶναι καλόν· ψευδὲς εἶναι ὅτι σὺ ἐπώλησας τὴν οἰκίαν σου; ὁ Χουσνῆ βέης ἐδέησε διά τινας ὑποθέσεις του ν' ἀναχωρήσῃ εἰς Παρισίους· εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἀπόψε ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης θὰ μένῃ ἐν τῷ μεγάρῳ σας; τὸ νὰ νομίζωμεν ἡμεῖς τοῦτο δὲν εἶναι κακὸν δι' ὑμᾶς· δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι θὰ ἐνοικιάσωμεν οἰκίαν ἐν Πριγκήπῳ· ἀνάγκη νὰ ἐκτελέσητε ὅ,τι ὑπεσχέθητε τοῖς ἀνθρώποις τούτοις· αὔριον θὰ δεήσῃ ν' ἀναχωρήσωσιν· εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ κκ.

Κιαμὴλ καὶ Ἀρηφῆ ἀπόψε θὰ ἐπισκεφθῶσι τὸ πτωχικόν μου; τίς ἡ ὁδὸς τοῦ κερδαίνειν χρήματα; ἡ εἴδησις τοῦ ὅτι αὔριον ἐσπέρας θ' ἀναχωρήσωμεν δὲν ἔχεται ὑποστάσεως· τὸ μέσον τοῦ λησμονῆσαι τοῦτο εἶναι τὸ ἑξῆς· ἰδού, ἡ αἰτία τοῦ νὰ σᾶς γράψωμεν τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην εἶναι αὕτη· δὲν ἔχεται ὑποστάσεως ὅτι δυσηρεστήθημεν· πρὶν ἢ σὺ ἴδῃς τὸν Ἀχμὲτ ἐφένδην, ἐγὼ τὸν εἶδον· πρὶν ἢ ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης λάδῃ τὴν ἐπιστολήν, ἐγὼ ἀνεχώρησα· πρὶν ἢ γράψω τὸ θέμα μου, δὲν μεταβαίνω οὐδαμοῦ (εἰς κανὲν μέρος)· πρὶν μὲ ἴδῃς, μὴ μεταβῇς οὐδαμοῦ· ὁ Ἀρηφῆ βέης εἶπε τοῦτο διαρρήδην· ἔχω ἔφεσιν νὰ μάθω τὴν τουρκικήν· ὑμεῖς εἰς τί ἔχετε ἔφεσιν; τὸ βύσσινον δὲν διαφέρει τοῦ κερασίου· ἐὰν ἔχητέ τι νὰ λαμβάνητε παρὰ τοῦ Μουσταφᾶ ἀγᾶ, γράψατέ μοι ἀπ' εὐθείας· ἐφέτος προτίθεσθε, λέγει, νὰ μεταβῆτε μόνος εἰς Παρισίους· οὐχί· εἰσέτι δὲν ἔχω τοιαύτην πρόθεσιν· θέλετε ἄλλο τι; οὐχί· παρ' ὑμῶν τοῦτο μόνον ζητῶ· ἡ ἔλευσις (τὸ ἐλθεῖν) τοῦ Γαλὴπ ἐφένδη εἶναι, λέγει, πολὺ καλή· ὑπάρχει ἡμῖν ὠφέλειά τις ἐκ τῆς ἐλεύσεως (τοῦ ἐλθεῖν) τοῦ Γαλὴπ ἐφένδη; θέλετε νὰ ἔλθῃ (τὸ ἐλθεῖν) ὁ Γαλὴπ βέης; συγκατατίθεσθε εἰς τὴν ἔλευσιν (τῷ ἐλθεῖν) τοῦ Γαλὴπ ἐφένδη; τὸ νὰ ἐρωτήσῃ (τὸ ἐρωτῆσαι) τοῦτο ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης δὲν εἶναι καλόν· ἡ αἰτία τοῦ νὰ ἐρωτήσῃ (εἰς τὸ ἐρωτῆσαι) ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης τοῦτο τίς εἶναι; ἡ αἰτία τῆς ἐρωτήσεως (τοῦ ἐρωτῆσαι) τοῦ Ρεσὶτ ἐφένδη εἶναι αὕτη.

71

Τὸ περιπατεῖν (τὸ νὰ περιπατῇ τις) δύο τρεῖς ὥρας τὴν ἡμέραν εἶναι πολὺ ὠφέλιμον τῇ ὑγιείᾳ· τὸ τρώγειν (τὸ

νὰ τρώγῃ τις) πολὺ εἶναι ἐπιζήμιον τῇ ὑγιείᾳ· τὸ περιγελᾶν (τὸ νὰ περιγελᾷ τις) τοὺς ἄλλους εἶναι κακόν· τὸ πρῶτον καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶναι ν' ἀγαπᾷ (τὸ ἀγαπᾶν) τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του· χρέος τῶν μαθητῶν εἶναι ν' ἀγαπῶσι (τὸ ἀγαπᾶν) τὸν διδάσκαλον ὡς ἴδιον αὐτῶν πατέρα· τὸ ἀνοίγειν τὴν θύραν δὲν εἶναι ἰδικόν σου ἔργον· τὸ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς δὲν εἶναι ἐφ'ἡμῖν· τὸ λησμονεῖν τοὺς φίλους δὲν εἶναι θεμιτόν· πρέπει νὰ πείθηταί τις (πείθεσθαι) εἰς τοὺς λόγους τῶν πρεσβυτέρων· τὸ μεγαλείτερον χρέος τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι νὰ φοβῆται (τὸ φοβεῖσθαι) τὸν Θεόν, ν' ἀγαπᾷ (τὸ ἀγαπᾶν) τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του, καὶ νὰ ὑπακούῃ (τὸ ὑπακούειν) εἰς τὸν βασιλέα του· πρῶτον σκέπτου, ὕστερον ὁμίλει· τὰ τρία τέταρτα τῆς γῆς εἶναι ὕδωρ· ἡ σελήνη ποστημόριον (εἰς πόσα ἓν) τῆς γῆς εἶναι; εἶναι τὸ ἓν πεντηκοστὸν αὐτῆς· τῆς οἰκίας ταύτης τὸ ἓν τρίτον εἶναι ἰδικόν μου, καὶ τὰ δύο τρίτα τοῦ ἐξαδέλφου μου (ἐκ θείας πρὸς μητρός)· ὁ μεδζιδιὲς δὲν εἶναι τὸ ἓν πέμπτον τῆς λίρας; ὁ πατήρ μου ἔγραψεν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν ἐκ πατρὸς θεῖόν σας· εἴπατε τοῦτο διαρρήδην· τὸ νὰ ἐννοῇ τις (τὸ ἐννοεῖν) ὅ,τι λέγει εἶναι δυσκολώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ λαλῇ (λαλεῖν)· πρὶν ἡ ἐννοήσῃς καλῶς ὅ,τι θέλω νὰ εἴπω, μὴ ἀνοιγε τὸ στόμα· ἐν τῷ κόσμῳ δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα τόσον γλυκύ, ὅσον τὸ κερδαίνειν· δὲν ὑπάρχει τι τόσῳ βλαβερόν, ὅσῳ τὸ νὰ τρώγῃ τις (τρώγειν) ἐνῷ εἶναι χορτάτος· τὸ ὑπόσχεσθαι βεβαίως εἶναι εὐκολώτερον τοῦ ἐκτελεῖν τὴν ὑπόσχεσιν· συγκατατίθεσθε εἰς τοῦτο; τῇ συγκαταθέσει σας νὰ ὑπάγω εἰς τὸ θέατρον; οὐχί, δὲν συγκατατίθεμαι εἰς τοῦτο· ἐξ-

εστιν ἀναγνῶσαι τοῦτο, ἢ οὔ; δὲν συγχωρεῖται νὰ γελᾷ τις (γελᾶν), ἐνῷ ἄλλος ὁμιλεῖ· τίς τολμᾷ νὰ ἐρωτήσῃ (ἐρωτῆσαι) τοῦτο; οὐδείς.

ΜΑΘΗΜΑ 36.

Ἀναφορικὴ μετοχή.

Ἀναφορικὴ μετοχή: آرايان **أرة-يغان** ὁ ζητῶν ἢ ὁ ζητήσας-سسة-سن (βλ. Γραμ. σ. 92 § 80).

Ὡς ἀναφορικὴ μετοχὴ τοῦ συνδετικοῦ χρησιμεύει ἡ ἀναφορικὴ μετοχὴ τοῦ ἤτοι اولان *ὢν*· π. χ. چالقلان اولان چوجق ايلرى *ὁ παῖς ὁ ὢν ἐπιμελὴς προοδεύει* (βλ. § 106).

Ἡ μετοχὴ αὕτη χρησιμεύει καὶ ὡς μετοχὴ τοῦ ἔχω· π. χ. اولدى چوق اولان آدمك وقيفه‌لرينه چوقدر *ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἔχει πολλὰ τέκνα ἔχει καὶ πολλὰ καθήκοντα* (§ 141).

§ 191. Ὡς τὰ ἐπίθετα (§ 9) καὶ αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 13), οὕτω καὶ ἡ μετοχὴ αὕτη προηγεῖται τοῦ ὀνόματος ὅπερ προδιορίζει καὶ μένει ἄκλιτος, ἤτοι ἐκφέρεται κατ' ὀνομαστικὴν τοῦ ἑνικοῦ· π. χ.

Ἑνικός.

Ὀν.	كيتمكن آدم	ὁ ἄνθρωπος ὁ κομίσας (γκετιρὲν)
Γεν.	كيتمكن آدمك	τοῦ ἀνθρώπου τοῦ κομίσαντος
Δοτ.	كيتمكن آدمه	τῷ ἀνθρώπῳ τῷ κομίσαντι
Αἰτ.	كيتمكن آدمى	τὸν ἄνθρωπον τὸν κομίσαντα.

Οὕτω καὶ ἐν τῷ πληθυντικῷ· ὡς آدملر كيتمكن οἱ κομίσαντες ἄνθρωποι κτλ.

Ὅταν ὅμως δὲν τίθεται τὸ ὄνομα ὅπερ προσδιορίζει

ἀλλ' ἐξυπονοεῖται, τότε κλίνεται, ἤτοι τίθεται εἰς τὴν προσήκουσαν πτῶσιν καὶ ἀριθμόν· ὡς یودر كيتمكتوبى اوغلى ὁ υἱὸς τοῦ κομίσαντος τὴν ἐπιστολὴν εἶναι οὗτος· وركدكى كيتمكتوبى اولدقتى ἐδώκατε τοῖς κομίσασι τὴν ἐπιστολήν; ἔνθα ἡ μετοχὴ αὕτη ἐτέθη εἰς γενικὴν τοῦ ἑνικοῦ (كيتمك) καὶ εἰς δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (اولكيتمك) διότι παρελείφθη ἡ λέξις ἄνθρωπος, ὡς ἐξυπονοουμένη.

§ 192. Ὡς *παρακείμενος* τῆς ἀναφορικῆς μετοχῆς χρησιμεύει τὸ γ' πρόσωπον τοῦ παρακειμένου (βλ. § 134) καὶ ὡς *μέλλων* τὸ γ' πρόσωπον τοῦ μέλλοντος (βλ. § 148).

§ 193. Ἡ μετοχὴ αὕτη, ὡς μετέχουσα τοῦ ῥήματος, λαμβάνει καὶ ἀντικείμενον εἰς ὃν πτῶσιν ἀπαιτεῖ τὸ ῥῆμα· ὡς آدم مكتوبى كتيرن ὁ ἄνθρωπος ὁ κομίσας τὴν ἐπιστολήν· چوجق ايدن اطاعت يابانلر آ ὁ παῖς ὁ ὑπακούων τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

§ 195. Ἀκολουθουμένη δὲ ὑπὸ τοῦ وار ἢ τοῦ يوق ἀποτελεῖ ἰδιωτισμόν τινα, ὡς καὶ ἡ ἐκ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς (§ 183).

π. χ. وارى كورن محمد بك ὑπάρχει ὁ ἰδὼν τὸν Μεχμὲτ βέη; ἤτοι εἶδέ τις τὸν Μεχμὲτ βέη;

يوق كورن δὲν ὑπάρχει ὁ ἰδών, ἤτοι οὐδεὶς εἶδεν αὐτόν·

وارى كورن محمد بك يو قپودن چيقديغنى ὑπάρχει ὁ ἰδὼν (εἶδέ τις) τὸν Μεχμὲτ ἐφένδην ὅτι ἐξῆλθε τῆς θύρας ταύτης;

§ 195. *Διαφορὰ ἀναφορικῆς καὶ συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς.* Ἡ ὡς ἀνωτέρω ἀναφορικὴ μετοχὴ διαφέρει τῆς ἐκ τοῦ ἀορίστου καὶ τοῦ μέλλοντος συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς, διότι αὕτη μὲν ἀναλύεται ἑλληνιστὶ δι' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας πτώσεως *ὀνομαστικῆς*, ἐνῷ ἐκείναι ἀναλύονται δι' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας πτώσεως *αἰτιατικῆς*, ἢ *ἐμπροθέτως* (§ 111. 161).

π. χ. يوليان كيدر يونى ὁ τοῦτο εἰπὼν (**σοϊλεγέν**, ἤτοι ἐκεῖνος ὅστις εἶπε) τίς ἐστι;

سوزيكم سوليدى سوز بو دكلدر ὁ λόγος ὃν εἶπον (**σοϊλεϯιγὶμ**) δὲν εἶναι οὗτος.

اوطه يابان چوجق ὁ παῖς ὁ κοιμηθεὶς (**γϧατάν**, ὅστις ἐκοιμήθη) ἐν τῷ δωματίῳ.

يودر چوجقك ياتديغى اوطه τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ κατεκλίθη (**γϧαττηγὴ**) ὁ παῖς.

§ 196. Καθὼς δ' ἡ ἐκ τοῦ ἀορίστου καὶ τοῦ μέλλοντος σύνθετος ἀναφορικὴ μετοχὴ δύναται ν' ἀναλυθῇ διὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας كه (§ 105. 164), οὕτω καὶ ἡ μετοχὴ αὕτη δύναται ν' ἀναλυθῇ διὰ τῆς αὐτῆς ἀντωνυμίας·

π. χ. يونى سوليان آدم يونى ὁ τοῦτο εἰπὼν ἄνθρωπος·

آدم كه يونى سويلدى او سويلير ἢ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὅστις (**κι**) εἶπεν ἢ λέγει τοῦτο.

ΘΕΜΑ

٦٢

درس اوقویان چوجق احمد افندینك مخدومیدر احمد افندی
درسنی کوزل اوقویان چوجغك پدریمیدر ترجمه‌سنی کوزل یازانکمی
بو کتابی درسنی کوزل اوقویان چوجغه‌می ویره‌جکسکز ترجمه‌سنی
کوزل یازانه‌می ترجمه‌سنی کوزل یازانه ویره‌جکم درسنی کوزل
اوقویانه بابامی ویردی درسنی کوزل اوقویان چوجغی‌می
سورسکز بغچه‌ده اویناياتیمی البته درسنی کوزل اوقویانی
درسنی کوزل اوقویان چوجغی کورن وارمی سویلدیکم
چوجغی کوردیککز وارمی وظیفه‌سنی یازان وارمی

٧٣

درسلرینه چوق چالشان چوجقلر بونلرمی درسلرینه چالشانلر
بونلر دکل انلردر چوجقلرك زیاده چالشدقلری درس قنغیسی
بو چوجقلرك درسلرینه چوق چالشدقلرینی کوریورم بوکتاب
درسلرینه چوق چالشان چوجقلرك دکلمی خیر درسلرینه چوق
چالشانلرك دکل بغچه‌ده اویناياتلرکدر چوجقلرك اویناديقلری
بغچه مکتب بغچه‌سی دکل او بغچه‌سیدر خواجه بو سوزی
درسلرینه چوق چالشقان چوجلره‌می سویلدی بغچه‌ده اویناياتلره‌می
درسلرینه چوق چالشان چوجقلریمی کوردیکز بغچه‌ده اویناياتلریمی

(Αἱ ἑπόμεναι διὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀρτωνυμίας ὅ ἀναλελυμέναι ἀναφορικαὶ μετοχαὶ συμπτυχθήτωσαν καὶ ἑρμηνευθήτω τὸ θέμα).

او چوجق که بغچه‌ده اویناییور سزك آرادیغکز چوجق دکلدر
او آدم‌که بنی دون بغچه‌ده کورمش شمدی نره‌ده‌در اوقاری‌یی
که سزه بو چیچکی ویردی بیلیورمیسکز بنم والده‌مدر اوافندی
که سزه بنم ایچون بر مکتوب ویرمش عمر بکك بیوك مخدومیدر
اوذات‌که یارین مکتبمزی تشریف بیوره‌جق احمد پاشا حضرتلریدر
او بك که دون آخشام قوناغکزه کلمش نه ایستیور ایدی

72

Ὁ χθὲς πρωῒ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Βάρνην ἀναχωρήσας ἄνθρωπος δὲν εἶναι ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης; οὐχί· δὲν εἶναι ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης, εἶναι ὁ Ἰσμαὴλ βέης· ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τίνος εἶναι; εἶναι τοῦ χθὲς ἐκ Παρισίων ἐνταῦθα ἐλθόντος Ἀχμὲτ ἐφένδη, ἢ τοῦ σήμερον εἰς Βιέννην ἀναχωρήσαντος Μεχμὲτ ἐφένδη; εἶναι τοῦ ἐλθόντος Μεχμὲτ ἐφένδη· δὲν εἶναι οὔτε τοῦ ἐλθόντος, οὔτε τοῦ ἀναχωρήσαντος· εἶναι τοῦ ἐξαδέλφου μου Ἀρηφῆ βέη· τὸν λόγον τοῦτον εἴπατε τῷ Μεχμὲτ ἐφένδῃ τῷ χθὲς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Βιέννην ἀναχωρήσαντι, ἢ τῷ Μεχμὲτ ἐφένδῃ τῷ σήμερον ἐκ Βιέννης ἐνταῦθα ἐλθόντι; οὔτε τῷ χθὲς ἀναχωρήσαντι εἰπόν τι οὔτε τῷ σήμερον ἐλθόντι· ὁ Ἰσμαὴλ βέης εἶδε τὸν χθὲς ἀναχωρήσαντα Μεχμὲτ ἐφένδην, ἢ τὸν σήμερον ἐλθόντα; οὔτε

τὸν χθὲς ἀπελθόντα εἶδε, οὔτε τὸν σήμερον ἐλθόντα· οἱ χθὲς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀναχωρήσαντες φίλοι ὑμῶν, ὡς καὶ οἱ γράψαντες τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, τίνες εἶναι; οἱ σήμερον ἀναχωρήσαντες μεταβαίνουσιν εἰς Παρισίους ἢ εἰς Βιέννην; ἡ οἰκία αὕτη εἶναι τῶν φίλων ὑμῶν τῶν ἐν Πριγκήπῳ κατοικούντων τὸ θέρος, ἢ τῶν ἐν Βενλέρ-δέη κατοικούντων; δὲν εἶναι τῶν ἐν Πριγκήπῳ κατοικούντων, εἶναι τῶν ἐν Βενλέρ δέη· τὸν λόγον τοῦτον εἴπατε τοῖς χθὲς εἰς Βιέννην ἀναχωρήσασι φίλοις ὑμῶν, ἢ τοῖς ἐνταῦθα μείνασιν; εἶπον τοῖς μείνασιν, οὐχὶ τοῖς ἀναχωρήσασι· εἴδατε τοὺς χθὲς ἀναχωρήσαντας φίλους ὑμῶν, ἢ τοὺς σήμερον ἐλθόντας; ἀμφοτέρους (καὶ τοὺς δύο) εἶδον· εἶδον μόνον τοὺς ἐλθόντας.

73*

Ἡ γυνή, ἡ ἀναχωρήσασα (ἥτις) χθὲς ἐντεῦθεν εἰς Βιέννην, ἦτο ἡ κ. Ζεκιέ· ἡ πόλις, εἰς ἣν μετέβη ἡ κ. Ζεκιέ, δὲν ἦτο ἡ Βιέννη, εἶναι οἱ Παρίσιοι· ἡ πόλις, ἐξ ἧς ἀνεχώρησεν ἡ κ. Ζεκιέ, εἶναι οἱ Παρίσιοι, οὐχὶ ἡ Βιέννη· ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι τῆς χθὲς ἀναχωρησάσης (ἥτις) γυναικός, δὲν εἶναι τῆς σήμερον ἐλθούσης (ἥτις)· ὁ ἄνθρωπος ὁ ὢν (ὅστις) πλεονέκτης δὲν εἶναι καλὸς ἄνθρωπος· ἡ γυνὴ ἡ ἔχουσα (ἥτις) πολλὰ χρήματα χθὲς μετέβη εἰς Σμύρνην· τὸ παιδίον τὸ ἔχον (ὅπερ) πολλὰ βιβλία εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Ἐξ. Νουρῆ πασᾶ· ἡ γυνὴ ἡ εἰποῦσα (ἥτις) τὸν λόγον τοῦτον δὲν εἶναι

* Πρὸς διάκρισιν τῶν δι' ἀναφορικῆς μετοχῆς μεταφρασθησομένων μετοχῶν ἀπὸ τῶν μεταφρασθησομένων διὰ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς παρετέθη πλησίον τῶν πρώτων ἐν παρενθέσει ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία (ὅστις, ἥτις, ὅπερ).

ἡ κ. Σαδιέ, εἶναι ἡ κ. Νουριέ· ὁ λόγος, ὃν εἶπεν ἡ κ. Νουριέ, δὲν εἶναι οὗτος· ἠκούσατε ὅτι ἡ κ. Νουριὲ εἶπε τὸν λόγον τοῦτον; τὸ παιδίον τὸ ἐξελθὸν (ὅπερ) ἐκ τῆς θύρας τοῦ κήπου τούτου ποῦ εἰσῆλθε; ἡ θύρα, ἐξ ἧς ἐξῆλθε τὸ παιδίον, εἶναι ἡ θύρα τῆς οἰκίας ταύτης ἢ ἡ θύρα ἐκείνου τοῦ κήπου; ὑπάρχει ὁ ἰδὼν (ὅστις) τὸ παιδίον ἐκεῖνο ὅτι ἐξῆλθεν ἐκ τῆς θύρας τοῦ κήπου τούτου; ὁ ἐξελθὼν (ὅστις) παῖς ἦτο ἡ γυνή; τοῦτο τὸ κλειδίον εἶναι τοῦ ἐξελθόντος (ὅστις) παιδός, ἢ τῆς εἰσελθούσης (ἥτις) γυναικός; τὰ παιδία τὰ ἐπὶ τῆς καθέδρας ἐκείνης καθήμενα (ἅτινα) τίνος εἶναι; ἡ καθέδρα, ἐφ' ἧς κάθηνται τὰ παιδία ἐκεῖνα, μεταξωτὴ εἶναι ἢ βαμβακερά; ὑπάρχει ὁ ἰδὼν (ὅστις) τοὺς παῖδας ἐκείνους ὅτι ἐκάθησαν ἐπὶ τῆς καθέδρας ἐκείνης.

ΜΑΘΗΜΑ 37.

Τροπικὴ μετοχή.

ق‌ولا آرا‌غ‌ماراق ζητῶν ἢ ζητήτας σσα-σαν (βλ. Γραμ. σ. 98. 3).

§ 197. *Διαφορὰ τροπικῆς καὶ ἀναφορικῆς.* Ἡ τροπικὴ μετοχὴ ἐν μὲν τῇ ἑλληνικῇ διακρίνεται τῆς ἀναφορικῆς ὡς μὴ δεχομένη τὸ ἄρθρον, ἐν δὲ τῇ ὀθωμανικῇ ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῆς καταλήξεως ق‌جی‌راق, ἢ ق‌لی‌راق.

Ἐκτὸς τούτου ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἐπιτάσσεται τῷ ὑποκειμένῳ, ἐνῷ ἡ ἀναφορικὴ προτάσσεται· π. χ.

Τροπικὴ μετοχή: چوجق كوله كيدیور مكتبه ὁ παῖς γελῶν (**γκιοζλε-γὲκ**) μεταβαίνει εἰς τὸ σχολεῖον.

Ἀναφορικὴ μετοχή: چوجق كولن اولدر ὁ παῖς ὁ γελῶν (**γκιοζλ-ὲν**) εἶναι ὀκνηρός.

§ 198. Καὶ τὸ τρίτον δὲ πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς, ἐξ οὗ παράγεται ἡ τροπικὴ μετοχή, ἐπαναλαμβανόμενον δὶς ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν μετοχὴν ταύτην καὶ σημαίνει τὴν συχνὴν ἐπανάληψιν πράγματός τινος· π. χ.

چوجق كوله كوله كيدیور مكتبه ὁ παῖς γελῶν (δίς, ἤτοι **γκιοζλὲ γκιοζλὲ**) μεταβαίνει εἰς τὸ σχολεῖον.

Ἐν δὲ τοῖς συνθέτοις ῥήμασι μόνον τὸ ῥῆμα ἐπαναλαμβάνεται· π.χ. اولا اولا اجرا ἐκτελῶν (**ἰτζρὰ ἐτὲ ἐτὲ**) συνεχῶς ἀντὶ اولا اجرا اولا اجرا.

Ἡ τροπικὴ μετοχὴ τοῦ قالمق καλμὰκ (*μένειν*) ἐπὶ ὥρας ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ παρά· π. χ. (κοινῶς ساعت اوچه چاریك قالدق) ἐπὶ τρεῖς ὥρας ἀπελείπομεν τὸν τέταρτον, ἤτοι τρεῖς καὶ τέταρτον.

Ἡ δὲ τροπικὴ μετοχὴ τοῦ گچمك γκετσμὲκ (*παρέρχεσθαι*) ἐπίσης ἐπὶ ὥρας ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ καί· π. χ. ساعت اوچی چاریك گچه (κοινῶς گچ) τὰς τρεῖς παρερχομένου τοῦ τετάρτου, ἤτοι τρεῖς καὶ τέταρτον.

§ 199. Ὡς τροπικὴ μετοχὴ χρησιμεύει καὶ τὸ ἀπαρέμφατον συνοδευόμενον ὑπὸ τῆς προθέσεως ايله· π. χ. اوقومق ايله آدم اولدی ὁ Ἀχμὲτ ἀναγινώσκων καὶ γράφων (διὰ τοῦ ἀναγινώσκειν καὶ γράφειν) ἐγένετο ἄνθρωπος (ἐπροώδευσε).

§ 199. *Παρεμπίπτουσα ἀναφορικὴ πρότασις.* Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἵτινες ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἄρχονται ἢ συνοδεύονται ὑπ' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας πτώσεως γενικῆς, ὡς ὁ κύριος, οὗτινος ὁ υἱὸς εἶναι ἐπιμελής· τὸ δωμάτιον, οὗτινος τὸ παράθυρον ἔκλεισας κτλ. ἐν τῇ ὀθωμανικῇ προτάσσονται τοῦ ὀνόματος ὅπερ προσδιορίζουσι, ἡ δὲ λέξις ἥτις ἐν τῇ ἑλληνικῇ συνοδεύεται ὑπὸ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὡς ἐνταῦθα ὁ υἱός, τὸ παράθυρον) τιθεμένη ἐν τῇ τουρκικῇ πρώτη λαμβάνει τὴν τριτοπρόσωπον καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν ἐπέχουσαν θέσιν τῆς ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἀναφορικῆς· π. χ.

ὁ κύριος, οὗτινος ὁ υἱὸς (**μαχ-** احد ذات اولان جالشقان **τουμ-οὶ**) εἶναι ἐπιμελής, εἶναι ὁ افندیدر Ἀχμὲτ ἐφένδης.

ὁ κύριος, οὗτινος τὸν υἱὸν (**μαχ-** ذات كوردیكز مكتبه **τουμ-ουνοὶ**) εἴδετε ἐν τῇ σχολῇ, احد افندیدر εἶναι ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης.

ὁ κύριος, οὗτινος τῷ υἱῷ (**μαχ-** ذات بر كتاب ویردیكز **τουμ-ουνὲ**) ἐδώκατε ἓν βιβλίον, احد افندیدر εἶναι ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης.

ὁ κύριος, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὁποίου (**χανε-σιν-τὲ**) κάθησθε, δὲν εἶναι خانه‌سنده اوطوردیغز ذات احد افندی دكلیدر ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης;

٧٦

آنا و باباسنی سون چوجق اطاعتلی اولور بوکتابی آنا و باباسنه اطاعت ایدن کامل افندیيه خواجه‌سی ویردی کامل افندی آنا و باباسنه اطاعت ایده‌رك مکتبه سوه‌سوه کیدیور چوجقلره برکوزل کتاب ویرمکی وعد ایدن معلم مدحت افندی دکلمی معلم چوجقلره برکتاب ویرمکی وعد ایدرك کیتدی بو سوزی سزه سویلش اولانلرك خانه‌سنی کوسترمیسکز بوحالی کورمش اولان رؤف و شوکت افندیلره نه سویلدیکز سزی صوره‌جق اولنلره نه سویلیه‌یم رشید و کامل افندیلرك کندیسنی کوردیکارینی ظن ایدرك محمد قورقدی اولرینی صانه‌جق اولنلری بکا خبر ویررمیسکز بونی صوران وارمی خیر صوران یوقدر محمد بکك بو قپودن کیردیکنی کورن وارمی اوت کورنلر پك چوق پاره‌سی چوق اولانك دوستی‌ده چوق اولور

74

Ὁ ἄνθρωπος ὁ ὢν ἀσθενὴς δὲν ἔχει ὕπνον· ὁ ἄνθρωπος ὁ ἔχων ὄρεξιν τρώγει φαγητόν· ὁ παῖς ὁ ἔχων ὕπνον κοιμᾶται· ὁ φίλος μου ὁ ἔχων ἓν ὡραῖον ὡρολόγιον εἶναι ὁ Ἐτὲμ ἐφένδης· ὁ ἄνθρωπος ὅστις εἶναι (ὁ ὤν) χορτάτος πίνει ὕδωρ· ἡ οἰκία τοῦ ἡμετέρου γείτονος τοῦ ἔχοντος δέκα τέ-

خانه‌سندن چیقدیغکز ذات احمد افندی دکلیدر

πολὺν (χανε-διν-τὲν) ἐξήλθετε, δὲν εἶναι ὁ Ἀχμὲτ ἐρένδης;

ΘΕΜΑ.

٧٥

بونی بیله‌رکمی یاپورسکز بونی بیلن یاپار بونی اینانارقمی سویلیورسکز بونی اینانان سویلر دوشه قالقه بورایه قدرکلدم یازه یازه یازمغی اوکرندم اوقویه اوقویه درسمی ازبرلدم صوره صوره اوکزی بولدم صوران بولور صوبی غایت صغوق و لذیذ اولان بغچه بومیدر صوبنی بکندیککز بغچه کیکدر سوزینه اینانديغکز ذات احمدمیدر محمدمیدر بغچه‌سنده یمك یمش اولدیغکز احمد افندی نه اولدی مخدومندن برکتاب المش اولدیغکز نوری بك زه‌ده ایشته دوشونه دوشونه کیدیور بغچه‌سی‌آز اولان خانه بغچه‌سی چوق اولان خانه‌دن دها بهالیدر چارشوسی بزم چارشودن دها پیوك اولان شهر قنغیسیدر قاون قارپوزلری طاتلی و خوش قوقولو اولان یری بزه خبرو یررمیسکز خانه و سوقاقلرینی بکندیککز شهر ازمیرمیدر سلانیکمیدر ایکیسندن قنغیسیدر چوجقلغمده مکتبه کوله‌رك اونایه‌رق کیدر ایدم

κνα εἶναι μικροτέρα τῆς οἰκίας τοῦ φίλου ὑμῶν, ὅστις ἔχει (τοῦ ἔχοντος) ἓν τέκνον· ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, ὅστις μοὶ ἔγραψε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, τώρα δὲν εἶναι ἐδῶ· ἡ ἐπιστολή, τὴν ὁποίαν ἔγραψεν ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, δὲν εἶναι αὐτη· ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, οὗτινος ἡ ἐπιστολὴ εἶναι τόσῳ ὡραία, ἤδη ποῦ εὑρίσκεται; ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, οὗτινος τὴν ἐπιστολὴν τοσοῦτον ἠρέσατε, ἤδη δὲν εὑρίσκεται ἐν Παρισίοις; ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ὁποίου κἄτι τι εἴδετε, πόσων ἐτῶν εἶναι; ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ὁποίου ἓν τεμάχιον σᾶς ἀνέγνωσα, δὲν εἶναι υἱὸς τοῦ Σεβκὲτ ἐφένδη; ἐν τῷ δωματίῳ τίνος κατεκλίθητε χθὲς τὸ ἑσπέρας; ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης, ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ ὁποίου χθὲς κατεκλίθημεν, εἶναι ὁ ἐπιμελέστερος τῶν μαθητῶν τῆς ἡμετέρας σχολῆς· ἐκ ποίας θύρας ἐξήλθετε; ἐκ τῆς θύρας τῆς οἰκίας, ἢ ἐκ τῆς τοῦ κήπου; ἡ θύρα, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξήλθετε, εἶναι ἐκείνης τῆς οἰκίας· διὰ τίνος ἀτμοπλοίου ἤλθετε; τὸ ἀτμόπλοιον, δι' οὗ χθὲς ἤλθετε, δὲν εἶναι τόσῳ ταχύ· ὁ Σουλεϊμὰν ἐφένδης, ἐκ τοῦ κήπου τοῦ ὁποίου χθὲς ἐπίομεν ἓν ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος, εἶναι ἄνθρωπος πολὺ γενναιόδωρος.

75

Ὁ παῖς ἔρχεται παίζων γελῶν· ὁ παῖς ὅστις γελᾷ, ὅστις παίζει (ὁ παίζων, ὁ γελῶν), τίνος υἱὸς εἶναι; περιπατῶν, περιπατῶν, ἤλθον ἕως ἐδῶ· ὁ παῖς ὅστις περιπατεῖ (ὁ περιπατῶν) ἐν τῷ κήπῳ δὲν εἶναι υἱός σας; τώρα ἐπιβὰς ἀτμοπλοίου θὰ μεταβῶ εἰς Γαλατᾶν· τίς εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐπέβη (ὁ ἐπιβὰς) τοῦ ἀτμοπλοίου; τὸν γινώσκετε; θὰ σᾶς περιμένω ἱστάμενος ἐδῶ· ὁ ἐδῶ ἱστάμενος δὲν εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ φίλου σας Μεχμὲτ ἐφένδη; ὁ φίλος σας βλέπων τὸ

ἀτμόπλοιον κἄτι λέγει· ὁ φίλος σας ὁ βλέπων τὸ ἀτμόπλοιον δὲν εἶναι ὁ Νουρῆ; ὁ Σεβκὲτ εἰσέρχεται κρατῶν ἐκ τοῦ βραχίονος ἕνα παῖδα· ὁ κρατῶν ἐκ τοῦ βραχίονος ἕνα παῖδα δὲν εἶναι ὁ πατήρ σας; ὁ παῖς, ὃν κρατεῖ ἐκ τοῦ βραχίονος, τίνος εἶναι; ὁ ἀδελφός σας ἐξελθὼν τώρα τῆς θύρας ταύτης εἰσῆλθεν εἰς τὸν κῆπον τοῦτον· ὁ ἀδελφός σας, ὅστις τώρα ἐξῆλθε (ὁ ἐξελθὼν) τῆς θύρας ταύτης, ποῦ εἰσῆλθε; ἡ θύρα, ἐξ ἧς ἤδη ἐξῆλθεν ὁ ἀδελφός σας, δὲν εἶναι ἡ τοῦ κήπου; ὁ Ἀρηφῆ κράζων κἄτι λέγει· ὁ παῖς, ὅστις κράζει (ὁ κράζων) ἐκεῖ, τί θέλει; τὸ ἀτμόπλοιον προσεγγίσαν εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ Καδῆ-κιοῖ ἐστάθη ἡμίσειαν ὥραν· τὸ ἀτμόπλοιον, ὅπερ προσήγγισε (τὸ προσεγγίσαν) εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ Καδῆ-κιοῖ, ἦτο τὸ ἀτμόπλοιον τῶν νήσων, οὐχὶ τοῦ Καδῆ-κιοῖ· ὑπάρχει ὁ ἰδὼν ὅτι ἔγραψα τὴν ἐπιστολὴν ταύτην; (ἤτοι, εἶδέ τις ὅτι ἔγραψα τὴν ἐπιστολὴν ταύτην;)· ὁ ἄνθρωπος ἐργαζόμενος γίνεται πλούσιος· ὁ Μεχμὲτ πειθόμενος εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ (τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του) ἔγινε μέγας ἄνθρωπος.

76

Τίς εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐν τῷ κήπῳ περιπατῶν; γνωρίζετε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἐν τῷ κήπῳ περιπατοῦντος; δὲν γνωρίζω τὸν υἱὸν τοῦ περιπατοῦντος ἐν τῷ κήπῳ, γινώσκω τὸν υἱὸν τοῦ παρὰ τῷ Σεβκὲτ ἐφένδη ἱσταμένου· τῷ μαθητῇ τῷ καταγινομένῳ εἰς τὰ μαθήματά του τί ἔδωκεν ὁ διδάσκαλος; ὁ διδάσκαλος θὰ δώσῃ, εἶπε, τῷ καταγινομένῳ εἰς τὰ μαθήματά του ἐν ὡραῖον βιβλίον· ὑμεῖς εἴδετε τὸ ἀτμόπλοιον τὸ ἐλθὸν χθὲς ἑσπέραν; εἶδον οὐχὶ τὸ ἐλθὸν χθὲς

ἐσπέραν, ἀλλὰ τὸ ἑλθὸν σήμερον τὸ πρωΐ· οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες καθ' ἑκάστην δύο ἢ τρεῖς ὥρας γίνονται ὑγιεῖς· οἱ καθ' ἑκάστην δύο ἢ τρεῖς ὥρας περιπατοῦντες γίνονται ὑγιεῖς· τὰ τέκνα τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀγαπώντων νὰ ἐργάζωνται γίνονται ὑγιέστερα τῶν τέκνων τῶν ἀνθρώπων τῶν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀγαπώντων νὰ κάθηνται· τὰ τέκνα τῶν ἀγαπώντων νὰ κάθηνται γίνονται ἀσθενέστερα τῶν τέκνων τῶν ἀγαπώντων νὰ ἐργάζωνται· πιστεύει τις τοὺς ἀνθρώπους (δοτ.) τοὺς ἀγαπῶντας νὰ λέγωσι ψεῦδος; πιστεύει τις τοὺς ἀγαπῶντας νὰ λέγωσι ψεῦδος; ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τοὺς παῖδας τοὺς ἀγαπῶντας τοὺς γονεῖς αὐτῶν (τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα των)· ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τοὺς ἀγαπῶντας τοὺς γονεῖς αὐτῶν· ὑπάρχει ὁ γινώσκων (εἰδὼς) τοῦτο (ἤτοι γινώσκει τις τοῦτο); οἱ γινώσκοντες τοῦτο πλεῖστοι ὅσοι· ὑπάρχει ὁ ἀκούσας τοῦτο; δὲν ὑπάρχει ὁ ἀκούσας (οὐδεὶς ἤκουσε)· οἱ ἀκούσαντες ὅτι ὁ Ἀρηφῆ ἐφένδης εἶπε τὸν λόγον τοῦτον εἶναι πολλοί.

ΜΑΘΗΜΑ 38.

Χρονικαὶ μετοχαί.

1] آرايغ-تزا **ἀραγίν-τζα** ἅμα ζητήσω ἢ ἅμα ἐζήτησα, ας, κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 93, γ').

§ 201. Ἡ μετοχὴ αὕτη ἄκλιτος οὖσα σημαίνει ὅτι ἅμα ὡς ἐγένετο ἢ γένηται τὸ σημαινόμενον αὐτῆς, ἀμέσως ἐγένετο ἢ γενήσεται καὶ τὸ σημαινόμενον τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως· ἐξηγεῖται δὲ παρ' ἡμῖν:

α'] μετὰ τοῦ ἅμα καὶ ὑποτακτικῆς ἐπὶ μέλλοντος, ὅταν δηλαδὴ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως ᾖ ἐνεστὼς προσδοκώμενος ἢ μέλλων· π.χ. روسى مكتبدن كلنجه دگى اوقوم (γκελ-ίντζε) ἅμα ἔλθω ἐκ τῆς σχολῆς, μελετῶ τὸ μάθημά μου.

β'] μετὰ τοῦ ἅμα καὶ ἀορίστου ἐπὶ παρελθόντος, ὅταν δηλαδὴ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως ᾖ χρόνου ἀορίστου ἢ παρωχημένου· π.χ. قدم چيقنجه كونش اوله آنده ايلن (τσηκ-ήντζα) ὁ ἥλιος, ἐξῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν (ἐκίνησα).

Τιθεμένη δὲ κατὰ λοτικὴν καὶ λαμβάνουσα τὸ μόριον دك **κατὰρ** ἢ دكى **τὲκ** ἢ دكين **τέγιν** μέχρι, σημαίνει· τὸ μέχρις οὗ: π.χ. دگر اوغرديغه صباح اولنجه **ἀρ** یوکلجه **τὴν** νύκτα ταύτην ἐκάθησα μέχρις οὗ ἐγένετο πρωΐα (**σαπὰχ ὀλοίντζαγια καὶάρ**, ἤτοι μέχρις οὗ ἐξημέρωσεν).

Ἐνίοτε παραλείπονται τὰ μόρια ταῦτα· π. χ. طوغنجه **τογγουόντζα γεῖμ** ἔραγον μέχρις οὗ ἐκορέσθην (ἤτοι, κατὰ κόρον) ἀντὶ دك **طوغنجه**.

2] آرايلجه **ἀραγια-λῆ** ἀφότου ἐζήτησα, ας κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 98. 3).

§ 202. Ἡ μετοχὴ αὕτη ἄκλιτος οὖσα δεικνύει τὸν χρόνον, ἀφ' οὗ ἄρχεται τὸ σημαινόμενον τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως, καὶ ἐξηγεῖται παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ ἀφότου· π. χ. مكتبه كيدمك درسه چالشيورم **ἀφότου** ὑπῆγον (**γκιτέλι**) εἰς τὴν σχολήν, καταγίνομαι εἰς τὸ μάθημα.

Πολλάκις δὲ συνοδεύεται ὑπὸ τοῦ ἐπιρρήματος **ﻳﻜﻠﻜﻠ περὶ** (ἐντεῦθεν) ἢ μόνου, ὡς **ﻳﻜﻠﻜﻠ** ἀφότου ἦλθον· ἢ καὶ μετὰ τῆς προθέσεως **ﻳﻜ**· ὡς **ﻳﻜﻠﻜﻠ γκελελι-τὲν περὶ** ἀφότου ἦλθον κτλ.

Καὶ ἐκ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς τοῦ ἀορίστου μετὰ τοῦ **ﻳﻜﻨ τὲν-περὶ** γίνεται τοιαύτη μετοχή· **ὡς ﻳﻜﻨﻜﻠﻜﻠ** ἀφότου ἦλθον (**γκελτὲγιγιμ-τὲν περὶ**) εἰς τὴν σχολήν, καταγίνομαι εἰς τὸ μάθημά μου.

3] **ﻜﻠﻜﻠ** ἀραϯήκ-τα ὅτε ἐζήτησα ἢ ὅταν ζητήσω, ῃς κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 96. 2).

§ 203. Ἡ μετοχὴ αὕτη, ἄκλιτος ἐπίσης οὖσα, σημαίνει τὸν χρόνον καθ' ὃν ἔγινεν ἢ γενήσεταί τι· ἐξηγεῖται δὲ παρ' ἡμῖν, ἐπὶ παρελθόντος μέν, διὰ τοῦ ὅτε καὶ ἀορίστου. π. χ.

ﻳﻠﻰ ﻳﻮﻟﻰ ﻜﻴﺘﻜﻠ ﻋﺎﺭﻯ ﺍﻓﺘﻰ ﺍﻭﻭﻳﻪ ﻳﻠﻰ ἐγὼ ἀφότου ἤκουσα τὸν ἀρχιερέα (**γκιττίκ-τε**) ἐκεῖ ὁ Ὀσμὰν ἐφένδης, εὗρε τὸν Ἀρηφῆ βέη.

Ἐπὶ μέλλοντος δέ, διὰ τοῦ ὅταν καὶ ὑποτακτικῆς· π. χ. **ﻳﻜﻠﻜﻠ ﻳﻮﻟﻰ ﻜﻴﺘﻜﻠ** ὅταν ἔλθῃ (**γκελτίκ-τε**) τὸ ἔαρ, μεταβαίνομεν εἰς τὴν νῆσον.

Ἡ μετοχὴ αὕτη γίνεται καὶ ἐκ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς τοῦ ἀορίστου· π. χ. **ﻜﻠﻜﻠ ﻳﻜﻠﻜﻠ γκελτὲγιγιμ-τὲ** ὅτε ἦλθον· **ﻜﻠﻜﻠ ﻳﻜﻠﻜﻠ γκελτὲγιγιν-τὲ** ὅτε ἦλθες κτλ.

Ἐπίσης καὶ ἐκ τοῦ μέλλοντος: **ﻜﻠﻜﻠ ﻳﻜﻠﻜﻠ γκελετζεγιμ-τὲ** ὅταν ἔλθω· **ﻜﻠﻜﻠ ﻳﻜﻠﻜﻠ γκελετζεγιν-τὲ** ὅταν ἔλθῃς κτλ.

Πολλάκις δὲ μετὰ τὴν σύνθετον ταύτην ἀναφορικὴν μετοχὴν ἕπεται ἡ πρόθεσις **ﻳﻜ** οὐχὶ μόνη, ἀλλὰ μετά τινος λέξεως χρόνου σημαντικῆς, οἷαι αἱ λέξεις **ﺑﺎﻛﻰ** βάκτ ἢ **ﺑﺎﻛﻰ** βακὴτ καιρός, **ﺯﻣﺎﻥ** ζεμὰν χρόνος, **ﺍﺭﺍﻟﻴﻖ** ἐδνὰ μεταξύ, **ﺻﺮﻩ** σπρὰ σειρά, **ﺣﺎﻝ** χὰλ κατάστασις, περίπτωσις, **ﻣﺪﺕ** μιδδὲτ διάρκεια χρόνου· π. χ.

ﻭﻗﺘﻰ ﺍﻟﺪﻳﻢ ﺍﻟﺘﻴﻢ ὅτε ἔλαβον ἢ ὅταν λάβω (κατὰ λέξιν, τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἔλαβον ἢ λάβω).

ﻭﻗﺘﻰ ﺯﻣﺎﻥ ﻛﻨﺪﻭﻳﻰ ﺍﻭﻗﻮﺩﻭﻳﻮﻭﻥ ὁκουτουγοὺν ζεμαντὰ ὅτε ἀνέγνωσας ἢ ὅταν ἀναγνώσῃς (τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἀνέγνωσας ἢ ἀναγνώσῃς) κτλ.

Ἐνίοτε δὲ μετὰ τὰς λέξεις **ﻭﻗﺘﻰ** καὶ **ﺯﻣﺎﻥ** ζεμὰν παραλείπεται ἡ πρόθεσις **ﻳﻜ**· π. χ. **ﺯﻣﺎﻥ ﺍﻟﺪﻳﻢ** ἀντὶ **ﻭﻗﺘﻰ ﺯﻣﺎﻥ ﺍﻟﺪﻳﻢ** ὅτε ἔλαβον· **ﻭﻗﺘﻰ ﺩﻳﺪﻳﻜﻤﺰ** ἀντὶ **ﻭﻗﺘﻰ ﺩﻳﺪﻳﻜﻤﺰ** ὅτε εἴπομεν.

4] **ﺁﺭﺍﺩﻗﻨﺼﻜﺮﻩ ﺩﻭﻧﺮﺍ** ἀραϯηκ-τὰν δωνρα, ἀφοῦ ἐζήτησα, ας κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 96, 2).

§ 204. Ἡ μετοχὴ αὕτη, ἄκλιτος ἐπίσης οὖσα, σημαίνει ὅτι τὸ σημαινόμενον τῆς κυρίας προτάσεως ἐγένετο, ἀφοῦ ἐγένετο τὸ σημαινόμενον τῆς μετοχῆς, ἐξηγεῖται δὲ παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ ἀφοῦ ... ἔπειτα καὶ ἀορίστου· π. χ.

ﻛﻨﺪﻯ ﻛﻴﺘﻜﻨﺼﻜﺮﻩ ﺍﻭ ἀφοῦ ἐγὼ ἀνεχώρησα, (ἔπειτα)

ἦλθεν ἐκεῖνος· يازدقدن صكره كلمش اوزون يازمق يرينه كچن يازيسى مكتوبى اوزرينه بكا صرف يازمق يرينه كچن يازيسى مكتوبى اوزرينه بكا صرف يازمق يرينه كچن يازيسى مكتوبى اوزرينه بكا صرف γράψῃς τὴν ἐπιστολήν, θὰ μοὶ τὴν δώσῃς.

5] آرادڤجه **ἀραϊκ-τσα** ἐφ' ὅσον ἤ ὀτάκις ζητῶ, εἰς κτλ. (βλ. Γραμμ. σ. 96. 2).

§ 205. Καὶ ἡ μετοχὴ αὕτη εἶναι ἄκλιτος· σημαίνει δὲ ὅτι ἐφ' ὅσον διαρκεῖ τὸ σημαινόμενον αὐτῆς, τοσοῦτον ἐξακολουθεῖ καὶ τὸ τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως ἐξηγεῖται δὲ παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ ἐφ' ὅσον ἢ ἐνόσῳ π. χ.

اوقودڤجه اوقورلر **ἐφ' ὅσον μελετῶ, μανθάνω** يڭمور يڭمور **ἐνόσῳ** βρέχει, μένω ἐν τῇ οἰκίᾳ.

Ὅταν δὲ ἡ μετοχὴ αὕτη ᾖ ἐκ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ἐξ οὗ καὶ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως, τότε σημαίνει τὸ ὅσον δύνασθαι περισσότερον· π. χ.

يدڤجه **γεϊϊκτσε γέρ,** τρώγει ὅσον δύναται περισσότερον (κατὰ λέξιν ὅσον τρώγει, τρώγει).

چاغردڤجه چاغردجه **τσαγηρδῆκτσε τσαγηρδῆρ** φωνάζει ὅσον δύναται (ὅσον φωνάζει, φωνάζει).

Καὶ διὰ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς καὶ τῆς λέξεως دم **ὑσσῆϊὲτ** (διάρκεια χρόνου) μετὰ τοῦ μορίου ڤجه (κατὰ) σχηματίζεται χρονικὴ μετοχὴ ἰσοδύναμος τῇ ἀνωτέρω· π. χ.

قالديغم مدڤجه يانده **ἐφ' ὅσον ἔμεινα ἢ μένω πλησίον του.**

§ 206. *Πρόσωπον καὶ ἀριθμὸς τῶν χρονικῶν μετοχῶν.*

Αἱ ἀνωτέρω μετοχαὶ καὶ τῶν πέντε εἰδῶν, ὡς ἄκλιτοι, εἶναι τοῦ αὐτοῦ προσώπου καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ, οὗτινος καὶ τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως ἐξ οὗ ἐξαρτῶνται· π. χ.

مكتبدن كلنجه درسمى اوقورم **ἐγὼ ἅμα ἔλθω** (γκελίντζε) ἐκ τῆς σχολῆς, μελετῶ τὸ μάθημά μου.

سن مكتبدن كلنجه درسكى اوقورسين **σὺ ἅμα ἔλθῃς** (γκελίντζε) ἐκ τῆς σχολῆς, μελετᾷς τὸ μάθημά σου κτλ.

مكتبدن كلنجه درسمزى اوقورز **ἡμεῖς ἅμα ἔλθωμεν** (γκελίντζε) ἐκ τῆς σχολῆς, μελετῶμεν τὸ μάθημά μας κτλ.

§ 207. *Θέσις τῶν χρονικῶν μετοχῶν.* Ὡς φαίνεται ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασιν, αἱ χρονικαὶ προτάσεις αἱ διὰ τῶν χρονικῶν μετοχῶν γινόμεναι προηγοῦνται τῆς κυρίας προτάσεως κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα ὅτι ἐν τῇ τουρκικῇ ἡ πλαγία πρότασις (§ 40) προηγεῖται πάντοτε τῆς κυρίας.

آغلامق **ἀγλα-μάκ,** κλαίειν	يتمك **ϊτ-μέκ,** λήγειν
براقمق **ϸρακ-μάκ,** ἐγκατα-	ميدان **μεϊδάν,** πλατεῖα
[λείπειν	دقيقه **δακικά,** λεπτόν
قاچمق **κατσ-μάκ,** φεύγειν	لزوم **λουζούμ,** ἀνάγκη
ديكلمك **ϊνλε-μέκ,** ἀκούειν	مال **μάλ,** περιουσία, πρᾶγμα
كوندرمك **γκιονδερ-μέκ,** πέμ-	صره **σηρά,** σειρά, τάξις
[πειν	اسم **ἴσμ,** ὄνομα
كزمك **ἐγλεν-μέκ,** διατρίβειν,	فيات **φιάτ,** τιμὴ ἐμπορεύμα-
[διασκεδάζειν	[τος

عجله ἀτζελέ, βία	همایون χουμαγιούν, αὐτοκρα-
ائچ ἐσνά, μεταξύ	[τορικόν (ἐπὶ Σουλτάνων)
آن ἄν, στιγμὴ	سرای همایون σεράϊ χουμαγιούν,
دك ἐὲκ ἢ دکین ἐεγὶν μέχρι	[ἀνάκτορον Σουλτανικόν.

Ὀνόματα κύρια : عمر **Ὀμέρ**· رضا **Ριζά**· غالب **Γαλήπ**- طوما صبحی **Σουπχῆ**· حدی **Χαμῆ**· یانقو **Γιάνκο** Ἰωάννης· **Τώμα** Θωμᾶς· اوا صاوا **Ἀποστὸλ** Ἀπόστολος. آپوستول

Ὀνόματα χωρίων τοῦ Βοσπόρου.

میرکون **Μιρ-γκιούν**, Ἐμιργιά-	بیوك ἀσγιὸκ ἐερέ, Βαθυρ-
[νιον	[ρύαξ
طرابیه **Ταράπια**, Θεραπεῖα	بویاجی کوی ἀογιατζῆ-κιοῖ Βα-
یکی کوی **Γενίκιοϊ**, Νεοχώριον	[ϱεοχώριον
استینیه **Ἰστένια**, Σωσθένιον	بیك ἀεὲκ, Βεβέκιον

§ 208. *Σύνταξις.* Τὸ μὴ **λαζοὺμ** (ἀνάγκη) συντάσσεται ϑοτικῇ ὡς καὶ τὸ μὴ **λαζίμ**· π. χ. لازمی یوقدر بکا اك τούτου ἐμοὶ ἀνάγκη οὐχ ὑπάρχει, ἤτοι τοῦτο ϑέν μοι ἀναγ- καιοῖ.

Τὸ مقصد **μακσὰϑ** (σκοπὸς) συντάσσεται τῇ προθέσει دن (ἐκ, ἀπό)· π. χ. سویلمکدن مقصدکز بونی τίς ὁ σκοπὸς ὑμῶν ἀπὸ τοῦ εἰπεῖν τοῦτο, ἤτοι τίς ὁ σκοπὸς ὑμῶν, ϑι'ὃν λέγετε τοῦτο ;

ΘΕΜΑ

٧٧

خواجه افندی درسه باشلاینجه دکله‌ملی رضا افندی‌یی کورنجه سز خاطرمه کلدیکز او پاره‌یی النجه بورجه ویره‌جکم اویقو کلنجه‌یه دکین اوطوردم طوبخه ییرم بنده‌کزهر آخشام وظیفه‌لرمی یازارم ساعت بشه کلنجه یاتارم بورایه کلهلی یالکز بر کره باشم آغریدی تموز آیی بیتهلی ایکی کون اولدی بو چوجق طوغه‌لیبرو خسته‌در یازکلدکده نره‌یه کیدرسین فلان کون کلدکده سکا شو قدر غروش ویررم صبحی افندی بونی کوردکده بر شی سویلدی‌می انسان بر کره سوزینی ویردکده طوتملی‌در آغلایانی براق درسنه چالشانه یاق سوز دیکلیان چوجقلری سورم سوز دیکلیانلری سورم سزی صوره‌جق اولنلره نه دییه‌یم برادرکزك بونی صورمقدن مقصدی نه اولدیغنی سویلیکز

٧٨

اوه کلدیکمده یالکز صبحی افندی‌یی بولدم سزی کوردیکم زمان پك ممنون اولدم مکتوبی اوقودیغکده نه آکلادك آپوستول بو سوزلری سویلدیکی اثناده بن دیکلیور ایدم بونی سویلدیککز صره‌ده او عجله ایله یازیور ایدی یانقو و طوما افندیلر حاضر اولدقلری حالده آپوستول درسنی سویلدی ایشمز بیتدکدنصکره کیدرز درسلرمزی اوقودقدنصکره اوینایه‌جغز چالشدیغه پاره قزانیورسین انسان بوکتابی اوقودیغه اوقومق ایستر بوکون سرای همایونی کردم کیمك مالنی کیمه ویریورسین ساعت لزومنی کوردم بوکون مخصوص چارشویه کیتملی بر دانه‌سنی آلملی پك افندی ! عجله‌کز نه‌در وابورك اسکله‌یه کلدیکی

آنده اوراده بولنلیم واپورك قپودانه سویلیه‌جکم وار بکا بو مکتوبی یازمقدن مقصدی نه اولدیغنی آکلادم

77

Ἅμα ὁ Χαμδῆ βένης ἐξῆλθεν ἔξω, ἐγὼ εἰσῆλθον· ἅμα ὑμεῖς εἴπητε τοῦτο, ἐκεῖνος ἐννοεῖ· ἅμα τελειώσῃ τὸ μάθημα, θὰ ἐξέλθωμεν εἰς περίπατον· ἅμα ἐγένετο πρωΐα, ἤρχισε νὰ βρέχῃ· ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ διδάσκαλος, ἐγὼ γράφω τὸ θέμα μου· ὁ Θωμᾶς ἔφαγε μέχρις οὗ ἐκορέσθη· ἀφότου ἦλθε τὸ ἔαρ, καθ' ἑκάστην περιπατῶ εἰς τοὺς κήπους· ἀφότου ἐπωλήσαμεν τὴν οἰκίαν, μένομεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πάππου ἡμῶν· πόσοι μῆνες ἔγιναν ἀφότου ἐτελείωσεν ἡ οἰκία αὕτη; ἀφότου ἠγόρασας τὴν οἰκίαν ταύτην, εἶσαι ἀσθενής· ὅταν ἔλθῃ ὁ χειμών, τί θὰ κάμῃς; ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἡμεῖς εἴμεθα ἐν τῇ κλίνῃ· ὅταν ἔλθῃ ὁ δεῖνα κύριος, ἐγὼ ποῦ νὰ ὑπάγω; ὅτε (καθ' ὃν χρόνον) ἐγὼ ἐπώλουν τὴν οἰκίαν, σὺ ποῦ ἦσο; ὅταν ἔλθωμεν, σοὶ λέγομεν· ὅταν ἴδῃς τὸν Ριζᾶ βένη, τῷ δίδεις τὴν ἐπιστολὴν ταύτην· ὅτε ἔγραφες τὸ θέμα, ὁ νοῦς σου ποῦ ἦτο; τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ὁ κ. Ἀπόστολος ἦλθεν εἰς τὴν γέφυραν, τὸ ἀτμόπλοιον ἀνεχώρει.

78

Ὅτε ἡμεῖς ἐσκέφθητε τοῦτο, ἐκεῖνοι εἶχον ἀναχωρήσει· ἐν τῷ μεταξὺ ἐνῷ ἡμεῖς ἐπαίζομεν, ἐκεῖνος ἔγραφε τὸ μάθημά του· καθ' ἣν στιγμὴν εὑρίσκεσθε ἐν τῷ γραφείῳ, ἡ ἀδελφή σας ἡ κ. Νουριὲ ποῦ ἦτο; τῶν κ. Γαλὴπ καὶ Χαμδῆ βένδων διασκεδαζόντων, ἦλθεν ὁ διδάσκαλος· ποῦ φεύγεις; τίς ἡ βία σου; ἔχω δύο ἐπιστολὰς νὰ γράψω· ἀφοῦ μελετήσω τὸ

μάθημά μου, θὰ ἐξέλθω εἰς τὸν περίπατον· ἀφοῦ κατεκλίθης εἰς τὴν κλίνην, ἤρχισε νὰ πονῇ ἡ κεφαλή σου· ἀφοῦ ἐξημέρωσεν, εἰσήλθομεν εἰς τὸ χωρίον· ἐνόσῳ ἐγὼ ἔκλαιον, ἐκεῖνος ἐγέλα· ὅσον ὁ Σουλεϊμὰν ἐφένδης ἐρωτᾷ ἐκεῖνο, τόσον ὁ δοῦλός σας τῷ λέγω τοῦτο· τὸ παιδίον τοῦτο κλαίει ὅσον δύναται· ὅσῳ περιπατοῦμεν, τόσῳ θέλομεν νὰ περιπατῶμεν· ὁσάκις σκεφθῶ τοῦτο, κλαίω· ἐφέτος διετρίψαμεν τρεῖς μῆνας ἐν Χάλκῃ· ἡ πλατεῖα αὕτη πῶς ὀνομάζεται; ἐν Κωνσταντινουπόλει πόσαι τοιαῦται (ὡς αὕτη) πλατεῖαι ὑπάρχουσιν; εἴδετέ ποτε τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀνάκτορον; ἰδού, οἱ κῆποι τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀνακτόρων εἶναι οὗτοι.

79

Σᾶς ἀναγκαιοῖ τι· μοὶ ἀναγκαιοῖ ἓν τεμάχιον χάρτου καὶ εἷς κάλαμος διὰ νὰ γράψω μίαν ἐπιστολήν· τοῦτο τί χρειάζεται; οἱ ἄνθρακες οὗτοι τίνος εἶναι; δὲν εἶναι ἰδικόν μας πρᾶγμα, εἶναι τοῦ ἀνθρακοπώλου Ἰσμαὴλ ἀγᾶ· γινώσκετε τὴν τιμήν των; αἱ ἑκατὸν ὀκκάδες τιμῶνται 50 γροσίων· ὁ παῖς ὁ ὑπακούων εἰς τὸν πατέρα του καὶ εἰς τὴν μητέρα του, γίνεται μέγας ἄνθρωπος· τῷ ἐν Βιέννῃ εὑρισκομένῳ Ὁμὲρ βέη θὰ γράψω ἐπιστολήν· οἱ ἄνθρωποι οἱ εἰπόντες ἡμῖν τοῦτο δὲν εἶναι τώρα ἐνταῦθα· τὴν ἀπόνα ταύτην θὰ πέμψω τοῖς ἐντὸς τοῦ Βοσπόρου ἐν Σωσθενίῳ διαμένουσιν ἐξαδέλφοις μου (ἐκ θείου πρὸς πατρὸς) κυρίοις Ριζᾶ καὶ Σουπχῆ βέη· ἀγαπῶ τοὺς παῖδας τοὺς μεταβαίνοντας τὸ πρωῒ ἐνωρὶς εἰς τὸ σχολεῖον· ὁ υἱὸς τοῦ εἰπόντος ἡμῖν τοῦτο ἰδοὺ εἶναι ὁ παρὰ τῷ Γαλὴπ ἐφένδῃ ἱστάμενος παῖς· γινώσκω τὸν γράψαντα τὴν ἐπιστολὴν ταύτην· ἡ τόλμη ἐκεί-

νων, οἵτινες ἔχουσι κάμει τοῦτο, ὀλίγον πρᾶγμα εἶναι; **εἰς ἐκείνους, οἵτινες θέλουσιν ἀκούσει ἡμᾶς, θέλομεν εἶπει τοὺς λόγους τούτους.**

ΜΑΘΗΜΑ 39.

Διάμεσα—Ἐνεργητικὰ ἐξ οὐδετέρων.

§ 209. *Διάμεσα.* Ταῦτα γινόμενα διὰ τῆς καταλήξεως دى **-تِر** ἢ μόνου τοῦ γράμματος ت παρεντιθεμένου μεταξὺ τῆς ρίζης τοῦ ρήματος καὶ τῆς καταλήξεως (βλ. Γραμ. 84) συντάσσονται αἰτιατικῇ τοῦ πράγματος καὶ δοτικῇ τοῦ μέσου, δι' οὗ γίνεται τὸ σημαινόμενον τοῦ ρήματος, ἰσοδυναμοῦσι δὲ πρὸς τὰ διάμεσα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ἢ πρὸς τὰ περιφραστικῶς διὰ τοῦ *δίδω, βάλλω, κάμνω* ἐν τῇ καθωμιλημένῃ ἐκφραζόμενα· π. χ.

دیکدردی نلان البسه‌سنی τὰ ἐνδύματά του διὰ τοῦ δεῖνος ράπτου ἔρραψε (**دیکتیر-تی**, ἤτοι ἔδωκεν εἰς τὸν δεῖνα ράπτην καὶ ἔρραψε).

رداردیلر مکتوبی اخمت تὴν ἐπιστολὴν διὰ τοῦ Ἀχμὲτ ἔγραψα (**یازدیر-تدیم**, ἤτοι ἔβαλα τὸν Ἀχμὲτ καὶ ἔγραψε).

Ἐνίοτε δὲ σημαίνουσι τὸ ἐξ ἀπροσεξίας τοῦ ὑποκειμένου γινόμενον· π. χ.

رداریدم ساعتی ἔκαμα ν' ἁρπάσωσιν (**کاپ-تیر-تدیم**, ἤτοι ἐξ ἀπροσεξίας ἁφῆκα νὰ μου ἁρπάσωσι) τὸ ὡρολόγιον.

§ 210. *Ἐνεργητικὰ ἐξ οὐδετέρων.* Ταῦτα γινόμενα ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ τὰ διάμεσα, συντάσσονται ὡς τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικά, ἤτοι αἰτιατικῇ· π. χ.

ایندم استانبولا کاتέβην (**ἐνδίμ**) εἰς Κωνσταντινούπολιν· ایندردم سنی σὲ κατέβιβασα (**ἐν-δίρ-δίμ**).

طارلق **ταρλ-μάκ**, δυσαρε-[στεῖσθαι(δοτ.)	اوصاغی **οὐσαν-μάκ**, βαρύνε-[σθαι
اینمک **ἐν-μέκ**, καταβαίνειν	یورومک **γιοῦρσ-μέκ**, ὁδεύειν
اولمک **ὀλ-μέκ**, ἀποθνήσκειν	قاپمق **καπ-μάκ**, ἁρπάζειν
دیکمک **τικ-μέκ**, ράπτειν, φυ-[τεύειν	طانیمق **ταν-μάκ**, γινώσκειν
توشمق **κωδ-μάκ**, τρέχειν	اسمک **ὄσν-μέκ**, ὀκνεῖν
طرف **ταράφ**, μέρος	ایمر **ἔμρ**, διαταγή
جهت **τζιχέτ**, διεύθυνσις	ایمرلتمک **ἔμρ ιτμέκ**, διατάττειν
زرزی **τερζί**, ράπτης	لدوس **λοτός**, νότος
البسه **ἐλπισέ**, ἐνδύματα	یوریز **πωϊράζ**, βορρᾶς
توی **τούϊ**, θρίξ, πτίλον	اوزره **οὔζρέ**, ἵνα, ὅπως, κατὰ

Ἡ λέξις طرف ταράφ (*μέρος*) μετὰ τῶν καταληκτικῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, ἤτοι طرفم ταραφ-ήμ τὸ *μέρος μου*, طرفك ταραφ-ήν τὸ *μέρος σου* ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ πρός· π. χ. طرفكزه كوندردم *ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς* (κατὰ λέξιν, πρὸς τὸ μέρος σας ταραφηνζά).

رادر زاده **ρατὲρ ζατέ**, ἀνεψιός, ἀνεψιὰ ἐξ ἀδελφοῦ ἢ قرنداش اوغلی καὶ قرنداش قیزی.

oazj ەشمە χεμάιρε ζαπέ, ἀνεψιός, ἀνεψιὰ ἐξ ἀδελφῆς ἢ ἀγάπη قیز قرنداش اوغلی ἢ قیز قرنداش.

تاشی طرف ταράφ τουτμάκ μέρος κρατεῖν, μεροληπτεῖν.

§ 211. *Σύνταξις μορίων.* Τὸ μόριον اوزره οὖζρε μετ' ἀπαρεμφάτου σημαίνει;

α'] *τέλος καὶ σκοπόν*, ἰσοδυναμοῦν τῷ ἡμετέρῳ ἵνα, ὅπως· اوزره گیدیورم حاضر بولمق اوزره μεταβαίνω ὅπως παρευρεθῶ·

β'] τὸ ὅσον οὔπω, ἑπομένου τοῦ συνδετικοῦ ἢ τοῦ ῥήματος بولمق πουλουνμάκ εὑρίσκεσθαι· π. χ. گیتمك اوزره ἐν τῷ ἀπέρχεσθαί εἰμι, ἤτοι ὅσον οὔπω ἀπέρχομαι.

γ'] *συμφωνίαν*, μετ' ὀνομάτων καὶ συνθέτων ἀναφορικῶν μετοχῶν, ἰσοδυναμοῦν τῇ ἡμετέρᾳ *κατά*· π. χ. سویلدیکی اوزره κατὰ τὸ λεγόμενόν του, ἤτοι καθὰ λέγει· امرگز اوزره κατὰ τὴν διαταγήν σας.

Τὸ δὲ کی γκιπί, ὡς, καθώς (§ 169), μετὰ συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς σημαίνει:

α'] *συμφωνίαν*· π. χ. کی دیدیکم ὡς εἶπον.

β'] *χρόνον*, ἰσοδυναμοῦν τῇ χρονικῇ μετοχῇ τοῦ τύπου آرایینجه **αραγίντζα** (§ 201)· π. χ. کلدیکی کی (ἢ کلنجه) ἅμα ὡς ἦλθεν· کوردیکی کی (ἢ کورنجه) ἅμα ὡς εἶδεν.

Ἡ πρόθεσις دە (*ἐν*) μετ' ἀπαρεμφάτου σημαίνει *παράτασιν καὶ διάρκειαν*· π. χ. یازمقدە διατελεῖ (ἐξακολουθεῖ) γράφων (ἐν τῷ γράφειν εἶναι).

§ 212. *Ἐπιθετική*. Ἡ καταληκτικὴ ἐπιθετικὴ کی **کی** (ὁ, ἡ, τὸ) ἥτις μετὰ γενικῆς ἐπέχει θέσιν οὐσιαστικοῦ ἐξυπονοουμένου ἐκ τῶν προηγουμένων (§ 21), μετὰ τῆς προθέσεως دە (*ἐν*) ἐπέχει θέσιν ἀναφορικῆς μετοχῆς· π. χ. بزم کویدەکی مکتب کویکزدەکندن دها بیوکدر χωρίῳ σχολεῖον εἶναι μεγαλείτερον τοῦ ἐν τῷ ὑμετέρῳ, ἔνθα τὸ بزم کویدە اولان مکتب εἶναι ἀντὶ τοῦ مکتب بزم کویدەکی.

ΘΕΜΑ

٧٩

دون اطەدن ایندیکزی حسن بوکون قاینی دکره ایندیرەجك دون طاطاولەده طوما نامنده و یمش بش یاشنده بریسی اولدی بونی اولدرن میداندە دکلدر البسەمی بن کندم دیکرم سز البسەکزی کیمه دیکدیررسکز جانم! نیه قوشیورسین یواش کیت دوشرسین رشید افندی دون آنی قوشدیرر ایکن دوشدی دون بریسی مندلی قاپدی سزککی بر شی دکل بز کچن کون ساعتمزی قاپدردق عارفی افندیبی طانیورمیسکز بو آدم کندیسنی طانیتمق ایچون نەلر یاپدی بکلیه بکلیه اوصاندم قرنداش! بو حال انسانی اوصاندیرر نه جابوق اوشندیکز نه طرفه کیدیورسکز کیمك طرفندن کلیورسکز عبد الرحمن البته طرفکزی طوتەجق یوروبه یوروبه کلدم سویلیه سویلیه اوصاندم افندم! سزه نه یاپدم که بکا طارلدیکز سزه بنمی طاریلەیم

٨٠

افندم بر امریکز وارمی یمك حاضرمی سفره حاضر ایسه خبر ویررز هوا نصل بوکون هوا لدوس دون پوپراز ایدی دکزدن قورقارمیسکز بونی سزه کیم یازدیرمش بونی یازمق اوزره سزه کیم امر ایتمش امر ایدیکز نه امریکز اولور او مکتوبی یوسف افندیبه ویرمك اوزره طرفکزه کوندردم ابراهیم افندی حضرتلری بر قاچ کون فقیرخانەمزده

قالق اوزره بوكون تشريف بيوردیلر برادر زاده‌لرکز علی و حسن
بکلرك ازمیره کیتمك اوزره بولندقلرینی خبر الدم وابور قالقق اوزره
ایکن قرنداشکزك اوغلی محمد افندی کلدی بنده‌کزه بر مکتوب ویردی
مکتوبی یازمقده ایکن خاطرمه بر شی کلدی بونی دوشونمکده ایکن
بنده‌کزی اویقو الدی بو شی بنی چوق دوشوندیریور کوردیکزی
دیدیکم کبی اولدی سزه یازدیغم اوزره کلمك کاتون اولك یدنجی
کونی ازمیره کیده‌جکم مصطفی افندی کلدیکی کبی داعیکزی ایستدی
دیدیککز کبی اولسون فؤاد و عزت افندیلر سزی کوردکلری کبی بر
طرف قاچدیلر کیتدیلر بنجه‌کزده‌کی آرمود آغاجلری بنجه‌مزده‌کیلردن
آزدر اویله دکلدر افندم بیوك یاکلشکز واردر

80

Εὑρισκόμενος (ἐν τῷ μεταξὺ ἐνῷ εὑρισκόμην) ἐν Παρισίοις, ἐγνώρισα τὸν θεῖόν σας· ἐγνώρισα ἐμαυτὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους (ἔκαμα νὰ μὲ γνωρίσωσι)· ἀδελφέ! καὶ ἐβαρύνθην καὶ ὤκνησα· τί εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ σᾶς ἔκαμε νὰ βαρυνθῆτε; ὁ ἀνεψιός σας (ἐξ ἀδελφοῦ) θὰ ὑπάγῃ εἰς κανὲν μέρος; ὁ Μαχμοὺτ ἐφένδης ἦλθεν ἐκ μέρους τοῦ θείου του (ἐκ πατρὸς) Ριζᾶ βέη· τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο ἐκ τίνος μέρους (πόθεν) ἔρχεται; ὑμεῖς τίνος μέρος ἐλάβετε; βεβαίως ἐλάβετε τὸ μέρος τοῦ πατρός σας· ἡ κυρία μήτηρ σας τί διατάττει! ποία εἶναι ἡ διαταγή της; ἔχει καμμίαν διαταγήν; δὲν ἔχει καμμίαν διαταγήν, μόνον ἔχει κάτι νὰ σᾶς εἰπῃ· ἐκ τῶν ἀτμοπλοίων τοῦ Βοσπόρου τινὰ μὲν προσεγγίζουσι μόνον εἰς τὰς ἐν τῷ εὐρωπαϊκῇ πλευρᾷ ἀποβάθρας, τινὰ δὲ μόνον εἰς τὰς ἐν τῇ Ἀνατολικῇ πλευρᾷ· κύρια! τὸ ἀτμόπλοιον τῆς Πριγκήπου κατὰ ποίαν ὥραν ἀναχωρεῖ (σηκόνεται); τὸ πρῶτον εἰς τὰς δέκα παρὰ τέταρτον, καὶ τὸ δεύτερον εἰς τὰς ἕνδεκα καὶ τέταρτον· τὸ δεύτερον πολὺ ἐξώρας

κινεῖ· τὸ πρῶτον προσεγγίζει εἰς τὴν Χάλκην; οὐχί· μόνον εἰς τὴν Πρώτην προσεγγίζει· τὰ ἐν τῇ μεγάλῃ ἀγορᾷ καταστήματα εἶναι στερεώτερα τῶν ἐν τῇ ὑμετέρᾳ νήσῳ.

81

Σὺ ποίησον καθὼς σοι λέγομεν· κύριέ μου! τὸ πρᾶγμα ἀπέβη (ἐβγῆκε) καθὼς εἴπετε· ἐκεῖνος παρέστησεν (ἔδωκε νὰ ἐννοήσητε) ὑμῖν τὸ πρᾶγμα ὡς ἤθελεν· ἰδοὺ ἐγὼ κατὰ τὴν διαταγήν σας ἦλθον· ἅμα εἶδον ὑμᾶς, ἐγνώρισα· ἰδοὺ κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν ἡμῶν, ἅμα ἤλθομεν εἰς Βιέννην, σᾶς γράφομεν· ὦ παῖ! ὁ εἰπὼν ὅτι εἶσαι ὀκνηρὸς ἐρρέτω (ἂς ὑπάγῃ), λεγέτω ὅ,τι θέλει· σὺ κύτταζε τὸ ἔργον σου· τέκνον μου! ἔσο ἐπιμελής· πείθου τοῖς πρεσβυτέροις σου· σὺ νὰ ἦσο εἰς τὴν θέσιν μου, τί θὰ ἔπραττες· βλέπω ὅτι ἔχετε δίκαιον, ἀλλὰ τί νὰ κάμω· λέγει ὅτι ἔχετε λάθος· τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ὡς λέγετε· οὕτως ἔστω· ἐκ τούτου τί προέρχεται (βγαίνει); γινώσκετε ὅτι εἴμεθα τρεῖς ἀδελφοί· ἐνῷ ὁ παῖς ἐξηκολούθει κλαίων, ἦλθεν ὁ διδάσκαλος· ὑμεῖς ἐκεῖ τί κάμνετε; ἐξακολουθοῦμεν γράφοντες τὸ θέμα ἡμῶν· ἐνῷ ἐγὼ ἤμην ἕτοιμος ν' ἀνοίξω (ἐν τῷ ἀνοίγειν) τὴν θύραν, ἦλθεν ὁ Ἠμὶν ἐφένδης· ὁ Γιουσοὺφ ἐφένδης ἀναχωρεῖ ὅσον οὔπω (εἶναι ἐν τῷ ἀναχωρεῖν)· ἐνῷ ἡμεῖς ἡτοιμαζόμεθα νὰ ἔλθωμεν πρὸς ὑμᾶς, ἦλθεν εἷς κύριος· ὁ πατὴρ διέταξέ με (τὸν θεράποντά σας) ὅπως κομίσω ὑμῖν τὴν ἐπιστολὴν ταύτην· ὁ Λατὶφ ἐφένδης ἐξῆλθε πρωῒ ἐκ τῆς οἰκίας, ὅπως δι' ἀμάξης μεταβῇ εἰς ἅγιον Στέφανον· τὸ ἀτμόπλοιον ἠγέρθη ἐκ τῆς γεφύρας τῇ ἐνδεκάτῃ καὶ ἡμισείᾳ, ὅπως προσεγγίσῃ μόνον εἰς Πριγκηπον· ἡ ἐν Πριγκήπῳ οἰκία ἡμῶν εἶναι ὡραιοτέρα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει.

82

Κύριε! πιστεύων λέγετε τοῦτο; ὁ φρόνιμος παῖς, ὑπακούων τῷ πατρί του, μεταβαίνει καθ' ἑκάστην ἐνωρὶς εἰς τὸ σχολεῖον· ὁ Ριφὰτ ἐφένδης ἔρχεται λέγων κάτι τι τῷ Μιδὰτ ἐφένδη· ὁ Γαλὶπ ἐφένδης σκεφθεὶς εἶπε τοῦτο· τὸ παιδίον κλαῖον (κλαῖε κλαῖε) ἀπεκοιμήθη· σκεπτόμενος (σκέπτου σκέπτου) εὗρον τὴν θεραπείαν του· γράφων (γράφε γράφε) ἔμαθον νὰ γράφω τὴν τουρκικήν· ἐκ τῶν πολλῶν λόγων (λέγε λέγε) ἡ γλῶσσά μου ἐφύτρωσε τρίχας· ἐρωτῶν (δις) εὗρον τὴν οἰκίαν σας· ἐγὼ νὰ δυσαρεστηθῶ ἐναντίον ὑμῶν; τὸ πιστεύετε; καταβαίνετε ἀπὸ τοῦ ἵππου (ἀφιππεύετε); καταβίβασον τὸν παῖδα ἀπὸ τοῦ ἵππου· ὁ Ρεοὺφ ἐφένδης σήμερον αὔριον ἀποθνήσκει· εἶναι λέγουσιν ὀγδοηκοντούτης· φοβοῦμαι τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον· εἶπε «δὲ φονεύω»· τί εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ ῥάπτετε; τὸ θέρος θὰ ῥάψω εἰς τὸν ῥάπτην ἓν ἐπανωφόριον θερινόν· ὁ Λατὶφ ἐφένδης ἔρχεται τρέχων· ὁ ἵππος τὸν ὁποῖον χθὲς ἠλαύνετε (ἐκάματε νὰ τρέχῃ) δὲν εἶναι ἐκεῖνος; ὁ ταχέως ὀδεύων, ταχέως φθάνει· τίς ἥρπασε τὸ φέσιόν σας; ἀφίνω ἐγὼ ν' ἁρπάσωσι κανὲν πρᾶγμά μου;

ΜΑΘΗΜΑ 40.

Ἀλληλοπαθές—Παθητικόν—Μέσον.

§ 213. *Ἀλληλοπαθῆ.* Τὰ μὲν ἐξ ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν προσθήκῃ τοῦ γράμματος ش μεταξὺ τῆς ρίζης τοῦ ῥήματος καὶ τῆς καταλήξεως γινόμενα (βλ. Γραμ. σ. 106 § 89)

σημαίνουσιν ἀμοιβαίαν ἐνέργειαν καὶ πάθος· π. χ. اورق τύπτειν, اورشق **βουρ-ουὰ-μὰκ** τύπτειν ἀλλήλους.

Τὰ δὲ ἐξ ἐνεργητικῶν ἀμεταβάτων καὶ ἐκ καταστατικῶν ἐμφαίνουσιν ἁπλῶς πρᾶξιν ἢ κατάστασιν, γινομένην ὁμοῦ ὑπὸ πολλῶν· π. χ. كلك γελᾶν, كلشك **γκιὸλ-δὰ-μὲκ** γελᾶν δύο ἢ περισσοτέρους ὁμοῦ, ἤτοι συγγελᾶν.

Τὰ ἀλληλοπαθῆ συντάσσονται τῇ προθέσει ايله **ἰλὲ** μετά· π.χ. نظيف افندى زور افندى ايله سويشدى ὁ Νζὶφ ἐφένδης συνωμίλησε (**σοϊλε-ά-τὶ**) μετὰ τοῦ Ζιβὲρ ἐφένδη· ἢ τῇ πτώσει, μεθ' ἧς τὸ πρωτότυπον ῥῆμα συντάσσεται, ἤτοι αἰτιατικῇ ἢ δοτικῇ· π. χ. يديلر ειχχ. εἶδον ἀλλήλους (ἐκυττάχθηκαν).

§ 214. *Παθητικά.* Ταῦτα συντάσσονται μετὰ τῆς προθέσεως دن ἢ μόνης, ἢ μετὰ τῆς λέξεως طرف **ταραφ̓** ἢ جانب **τζανὶπ** (μέρος) ἐχούσης τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν, ἤτοι طرفدن **ταραφ̓-ημ-τὰν** ἐκ μέρους μου· طرفكدن **ταραφ̓-ην-τὰν** ἐκ μέρους σου κτλ. π. χ. طرفدن ἢ بندن وعد ὑπόσχεσις ἡ δοθεῖσα ὑπ' ἐμοῦ.

Τὰ ἐξ ἀλληλοπαθῶν παθητικὰ σημαίνουσιν ὅτι γίνεται τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων· π. χ. سويلشلدى جوق **τσὸκ σοϊλε-ά-ιλ-τὶ** πολλὴ συνομιλία ἐγένετο.

§ 215. *Μέσα.* Ταῦτα γινόμενα διὰ τῆς προσθήκης ἑνὸς

ὁ μεταξὺ ῥίζης καὶ καταλήξεως σημαίνουσιν ὅτι ἡ ἐνέργεια ἐπιστρέφει εἰς τὸ ὑποκείμενον· π. χ. يقامق **γικα-μάκ** νίπτειν, يقامنمق **γικα-ν-μάκ** νίπτεσθαι.

جالق **τσαλ-μάκ**, κρούειν, κλέπτειν

طرامق **ταρα-μάκ**, κτενίζειν

دوكمك **ντοβ-μέκ**, δέρειν, κοπανίζειν

اوڭمق **ουϊ-μάκ**, συμφωνεῖν

ايلرى كلمك **ἰλερὶ γκελμέκ**, προέρχεσθαι

ايلك **ἴλκ**, ἀρχικός, πρῶτος

خرسز **χηρσήζ**, κλέπτης

غبغه **γαβγὰ** (καβγὰ) ἔρις

كيليت **κιλίτ**, κλεῖθρον

جام **τζάμ**, ὕελος

سرخوش **σερχόὶ**, μέθυσος

اورمق **βουρ-μάκ**, τύπτειν, κρούειν

قيرمق **κηρ-μάκ**, θραύειν

يقامق **γϊκα-μάκ**, πλύνειν, νίπτειν

سوكمك **σοϊ-μέκ**, ὑβρίζειν

صون **σών**, τελευταῖος

دلى **τελί**, μωρός, παράφρων,

دال **τάλ**, κλών, κλάδος

قصور **κουσούρ**, ἐλάττωμα

اختار **ἀναχτάρ**, κλειδίον

چرچوه **τσερτσεβέ**, πλαίσιον

لكن **λάκιν**, **δὲ φάκατ**, ἀλλὰ

آرتق **ἄρτικ**, πλέον.

طوتشدرمق **τουτ-ουσ-τουρ-μάκ** κάμνω νὰ ἐρίσωσιν·

طوتشدرمق ال الله **τουτσουρμὰ** συμφιλιῶ (βάλλω νὰ πιάσωσιν ὁ εἷς τὴν χεῖρα τοῦ ἄλλου)·

اورمق **οὐρ** κτυπῶ εἰς τὸ πρόσωπον, ὀνειδίζω·

قيرلمق **κηρ-πλ-μάκ** καὶ قيرنمق **κηρ-πν-μάκ** τσακκίζομαι, λυγιοῦμαι (ἀκκίζομαι).

Κύρια ὀνόματα: جال **Δζεμάλ**· صالح **Σαλήχ**· رفيق **Ρεφήκ**· حميد **Χαμήτ**· نافز **Ναφήζ**· زبير **Ζιβέρ**· عايشه **Ἀϊσὲ** (γυν.) شاديه **Σατιὲ** (γυν.) الت **Οὐλφὲτ** (γυν.) فاطمه **Φατιμὲ** (γυν.).

§ 216. *Ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου.* Ὅταν ὑποκείμενον ὀνοματικοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, ἢ τοὐναντίον ὅταν ὑποκείμενον εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ ὀνοματικόν, ταῦτα τίθενται κατ' ὀνομαστικήν· π. χ.

افندينك محمد كلمسى يازلدينى ايشيتديكزمى **ἠκούσατε ὅτι ἐγράφη νὰ ἔλθῃ (γκελμεσὶ) ἐνταῦθα ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης;**

يو اوك صاتلدينى يازلمسى ايشته بونك ايچوندر **ἰδοὺ τὸ νὰ γραφῇ ὅτι ἐπωλήθη (σατηλθηγὴ) ἡ οἰκία αὕτη διὰ τοῦτο εἶναι (ἐκ τούτου προέρχεται).**

ἔνθα τὸ كلمى **ὑποκείμενον τοῦ** يازلدينى **καὶ τὸ** صاتلدينى **ὑποκείμενον τοῦ** يازلمسى **ἐτέθησαν κατ' ὀνομαστικήν.**

§ 217. *Σύνταξις ρημάτων.* Τὸ اورمق (κτυπᾶν) ὡς ἐνεργητικὸν μεταβατικὸν συντάσσεται αἰτιατικῇ· π. χ. بنى اورمكز اوركز **κτυπήσατέ με, φονεύσατε.**

Οὐχ ἧττον συντάσσεται καὶ δοτικῇ καὶ σημαίνει τὸ μέρος, εἰς ὃ κτυπᾷ τις· π.χ. اورمش پنجره **ἐκτύπησεν εἰς τὸ παράθυρον.**

Τὸ ῥῆμα τοῦτο σημαίνει καὶ **ὑποκρίνεσθαι** καὶ **παραδίδοσθαι** καὶ τότε συντάσσεται ἐπίσης δοτικῇ· π. χ. دلبلكه اورمق **ὑποκρίνεσθαι παραφροσύνην (τὸ κτυπῶ εἰς τὴν τρέλ-**

λαν)· παραδίδοσθαι εἰς τὴν μέθην (τὸ κτυπῶ εἰς τὴν μέθην).

Τὸ δὲ γ' πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς τοῦ كورمك βλέπειν, ἤτοι τὸ **كورمكزين**, ἐπέχει καὶ θέσιν προθέσεως ἰσοδυναμοῦν τῇ ἡμετέρᾳ κατά· σημαίνει δὲ συμφωνίαν καὶ ἀναλογίαν καὶ συντάσσεται δοτικῇ· π. χ. **كورمكجه** κατ' ἐμέ· **بنم كورمكجه** κατ' ἐμέ· **بزم كورمكجه** καθ' ἡμᾶς.

§ 218. *Μόρια.* Τὸ τοπικὸν **يرندن** (ἐντεῦθεν) προηγουμένης τῆς προθέσεως دن (ἀπὸ) σημαίνει παράτασιν· π. χ. **صباحدنبرو دها اوزاق يرندن** ἀπὸ τῆς πρωΐας καὶ ἐντεῦθεν.

Ὁ σύνδεσμος **اوزره** **ديكزره** ἵνα, ὅπως, χρησιμεύει καὶ ὡς ὄνομα· τότε δ' ἀποβάλλει τὸ ληκτικὸν ه καὶ λαμβάνει ἐν τέλει τὰς καταληκτικὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας· π. χ. **اوزره** **اوزرم** τὸ ἐπάνω μου· **اوزرك** **اوزرك** τὸ ἐπάνω σου· **اوزرى** **اوزرى** τὸ ἐπάνω του κτλ.

Τὰ ἀνωτέρω κλίνονται ὡς ὀνόματα καὶ λαμβάνουσι ἐπὶ στάσεως μὲν τὴν πρόθεσιν ه· π. χ. **اوزرمده** **اوزرمده**, ἐπάνω μου· ἐπὶ δὲ κινήσεως ἀπὸ τόπου τὴν πρόθεσιν دن· π. χ. **اوزرمدن** **اوزرمدن** ἐπάνωθέν μου κτλ.

ΘΕΜΑ.

٨١

جمال بك صالح افندیيه بر شی سويلدی رفيق افندی جيد افندی ايله سويلشدی بونلری بنده‌گز سويلشديردم آرتق چوق سويلشلدی

رفيق افندی سويلنه‌رك كيتدی حقگزده چوق شيلر سويلنليور كيمك طرفندن قومشولر گردن دون اوه‌كاور ايكن يولده بر قوش طوتدم ناقه افندی زيور بك ايله غوغايه طوتشدی بونلری كيم طوتشديرمش داعيگز ال اله طوتشديردم عثمان شو آغاجك دالارندن طوتمش بولنديغی حالده چاغيرير ايدی قاشيقلرگزی چالان خرسز چارشوده طوتلدی سزی سوكن دوكن كيمدر بو آدملر سزك قومشولرگز ايله سوكشديلردوكشديلر خدمتچی‌قزه قهوه دوكديرديگزمی دوكلش قهوه‌يی دها ايو سورم بو اختيار شوكليده پك كوزل اويدی جامی چرچوه‌يه اويدرملی رفيق بك سوزلری اويدرييور صالح افندی جمال بك ايله اويوشدی محمد افنديك اوغلی قاريسنه و قاريسی باباسنه باقيشوب برآز كولشديلر صاتان چوق فقط الان يوق

٨٢

احمد افنديی‌يی كوردينكز وارمی احمد افنديی‌يی كورن وارمی بو ايشی سليمان افنديه‌يه كورديره‌جكم دون مكتبه ابراهيم افندی ايله كورشدك سزی رشيد افندی ايله كورشديره‌يمی اوكز بوراداكورينيورمی خير بو ايش يارين كوريله‌جك آرادیغكزی بولديگزمی يارين توده بولشه‌لم ساعت اوچده اوه‌كاورميسين بنده‌گز او ساعتده مكتبده بولنملی‌يم بر بره كيتديكگز وقت يوگرده بريسنی بولنديرمليسگز سوديكگز چوجق خسته‌در كنديسنی سودرمك ايستيان چوجق چالشقان و تربيه‌لی اولملی بو چوجقلر چوق سويشيورلر محدوم گزمكه جيقه‌جغمزی ايشيدنجه غايت سويندی بو خبر بزی زياده‌سيله سويندردی جمال افنديه‌يه كوره ايش بويله دكلدر بزه كوره كويمز قدر كوزل يريوقدر سنه‌نك ايلك ايكی آيی ايله صوك ايكی آيی غايت صغوق اولور بو ايش كچن سنه‌دنبرو بويله طوريير

83

Διατί δέρεις τὸν κύνα; τί σοι ἔκαμε; ὁ υἱός σας σήμερον ἐδάρη· ὑπὸ τίνος; ὑπὸ τοῦ διδασκάλου· τέκνα μου! διατί δέρεσθε; τίς ἔδαλε τοὺς παῖδας τούτους νὰ δαρῶσιν; ὁ Δζεμὰλ βέης τώρα τύπτει ἑαυτόν, ἀλλ' ἀνωφελῶς (ὠφέλειά του δὲν ὑπάρχει)· φίλε μου! ποῦ παρατηρεῖς; ἐν τῷ μεταξὺ ἐνῷ ὑμεῖς ὠμιλεῖτε, ὁ Σαφὲτ καὶ ὁ Χαϊρεδ-δὶν ἐφένδης παρετήρησαν ἀλλήλους· ἡ ὑπόθεσις αὕτη αὔριον θὰ παρατηρηθῇ (θεωρηθῇ)· ὁ Ρεφὶκ ἐφένδης παρατηρεῖ ἑαυτόν· ταῦτα τίνι λέγετε; τίς ἦτο ὁ κύριος (τὸ ἄτομον), μεθ' οὗ χθὲς συνδιελέγεσθε ἐν τῷ θεάτρῳ; ἐγὼ θὰ κάμω αὐτοὺς νὰ συνομιλήσωσιν· ὁ Ἀρηφῆ βέης ἔρχεται λέγων καθ' ἑαυτὸν (μονολογῶν)· ὁ λόγος οὗτος ὑπὸ τίνος ἐλέχθη; ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Μουσταφᾶ ἐφένδη· ἔκρουσαν τὴν θύραν· ὕπαγε, παρατήρησον τίς κρούει τὴν θύραν, τί θέλει; κρούσατε τὸ παράθυρον, ὥστε νὰ ἐννοήσῃ ὁ Χουσεῖν ἐφένδης· ἡ ὥρα ἔκρουσεν ἐννέα· ὁ Ὀσμὰν βέης προσποιεῖται τὸν ἀσθενῆ (τὸ ἐκτύπησεν εἰς τὴν ἀσθένειαν)· ὁ ἄνθρωπος οὗτος προσεποιήθη ὅλως διόλου τὸν παράφρονα· ὁ υἱός σας μετὰ τῆς θυγατρὸς ὑμῶν τύπτουσιν ἀλλήλους· τίς ἔδαλε τοὺς ἀλέκτορας τούτους νὰ παλαίσωσι; ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης κλαίων τύπτει ἑαυτόν.

84

Ὁ ἐρωτῶν τοῦτο τίς; ὑπάρχει ὁ ἐρωτῶν τοῦτο; ἐρωτῶν (δὶς) εὗρον τὴν οἰκίαν σας· σήμερον ἠρωτήθην ὑπὸ τοῦ Φεχὶμ ἐφένδη· τὸ ὑπὸ τοῦ Λατὶφ ἐφένδη ἐρωτηθὲν τί εἶναι; οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐρωτῶσιν ἀλλήλους τὴν ὁδόν· εὗρον ἐν τῇ ὁδῷ ἓν κλειδίον· νὰ τὸ ἴδω· εἶναι ἰδικόν μου· εὑρέθη τὸ ὡρολόγιόν σας; καθ' ἑκάστην μέχρι τῆς 7 καὶ $^1|_2$ ὥρας εὑρίσκομαι ἐν τῷ γραφείῳ, μετὰ μεσημβρίαν μεταβαίνω εἰς τὴν τὴν Ὑψηλὴν Πύλην· τὸ πλαίσιον ὁλόκληρον μετὰ τῶν ὑέλων ἐθραύσθη· πῶς ἐθραύσθη; ἔπεσεν ἐκ τῆς θέσεώς του καὶ ἐθραύσθη· ὑμεῖς εἴδετε τὸν θραύσαντα τὰς ὑέλους τῶν παραθύρων μου; ἡ γυνὴ αὕτη πολὺ ἀκκίζεται· ἔχετε ἐπάνω σας χρήματα; οὐχί· ἐπάνω μου ἄλλο ἐκτὸς τοῦ κλειδίου τοῦ δωματίου μου δὲν ὑπάρχει· κύριέ μου! διατί δυσαρεστεῖσθε; χρέος ὑμῶν εἶναι νὰ ἐρωτήσωμεν τοῦτο (ἐρωτήσαι)· ὅτε συνελήφθη ὁ κλέπτης, εὑρέθη τίποτε ἐπ' αὐτοῦ; εὑρέθη ἓν χρυσοῦν ὡρολόγιον καὶ δώδεκα ἀργυρᾶ κοχλιάρια· ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐπάνω εἰς τίνα εἶναι (ἀνατεθειμένη); εἶναι ἐπάνω εἰς τὸν ἀνεψιόν σας (ἐξ ἀδελφῆς) Ἐμὶν βέη· ἰδού! τὸ νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τὸν Ἐμὶν βέη ἐκ τούτου προέρχεται· τίς εἶναι ὁ πρῶτος υἱός σας; κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τοῦ ἐλευσομένου ἀπριλίου ἀναχωρῶ εἰς Βιέννην· ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ μαρτίου ἦτο πολὺ θερμή.

85

Τί εἶναι τὸ σφάλμα μας; εἴπατε· ἐὰν ἔχω πταῖσμά τι, ὀνειδίσατέ με· ὁ κλάδος οὗτος εἶναι ἐκείνης τῆς λεμονέας· οἱ κλῶνες τῆς ἀμυγδαλέας εἶναι πολλοὶ ἀδύνατοι· εὐκόλως θραύονται· κατ' ἐμέ, ὁ σιδηρόδρομος εἶναι καλλίτερος τοῦ ἀτμοπλοίου· καθ' ἡμᾶς, ἡ εἴδησις αὕτη δὲν εἶναι ἀληθής· καθ' ὑμᾶς, ἡ Βιέννη δὲν ἔχει διαφορὰν τῶν Παρισίων· τὰ ἐνδύματά σας τίς ἔκλεψε; ἐκλάπησαν ὑπό τινος·

σήμερον ἐξ ἀπροσεξίας ἔκλεψαν τὸ ρινόμακτρον τῆς κ. Ἀϊδέ· ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη ὑπὸ τῆς κ. Οὐλφέτ· ἰδοὺ τὸ νὰ νομισθῇ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη ὑπὸ τῆς κ. Σαδιέ, ἐκ τούτου προῆλθε· τὸ ρόδον τοῦτο ἐδόθη ὑπὸ τῆς κ. Σαδιέ· ὁ οἶνος οὗτος ὑπὸ τίνος εἰς τίνα στέλλεται; ἐγὼ λέγω, ἀλλὰ τί ὄφελος· δὲν ὑπάρχει ὁ ἀκούων (οὐδεὶς ἀκούει)· ἡ κλίνη ἕτοιμος, ἀλλ' ὕπνος δὲν ὑπάρχει· κάλλιστα· νὰ ἔλθω καθὼς διατάττετε· ἀλλὰ τοῦ κ. πατρός σας εὑρισκομένου ἐν τῷ χωρίῳ, τί νὰ κάμω; υἱέ μου καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἅμα ἐγερθῇς τοῦ ὕπνου, πρέπει νὰ νίπτῃς καθαρῶς τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἀκολούθως ν' ἀρχίζῃς τὴν ἐργασίαν σου· ἅμα ἠγέρθην τῆς κλίνης, τὸ πρῶτόν μου ἔργον ἦτο νὰ νιφθῶ καὶ νὰ κτενισθῶ· ἀπὸ πρωΐας περιμένω ὑμᾶς· ὁ Σαφὲτ βὲης ἀπὸ ἓξ μηνῶν εἶναι ἀσθενής· τὸ νὰ γραφῇ ὅτι ὁ Σαφὲτ βὲης ἀπὸ ἓξ μηνῶν εἶναι ἀσθενὴς προῆλθεν ἀπὸ λάθος· ἀσθενὴς δὲν ἦτο ὁ ἴδιος, ἦτο ὁ ἀδελφός του.

ΜΑΘΗΜΑ 41.

Ἀποφατικὸν—Ἀδυνάτως ἀποφατικόν.

§ 219. Τὸ *ἀποφατικὸν* γινόμενον προσθήκῃ τῆς συλλαβῆς ما (*μα* ἢ *με*) μεταξὺ τῆς ρίζης τοῦ ρήματος καὶ τῆς καταλήξεως (βλ. Γραμ. σ. 112 § 96) ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἀποφατικὸν τῆς ἑλληνικῆς· π. χ.

یازمق yaz-ma-mak γράφειν· **یازمامق yaz-á-ma-mak** μὴ γράφειν· **یازمامق yaz-má-mak** μὴ γράφειν.

کیتمک kit-mèk μεταβαίνειν· **کیتمیمک kit-me-mek** μὴ μεταβαίνειν.

Τὸ δ' *ἀδυνάτως ἀποφατικὸν* γινόμενον ἐκ τοῦ ἀποφατικοῦ προσθήκῃ πρὸ τῆς εἰρημένης καταλήξεως ه τοῦ γράμματος ه (*α* ἢ *ε*) διὰ τὰς συμφωνολήκτους ρίζας, ἢ τῆς συλλαβῆς یه (*γὰ* ἢ *γὲ*) διὰ τὰς φωνηεντολήκτους, σημαίνει ὅτι *δὲν δύναται* ὁ λαλῶν νὰ πράξῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ρήματος σημαινόμενον (βλ. Γραμ. σ. 113 § 97) π. χ.

یازمق yaz-ma-mak μὴ γράφειν· **یازمامق yaz-á-ma-mak** μὴ δύνασθαι γράφειν·

کیتمک kit-me-mek μὴ μεταβαίνειν· **کیتمیمک kit-é-me-mek** μὴ δύνασθαι μεταβαίνειν.

§ 220. *Ἀποφατικὸν συνδετικοῦ.* Τὸ ἀποφατικὸν τοῦ συνδετικοῦ, ἤτοι τὸ **دکم degíl-im** δὲν εἶμαι, **دکسڭ degíl-sin** δὲν εἶσαι κτλ. μετὰ τοῦ μέλλοντος τῶν ἄλλων ρημάτων σημαίνει τὸ μὴ *προτίθεσθαι*· π. χ.

دکم اوی صاتون الهجق degíl-im ewí satún alajáq δὲν προτίθεμαι (δὲν εἶμαι) ν' ἀγοράσω τὴν οἰκίαν.

دکم كیدجك degíl-im gidejék δὲν προτίθεμαι νὰ μεταβῶ ἐκεῖ.

Τὸ δ' ἐρωτηματικὸν **دکمی degíl-mi** (δὲν εἶναι; δὲν ἔχει οὕτως;) προηγουμένου οἱουδήποτε χρόνου καταφατικοῦ ἢ ἀποφατικοῦ, ἀποτελεῖ τὸν καὶ παρ' ἡμῖν συνήθη ἰδιωτισμόν· π. χ.

بونی بن یازدم دکلمی toũto égṑ égrapsa· dén échei oũtos;

کیتملی دکلمی ekeĩ prépei na ýpago· dén échei oũtos;

سویلمامش دکلمی ὁ Μεχμέτ toũto dén eĩpe· dén échei oũtos;

زیارت ایتمك	épisképtesthai
حرکت چارکت, κίνησις, ἐνέρ-	[γεια, διαγωγή
حرکت ایتمك	kinesthai, ἐνεργεῖν
تشکر تشکرلر,	εὐχαριστία
تشکر ایتمك	εὐχαριστεῖν (δοτ.)
کورشمك گیزلو-دە-مك,	συναν-
	[στρέφεσθαι, συνέντευξιν
مال اولمق مال اولمق,	ἰδιο-
	[κτησίαν γίνεσθαι (κοστίζειν)
کیسه-قدیفه,	φλογίς,
	[κ. μπριζόλα
کپاب کەباب,	ψητόν
تاوه تاوه,	τηγάνιον
اسقره اسکارا,	ἐσχάρα
باغ باغ,	ἄμπελος
یر تارلا,	ἀγρός

Ὀνόματα κρατῶν καὶ ἐθνικά.

رومانیا Roumánia, Ρουμανία· رومانیالی roumánia-li, ρουμούνος·

ایتالیا Itália, Ἰταλία· ایتالیالی itália-li καὶ ایتالیان italián, ἰταλός·

انکلیز ingkiliz καὶ انکلترەلی ingkiltéra-li, ἄγγλος·

فرانسز frándsiz καὶ فرانسەلو frándsa-li γάλλος·

آلمان καὶ آلمانیالو álemánia-li, γερμανός·

بلغارستان Boulgaristán, Βουλγαρία· بلغار boulgár, βούλγαρος·

آراسنه کیرمك árasna girmek, ἐμβαίνειν ἐν τῷ μέσῳ, μεσολαβεῖν·

آرایه کلمك ... آرایه یه, εἰς ἓν μέρος ἔρχεσθαι, συνέρχεσθαι·

آرادە یو ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ·

آرامز ایو دکل اهد افندی ایله آرامز ایو دکل, τὸ μεταξὺ ἡμῶν (δηλ. ἡ σχέσις ἡμῶν) μετὰ τοῦ Ἀχμέτ ἐφένδη δὲν εἶναι καλή·

§ 221. *Ἐπικρατέστερον πρόσωπον.* Καθὼς τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς τὸ ἐπικρατέστερον τῶν ὑποκειμένων (§ 136), οὕτω καὶ ὅταν ὑπάρχωσι γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ α' καὶ β', ἢ τοῦ β' καὶ γ' προσώπου, τὸ ὄνομα λαμβάνει καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν ἀνάλογον τῇ ἐπικρατεστέρᾳ γενικῇ· π. χ. سنك و بنم حالمز sénk ve bénim chalímiz καὶ

ἐμοῦ ἡ κατάστασις (ἡμῶν)· سنك حالكز و كل ἐκείνου καὶ σοῦ ἡ κατάστασις (ὑμῶν).

§ 222. *Σύνταξις μορίων.* Τὸ ἐπίρρημα ایدهاول τίθεται κατὰ δοτικήν, ὡς καὶ τὸ τίμημα (§ 67)· π. χ. ایدهایله الق λαμβάνειν δωρεάν.

Τὸ μέριον قدر (§ 35. 133) μετ' ὀνομαστικῆς τῶν ἐκ τοῦ ἀορίστου ἀναφορικῶν μετοχῶν (105) σημαίνει *τόσον ὅσον*· π. χ. اوغرشمیه قدر چاغرسون ایستدیکی ἄς φωνάξῃ ὅσον θέλει.

Τὸ كوره **γκιορὲ** (217) συνταξόμενον μετὰ δοτικῆς συνθέτων ἀναφορικῶν μετοχῶν σημαίνει ἐπίσης *συμφωνίαν*, ἰσοδυναμοῦν τῷ ἡμετέρῳ *καθά*· π. χ. كوره سویلدیکنه καθὰ λέγει (ἐὰν ἴδῃ τις τὸ λεγόμενόν του).

Τὸ ازیزا **οὐζερὶ** (§ 218) κατὰ δοτικὴν τιθέμενον, ἤτοι ازیزیه **οὐζερινέ**, καὶ συνταξόμενον μετ' ὀνομαστικῆς ὀνοματικῶν ἀπαρεμφάτων ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ *ἐπί*, σημαίνει δὲ χρόνον καὶ ἀντιστοιχεῖ τῇ χρονικῇ μετοχῇ τοῦ τύπου ایرادلمقده **ἀρὰ̱πκτα** (§ 203)· π. χ.

محمد افندینك صورمسی اوزرینه (**σορμασὴ**) τὸν Μεχμὲτ ἐφένδην, ἤτοι *ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει* τοῦ Μεχμὲτ ἐφένδη, ἢ ὅτε ἠρώτησεν ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης.

Τὸ μόριον جه (116) τιθέμενον ἐν τέλει τοῦ προσδοκωμένου ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρακειμένου σημαίνει *παρομοίωσιν*, ἰσοδυναμοῦν τῷ كبی **γκιπὶ** ὡς, *καθὼς* (§ 211) μετ' ἀναφορικῆς μετοχῆς, ἢ τῷ ἡμετέρῳ *οἱονεί*, ὡς *νά*· ἢ ἐμφαίνει βαθμόν, ἰσοδυναμοῦν τῷ *τόσον, ὅσον*, μετ' αὐτὸ δὲ τίθεται ἡ καταληκτικὴ κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου سی **σὶ** κατὰ δοτικήν· π. χ.

كولوجه سنه **γκιολέρ-τζεσινὲ** ὡς νὰ γελᾷ, οἱονεὶ γελῶν·

اوقومشجه سنه **ὠκουμούσ-τζαδνὰ** ὡς νὰ εἶχεν ἀναγνώσει·

سورجه سنه **σεβέρ-τζεσινὲ** ὡς νὰ ἀγαπᾷ, ἢ τόσον ὅσον ἀγαπᾷ.

Ὁ ἀποφατικὸς σύνδεσμος نه . . نه **νὲ . . νὲ** (οὔτε . . οὔτε) συντάσσεται καταφατικῷ ῥήματι· π. χ. یلدم سویله یوکا بر شی نه اکا نه οὔτε τοῦτῳ εἶπόν τι, οὔτε ἐκείνῳ.

ΘΕΜΑ·

ΛΓ

چالشقان چوجقلری سورم تنبل چوجقلری سومم اوچوجقی-ومم سن ترکچه سویلرمیسین فرانسزجه سویلهزمیسین آلمانیاجه سویلیهمزمیسین بو پانطالونی کیمه دیکدیردیکز بو سنه ترزیه البسه دیکدیرمدم حاضر الدم بونی بیلمزمیدکز نجون بزده بیلدیرمدیکز برآز دها طورهمزمیسکز جال بکی ایکی دقیقه‌دها طوردرهمزمیدك حدی افندی زیور افندی ایله اویوشمدی درسه دها باشلامدیمی ذکی افندینك زیارتنه کیدهمم ایتالیا قرالی حضرتلری کچن سنه آلمانیا امپراطوری حضرتلرینی زیارت بیوردیلر حرکتکزی کیمسه بکمیور وایورك قاچده حرکت ایدهجکنی بیلمزمیسین بو ایکی باغ آراسنده‌کی ترلا کیمکدر ابراهیم افندی ایله آرا کزنصل آرامزده بر شی یوق بالق تاوه‌سنی پك سورم قیا بالغی اسقره اولماز بزده تاوه ایدرز بو سوزی کندی قولاغیله ایشیتمشجه سنه اکلادی بو کون برلینه کیدیورسکز دکلمی شوکت

افندی یارین بر یره کیتمز دکلی سز بو سوزی توری بیلك آغزندن
ایشیتمشسکز دکلی رفیق بك ایله یارین کوریشه‌جکسکز دکلی

٨٤

افندم! بو باغی بادهوایه المشسکز پك یاکلشکز وار بکا اون بیك غروشه
مال اولدی بهاسنه کوره پکده بادهوا دینله‌مز ظن ایدرم بو ترلا نصل
اوجوزمیدر افندم! ایوجه بیله‌یم ایشیتدیکمه کوره اون بیك غروشدن
آشاغی‌یه ویرمزلر ایمش بو درجه بهالی اولدیغی بیلمز ایدم بن سکا آلهٔ
دیمشم سن دیکلهمدك آلدك سکا نه یاپهیم کامل بیك سویلدیکنه کوره
کلهجك سنه رومانیا ایله بلغارستان آراسنده بر تمور یول یاپیله‌جق ایمش
بر آرایه کلدیکمز وقت سویلشورز پادشاهمز افندمز حضرتلری تبعه‌سنی
پدر اوغلرینی سورجه‌سنه سورلر ایشی کندی کوزیله کورمشجه‌سنه
بیلور چوجق درسنی اوقورجه‌سنه بعض شیلر سویلدی یارین بزه
کلهجك دکلیسکز یارین هیچ بر یره کیده‌جك دکلم سز شوکت افندی‌یی
سودیککز قدر او دخی سزی سودی ایستدیکك قدر سویله سنی دکلیان
یوق خیرالدین افندینك کیتمسی اوزرینه نه یاپدیکز بونك اوزرینه
بن‌ده قالقدم عموجه‌مك یانه واردم سن و بن کیفسز اشتهامز یوق بر
شی بیه‌میز سنك و بنم حالمز ایو دکلدر عثمان افندی و سن ایوسکز
انك و سنك والده‌کز پك خسته‌در ایدن بولور بو دنیا ایتمه بوله
دنیاسیدر مایس شهرینك اوچنده پارسدن چکدیکمز تلغرافنامه‌یی اون
بش کون صکره برلینده الدم

86

Σᾶς πιστεύω· δὲν πιστεύω τοῦτο· δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω τοὺς λόγους τοῦ Λατὴφ ἐφένδη· τοῦτο οὐδεὶς δύναται νὰ πιστεύσῃ· τί σκέπτεσαι; δὲν σκέπτεσαι τὸν δυστυχῆ Ὀμέρ; δὲν δύνασαι νὰ σκεφθῇς τίποτε; αὔριον ὁ Ζαλὶχ ἐφένδης ἀναχωρεῖ εἰς Παρισίους· ὁ Δζεμὰλ βέης δὲν

ἀναχωρεῖ εἰς Βιέννην· ὁ Ρεφὶκ βέης οὐδαμοῦ (εἰς κανὲν μέρος) δύναται νὰ μεταβῇ· τὸν χειμῶνα τρώγομεν τὴ 2 καὶ 1]2 ὥρᾳ τῆς νυκτός· ἡμεῖς τυρὸν δὲν τρώγομεν· ἡμεῖς τυρὸν τρώγομεν, δαμάσκηνα δὲν δυνάμεθα νὰ φάγωμεν· μένετε ἀπόψε παρ' ἡμῖν; δὲν μένετε ἀπόψε παρ'ἡμῖν; δὲν δύνασθε μίαν ἐσπέραν νὰ μείνητε παρ' ἡμῖν; οἱ κκ. Χαϊρῆ καὶ Νουρῆ τὸ θέρος ἐνωρὶς κατακλίνονται; δὲν δύνανται ἐνωρίτερον νὰ κατακλιθῶσιν; ὁ παῖς κοιμᾶται; διατί δὲν τὸν ἐκοιμίσατε; ἐνοήσατε ὅ,τι εἶπον; τώρα καλῶς δώσατε τοῖς κυρίοις νὰ ἐννοήσωσι· ἡ κεφαλή μου πονεῖ· μή με ἐνοχλεῖς (κεφαλοπονεῖς)· μὴ παίζετε μετὰ τῶν παίδων τούτων· εἴδετε τὸν Χαμδῆ βέην; βλεπόμεθα ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος· μὴ συναναστρέφεσθε μετὰ κακῶν ἀνθρώπων· ὁ υἱός σας ποῦ ἀπεστάλη· ἤθελεν ἀποσταλῇ εἰς Βιέννην, ἀλλὰ δὲν θ' ἀποσταλῇ· ἡ οἰκία αὕτη ἐπωλήθη; οὐχί· ἀκόμη δὲν ἐπωλήθη· ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐλησμονήθη πλέον νομίζω· οὐχί· ἀκόμη δὲν ἐλησμονήθη· τοῦτο οὐδεὶς ἐλησμόνησε· οὐδεὶς δύναται νὰ λησμονήσῃ.

87

Τέκνον μου! διατί δὲν νίπτεσαι; διατί δὲν κτενίζεσαι; τί περιμένεις; ἀγαπητέ μοι πάτερ! ἡ χείρ μου πονεῖ, δὲν δύναμαι νὰ νιφθῶ· δὲν δύναμαι νὰ κτενισθῶ· χθὲς ἐτηλεγράφησα εἰς Ἀγγλίαν· εἰς τίνα; εἰς τὸν Ρεφὶκ βέην; τὸ τηλεγράφημα ὑμῶν ἐλήφθη; ἐκεῖνο δὲν δύναμαι νὰ γνωρίζω· πόσον εὐτυχὴς ἄνθρωπος ἤμην,λέγει,καὶ δὲν τὸ ἐγίνωσκον (δὲν εἶχον, λέγει, εἴδησιν)· δὲν θὰ ἔλθητε εἰς ἐπίσκεψιν ἡμῶν; ἡ ἐπίσκεψις ἡμῶν ἔκαμε τὸν θεράποντά σας εὐγνώ-

μονα· πέρυσι (τὸ παρελθὸν ἔτος) ἐπεσκέφθη τὴν ἡμετέραν πρωτεύουσαν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας· τὸ ἀτμόπλοιον δὲν ἐκίνησεν ἀκόμη; διατί δὲν κινεῖ; γινώσκετε πότε ἀναχωρεῖ ὁ Ρεούφ ἐφένδης; τοῦτο οὐδεὶς δύναται νὰ γινώσκῃ· πόθεν ἐδέησεν ἡ διαγωγὴ ὑμῶν; χθὲς ἤλθον εἰς ἐπίσκεψιν ὑμῶν· δὲν ἠδυνήθην νὰ σᾶς εὕρω· ἀνεχώρησα· τὸ ἔμαθον (ἔλαβον εἴδησιν), κύριέ μου· εὐχαριστῶ· ὁ χαλκὸς ἐφέτος εἶναι πολὺ εὐθηνός· ἠγόρασα ἓν τηγάνιον χάλκινον ἀντὶ 20 γροσίων· πόσας ὀκκάδας ζυγίζει (ἔρχεται); · ζυγίζει 1 $^{1}/_{2}$ ὀκκᾶν· δωρεὰν τὸ ἠγοράσατε· δὲν ἐπίστευον ὅτι ὁ χαλκὸς εἶναι τοσοῦτον (εἰς τόσον βαθμὸν) εὐθηνός· ὁ ἄνθρωπος τὴν πρωΐαν ἅμα ὡς ἐγείρεται ἐκ τῆς κλίνης, δέον νὰ εὐχαριστῇ τῷ Θεῷ· ὕπαγε, ἰδέ, ἡ ὑπηρέτρια ἡτοίμασε τὴν τράπεζαν; ἡ μάγειρος ἔφερεν εἰς τὴν τράπεζαν τὸ ψητόν· ἀκόμη αἱ φλογίδες δὲν εἶναι ἕτοιμοι· δὲν γνωρίζετε πόσον ἀγαπῶ τοὺς ἰχθῦς τηγανητούς· ἀγαπῶ καλλίτερον τὰς τρίγλας τῆς ἐσχάρας· εἰπὲ τῷ μαγείρῳ τοὺς σκόμβρους νὰ (ᾖς) κάμῃ τηγανητούς· ὁ Ρεούφ ἐφένδης αὔριον θὰ ἔλθῃ εἰς ἐπίσκεψίν σας· δὲν ἔχει οὕτως; τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὑμεῖς ἐγράψατε· δὲν ἔχει οὕτως; τὸν Ριζᾶ ἐφένδην τὴν ἑβδομάδα ταύτην δὲν εἴδετε· δὲν ἔχει οὕτω; εἰς τὸν πατέρα σας αὔριον θὰ γράψητε· δὲν ἔχει οὕτως;

88

Ὁ θυρωρὸς οὗτος εἶναι εὐτυχής· οἱ κύριοί του εἶναι πλουσιώτατοι καὶ ἐλευθέριοι ἄνθρωποι· ἡ σταφυλὴ αὕτη εἶναι τῆς ἀμπέλου ἡμῶν· πόσους ἀγροὺς ἔχετε; μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀγρῶν ὑπάρχει μία ἄμπελος· τίνος εἶναι;

ἡ οἰκία τοῦ Γιουσοὺφ ἐφένδη εἶναι μεταξὺ τῆς οἰκίας τοῦ Ρεσὶτ ἐφένδη καὶ τῆς ἡμετέρας· ἡ ἐπικράτεια τῆς Αὐστρίας εἶναι μεταξὺ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γερμανίας· πῶς ἔχουσιν αἱ σχέσεις τοῦ Ριζᾶ ἐφένδη μετὰ τοῦ Γαλὶπ βέη; δὲν εἶναι καλαὶ αἱ σχέσεις των· αἱ σχέσεις ὑμῶν μετὰ τοῦ Σουπχῆ βέη πῶς εἶναι; δωρεὰν ἠγοράσατε τὸν ἵππον τοῦτον· πῶς δωρεάν; μοὶ ἐκόστισεν ὀγδοήκοντα λίρας· πόσα σᾶς ἐκόστισεν ἡ οἰκία, ἣν ἠγοράσατε; δὲν γνωρίζετε πόσον φιλάργυρος εἶναι ὁ γείτων μας· τί μοι μέλει, ἂς εἶναι φιλάργυρος ὅσον θέλει· τί θέλετε νὰ εἴπητε; τοῦτο τὸ βιβλίον εἰς ἐκεῖνο τὸ παιδίον ὑμεῖς (ἢ ἄλλος τις) ἐδώκατε; εἰς τὸ παιδίον ἐκεῖνο ὑμεῖς τοῦτο τὸ βιβλίον (ἢ ἄλλο τι) ἐδώκατε; ὑμεῖς τοῦτο τὸ βιβλίον εἰς ἐκεῖνο τὸ παιδίον (ἢ εἰς ἄλλο) ἐδώκατε; ἔχετε τόσα ἀρνία, ὅσα πρόβατα; ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τόσους ἀλέκτορας, ὅσας ὄρνιθας· ἡ οἰκία τοῦ ἐκ πατρὸς θείου σας ἐπωλήθη; εἰσέτι δὲν ἐπωλήθη· τοῦτο τὸ ἄνθος τίς ἔδωκεν ὑμῖν; δὲν προτίθεσθε νὰ δώσητε τὸ ἄνθος τοῦτο εἰς τὸν φίλον σας Ριζὰ ἐφένδην; εἰς οὐδένα προτίθεμαι νὰ τὸ δώσω· δὲν προτίθεσθε νὰ μεταβῆτε ἐφέτος εἰς τὰς νήσους; οὐδαμοῦ (εἰς κανὲν μέρος) δὲν προτίθεμαι νὰ μεταβῶ· τοῦτο ἐδόθη μοι ὑπὸ τῆς ἐκ πατρὸς θείας μου· ἀκόμη δὲν ἀπεστάλη ἡ ἐπιστολή· ὁ παῖς ὁ μὴ μελετῶν τὸ μάθημά του εἶναι ὀκνηρός· δὲν δύναμαι νὰ εἴπω ὅ,τι δὲν γινώσκω· τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ἠρωτήθη, δὲν εἶναι τοῦτο· ὁ Μιδὰτ ἐφένδης ἀφοῦ εἶπε τοῦτο, ἔφυγε· μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ· ἀφοῦ πωληθῇ ἡ οἰκία, τί θὰ κάμητε; ὁ ἐρωτῶν τοῦτο τίς; ὁ Νουρῆ βέης μελετᾷ τὰ μαθήματά του τόσον, ὅσον ὑμεῖς μελετᾶτε; ὁ παῖς κλαίει· οὐδεὶς ὁ ἀκούων· ὁ διδάσκαλος πρέ-

πει νὰ ἀγαπᾷ τοὺς μαθητὰς ὅσον ἀγαπᾷ (ὡς νὰ...) τὰ ἴδιά του τέκνα· οἱ μαθηταὶ πρέπει νὰ ἀγαπῶσι τὸν διδάσκαλόν των ὡς (ὡς νὰ...) τὸν ἴδιον αὐτῶν πατέρα.

ΜΑΘΗΜΑ 42.

Ἀποφατικὸν — Ἀδυνάτως ἀποφατικόν.

(Συνέχεια βλ. Μάθημα 41).

§ 223. Τὰ ἐκ καταστατικῶν ἐνεργητικὰ καὶ τὰ διάμεσα ἐκτὸς τῆς ἐννοίας τοῦ *βάλλω* νὰ . . . (§ 209) σημαίνουσι καὶ τὸ ἐπιτρέπω ἢ *ἀφίνω* νὰ . . . Τὰ δὲ ἀποφατικὰ αὐτῶν δηλοῦσι τὸ *μὴ ἐπιτρέπειν, μὴ ἀφίνειν* νά· π. χ.

گیورمك **ὠτουρ-τ-μὰκ** βάλλω νὰ καθήσῃ ἢ ἐπιτρέπω ἢ ἀφίνω νὰ καθήσῃ· گیورمیه‌جك **ὠτούρ-τ-μα-μακ** δὲν βάλλω ἢ δὲν ἐπιτρέπω, ἢ δὲν ἀφίνω νὰ καθήσῃ.

سویلمك **σοϊλέ-τ-μὲκ** βάλλω νὰ εἴπῃ ἢ ἀφίνω νὰ εἴπῃ· سویلمیه‌جك **σοϊλέ-τ-με-μεκ** δὲν ἀφίνω ἢ δὲν ἐπιτρέπω νὰ εἴπῃ.

قبول **καβούλ**, παραδοχὴ
قبول اولمق παραδέχεσθαι
معامله **μουʿαμελέ**, συμπεριφορά, [ἐνέργεια
معامله ایتمك φέρεσθαι, ἐνεργεῖν

رجا **ρετζά**, παράκλησις
رجا ایتمك παρακαλεῖν (δοτ.)
غازته **γαζέτα**, ἐφημερὶς
جریده **τζεριτέ**,
دشمن **τσμὲν** (**τσμὰν**) ἐχθρὸς

شوکتلو **σεβκετλοῦ** Μεγαλειότατος (ἐπὶ Σουλτάνου)·
حشمتلو **χασμετ-λοῦ**, Μεγαλειότατος (ἐπὶ αὐτοκρατόρων καὶ βασιλέων τῆς Εὐρώπης)·
ذی حشمت **τζεμίρ**, τίμιος ἢ ἔντιμος

کسمك **κεσ-μέκ**, κόπτειν
قرارمق **καραρ-μάκ**, μαυρίζειν
یازمق **γιαζ-μάκ**, σχίζειν
صرارمق **σαραρ-μάκ**, κιτρινίζειν, ὠχριᾶν
طعام **τα'άμ**, γεῦμα
طعام یمك γευματίζειν

Ἀλληλοπαθὴς ἀντωνυμία: کیمسه یی **κιμσὲ γι** πρὸς πρὸς ἀλλήλους (α' προσ.) — کیمسه یی یه **κιμσὲ γι γὲ** πρὸς ἀλλήλους (β' προσ.) — کیمسه یی یه **κιμσὲ γι γὲ** πρὸς ἀλλήλους (γ' προσ.).

§ 224. **Ἀνώμαλα ἐνεργητικὰ ἢ διάμεσα**: Μεταξὺ τῶν μέχρι τοῦδε σημειωθέντων ἐνταῦθα οὐδετέρων ἢ ἐνεργητικῶν ρημάτων, τὰ ἑπόμενα σχηματίζονται ἀνωμάλως ὡς ἑξῆς:

یاتمق **κατακλίνεσθαι**, یاتیرمق **γιατ-τρ-μὰκ** (ἀντὶ یاتدرمق **γιατ-τρ-μὰκ**) βάλλειν κατακλιθῆναι.

ایچمك πίνειν, ایچیرمك **ἰτσ-τρ-μὲκ** (ἀντὶ ایچدرمك) ποτίζειν.

کچمك διέρχεσθαι, کچیرمك **γκετσ-τρ-μὲκ** (ἀντὶ کچدرمك **γκετσ-τρ-μὲκ**) κάμνω νὰ διέλθῃ, διαβιβάζω.

یاتمق βυθίζεσθαι, یاتیرمق **πατ-τρ-μὰκ** (ἀντὶ یاتدرمق **πατ-τρ-μὰκ**) βυθίζειν.

بیتمك **πιτ-μὲκ** λήγειν, بیتیرمك **πιτ-τρ-μὲκ** (ἀντὶ بیتدرمك **πιτ-τρ-μὲκ**) περαίνειν.

قاچمق φεύγειν, قاچرمق **κατσ-πρ-μὰκ** (ἀντὶ قاچدرمق **κατσ-τπρ-μὰκ**) φυγαδεύειν·

كمشمك ψήνεσθαι, كمرشمك **πισ-ιρ-μὲκ** (ἀντὶ كمرشدمك **πισ-τιρ-μέκ**), ψήνειν.

دوشمك πίπτειν, كمرو دوشمك **τσσ-σρ-μὲκ** (ἀντὶ كمرو دوشدمك **τσσ-τσρ-μὲκ**) ρίπτειν·

چيقمق ἐξέρχεσθαι, كمرو چيقمق **τσικ-ιρ-μὰκ** (ἀντὶ چيقدرمق **τσικ-τπρ-μὰκ**) ἐξάγειν·

طوغمق γεννᾶσθαι, كمرو طوغمق **τωγ-ουρ-μὰκ** (ἀντὶ طوغدرمق **τωγ-τουρ-μὰκ**) γεννᾶν)·

قالقمق ἐγείρεσθαι, كمرو قالقمق **καλ-τπρ-μὰκ** (ἀντὶ قالقدرمق **καλκ-τπρ-μὰκ**) ἐγείρειν.

كمك λέγειν, كمرو دمك **τε-τιρ-μὲκ** (ἀντὶ كمك **τε-τ-μὲκ**) κάμνω νὰ λέγῃ.

قورقمق φοβεῖσθαι, كمرو قورقمق **κωρκ-ουτ-μὰκ**(ἀντὶ قورقدرمق **κωρκ-τουρ-μὰκ**) ἐκφοβεῖν, φοβερίζειν.

§ 225. *Τὰ παθητικὰ ἀντὶ ἀπροσώπων.* Τὰ ἐξ ἀμεταβάτων ἐνεργητικῶν ἢ καταστατικῶν παθητικὰ τῆς τουρκικῆς ἰσοδυναμοῦσι τοῖς ἀπροσώποις τῆς ἑλληνικῆς καὶ εἶναι ἐν χρήσει οὐχὶ μόνον ἐπὶ τριτροπροσωπίας, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ α' καὶ β' προσώπου· π. χ. فلان يره كيدلدى ἢ وارلدى εἰς τὸ δεῖνα μέρος ἐγένετο μετάβασις (**γκιτ-ιλ-τὶ**) ἢ ἐγένετο ἄριζις (**βαρ-πλ-τὶ**) ἀντὶ فلان يره كيتدك ἢ وارق εἰς τὸ δεῖνα μέρος μετέβημεν ἢ ἐφθάσαμεν.

§ 226. *Μετοχὴ ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος.* Τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος τῶν παθητικῶν ρημάτων ὡς μετοχὴ ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ *εἶναι δυνατὸν ἢ κατάλληλον εἴς τι*, καὶ ἰσοδυναμεῖ πολλάκις τοῖς εἰς (ιμος) ἐπιθέτοις τῆς ἑλληνικῆς (§ 149)· π. χ.

يني كيلر بو اكمك **γενίρ**), ἤτοι δύναταί τις νὰ τὸν φάγῃ, εἶναι βρώσιμος·

بو صو ايچيلجك صو دكلدر τὸ ὕδωρ τοῦτο δὲν εἶναι ποθησόμενον (**ἰτσιλετζέκ**), ἤτοι δὲν δύνατοι νὰ ποθῇ, πόσιμον.

Τὸ δὲ γ' πρόσωπον τοῦ προσδοκωμένου ἐνεστῶτος τοῦ καταφατικοῦ καὶ τοῦ ἀποφατικοῦ τοῦ αὐτοῦ ρήματος τιθέμενα ὁμοῦ, ἀποτελοῦσιν ἰδιωτισμὸν καὶ σημαίνουσι *μόλις*· χ. χ. كورمكلر **γκελὶρ γκελμεζ** μόλις ἦλθε (κατὰ λέξιν, ἔρχεται δὲν ἔρχεται)· سويلر **σοϊλὲρ σοϊλεμεζ** μόλις εἶπε (λέγει, δὲν λέγει).

§ 227. *Ἀλληλουχία γενικῶν.* Εἴδομεν (§ 47) ὅτι ἡ ἀλληλουχία τῶν γενικῶν κτητικῶν ἢ σχετικῶν ἐπιτρέπεται μέχρι τριῶν.

Καθὼς δ' ἐπὶ μιᾶς γενικῆς παραλείπεται πολλάκις ἡ πτωτικὴ αὐτῆς κατάληξις (§ 41, 48, 65), οὕτω καὶ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν ἀλλεπαλλήλων παραλείπεται ἐκ τῆς μιᾶς ἢ καὶ ἐκ δύο ἡ πτωτικὴ κατάληξις· π.χ. مكتب بنجه‌سى آچاجلرينك

© Bibliothek Alexandria

μεσημβρινοῦ καρποὺς τῶν δένδρων τοῦ κήπου τῆς σχολῆς, ἀντὶ
مكتب بغچه‌سنك μεκτεφτὶν ἀαγτδε-σδηνὴν κτλ.

ΘΕΜΑ

٨٥

درسكز بيلديمى بن ايشمى بيتيرمدم سن ترجمه درسكى دها بيتيره‌مامشسين
نه ايچيورسكز چوجغه نه ايچيردك هانيا ياتديكز اوطه چوجغى
ياتيردكمى بوچه‌جكسز كوپرى آخشامى تيومرميدر كيجه‌لرى نصل
چيرپرسكز دها كوتش باتمامش ايكن آى طوغدى بزم قاپغمزى باتيران
ايشته بوكيدر يمكز پيشديمى آشجى بوكون يمك پيشرمدى بوكون
نه پيشرتديكز قوشمه دوشرسين افندم! منديلكزى دوشوردىكز
مكتبدن بيك سكزيوز طقسان برسنه‌سنده چيقدم بزى خاطردن چيقارميك
آللهدن قورقملى چوجغى قورقوتمه نيه بويله صراردك چوق اوپوبنى
صرارتدى هوا قرارمش آخشامى اولدى يوخسه يغموردى كليور
چوق طانيلير ديشلرگزى قرارتمجق محمد افندى سوزينى اجرا ايلدى
سوزگز اجرا اولندىمى نه ظن ايديورسكز بونى كيمسه‌يه ظن
ايتديرمامليسكز سعيد افندى رجامزى قبول ايتمدى بن اكا قبول
ايتديرم طعامه بيورگز افندم! طعامدن كليورم بر اركن طعام ايدبورز
سزه بر رجام وار كيمه رجا ايتملى بيله‌ميورم رشيد افندينك معامله‌سنى
بكندم طوغريسى بزه پك ايو معامله ايتدى صبحى افندينك حقمزده‌كى
معامله‌سنه نه ديرسكز غرتپى اوقودكمى جريده‌ده يكى بر شى وارمى
بن بر شى كورمدم

٨٦

شوكتلو پادشاهمز افندمز حضرتلرى حشمتلو آلمانيا امپراطورى حضرتلرينه
اعلا ايكى آت كوندرمشلردر حشمتلو آلمانيا امپراطورى كچن سنه
پايتختمزى زيارت ايلدكارى صره‌ده بنده‌كز بوراده دكل ايدم رضا افندينك

يانه واردىغكز وقتده سزى اوتورتمزمى غرتپى چوجغه پرتيرمه ديدم
سعيد افندى بزى سويلتميور هپ كنديسى سويليور نه ير نه يديرر نه
ايچر نه ايچيرر دون عمر افندى كوپريدن كچر ايكن ساعتنى چالدرمش
سن‌ده چالدرميه‌سين قورقه آناجغم! بن چالدرم انلر قرنداش دكليدرلر
سوزده قرنداشدرلر فقط دشمن كبى برى برلرينى بيه‌جكلر قرنداشلق
بويله‌مى اولور برى برلرينى قرنداشجه معامله ايدبورلر طور باقهلم دها
بر برمزى كورمدك دون فلان يره كيدلدى طعام اولنه‌جغى وقتده.
مكتوب كلدى طعامدن صكره يارم ساعت قدر بغچه‌ده كزلدى بو
سوقاقدن كچلمز بغچه‌يه چيقيلورمى خير افندم! چيقلامز ادرنه‌يه اون
ايكى ساعتده كيدلور پاره ويره ويره اوصانلمزمى صفره‌دن قالقلدقدن
صكره برآز آياق اوزره كچيريلدك اندن صكره تياتروبه كيدلدى برى
برمزى پك زياده سور ايدك برى برمزه طارلدق برى برمزدن خبر
آلهمدق بو سوز سويلنمز افندم! سويلديكگز اينانلهجق شى دكلدر
خيرالدين سويلهجك چوجقدر بو دوشونيلهجك شيدر اونوديلهجق شى
دكلدر آرتو اولنه‌جق شيلردندر يوسف افندينى كورر كورمز
طانيدم محمود افندى مكتبدن كلوركلز درسلرينى اوقومغه باشلادى
صباح اولور اولمز سوقاغه چيقار

89

Ἐκεῖνο, ὅπερ ἐγὼ φοβοῦμαι, δὲν εἶναι τοῦτο· ἔκαμε τοῦτο διὰ νὰ μ' ἐκφοβήσῃ· διατί φεύγεις; τίς ἐφυγάδευσε τὸ πτηνόν; τὸ ἀτμόπλοιον ἡμῶν σήμερον ἐπέρασε τὸ ὑμέτερον· οὐδεὶς δύναται νὰ μὲ περάσῃ· τὸ ἔαρ θὰ διέλθω (θὰ κάμω νὰ διέλθῃ) εἰς τὰς νήσους· ὑμεῖς ποῦ θὰ διέλθετε τὸν χειμῶνα; τὸ φαγητὸν ψήνεται· σήμερον τί θὰ ψήσητε; δὲν δύναμαι νὰ φάγω τὸ φαγητόν, ὅπερ ψήνετε· τί θὰ διατάξητε (βάλητε) τὸν μάγειρον νὰ ψήσῃ; ἐγὼ δὲν ἐκοιμήθην ἐν τῷ δωματίῳ τούτῳ, ἐκοιμήθην ἐν ἐκείνῳ· τὸ δωμάτιον,

ἐν ᾧ ἐκοιμίσατε τὸν παῖδα, νὰ μὴ ἦ ψυχρόν; ἀπόψε ἀφ' ἑνὸς μέρους θὰ δύῃ ὁ ἥλιος καὶ ἀφ' ἑτέρου θ' ἀνατέλλῃ ἡ σελήνη· εἶμαι βεβυθισμένος εἰς χρέη· χθές, ἐνῷ ἠρχόμεθα ἐκ τῶν νήσων εἰς τὴν γέφυραν, τὸ ἀτμόπλοιον ἡμῶν ἔμπροσθεν τῆς Χαλκηδόνος ἐβύθισεν ἓν ἀκάτιον· καθ' ἑκάστην πρωΐαν πίνω ἑκατὸν δράμια γάλακτος· μᾶς ἔδωκε νὰ πίωμεν (προσέφερεν) ἕνα καφέ· ἀκόμη δὲν ἐτελείωσεν ὁ τυρός σας; ἐτελειώσατε τὴν ἐργασίαν ὑμῶν; ὁ ράπτης δὲν ἠδυνήθη νὰ τελειώσῃ τὰ ἐνδύματα ἡμῶν· ὁ παῖς, ὁσάκις πίπτει, κλαίει· μικροῦ δεῖν θὰ μ' ἐρρίπτετε εἰς τὴν θάλασσαν· κύριε! μὴ φοβεῖσθε· πῶς νὰ μὴ φοβῶμαι· κατὰ ποῖον ἔτος ἐγεννήθητε; ἐγεννήθην πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν ἐν Σμύρνῃ· ἡ θυγάτηρ σας πότε ἐγέννησε; δὲν ἠκούσατε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σᾶς εἶπον; κύριέ μου! μὴ λέγετε τοῦτο· μή με κάμητε νὰ εἴπω πράγματα, ἅτινα δὲν θέλετε ν' ἀκούσητε.

90

Ἀκόμη δὲν ἠγέρθης; κύριέ μου! χθὲς πολὺ ἐξώρας κατεκλίθημεν· τί ἔγινε τὸ ποτήριον, ὅπερ ἐσπκώσατε ἐκ τῆς τραπέζης; σὺ μόνος δὲν δύνασαι νὰ σπκώσῃς τὸν σάκκον τοῦτον τῆς ὀρύζης· διατί ἐμαυρίσατε; ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ μ' ἐμαύρισεν· ὁ Σουλεϊμὰν ἐφένδης πολὺ ὠχρίασε· τί ἔχει; εἶναι ἀσθενὴς ἀπὸ δεκαπέντε ἡμερῶν· διατί ἴστασαι ἐπὶ ποδός; ὁ Ἀρηφῆ ἐφένδης, ὁσάκις πηγαίνω, μὲ βάλλει νὰ καθήσω πλησίον του· διατί ἔσχισες τὴν ἐφημερίδα; δὲν τὴν ἔσχισα ὁ δοῦλός σας· τὴν ἔσχισεν ἐκεῖνος ὁ παῖς· διατί ἀφῆκες νὰ τὴν σχίσῃ; τίς σᾶς ἔβαλε νὰ κάμητε τοῦτο; τίς ὁ μὴ ἀφήσας ὑμᾶς νὰ κάμητε τοῦτο; ἐκ τοῦ οἴνου τούτου

οὔτε ἐγὼ θὰ πίω, οὔτε ἄλλον θ' ἀφήσω νὰ πίῃ· εἶπον τοῦτο διὰ νὰ μὴ τὸν ἀφήσω νὰ νομίσῃ ὅτι δὲν ἐνόησα τὸν λόγον του· τοῦτο ὁ Ριφὰτ ἐφένδης δὲν θὰ ἐκτελέσῃ; ἐγὼ θὰ τὸν κάμω νὰ τὸ ἐκτελέσῃ· δὲν τολμῶ νὰ εἴπω τοῦτο· τὸ πρᾶγμα τοῦτο μ' ἔκαμε νὰ τολμήσω νὰ ἐξέλθω σήμερον· ἐδέησε νὰ μεταβῶ εἰς τὸ δεῖνα μέρος· τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἀπαιτεῖ νὰ μεταβῶ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος· ἐγευματίσατε; ὁρίσατε νὰ γευματίσωμεν ὁμοῦ· ὁ Ἰζζὲτ ἐφένδης φέρεται πρὸς ἡμᾶς ὡς εἰς ἐχθρούς· δὲν μᾶς ἐδέχθη· διατί δὲν παραδέχεσθε τοῦτο; θὰ σᾶς κάμω νὰ τὸ παραδεχθῆτε· τὸ ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς ποῦ θὰ ἦσθε (εὑρίσκεσθε); τὸ κρέας τοῦ κωδιοῦ εἶναι νοστιμώτερον τοῦ κρέατος τοῦ σκόμβρου· οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς τοῦ Καδῆ-κιοῖ εἶναι περισσότεροι τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς Κουζγουντζουκίου.

91

Ἔχετε, λέγει, μίαν παράκλησιν πρὸς ἡμᾶς· παρακαλῶ νά μοι ἀναγνώσητε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην· ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Φουὰτ ἐφένδη πρὸς τοὺς φίλους του εἶναι ἐξαίρετος· φέρεται πρὸς αὐτοὺς ὡς ἀδελφός· ὁ Ἀλῆ ἐφένδης εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Ὀσμὰν ἐφένδη· ἤθελον νὰ κόψω τὸ δένδρον τοῦτο· ὁ Κιαμὶλ ἐφένδης δὲν ἀφῆκε νὰ τὸ κόψω· τί εἴπατε πρὸς ἀλλήλους; γινώσκομεν ἀλλήλους· οἱ ἀδελφοὶ οὗτοι ἀλληλοτρώγονται ὡς ἐχθροί· οἱ κύριοι Ναζὴφ καὶ Ζιδὲρ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους ὡς ἀδελφούς· ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας τὸ ἐλευσόμενον ἔτος θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν βασιλέα καὶ αὐθέντην ἡμῶν· ἡ Α. Μ. ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἔγραψε μίαν ἐπιστολὴν πρὸς

τὴν Α. Μ. τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ρωσίας· ἡ ξυλίνη αὕτη γέφυρα εἶναι καλλιτέρα ἐκείνης τῆς σιδηρᾶς γεφύρας· ὁ παῖς μόλις γεννᾶται, ἀρχίζει νὰ κλαίῃ· μόλις ἀνεχώρησεν ὁ Γιουσούφ, ἦλθεν ὁ πατήρ σας· ὁ Ζεκῆ ἐφένδης μόλις ἔφθασεν, ἦλθεν εἰς τὸ πτωχικόν μου· ὁ ἄρτος οὗτος δὲν τρώγεται· εἶναι πολὺ ἔωλος· τὸ ὕδωρ τοῦτο δὲν πίνεται· εἶναι πολὺ ψυχρόν· ἡ οἰκία ἐκείνη δὲν κατοικεῖται (εἶναι ἀκατοίκητος)· εἶναι πολὺ παλαιά· ἐν ἐκείνῳ τῷ δωματίῳ δὲν δύναταί τις νὰ κατακλιθῇ· εἰς πόσας ὥρας δύναταί τις νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν νῆσον Χάλκην; εἰς τὴν Πρίγκηπον ἐφθάσαμεν τὸ ἑσπέρας εἰς τὰς δέκα καὶ τέταρτον· ὁ λόγος οὗτος δὲν λέγεται· δὲν εἶναι πρᾶγμα ὅπερ δίδεται· δὲν εἶναι πρᾶγμα, ὅπερ ἐκτελεῖται· εἶναι πρᾶγμα, ὅπερ δύναται νὰ πιστευθῇ (πιστευτόν); εἶναι πρᾶγμα, ὅπερ δύναται νὰ λησμονηθῇ;

ΜΑΘΗΜΑ 43.

Ρῆμα δυνητικὸν — Ρῆμα σπουδῆς.

§ 228. *Δυνητικόν.* Ἐκφράζεται καὶ ἐν τῇ τουρκικῇ διὰ δύο ρημάτων, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν.

Καὶ τὸ μὲν *δύνασθαι* ἐκφέρεται διὰ τοῦ ملمك **ϊλμεκ** (*γινώσκειν*) ἑπομένου, τὸ δ' ἕτερον ρῆμα προηγούμενον τίθεται εἰς τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς· π. χ.

ملمك يلمز **γιαζὰ-ϊλμὲκ** δύνασθαι γράφειν.

ملمك اوقويو **ὠκουγὰ-ϊλμὲκ** δύνασθαι ἀναγινώσκειν·

Ὡς ἀποφατικὸν τοῦ δυνητικοῦ χρησιμεύει τὸ *ἀδυνάτως ἀποφατικὸν* (§ 219)· π. χ.

ملمك يلمز δύνασθαι γράφειν· يازمامق يازه-μα μακ μὴ δύνασθαι γράφειν, καὶ οὐχὶ ملمك يلمز **γιαζὰ ϊλμεμεκ.**

ملمك اوقويو δύνασθαι ἀναγινώσκειν· اوقومامق **ὠκουγὰ-μα-μακ** μὴ δύνασθαι ἀναγινώσκειν, καὶ οὐχὶ اوقويو ملمك **ὠκουγὰ ϊλμεμεκ.**

§ 229. *Ρῆμα σπουδῆς.* Τὸ ρῆμα τοῦτο ἐκφράζον ὅτι τὸ σημαινόμενον αὐτοῦ γίνεται ἐν βίᾳ καὶ σπουδῇ, εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ كمك **βερμὲκ** (διδόναι) ἑπομένου, καὶ ἐκ τῆς ρίζης οἱουδήποτε ρήματος προτασσομένης καὶ λαμβανούσης ἓν ς ἐὰν ἡ συμφωνόληκτος, ἢ δύο ἤτοι ى ἐὰν ἦ φωνηεντόληκτος· π. χ.

كمك يازى **γιαζὴ-βερμὲκ** γράφειν ἐν σπουδῇ·

كمك اوقوى **ὠκουγὴ-βερμὲκ** ἀναγινώσκειν ἐν σπουδῇ·

§ 230. Ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ρήμασι τούτοις, ἤτοι τῷ *δυνητικῷ* καὶ τῆς *σπουδῆς*, κλίνεται μόνον τὸ β' ρῆμα, ἤτοι τὸ ملمك **ϊλμὲκ** ἢ τὸ كمك **βερμὲκ**, τὸ δὲ πρῶτον μένει ἄκλιτον ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐγκλίσεσι καὶ ἐν ἅπασι τοῖς χρόνοις· π. χ.

يازه جغم يازه θὰ δυνηθῶ νὰ γράψω· يازمش يازه ὁ δυνάμενος νὰ γράψῃ· يازه جغم يازدیغم ἐκεῖνο ὅπερ ἠδυνήθην νὰ γράψω κτλ.

قوتلاق κωκλα-μάκ, ὀσφραίνεσθαι

[μανθάνειν

ڤيڤ ٹوڤ-μάκ, αἰσθάνεσθαι,

ڤيڤ ٹوڤ-μάκ, ἐκτρέπεσθαι, اسمك ἐσ-μέκ, πνέειν

[ἀλλάσσειν δρόμον

كيوب ٹدگيد-μέκ, κυζάνεσθαι,

(μεγαλύνειν)

كيرج ٹدبير-μέκ, στρέφειν

كيزد ٹزون-μέκ, ἐπιστρέφειν اورمان ὠρμάν, δάσος

كركاو ٹرك-μέκ, πτοεῖσθαι ڤير κήρ, ἐξοχή

ڤيڤ كوّ-μάκ, ἢ ڤوق كو-

[μάκ, τιθέναι طاغ ٹάγ, ὄρος

ڤوڤ كوك-μάκ, ὄζειν, (δίδειν عيب ἄϊπ, ἐντροπή

[ὀσμήν) عالم ἀλέμ, κόσμος

ڤوڤ كوك-μάκ, ὄζειν, (δίδειν ركزگ روزگ-γκιάρ, ἄνεμος

جونز زيتون, ἐλαία چشمه ٹدشمέ, κρήνη

يغ γιάγ, ἔλαιον قارشو καρδού ἀπέναντι

قاطق γαλήνη يغى صاته ٹاغ-γαγκ, βούτυρος

‘Ανώμαλα ἐνεργητικά. Τὰ ῥήματα ڤيڤ—طوڤ—اوركك γουρτίζω σχηματίζουσιν ἀνωμάλως τὸ ἐνεργητικόν των, ἤτοι طوروم ٹουρ-μάκ διαδίδειν (κάμνω ν' ἀκουσθῇ), ἀντὶ طوندرمق ٹουτ-τουρ-μάκ—اوركتمك γουρκούτ-τουρ-μέκ ποιεῖν, ἀντὶ كندرمك اوركدرمق γουρκούτ-τάρ-μέκ—قوڤوڤ κωκ-ουτ-μάκ κάμνω τὰ μυρίσῃ, ἀντὶ قوندرمق κωκ-τουρ-μάκ.

Τὸ δὲ ڤيڤ γίνεται καὶ ὁμαλῶς صاپدرمق σαπ-τηρ-μάκ, καὶ ἀνωμάλως ڤيڤ σαπ-ητ-μάκ ποιεῖν ἐκτρέπεσθαι.

‘Ονόματα κύρια: اسمد Ἐσάτ· موسى Μουσά· نظيم Ναζήμ· جيل Δζεμίλ· راسم Ρασήμ· نظيه Ναζγμέ (γυν.)· مقبوله

Μακπουλέ (γυν.)· زينت Ζιϊνέτ (γυν.)· پاكيزه Πακιζέ (γυν.).

§ 231. ‘Αποφατικὸν ῥῆμα. Τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἀποφατικοῦ ἐνεστῶτος μετὰ τοῦ ῥήματος كلك γκελμὲκ ἔρχεσθαι σχηματίζει ἰδιωτισμόν τινα, σημαῖνον τὸ προσποιεῖσθαι τι· π. χ.

كلك كورمزدن γκιορμεζ-τὲν γκελμὲκ προσποιεῖσθαι μὴ βλέπειν·

كلك بيلمزدن πιλμεζ-τὲν γκελμὲκ προσποιεῖσθαι μὴ γινώσκειν·

كلك ايشيتمزدن ἰϊτμεζ-τὲν γκελμὲκ προσποιεῖσθαι μὴ ἀκούειν.

Μετὰ τὸν προσδοκώμενον ἐνεστῶτα δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἡ καταληξις τῶν ἀρῤῥημένων لى λὶκ ἢ ملى μὶλικ· ὡς كورمزلكدن كلدى γκιορμεζλικτὲν γκελτί.

Ὁ ἰδιωτισμὸς οὗτος γίνεται καὶ διὰ τῆς ὀνοματικῆς ἀπαρεμφάτου τῆς διὰ τοῦ μορίου لى λήκ, ἡ ملى γινομένης, τρεπομένου μὲν τοῦ παραλήγοντος ك ἢ ق εἰς ز (ὡς كورمامك γκιόρμεμεκ-λὶκ τὸ μὴ βλέπειν, كورمزلك γκιορμεζ-λίκ, ايشيتمامك ἰϊτμεμεκ-λὶκ τὸ μὴ ἀκούειν, ايشيتمزلك ἰϊτμεζ-λὶκ) συνταττομένων δὲ τῶν τοιούτων ἀπαρεμφάτων μετὰ τῶν ῥημάτων كلمك ἰτμὲκ ποιεῖν ἢ كلك γκελμὲκ ἔρχεσθαι ἢ ورمق βουρμὰκ κτυπᾶν· π. χ.

ايتدى كورمازلكك προσεποιήθη (ἔκαμε) ὅτι δὲν εἶδε·

كلدى ايشيتمامزلكدن ἔκαμεν ὅτι δὲν ἤκουσε (ἦλθεν ἐκ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι).

اوردى طانيمامزلغه ἔκαμεν ὅτι δὲν γνωρίζει (ἐκτύπησεν εἰς τὸ ὅτι δὲν γνωρίζει).

Τὸ اورمق καὶ μετ' ἀφῳρημένων σημαίνει *προσποιῆσαι*· π. χ. اورمق كستاخلغه προσποιεῖσθαι ἀθένειαν.

§ 232. *Σύνθετος ἀναφορικὴ μετοχή*. Τὰ ἡμέτερα μ' ἔρχεται νὰ κλαύσω, μ' ἔρχεται νὰ φωνάξω κτλ. ἐκφέρονται ἐν τῇ τουρκικῇ διὰ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ كلمك γκελίορ, ἔρχεται· π. χ.

آغلايه جغم كلیور μ' ἔρχεται νὰ κλαύσω·

آغلايه جغك كلیور σοὶ ἔρχεται νὰ κλαύσῃς·

آغلايه جغی كلیور αὐτῷ ἔρχεται νὰ κλαύσῃ κτλ.

Τὰ δ' ἡμέτερα δὲν εἶναι διὰ νὰ τελειώσῃ (δὲν θὰ τελειώσῃ ποτέ, τέλος δὲν ἔχει) κτλ. ἐκφέρονται διὰ τῆς αὐτῆς μετοχῆς καὶ τοῦ قوی γιώκ, δὲν εἶναι· π. χ. ايشك بو قدر بيتمكی δὲν εἶναι διὰ νὰ τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις αὕτη.

§ 233. *Ἡ αὐτοπαθὴς* كندى. Αὕτη ἐμφάσεως χάριν ἐπαναλαμβάνεται· τότε δ' ἡ πρώτη δὲν λαμβάνει καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν καὶ μένει ἄκλιτος· π. χ. كندى كندیه سویلدم ἐπον αὐτὸς ἐμαυτῷ· كندى كندیكزه سویلمك αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀνάγνωτε.

Ἐν τοιαύτῃ θέσει ἰσοδυναμεῖ πολλάκις τῷ ἡμετέρῳ *μόνος*· π. χ. كندیسیله كندی كندیه كیدیورم πηγαίνω μόνος.

Ἡ ἀντωνυμία αὕτη τίθεται καὶ ἐπιθετικῶς· τότε δὲ προτάσσεται τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὅπερ προσδιορίζει, καὶ μένει ἐπίσης ἄκλιτος· π. χ. كندی ايشمه باقیورم τὴν ἰδικήν μου ἐργασίαν· كندی باباسنه بیله سویلمدی οὔτε εἰς τὸν ἴδιον αὐτοῦ πατέρα εἶπεν.

ΘΕΜΑ

ΛΖ

بو مكتوبی اوقويه بيلورميسين كورمیم افندم ! بنده‌كز اوقويه‌م لكن برادرم قولكز اوقويه بيلور افندم ! سزه بر رجام وار بكا بر شی یازیویرمیسكز ايشته بنم پایه بیله‌یكم بودر داعیكز بر شی پایه‌مدم بنم المدن نه‌كليور یارین ساعت اوچ بچقده فقیرخانه‌مه كلهبیله‌جكمیسكز كلهجككزه سوز ویره‌بیلورمیسكز سوز ویره‌م بونی باقیویر رجا ایدرم اسعد افندی زاده شمدی بو قپودن بغجه‌یه چیقیویردی بنده كیده‌یمی سز بیلورسكز رجا ایدرم ایشمی بیتیریویرسكز عجلم وار افندم ! ایشكز بش اون دقیقه‌ده بیتر ایش دكلدر بر ساعت ایستر اویله ایسه بنده قالورم كیتمیویررم بر شی طویدم صحیحیدر دكلیدر بیله‌م بر سوز ایشیتدیكی كبی عاله طویورير چابوق اولك بزی اسعد افندی آشاغیده بكلیور وارسون بكلسون موسی‌نه اولدی او سوقاغك ایچنه صایدی نجون یولی صاپتدیكز سن بك اوغلنه كیده‌جك ایدك نیه دوندك نظیم افندی بنی یولدن چویردی بوهوا ایله قیره‌كیدیلورمی راسم افندی طاغه‌كیتمش افندم ! بونی بر دها سویلمیك عیبدر سزك یورجكزی ویرمامكز عیب دكلی قارشومزده‌كی افندی كیم اوكزك قارشوسنده نه وار بر دكان وار پنجره‌لری لدوسه قارشودر نه‌دن

اورکدیکز سزی کیم اورکودی بنده‌کزی اورکودن ایشته بودر بونی
دوشوندیکه آغلایه‌جغم کلیور

٨٨

اوطه‌نك پنجره‌سی آچیقدر پنجره‌سی آچیق اولان بو اوطه یم دکل
همشیره‌مکدر بو مملکتك اهالیسی زنکیندر اهالیسی زنکین اولان بو
مملکت یزم مملکتدن دها کوچکدر بو طاوغك یمورطه‌سی اوفاق
و اوزوندر یمورطه‌سی اوفاق و اوزون اولان بو طاوق قومشومز حسین
افندینك طاوقلرندن دکلی بو چوجغك اوستی باشی تمیزدر اوستی باشی
تمیز اولان بو چوجق همشیره‌کز مقبوله خانمك محدومی دکلیدر دون
زینت خانمه ویردیککز نه ایدی خیریه خانمه بر مکتوب یازه‌جغم خیریه
خانمه یازه‌جغم مکتوبی راسم افندی ایله کندوسنه کوندره‌جکم اوغلم !
دون کندی کندیکزه نره‌یه کیدیور ایدیکز حیوانلر کندی کندیلرینه
کیدیورلر بن انسان اولدیغم حالده کندی کندیمه کیده‌مزمیم نظیمه
خانم بنده‌کزی کوردیکی حالده کورمامزلك ایتدی پاکیزه خانمك
سوزلرینی ایشیتدم لکن ایشیتمامزلکه اوردم نظیم افندی بیلمامزلك‌ایدیور
بو کنج دلیلکه اوردی بزده خسته‌لکه اوری ویریز صبحی و رضا
افندیلری نره‌ده بوله‌بیله‌جکمی سویلرمیسکز افندم ! بو کون بر یرده
بوله‌مزسکز یارین کله‌بیلورمیسکز کلهم احمد افندی بورایه کله‌جکه
بو ایشك بیته‌جکی یوقدر

92

Αὔριον δύνασθε νὰ μεταβῆτε εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Ἐσὰτ ἐφένδη; οὐχί· ἔχω ἐργασίαν· δὲν δύναμαι νὰ μεταβῶ· ἠδυνήθης νὰ ἐννοήσῃς ὅ,τι εἶπον; τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐννοήσω τίποτε· ὁ παῖς οὗτος δύναται νὰ περιπατῇ ταχέως· ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ περιπατῶ ὅσον αὐτός· πιστεύετε ὅτι ὁ Ναζὴμ ἐφένδης θὰ δυνηθῇ νὰ τολμήσῃ τοῦτο;

δὲν δύναμαι νὰ τὸ πιστεύσω· ὁ Δζεμὶλ ἐφένδης δύναται νὰ ἐκτελέσῃ τοῦτο· μὴ ὑπόσχεσθε πρᾶγμα, ὅπερ δὲν δύνασθε νὰ ἐκτελέσητε· θὰ δυνηθῆτε νὰ δώσητε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην τῷ Ρασὶμ βέῃ; δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ὑποσχεθῶ· ἠδυνήθητε νὰ γνωρίσητε τὸν Σαλὶχ βέην; ἅμα τὸν εἶδον, τὸν ἐγνώρισα· τοῦτο τίς δύναται ν' ἀναγνώσῃ; οὐδεὶς δύναται ν' ἀναγνώσῃ· τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ὑμεῖς δὲν δύνασθε νὰ κάμητε, ἄλλος δὲν δύναται νὰ κάμῃ; πῶς δὲν δύναται νὰ κάμῃ; παρακαλῶ, γράψον τοῦτο ἀμέσως· ὁ παῖς οὗτος λησμονεῖ ἀμέσως πᾶν πρᾶγμα· κύριέ μου! θεωρεῖτε τοῦτο ἀμέσως; μὲ ὑποχρεοῦτε· παρακαλῶ, κόψατε τοῦτο ἀμέσως· ὁ διδάσκαλος μόλις ἦλθεν, ἔκραξεν ἀμέσως τὸν Δζεμὰλ ἐφένδην· ἄνοιξον ἀμέσως τὴν θύραν· μόλις ἦλθεν ὁ Ρεφὴκ βέης, ἀνεχώρησεν ἀμέσως ὁ Χαμδῆ ἐφένδης· τὰ δένδρα ταῦτα ταχέως αὐξάνουσιν· ἐμεγαλώσατε πολὺ τὴν ὑπόθεσιν· πότε καὶ ἐγὼ θὰ μεγαλώσω! παρὰ τίνος ἐμάθετε τοῦτο; ἐὰν εἶναι ἀληθὲς ἐκεῖνο ὅπερ ἔμαθον, αὔριον θὰ ἔλθῃ ἡ κ. Μακπουλέ· ἐνόσῳ δὲν τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις ἦν γινώσκετε, ἡ κ. Μακπουλὲ δὲν εἶναι διὰ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ.

93

Μὴ παρεκκλίνητε τῆς εὐθείας ὁδοῦ· ὅλως κατ' εὐθεῖαν ὑπάγετε· ἀπόψε δὲν θὰ ἔλθω· θὰ μένω ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ μου· πότε θὰ ἐπιστρέψητε; αὔριον τὸ πρωΐ· στρέψατε τὸ πρόσωπον πρὸς τὸ μέρος τοῦτο· ὁ Ναζὴφ ἐφένδης δὲν στρέφει τὸ πρόσωπον πρὸς ἡμᾶς (τὸ ἡμέτερον μέρος)· ποῦ ἐθέσατε τὸν κάλαμόν μου; ἔθηκα αὐτὸν ἐπὶ τοῦ γραφείου σας· ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἄνεμος, αὔριον θὰ ὑπά-

γω εἰς τὰς νήσους· ποῖον ἄνεμον φοβεῖσθε; τὸν νότον ἢ τὸν βορρᾶν; τώρα οὔτε βορρᾶς, οὔτε νότος πνέει· ἡ θάλασσα εἶναι γαλήνη· τί ἔχει διὰ νὰ φοβηθῇ τις; ἔρχεται μία κακὴ ὀσμή· κάτι τι βρωμᾷ· ἔχετε λάθος· πόθεν ἔρχεται ἡ ὡραία αὕτη ὀσμή; ἔρχεται ἀπὸ τὸν κῆπον· εἶναι ὀσμὴ τοῦ ἰασμίνου, ὅπερ ἤνθησεν· ὁ δοῦλός σας δὲν δύναμαι νὰ ὀσφρανθῶ τὴν ὀσμὴν ταύτην· ἅμα ὀσφρανθῶ, ζαλίζομαι (στρέφεται ἡ κεφαλή μου)· πάτερ μου! σήμερον ἐνῶ ἐπήγαινα εἰς τὴν σχολήν, ἐτρόμαξα πολύ· μὲ ἦλθε νὰ φωνάξω· διατὶ υἱέ μου ἐτρόμαξας; ἐτρόμαξα ἀπὸ τὴν φωνὴν ἑνὸς ζώου· μ' ἐτρόμαξεν ὁ (ἐκ θείου πρὸς πατρὸς) ἐξάδελφός σας Ἰδραήμ· ὁ παῖς οὗτος φθάνει εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἀκόμη δὲν εἶναι διὰ νὰ γένῃ ἄνθρωπος· αἱ κκ. Ναζημὲ καὶ Μακπουλὲ σήμερον μετέβησαν εἰς τὴν ἐξοχὴν διὰ νὰ περιπατήσωσι· τὸ δάσος τοῦτο εἶναι τῆς κ. Μακπουλέ· ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐκείνου ὑπάρχουσι δένδρα; ὑπάρχει ἓν δάσος ἐξ ἐλαιῶν· ἐκτὸς ἐλαιῶν δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλα δένδρα; ἀγαπῶ πολὺ τὰς ἐλαίας· δὲν ἀγαπῶ τὸ βούτυρον τὸ κατασκευαζόμενον ἐκ βοείου γάλακτος· ποῦ ὑπῆγεν ἡ Πακιζέ; ὑπῆγε διὰ νὰ φέρῃ ὕδωρ· ποῦ εἶναι ἡ κρήνη; ἀπέναντι τῆς οἰκίας ἡμῶν· ἐκεῖνο ὅπερ κάμετε εἶναι ἐντροπή· μὴ τὸ κάμνητε ἄλλοτε.

94

Δύνασθε νὰ ὑπάγητε μόνος εἰς τὴν ἀγοράν; διατί νὰ μὴ ὑπάγω; θὰ ἀναγνώσω μόνος (κατ' ἰδίαν) τὸ μάθημά μου· ἡ κ. Ζεϊνὲπ τί σκέπτεται καθ' ἑαυτήν; οἱ παῖδες μόνοι των ἐπιστρέφουσιν ἐκ τῆς σχολῆς· μὴ τὸ λέγητε, νὰ

μὴ ἀκουσθῇ· κύριέ μου! τοῦτο ὁ κόσμος γινώσκει· ὑμεῖς τί λέγετε; τίς τὸ διέδωκε; δὲν δύναμαι νὰ γνωρίζω· σᾶς εἶδεν ὁ Ζιδὲρ ἐφένδης; μὲ εἶδεν, ἀλλὰ προσεποιήθη ὅτι δὲν εἶδε· δὲν ἤκουσεν, ὅτι ἐκράξατε; ἤκουσεν, ἀλλὰ προσεποιήθη ὅτι δὲν ἤκουσεν· ὁ Ρεφὴκ ἐφένδης δὲν ἔχει τίποτε· προσεποιήθη τὸν ἀσθενῆ· τὸ ὡρολόγιον τοῦ Ἐσὰτ ἐφένδη ἐκλάπη· ὁ Ἐσὰτ ἐφένδης, οὗ τὸ ὡρολόγιον ἐκλάπη, ἐγένετο παράφρων· τὰ ἄπια τοῦ κήπου τούτου εἶναι ἐξαίρετα· ὁ κῆπος οὗτος, τοῦ ὁποίου τὰ ἄπια εἶναι ἐξαίρετα, πωλεῖται ἀντὶ δέκα χιλιάδων γροσίων· ἡ ἐκκλησία τοῦ χωρίου τούτου εἶναι μικρά· τοῦ χωρίου τούτου, οὗ ἡ ἐκκλησία εἶναι μικρά, πόσοι εἶναι οἱ κάτοικοι; ἡ ὠφέλεια τοῦ μαθήματος τούτου εἶναι πολλή· τὸ μάθημα τοῦτο, οὗ ἡ ὠφέλεια εἶναι πολλή, εἶναι πολὺ βραχύ· ἡ ἐλαία, ἣν ἐφύτευσα ἐν τῷ κήπῳ τούτῳ, δὲν εἶναι διὰ νὰ μεγαλώσῃ· ἐρράψατε τὸν ἐπενδύτην τοῦ Ὁμὲρ ἐφένδη· ὁ Ὁμὲρ ἐφένδης, οὗ τὸν ἐπενδύτην ἐρράψατε, εἶναι υἱὸς τῆς κ. Ναζιμέ· ὁ ἐπενδύτης τοῦ Ὁμὲρ ἐφένδη, ὃν ἐρράψατε, ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν· ἐφύτευσα εἰς τὸν κῆπον τοῦτον μίαν ἐλαίαν· ἡ ἐλαία, ἣν ἐφύτευσα ἐν τῷ κήπῳ τούτῳ, ἐμεγάλωσεν· ὁ κῆπος οὗτος, ἐν ᾧ ἐφύτευσα μίαν ἐλαίαν, ἐπωλήθη ἀντὶ ὀκτὼ χιλιάδων γροσίων· ἔρχεταί τις ἀπὸ τὸ ἀντικρὺ μέρος· τίς εἶναι ὁ ἀπέναντι ἡμῶν καθήμενος; δὲν ἠδυνήθητε νὰ τὸν γνωρίσητε; οὐχί· δὲν εἶναι ὁ Μιδὰτ ἐφένδης;

ΜΑΘΗΜΑ 44.

Ὑποθετικοὶ καὶ ἱστορικοὶ χρόνοι — Ρηματικὴ μετοχή.

§ 234. *Ὑποθετικοὶ χρόνοι.* Οἱ προεκτεθέντες χρόνοι τῆς ὁριστικῆς καὶ εὐκτικῆς συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ ὑποθετικοῦ ἐνεστῶτος τοῦ συνδετικοῦ, ἤτοι τοῦ ایسه **ἰσέϊμ** ἐὰν ὦ, ایسه **ἰσέϊν** ἐὰν ᾖς κτλ. μεταβάλλονται εἰς ὑποθετικούς, ἤτοι σημαίνουσιν ὑπόθεσιν καὶ ἐξηγοῦνται παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ *ἐάν*· π. χ.

اگر بنده ایسه کیدرم (**γκιτὲρ ἰσέν**), καὶ ἐγὼ μεταβαίνω·

اگر بنده یه ویردی سن (**βεϱὸτὶ ἰσέν**), καὶ ἐγὼ νὰ δώσω.

§ 235. Ἐνίοτε προτάσσεται καὶ ὁ ὑποθετικὸς σύνδεσμος اگر **ἔγκερ** ἐάν· π. χ.

اگر استانبولده قالمغی آرزو ایدیور ایسه دیه‌جك یوق ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ μένῃς (τὸ μεῖναι) ἐν Κωνσταντινουπόλει, δὲν ἔχω νὰ εἴπω τι.

§ 236. Ὁ ὑποθετικὸς ἐνεστὼς τῆς εὐκτικῆς εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ μέλλοντος, ἤτοι ἔχει σημασίαν μελλοντικήν· ὡς اگر افندیی کورسه‌گز طانیرمیسگز ἐὰν ἴδητε τὸν Ἀχμὲτ ἐφένδην, θὰ τὸν γνωρίσητε;

Ὁ χρόνος οὗτος τίθεται καὶ ἐπὶ εὐχῆς καὶ ἀπευχῆς·

π. χ. پاره بولسه‌م یایه بویله شویله ده بولسه‌م یارب νὰ εὕρω χρήματα καὶ νὰ κάμω τοῦτο τὸ ἄλλο*.

§ 237. Ὅταν αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι کیم τίς, نه τί, قنغی ποῖος καὶ τὸ ἐρωτηματικὸν ἐπίρρημα نه **νέγε** ποῦ συντάσσωνται μετὰ χρόνου ὑποθετικοῦ, ἐπέχουσι θέσιν ἀορίστου ἀντωνυμίας ἢ ἐπιρρήματος· π. χ. کیمسه کیم τίς εἶναι; اولور ایسه اولسون کیم ὅστις καὶ ἐὰν ᾖ, ἔστω· نره‌یه کیدر ایسه‌م کیتسون ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃ, ἂς ὑπάγῃ.

§ 238. Ὅταν κατόπιν ὑποθετικοῦ χρόνου ἀκολουθῇ ὁ συμπλεκτικὸς وه (καί), ὁ χρόνος ἐκεῖνος γίνεται ἐναντιωματικὸς καὶ ἐξηγεῖται παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ *ἂν καί*, ἢ *καίτοι καίπερ*· π. χ. محمد افندی بیلور ایسه‌ده کیمسه‌یه بر شی سویلیمز ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης ἂν καὶ γινώσκῃ, οὐδενὶ οὐδὲν λέγει.

§ 239. *Ἱστορικοὶ χρόνοι.* Οἱ ἀρχικοὶ χρόνοι ἐκτὸς τοῦ ἀορίστου (ἤτοι οἱ δύο ἐνεστῶτες, οἱ δύο μέλλοντες καὶ ὁ παρακείμενος τῆς ὁριστικῆς, ὡς καὶ ὁ ἐνεστὼς τῆς εὐκτικῆς) λαμβάνοντες τὸν παρακείμενον τοῦ συνδετικοῦ **ἰμισὶμ** ᾄθθεν εἶμαι κτλ. (βλ. § 20) καλοῦνται *ἱστορικοί*.

Οἱ χρόνοι οὗτοι εἶναι ἐν χρήσει ὅταν ὁ λαλῶν λέγει τι οὐχὶ οἰκοθεν καὶ ἐξ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὡς φήμην, ἢ λόγον ἄλλου,

---

* Ἡ ὑπόθεσις ἐκτὸς τῶν ὑποθετικῶν χρόνων ἐκφέρεται καὶ δι' ἁπλῆς εὐκτικῆς ὡς καὶ τῆς προστακτικῆς (βλ. § 175 καὶ 180).

ὃν αὐτὸς δὲν γινώσκει θετικῶς ἢ καὶ δὲν παραδέχεται, ἰσοδυναμεῖ δὲ τῷ ἡμετέρῳ *λέγουσιν ὅτι, ἦ δῆθεν, ἦ ἔμαθον ὅτι·* π.χ. صبحی افندینك سوزینه باقیلور ایسه احد افندی یوکون ایشی کیمسه‌جك ἐὰν παρατηρήσῃ τις τὸν λόγον (κατὰ τὸν λόγον) τοῦ Σουηχῆ ἐφένδη, ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης δὲν θὰ ἔλθῃ, λέγει, σήμερον.

Πολλάκις προηγεῖται τῶν χρόνων τούτων τὸ μόριον کویا **γκιόγια** δῆθεν, ἦ صانکه **σάν-κι** ὡς ἐάν, ἦ مکر **μέγερ** ἐν τούτοις, ἕπεται δὲ τῷ ایش τὸ کی **γκιπί·** π. χ. سعید افندی ἐπιστρέφει γκιπί· ἐπιστρέφειν

Ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ἡ μετοχὴ αὕτη ἐξηγεῖται ὡς τὸ ἑπόμενον, ὅπερ ἀντικαθιστᾷ, εἴτε ῥῆμα εἶναι, εἴτε μετοχὴ καὶ ἀπαρέμφατον.

Ὅταν δὲ τὸ ἑπόμενον ἦ ῥῆμα ἀποφατικόν, ἐξηγεῖται καὶ αὕτη ἀποφατικῶς· مدتیدر ایشیتمدم کوروب بویله شیئ τοιοῦτον πρᾶγμα δὲν εἶδον (ἰδών), δὲν ἤκουσα.

یاقلو πιάνκο, λαχεῖον	**کلمه یتشمك γετιάμέκ,** φθάνειν, προ-
جواب τζεβάπ, ἀπάντησις	[φθάνειν (δοτ.)
مکافات μουκαφάτ, ἀμοιβή,	**عودت ἀβδέτ,** ἐπιστροφὴ
[βραβεῖον	**عودت ایتمك** ἐπιστρέφειν
خرسز χηρσήζ, κλέπτης	**دوام τεβάμ,** διάρκεια, φοίτησις
معلوم μαλοῦμ, γνωστὸς	**دوام ایتمك** ἐξακολουθεῖν, φοι-
منفعت μενφαάτ, ὠφέλεια	[τᾶν (δοτ.)
مجال μετζάλ, δύναμις	**یاردم یιαρδήμ,** βοήθεια
مکر μέγερ, ἐν τούτοις, φαί-	**یاردم ایتمك** βοηθεῖν
[νεται ὅμως ὅτι	**لایق ναΐλ,** ἀξιωθείς
داٸر ταΐρ, περὶ (δοτ.)	**لایق اولمق** ἀξιοῦσθαι (δοτ.)
که κέ, ὅτι (σύνδεσμος)	**جهان τζιχάν,** κόσμος
که κέ, ὅστις, ἥτις, ὅ τι	**صانکه σάν-κι,** ὡς ἐάν, τάχα
آه ἄχ, (ἄ) ἐπιφώνημα	

§ 241. Τὸ ἐπίθετον معلوم μετὰ τῶν καταληκτικῶν κτη-

کیتدکلوب ὅτε ἦλθε καὶ ἀπῆλθεν, ἀντὶ کلدکلوب کیتدکده

Ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ἡ μετοχὴ αὕτη ἐξηγεῖται ὡς τὸ ἑπόμενον, ὅπερ ἀντικαθιστᾷ, εἴτε ῥῆμα εἶναι, εἴτε μετοχὴ καὶ ἀπαρέμφατον.

Ὅταν δὲ τὸ ἑπόμενον ἦ ῥῆμα ἀποφατικόν, ἐξηγεῖται καὶ αὕτη ἀποφατικῶς· مدتیدر ایشیتمدم کوروب بویله شیئ τοιοῦτον πρᾶγμα δὲν εἶδον (ἰδών), δὲν ἤκουσα.

یاقلو πιάνκο, λαχεῖον	**کلمه یتشمك γετιάμέκ,** φθάνειν, προ-
جواب τζεβάπ, ἀπάντησις	[φθάνειν (δοτ.)
مکافات μουκαφάτ, ἀμοιβή,	**عودت ἀβδέτ,** ἐπιστροφὴ
[βραβεῖον	**عودت ایتمك** ἐπιστρέφειν
خرسز χηρσήζ, κλέπτης	**دوام τεβάμ,** διάρκεια, φοίτησις
معلوم μαλοῦμ, γνωστὸς	**دوام ایتمك** ἐξακολουθεῖν, φοι-
منفعت μενφαάτ, ὠφέλεια	[τᾶν (δοτ.)
مجال μετζάλ, δύναμις	**یاردم یιαρδήμ,** βοήθεια
مکر μέγερ, ἐν τούτοις, φαί-	**یاردم ایتمك** βοηθεῖν
[νεται ὅμως ὅτι	**لایق ναΐλ,** ἀξιωθείς
داٸر ταΐρ, περὶ (δοτ.)	**لایق اولمق** ἀξιοῦσθαι (δοτ.)
که κέ, ὅτι (σύνδεσμος)	**جهان τζιχάν,** κόσμος
که κέ, ὅστις, ἥτις, ὅ τι	**صانکه σάν-κι,** ὡς ἐάν, τάχα
آه ἄχ, (ἄ) ἐπιφώνημα	

§ 241. Τὸ ἐπίθετον معلوم μετὰ τῶν καταληκτικῶν κτη-

τικῶν ἀντωνυμιῶν, ἤτοι μοلمه **مالڭم-دم**, γνωστόν μου, ململه **مالوم-دن**, γνωστόν σου κτλ. ἰσοδυναμεῖ τῷ γινώσκω, γινώτκεις κτλ.

§ 242. *Ἐρωτηματικὸν ڧ*. Τὸ μόριον τοῦτο (§ 44. 177) τίθεται καὶ ἐν τέλει τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ ἐρωτηματικῶν ἐπιρρημάτων, ὅταν ἡ ἐρώτησις γίνεται περὶ αὐτῶν· π. χ.

نه کیمی دیورسین الهڧ — ἐγὼ τί ἔχω (τί μου ὑπάρχει); τί μου (δηλ. τί πρᾶγμά μου) θὰ λάβῃ;—τί σου (**νενί μοι**) λέγεις;

نه کلدڭ ییوڭم کلدڭ — διατί ἦλθες;— διατί (**νίτδουν-μι**) ἦλθον;

§ 243. *Ἐρώτησις διαζευκτική*. Ἐκεῖ ἔνθα ἡμεῖς πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεως τοῦ ρήματος θέτομεν τὸ οὔ, οἱ ὀθωμανοὶ ἐπαναλαμβάνουσι τὸ ρῆμα ἀποφατικῶς προτάττοντες ρηματικὴν μετοχὴν (§ 240)· π. χ. کوب کلدڭ — ἦλθε πολὺς κόσμος ἢ οὔ (κατὰ λέξιν δὲν θὰ ἔλθῃ) ὁ πατήρ, δὲν γινώσκω.

Ἐν δὲ τοῖς συνθέτοις ρήμασιν (§ 179) ἐπαναλαμβάνεται μόνον τὸ ρῆμα ڭیڭ—ڭیلمك κτλ. οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ρηματικὸν ἀρχρημένον· π. χ. جسارت ایدوب ایڭیه‌جڭی معلوم دكلدر — θὰ τολμήσῃ ἢ οὔ (**ιτμεγιετζεγί**, ἀντὶ **τζεδαρὲτ ιτμεγιετζεγί**) γνωστὸν δὲν εἶναι.

§ 244. *Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον*. Εἴδομεν (§ 121) ὅτι τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον δύναται ν' ἀναλυθῇ διὰ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου ک καὶ ὅτι· π. χ. τό:

ایشیتدم ک فرانسه‌یه کیده‌جکزی — ἤκουσα, ὅτι θὰ μεταβῆτε εἰς Γαλλίαν

ἀναλύεται εἰς τό: ایشیتدم ک فرانسه‌یه کیده‌جکسز — ἤκουσα ὅτι θὰ μεταβῆτε εἰς Γαλλίαν.

Ἐπὶ τὸ ζωηρότερον ἡ ἀνάλυσις αὕτη τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ προταχθῇ τοῦ κυρίου ρήματος ἄνευ τοῦ συνδέσμου ک, τὸ δὲ κύριον ρῆμα νὰ ἐπιταχθῇ ἐν εἴδει παρενθετικοῦ λόγου· π. χ. τό ظن ایدرم ک بوگون کلجکلر — νομίζω ὅτι σήμερον θὰ ἔλθωσι, γίνεται καὶ بوگون ظن ایدرم کلجکلر — σήμερον θὰ ἔλθωσι, νομίζω.

ΘΕΜΑ.

٨٩

اکر سویلدیکمه اینانمیور ایسه‌کز احمد بکدن صوریکز — ἐὰν δὲν πιστεύητε ὅτι ὁμιλῶ ἀληθῶς ἐρωτήσατε τὸν Ἀχμέτ μπέην

ایسه رفیق بك نجون کلدی — διὰ ποῖον λόγον ἦλθεν ὁ φίλος μου

طوغریسنی ایستر ایسه‌ك اورایه کیتمه‌ك نیتم یوقدر — ἐὰν θέλῃς νὰ μάθῃς τὴν ἀλήθειαν δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ ὑπάγω ἐκεῖ

محمد افندی ایچریده‌می — ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης εἶναι μέσα

باقیم ایچریده ایسه سکا خبر ویرم — ἐὰν θέλῃς νὰ τὸν ἴδῃς ὑπάγω νὰ τὸν εἰδοποιήσω

پیانقو نوصوکزی چیقار ایسه بکا اون بش لیرا ویرمجکزی وعد ایتش ایدیکز — ἐὰν ἐξαγάγητε τὸ πιάνον ἐκ τοῦ δωματίου ὑπεσχέθη νὰ μοὶ δώσῃ δεκαπέντε λίρας

نجون ویرمیورسکز — διὰ τί δὲν δίδετε

او ویرمز ایسه بن ویرم — ἐὰν δὲν δίδῃ ἐγὼ θὰ δώσω

اکر کلجك سنه امتحان ویرمز ایسه‌ك سنی مکتبدن قوغه‌جقلر — ἐὰν ὁ ἐρχόμενος ἔτος δὲν σὲ ἐξετάσῃ θὰ σὲ διώξωσιν ἐκ τοῦ σχολείου

کیم اولور ایسه اولسون نه دیرسه دیسون نه ایتدی ایسه انی بولدی کندی ایتدی کندی بولدی — ὅστις καὶ ἂν εἶναι καὶ ὅ,τι καὶ ἂν εἴπῃ καὶ ὅ,τι καὶ ἂν κάμῃ ἀπολαμβάνει τὸ ἀποτέλεσμα τῶν πράξεών του

سن بایه‌مدك ایسه بن نصل باپارم بز کیتمش ایسه‌ك نه اولدی واپور سکز بجقده قالقه‌جق ایسه یتشیرسکز افندم! — ἐὰν ἐσὺ ἐκοπίασας ὀλίγον πῶς νὰ πληρώσω ἐγὼ ἡμεῖς ἀπεμακρύνθημεν καὶ τί ἔπαθε τὸ πλοῖον ὅπερ ἔμελλε νὰ ἀναχωρήσῃ ἐὰν ἐσεῖς δὲν ἐπιβιβασθῆτε κύριε μου!

صورسەم جوابنی ویرمیسکز بیلدیکم شی ایسه نجون جواب ویرمیەیم
بویله ایکی آی چالشسەك غالب بکه یتشیرسین آنجق تنبلك ایله وقت کچورر
ایسەك ایکی آیده دکل ایکی سنه‌ده بیله یتیشەمیه‌جکسین بر شی سویلسەم
اینانورمیسکز آه نه اولور ایدی بن‌ده وقتیله چالشسەمده مکافاته نائل
اولسەم کنجلکم عودت ایتسه‌ده درسه دوام ایلسەم بیله ایدم کلور ایدم
ویانه‌یه کیده ایدك چوق منفعت کورر ایدك کتابم بورادە اوله ایدی اوقور
ایدم کاشکی کیده ایدم کاشکی کوچکلکمده اوقویه ایدم

۹۰

عثمان پاشانك یارین ویانه‌دن شهریزه کلەجکنی غزته‌لر یازیور ایمش کیده‌جکمز
یر پك اوزاق دکل ایمش بوکاغدی همشیره‌زاده‌کز بیرتمش ایمش نه فنا
آدم ایمشم ده خبرم یوغیمش ! دون آخشام کیتدیکمز تیاترو یکی
یاپلمش بر تیاترو ایمش بونلره بو یولده بر جواب ویریلور ایسه کندیلری
کیدرلر فقط یرلرینه بشقه‌لرینی کوندررلر ایمش بن اورایه کیتملی ایمشم
دکلمی سز بونی سویلمامللی ایمشسکز بو سنه اطلیه کیده ایمشم چوق
فائده کوره‌جك ایمشم بن بونی یاپه‌مز ایمشم سن درسکه باقمز ایمشسین
سزکله کورشدیکمزی احمد افندی‌یه آکلاتدم مکر او سزی بیلور ایمش
غزته اوقومق صانکه بیوك بر شی ایمش کبی اوتەکنه بریکنه سویلیور
آرقداشکزه نجون یاردم ایتمیورسکز نصل یاردم ایتملی نصلمی یاردم
ایتملی پاره ویرملیسکز انسان چوق بر ایسه نه اولور نه‌می اولور
خسته‌لقلر هپ چوق یمکدن اولور احمد افندی هرکون آطلیه کلوب
کیدیور محمد افندی شمسیه‌سنی آلوب کیتدی بونی آطلره کیدوب
کلانلردن صورملیسکز عالی افندی درسنی اوقویوب تعلیمنی یازدقدنصکره
کزمکه چیقاز عزیز افندی ویانه‌ده برآی اوتوروب ایشی کورەجك ایمش

۹۱

احمد افندینك بو آخشام کلوب کلیه‌جکنی بیلمم محمد افندینك مکتوب
یازوب یازمدیغی معلومم دکلدر محمود افندی خانه‌سنی صاتوب صاتمیه‌جغنه
داثر کیمسەیه برشی سویلمدی واپورك حرکت ایدوب ایتمیه‌جکی کیمسەنك
معلومی دکلدر بوکا داثر غزته‌ده بر شی اوقودیکزمی الدینم شرابی
یکنوب بکنمدیککزی بیلمم جهانده بولنماز بر کتاب اله کچدی فالقمنه
مجالی اولمیه‌جق قدر خسته‌در او قدر خسته‌درکه فالقمنه مجالی یوق
دون آخشام شمندوفر ایله ویانه‌دن کلان ذات نره‌ده‌در او ذاتکه دون
آخشام ویانه‌دن شمندوفر ایله کلش نره‌ده‌در کچن سنه جمال افندی‌یه
اون بیك غروشه صاتدیغکز دکان بوکون یکرمی بش بیك غروشه صاتلدی
او دکانکه انی کچن سنه جمال افندی‌یه اون بیك غروشه صاتمشسکز بو
کون یکرمی بش بیك غروشه صاتلدی بن رضا افندینك بو آخشام
یزده فالەجغنی دیدم بن دیدمکه رضا افندی یزده فالەجق بن رضا
افندی بو آخشام یزده فالەجق دیدم

95

Ἐὰν λάβητε καμμίαν εἰδησιν, παρακαλῶ νὰ μὲ πληροφορήσητε· ἐὰν ὁ υἱός σας ἐπιθυμῇ νὰ ἔλθη μεθ' ὑμῶν, ἂς τὸ εἴπῃ· ἐὰν δὲν δώσητε τὸ χρέος ὅπερ ἔχετε πρὸς ἐμέ, τὸ λέγω εἰς τὸν πατέρα καὶ εἰς τὴν μητέρα σας· ἐὰν ἀκούσω τι περὶ ὑμῶν, σᾶς γράφω· ἐὰν ὑμεῖς ἐδώκατέ τι, καὶ ἡμεῖς νὰ δώσωμεν· ἐὰν ὅμως δὲν ἐδώκατε, διατί ζητεῖτε παρ' ἡμῶν; ἐὰν ἐκεῖνοι δὲν ἐμελέτησαν τὸ μάθημά των, ἐγὼ τί πταίω; ἐὰν ἡμεῖς δὲν ἔχομεν σκεφθῇ τοῦτο, τί πρὸς ὑμᾶς; αὔριον ἐὰν θὰ ἔλθω, φέρω καὶ τὸ βιβλίον σας· ἐὰν δὲν ἔλ-

θητε, τί θὰ γείνῃ; θὰ σᾶς τὸ στείλω διὰ τοῦ Νουρῆ βέη· εἰς ποῖον νὰ δώσω τὴν ἐπιστολήν; νὰ δώσω τῷ Ζεκῆ βέη; εἰς ὄντινα θέλῃς, δός· τί εἶπεν ὁ Γιουσούφ; ὅ,τι εἶπεν, εἶπεν· ὑμεῖς μὴ ἐρωτᾶτε τοῦτο; ἐζητήσατε τὸν Ἰζζὲτ καὶ τὸν Φουάτ· ποῖος ἐξ αὐτῶν νὰ ἔλθῃ; ὅστις (ἐξ αὐτῶν) θέλῃ, ἂς ἔλθῃ· νὰ τὸν ἴδητε, δὲν θὰ τὸν γνωρίσητε· ἂν τῷ γράψω, θ' ἀπαντήσῃ; ἂν τὸ εἴπω, τί γίνεται; ἂν ἀπόψε μένητε παρ' ἡμῖν, τί γίνεται; νὰ ἐκληροῦτο ὁ ἀριθμὸς τοῦ λαχείου μου, καὶ νὰ ἐγινόμην πλούσιος! νὰ βρέξῃ ἀπόψε καὶ αὔριον ν' ἀνοίξῃ! νὰ τὸν ἐβλέπετε, δὲν ἠθέλετε τὸν γνωρίσῃ· νὰ εἰργαζόμην δύο ὥρας τὴν ἡμέραν θὰ τὸν ἐπρόφθανον· νὰ ἤμην πλούσιος, θὰ ἠδυνάμην νὰ δώσω περισσότερον· εἴθε νὰ ἔμενον ἐκεῖ! εἴθε νὰ μὴ ἔλεγον τοῦτο! εἴθε νὰ μὴ σὲ ἔβλεπον!

96

Αὔριον ἡ ἀγορὰ θὰ ᾖ, λέγει, κλειστή· δὲν ἐγνώριζε ὅπῶθεν ὅτι εἶσθε ἀδιάθετος· σᾶς περιέμενε ὅπῶθεν μέχρι τῆς ἑνδεκάτης καὶ ἡμισείας· ἐὰν ὁ καιρὸς ᾖ κακός, δὲν θὰ δυνηθῇ, λέγει, νὰ ἔλθῃ αὔριον· ἐγὼ δὲν φοιτῶ ὅπῶθεν εἰς τὸ σχολεῖον· ὑμεῖς δὲν βοηθεῖτε ὅπῶθεν τοὺς ἀδελφούς σας· ἡμεῖς πόσον εὐτυχεῖς ἄνθρωποι εἴμεθα, λέγει, καὶ δὲν τὸ γνωρίζομεν, λέγει (δὲν ἔχομεν,λέγει, εἴδησιν)· ἐγὼ δὲν πρέπει, λέγει, νὰ εὑρεθῶ ἐδῶ· σὺ πρέπει, λέγει, ἀπόψε νὰ μένῃς· τὸ σχολεῖον τοῦτο κατεσκευάσθη, λέγει, πρὸ δέκα ἐτῶν· νὰ κατεγίνεσθε, λέγει, ὀλίγον περισσότερον εἰς τὰ μαθήματά σας, θὰ ἠξιοῦσθε, λέγει, τοῦ πρώτου βραδείου· νὰ ἠρχόμην, λέγει, ὀλίγῳ τι πρότερον, θὰ εὕρισκον, λέγει ἐν-

ταῦθα τὸν Σαφὲτ ἐφένδην· ἡμεῖς θὰ πωλήσητε, λέγει, τὴν ἄμπελόν σας, ἤτις εἶναι ἐν τῷ χωρίῳ· εἶναι ἀληθές, ἢ οὔ; ἔδωκα εἴδησιν εἰς τὴν οἰκίαν σας, ὅτι ἀπόψε δὲν θὰ ὑπάγητε· ἐν τούτοις εἶχον, φαίνεται, γνῶσιν· ὁ Μιδὰτ ἐφένδης ἔκαμεν ὡς νὰ ἐνόησε δῆθεν τὴν ὑπόθεσιν· ὁ Μουσταφὰ ἐφένδης, ὡσὰν τάχα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔκαμε νὰ ἦτο μέγα τι, τὸ κατεχώρισεν (ἐπέρασεν) εἰς τὴν ἐφημερίδα· τί σκέπτεσθε; τί σκέπτομαι; ἐὰν ἐγὼ δὲν σκεφθῶ, τίς θὰ σκεφθῇ; διατί κλαίεις; διατί κλαίω; τάχα δὲν γινώσκεις τὴν αἰτίαν; τί ἐρωτᾷς; ἡ κ. Νουριὲ ἤνοιξε τὸ παράθυρον καὶ εἶδεν· ἡ κ. Λατηφὲ χθὲς ἦλθεν εἰς ἡμᾶς καὶ ἠρώτησε κάτι τι· οἱ ἐκ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐρχόμενοι καὶ διερχόμενοι εἶναι πολλοί.

97

Ἐνόσῳ δὲν γράψῃ ὁ Μαχμοὺτ ἐφένδης καὶ δὲν ἀναγγείλῃ τὸ πρᾶγμα, δὲν πιστεύω· ὁ Σεβκὲτ ἐφένδης εἶναι εἷς τῶν ἰδόντων τὸ πρᾶγμα ἰδίοις ὀφθαλμοῖς καὶ ἀκουσάντων ἰδίοις ὠσίν· ὁ Ἀρηφῆ ἐφένδης ὑπῆγεν ἢ οὔ εἰς τὸ γραφεῖον δὲν γινώσκω· ὁ Σουλεϊμὰν ἐφένδης θὰ ἐξέλθῃ ἢ οὔ εἰς περίπατον δὲν γινώσκετε; ὁ Κιαμὴλ ἐφένδης δὲν εἶπεν εἰς ὑμᾶς τίποτε περὶ τοῦ ἂν θὰ μένῃ ἀπόψε παρ' ἡμῖν ἢ οὔ; ὁ Ἰβραχὴμ ἐφένδης θὰ παραδεχθῇ ἢ οὔ τὴν παράκλησίν σας δὲν εἶναι γνωστόν· ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ὑπάρχει τι περὶ τούτου; ἀνεγνώσατέ τι ἐν ταῖς ἐφημερίσι περὶ τῆς εἰς Βιέννην ἀναχωρήσεως τοῦ Ριφὰτ ἐφένδη; αἱ χθεσιναὶ ἐφημερίδες δὲν ἔγραψάν τι περὶ τούτου· ἤκουσα ὅτι τὸν ἐπενδύτην σας ἐρράψατε εἰς τὸν δεῖνα ράπτην· τὸν ἐπενδύτην σας εἰς τὸν δεῖνα ράπτην ἐρράψατε ἤκουσα· εἶναι

ἀληθές; νομίζω, ὅτι θὰ ἐξέλθητε τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ κάθησθε· θὰ ἐξέλθητε τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ κάθησθε, νομίζω· ἐγὼ εἶπον, ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ὁ ἴδιος θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν σχολὴν ἡμῶν, δὲν εἶπον θὰ στείλῃ τὸν υἱόν του· τὸ παιδίον ἐκεῖνο, ὅπερ κλαίει*, εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ γείτονος ἡμῶν· τὸ κλαῖον παιδίον εἶναι υἱὸς τοῦ γείτονος ἡμῶν· ἐκεῖνον τὸν παῖδα, ὅστις δὲν ὑπακούει* εἰς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του, δὲν ἀγαπᾷ κανείς· οὐδεὶς ἀγαπᾷ τὸν παῖδα, τὸν μὴ ὑπακούοντα εἰς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του*.

ΜΑΘΗΜΑ 45.

Αἰτιολογικαὶ προτάσεις.

صرف ṣárf, δαπάνη	اسنمك ésne-mék, χασμᾶσθαι
صرف ايتمك ṣarf etmék, δαπανᾶν	طوقونمق ṭoḳounmák, ἐγγίζειν [πειράζειν, προσβάλλειν
راحت raḥát, ἄνεσις	صاقنمق ṣaḳınmák, ἀποφεύγειν
راحت ايتمك raḥat etmék, ἀναπαύεσθαι	آيرمق áïr-mák, χωρίζειν
راحتسز raḥatsíz, ἀνήτυχος	كوچكلك kodjaklýḳ, δύσκολος
عفو áf(v), συγγνώμη	كوچكلك kodjaklýḳ, δυσκολία
عفو ايتمك áfv etmék, συγχωρεῖν	ممتحان imtiḥán, ἐξέτασις
ممتحان ايتمك imtiḥán etmék, ἐξετάζειν	سؤال soúál, ἐρώτησις
سؤال ايلمك soúál eïlmék, ἐρωτᾶν	سرت sért, σφοδρός

* Μεταφρασθήτωσαν δι' ἀναλελυμένης ἀναφορικῆς μετοχῆς βλ. § 196.

مساعد musáïd, εὐνοϊκός	
بال bál, μέλι	
نردبان nerdibán, κοινῶς μερ- [τιβέν, κλίμαξ	
چكمك tchenék, σιαγών	
هيچ hitch, οὐδαμῶς	
هيچ بر hitch bir, οὐδείς, μία, ἕν	
هركس herkés, πᾶς τις	
آنجق ántzak, ἀλλὰ	
ايچون itchún, چونكه tchounkí } διότι	
جامور tchamoúr, πηλός, λάσπη	
جامورلو tchamourloú, λασπώ- [δης	

تبديل tebdíl, ἀλλαγή

تبديل ايتمك tebdíl etmék, ἀλλάσσειν

مراق merák, ἀνησυχία, πε- [ριέργεια

مراق ايتمك merák etmék, ἀνησυχεῖν

تسليم teslím, ἐγχείρισις

تسليم ايلمك teslím eïlmék, ἐγχειρίζειν

امانت emánet, παρακαταθήκη

تاقم takím, τάξις, σωρὸς

پوسته póusta, ταχυδρομεῖον

خوی khoúï, φυσικόν, ἕξις

حالا hálla, εἰσέτι

برن بره birden bire, διὰ μιᾶς, [αἴφνης

درجه سنه كلمك derétzedinè guelmék, ἔρχεσθαι εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ . . . ἤτοι εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ·

درجه سنه اولمك derétzedinè oulmák ἔρχεσθαι εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀποθανεῖν, ἤτοι εἰς ἀκμὴν θανάτου, ἢ κινδυνεύειν ἀποθανεῖν.

§ 245. *Αἰτιολογικαὶ προτάσεις.* Αὗται ἐκφέρονται διττῶς, ἤτοι:

1] Διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων ايچون ἢ چونكه (διότι) προτασσομένων τῆς αἰτιολογικῆς προτάσεως· π.χ. بوجوق

ايله μετὰ τοῦ παιδὸς τούτου μὴ συναναστρέφου· διότι εἶναι ἐκ τῶν κακοήθων παίδων.

2] Διὰ μιᾶς τῶν αἰτιολογικῶν μετοχῶν προτασσομένης τοῦ ρήματος τῆς κυρίας προτάσεως, ἣν αἰτιολογεῖ· ὡς αἰτιολογικαὶ δὲ μετοχαὶ χρησιμεύουσι τὰ ἑξῆς:

α'] αἱ σύνθετοι ἀναφορικαὶ μετοχαὶ τοῦ ἀορίστου (§ 105) καὶ τοῦ μέλλοντος (§ 157) λαμβάνουσαι τὴν πρόθεσιν ان (ἐκ)· π. χ. ... خسته اولديغي طبشاري ... ἐπειδὴ ἤμην ἀσθενής, δὲν ἐξῆλθον (**ὡλτουγουμ-τάν,** ἐκ τοῦ ὅτι).

Μετὰ τὴν πρόθεσιν ταύτην ἀκολουθεῖ πολλάκις καὶ ἡ λέξις ايلو طولاى **ἐωλαῖ** ἢ ايله **ναὶ** (προερχόμενος, ἕνεκα)· π.χ. ... يتشمك ايلو اندن اولديغندن طولاى ... سنى اوزاق اولديغندن ὁ Σουλεϊμὰν ἐφένδης ἕνεκα τοῦ ὅτι ἦτο μακρὰν τὸ μέρος του, δὲν ἠδυνήθη νὰ προφθάσῃ (**ὡλτουγουν-τὰν ἐωλαῖ,** προερχόμενον ἐκ, ἢ ἕνεκα τοῦ ὅτι)·

ἢ συνοδευόμεναι ὑπὸ μιᾶς λέξεως αἰτίας δηλωτικῆς, οἷαι αἱ جهتيله **τζιχέτ-λε** μὲ τὴν αἰτίαν, διὰ τὸν λόγον, اجلدن **ἐτζιλ-τὲν** ἐξ αἰτίας, ὀφείλει **ἰτσοὶν** διὰ τὸ ὅτι, اینه **πινάεν** ἢ مینه **μεϐνὶ** ἐπὶ τῇ βάσει (ἕνεκα) π. χ.

... ياپلمسنه صاغليغيله جهتيله ... سويلمك يالان كوتى خويلردن اولديغى ... τὸ ψευδολογεῖν ἐπειδὴ εἶναι ἐκ τῶν κακῶν ἕξεων, δέον ν' ἀποφεύγῃ τις (**ὡλτουγοῦ τζιχέτλε,** διὰ τὸν λόγον ὅτι).

Ἐπειδὴ αἱ λέξεις ايچ καὶ مِنى συντάσσονται δοτικῇ, καὶ αἱ μετοχαὶ αὗται δέον νὰ τίθενται κατὰ δοτικήν· π.χ. ... كوردى ... حسين درسنى كوزل سويلديكه مِنى مكافات ὁ Χουσεὶν ἕνεκα τοῦ ὅτι εἶπε καλῶς τὸ μάθημά του, ἠμείφθη (**σοϊλεϊτ-γινὲ μεϐνί,** ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὅτι).

β'] ἡ ἀπαρέμφατος, κυρία ἢ ὀνοματικὴ (βλ. Μαθ. 34) λαμβάνουσα τὴν πρόθεσιν ايله **ἰλὲ** (ἢ ا κατ' ἔκθλιψιν τοῦ ى)· π. χ. ... هوا مساعد اولغله ازميره ايكى كوندە واردق ... ἐπειδὴ ἦτο ὁ καιρὸς εὔφιλος, εἰς Σμύρνην ἐν δυσὶν ἡμέραις ἐφθάσαμεν (**ὡλμάγ-λε,** μὲ τὸ νὰ ἦτο).

ἢ συνοδευομένη ὑπὸ μιᾶς τῶν λέξεων حسبيله **χαϑεπί-ιλε** ἕνεκα τοῦ ἢ καθόσον, مناسبتيله **μουναϑεπετί-ιλε** ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ, جهتيله **τζιχετί-ιλε*** διὰ τὸν λόγον τοῦ· π. χ. ... بازار قپالدر ... بو كون يورطى اولق حسبيله σήμερον ἡ ἀγορὰ εἶναι κλειστή, καθόσον εἶναι ἑορτὴ (**ὡλμάκ χαϑεπί-ιλε,** μὲ τὴν αἰτίαν τοῦ εἶναι).

ἢ λαμβάνουσα τὴν πρόθεσιν دن ἀκολουθουμένην ὑπὸ τοῦ ايله **ναὶ** (προερχόμενον ἐκ, ἢ ὡς ἐκ τοῦ εἶναι) π. χ. ... غالب افندينك قالوب قالميهجى سؤال اولنمدنتاشى ... جواب ويرلدى ... ἐπειδὴ ἐγένετο ἐρώτησις θὰ μένῃ ἢ οὔ ὁ Γαλὴπ ἐρένδης,

* Τὰ ἀνωτέρω εἶναι σύνθετα ἐκ τῶν λέξεων جهت—مناسبت—حسب ἐκ τῆς καταληκτικῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας ى καὶ ἐκ τῆς προθέσεως ايله ἢ ا.

ἐδόθη ἀπάντησις (**σουὰλ ὡλουνμακτὰν ναὰι,** ὡς ἐκ τοῦ ἐρωτηθῆναι).

γ'] ἡ ὀνειματικὴ ἀπαρέμφατος κατὰ δοτικὴν τιθεμένη καὶ ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῶν λέξεων **ایچون** καὶ **ایچی** ἔνεκα· π.χ. **ایشلهمدی هوا مساعد اولمامسنه ایچی بو کون اطلاه واپور** ἐπειδὴ ὁ καιρὸς δὲν ἦτο εὐνοϊκός, σήμερον δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐργασθῇ ἀτμόπλοιον εἰς τὰς νήσους (**ایشلهمدی هوا مساعد اولمامسنه ایچون بو کون اطلاه واپور**, ἕνεκα τοῦ μὴ εἶναι).

ΘΕΜΑ.

۹۲

بوئی بر دها یاپمیکز زیرا فنا شی‌در بوئی سزه سویلیه‌جکم زیرا بیلمکز لازمدر چونکه سز کیده‌جکسکز بز قالمایز بز کیده‌لم شمدی چونکه سز کیدیکز پدرمك کوندردیکی پاره‌لری یتون صرف ایدوب شمدی پاره‌سز قالدیغمدن نه یاپه‌جغمی بیلمیورم بو کون کیدیله‌جك بر بر آز اوزاق اولدیغندن عربه ایله کیدلسه دها ایو اولور قرنداشم هر کون مکتبه کیتدیکی ایچون انی بر آز کزمکه کوتوره‌جکم اسماعیل افندی کیمسه‌یی سومدیکی ایچون کیمسه انی سومز بو خبری سزه بویله بردنبره سویلدیکم ایچون عفوکزی رجا ایدرم امتحانده صوریلان سؤاللره کوزل جواب ویردیکمزدن کندیمزی مختیار عد ایتمایز رؤف افندی امتحانده برنجی چیقمق حسبیله مکافات الدی پاره‌یی اله ایتدیکی جهتله شمدی بویله سویلیور ذکی افندی بر آز کیفسز اولق سببیله بو کون مکتبه کلیه‌جك سعید افندی نردبانلدن دوشمکله بلی قیردی بیلمامك انسانی پك اوتاندیران

شی اولمسیله هرکس آره‌سنده اوتانمامق ایچون اوکرنمکه چالشملی بوکیجه راحتسز اولدیغمدن هیچ اویقو اوبویه‌مدم

۹۳

عزیمتکز کیجه‌سی بوراده بر آز پوپراز اسمش اولمسیله مراق ایتمش ایسه‌کده یاز روزکاری اولغله دکزه طوقونمدیغی آکلاشلمشدر هوالرك سرت اولمسیله پوسته واپوری کلدیکی خبر الثوب بر از متسلی اولدق ازمیر بیوك بر شهر اولوب هر شیك اعلاسی بولندیغندن ممنون قالهجقکزی مأمول ایدرم کویمزده هیچ کلیسا بولنمامقدنناشی اهالیجه کوجلك چکلدیکنه مبنی یکیدن بر کلیسا یاپلمسنه قرار ویرلدی هوا مساعد اولغله ازمیره ایکی کونده وارلدی فهم افندینك بر آز کیفسز اولمسیله هوا تبدیلی ایچون بر قاچ کونده اطلیه کیتمسی لازم کلدی ایشك بر آز زور کورلمسنه مبنی بهاره قدر براغلمسی ایجاب ایتدی حمدی افندی کیندکدن صکره بر دها کلدیکندن کندی الله تسلیم ایتمك ایچون ویردیکمز امانت حالا المده طوریور سعید افندی اویقویی سور طاقدن اولمسیله ساعت بره وارر وارمز یتاغنه کیرر استمکدن چکلرم آیرلق درجه‌سنه کلدی رشید بك سویلدیککزی آکلامش ایسه‌ده آکلامامزلق ایدیور او آره‌لق ازمیر طرفنه کیده‌جك برکمی بولنسیله ایکیمز دخی اوکمیه بیندك بو چوجقلر کوتو اولدیریله انلری کیمسه سومز احمد ایله محمد ایو آدم اولدقلرندن انلر ایله کوروش

98*

Μηδενὶ εἴπῃς τι, διότι δὲν θέλω ν' ἀκουσθῇ ὁ λόγος οὗτος· χθὲς δὲν ἠδυνήθην νὰ ἔλθω, διότι ἤμην ὀλίγον ἀνήσυχος· ἐὰν ἦτο ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, τὸν συνεχώρουν· ἀλλὰ τὸν Μεχμὲτ ἐφένδην δὲν δύναμαι νὰ συγχωρήσω, διότι δὲν εἶναι παῖς· ἐπειδὴ (ἐκ τοῦ ὅτι) ἀπὸ μηνὸς δὲν ἠδυνήθην νὰ λάβω ἐπιστολήν, εἶμαι ἀνήσυχος (ἐν ἀνησυχίᾳ)· ἐπειδὴ (διὰ τὸν λόγον ὅτι) χθὲς ἦτο νότος, δὲν ἠδυνήθην νὰ καταβῶ ἐκ τῆς νήσου· ἐπειδὴ (ἕνεκα τοῦ ὅτι) χθὲς ποσῶς δὲν ἠδυνήθης νὰ κοιμηθῇς, σήμερον δὲν ἔχεις διάθεσιν· ὅλον χασμᾶσαι· ἐπειδὴ (μὲ τὸ νὰ) ὁ λόγος σας μὲ ἤγγισε, βεβαίως δυσηρεστήθην· ἐπειδὴ (ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὅτι) τὰ χρήματα ταῦτα μένουσι παρ' ἐμοὶ παρακαταθήκη, δὲν δύναμαι νὰ τὰ ἐγγίσω· διότι (διὰ τὸ ὅτι) ὁ δεῖνα κύριος ἐχωρίσθη ἀφ' ἡμῶν δὲν πρέπει ἡμεῖς νὰ δυσαρεστηθῶμεν κατ' αὐτοῦ· ἐπειδὴ (ἐξ αἰτίας) αὔριον εἶναι ἡμέρα ἐξετάσεως, σήμερον πρέπει νὰ μελετήσητε· διότι (διὰ τὸ ὅτι) ἐκεῖνος οὐδενὸς τὸ πταῖσμα συγχωρεῖ, καὶ ἡμεῖς δὲν συγχωροῦμεν τὸ πταῖσμά του· ἐπειδὴ (μὲ τὸ νὰ ᾖ) ὁ Χουσεὶν εἶναι κακὸς ἄνθρωπος, δέον νὰ προφυλάττηταί τις ἀπ' αὐτοῦ· ἐπειδὴ (ἐκ τοῦ ὅτι)

---

* Πρὸς εὐκολίαν τοῦ σπουδαστοῦ περὶ τὴν χρῆσιν τῶν αἰτιολογικῶν μετοχῶν ἐν τῇ μεταφράσει τῶν θεμάτων τούτων, ἐτέθη ἐπίτηδες ἀναλυτικῶς ἐν παρενθέσει ἡ λέξις ἡ ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασι τῶν αἰτιολογικῶν μετοχῶν (§ 245) σημειωθεῖσα, ἐξ ἧς ὁ σπουδαστὴς ὁδηγούμενος δύναται ν' ἀνεύρῃ τὴν μετοχὴν ἥτις ἁρμόζει εἰς τὸ ὑπὸ μετάφρασιν παράδειγμα.

ἐκρύωσα, σήμερον εἶμαι ὀλίγον ἀδιάθετος· ἐπειδὴ (ὡς ἐκ τοῦ εἶναι) τὸ πολλὰ λαλεῖν εἶναι κακὸν πρᾶγμα, δέον ν' ἀπέχῃ τις αὐτοῦ· ὁ Ζεκῆ ἐφένδης ἐπειδὴ (ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὅτι) ἐνόησεν ὅτι μόνον ἐὰν καταγίνηται εἰς τὰ μαθήματά του θ' ἀξιωθῇ βραβείου, μεγάλως καταγίνεται· ἐπειδὴ (ἐκ τοῦ ὅτι) ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἀέρος εἶναι πρᾶγμα ὠφελιμώτατον τῇ ὑγιείᾳ, κατ' ἔτος τρεῖς περίπου μῆνας μεταβαίνομεν εἰς τὰς νήσους πρὸς ἀλλαγὴν τοῦ ἀέρος.

99

Ἐπειδὴ (μὲ τὸ νὰ) ἡ θάλασσα μ' ἐπείραξεν, ἤμην ὅλην τὴν ἡμέραν ἀνήσυχος· ἐπειδὴ (ἕνεκα τοῦ ὅτι) τὴν ἐπιστολὴν δὲν ἠδυνήθην νὰ προφθάσω εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, ἔμεινεν αὔριον· ἐπειδὴ (ἐκ τοῦ ὅτι) τὰ μαθήματά σας δὲν ἐμελετήσατε καλῶς, δὲν ἠδυνήθητε νὰ δώσητε ἀπάντησιν εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ διδασκάλου· ἐπειδὴ (μὲ τὸ νὰ) τὸ ταχυδρομεῖον ἦτο κλειστόν, δὲν ἠδυνήθην νὰ δώσω τὴν ἐπιστολήν· ἐπειδὴ (ἕνεκα τοῦ ὅτι) ἐκρύωσα, αἱ σιαγόνες μου πονοῦσιν ὁσάκις χασμῶμαι· ἐπειδὴ (ἐκ τοῦ ὅτι) δὲν ὑπῆρχε κλίμαξ, δὲν ἠδυνήθην ν' ἀναβῶ ἐπάνω· ἐπειδὴ (μὲ τὸ νὰ) τὸ γάλα τοῦ προβάτου εἶναι καλλίτερον διὰ τὸν ἀσθενῆ, καὶ ὁ θεράπων σας ἐκ τούτου θὰ λάβῃ· ἐπειδὴ (ὡς ἐκ τοῦ) ὁ κῆπός σας εἶναι ἀπέναντι τοῦ βορρᾶ, τὰ δένδρα βραδέως ἀνθοῦσιν· ἐπειδὴ (ὡς ἐκ τοῦ, ἢ μὲ τὸ νὰ) ὁ ἡμέτερος εἶναι ἀπέναντι τοῦ νότου, τὰ δένδρα ταχύτερον ἀνθοῦσιν· ἐπειδὴ (ὡς ἐκ τοῦ ὅτι) σήμερον εἶναι Κυριακή, ἡ μὲν ἐκκλησία θὰ εἶναι ἀνοικτή, τὸ δὲ σχολεῖον κλειστόν· ἐπειδὴ (ἐκ τοῦ ὅτι) σήμερον δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ ἐξέλθω ἕνεκα ἀδιαθεσίας, παρακα-

λῶ ἡ ὑπόθεσις νὰ μένῃ αὔριον· ὁ Ἰσμαὴλ ἐφένδης ἐπειδὴ (ἐκ τοῦ ὅτι) ἐνόησεν ὅτι δὲν θὰ δυνηθῇ ἄλλως πως ν' ἀξιωθῇ τοῦ πόθου του, διότι ἦτο (μὲ τὸ νὰ) πτωχός, ἤρχισε νὰ ἐργάζηται μεγάλως.

ΜΑΘΗΜΑ 44.

Ρῆμα ὑπαρκτικόν, ἢ σύνθετοι χρόνοι.

§ 246. Εἴδομεν ὅτι τὸ τρίτον πρόσωπον τοῦ προσδοκωμένου ἐνεστῶτος (§ 88), τοῦ παρακειμένου (§ 134) καὶ τοῦ μέλλοντος (§ 148) χρησιμεύουσι καὶ ὡς μετοχαί.

Ἐξ αὐτῶν καὶ τοῦ ῥήματος اولق *γίνεσθαι*, ἢ بولمق *εὑρίσκεσθαι*, σχηματίζονται σύνθετοι χρόνοι ἀντιστοιχοῦντες πρὸς τὸ ὑπαρκτικὸν ῥῆμα* τῆς ἑλληνικῆς τὸ διὰ τοῦ *τυγχάνειν, διατελεῖν* κτλ. καὶ τινος μετοχῆς γινόμενον.

Οἱ χρόνοι οὗτοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

Ἐνεστώς: يازار اولدم **يازمقده** γράφων διετέλεσα

يازمش اولورم يازمقده γεγραφὼς γίνομαι

Παρακείμενος

اولورم	»	» **اولمقده**	»	γενήσομαι
اولدم	»	» **اولمقده**	»	ἐγενόμην(ἔτυχον)
اولجغم	»	» **اولمقدهجغم**	»	γενήσομαι
اولمشم	»	» **اولمشده**	»	γενοίμην
اول	»	» **اولمقده**	»	γενοῦ

* Βλ. καὶ § 183.

يازمش اولق **يازمقده** γεγραφὼς γίνεσθαι

اولان » » **اولمقده** » γιγνόμενος

اولديغم » » **اولمقدهيغم*** » ἐκεῖνο ὅπερ ἔχω [χω γεγραμμένον

Μέλλ. يازاجق اولورم **يازمقده** γράψων γενήσομαι

اولدم » » **اولمقده** γράψων ἐγενόμην (ἔμελλον γράψαι)

Οὕτω καὶ διὰ τοῦ بولمق π. χ.

بولدم يازمش **يازمقده** πουλουντσὸν γεγραφὼς εὑρέθην

يازمش بولنجغم » **يازمقده** πουλουνατζάγημ » εὑρεθήσομαι

Ὁ τοιοῦτος σύνθετος μέλλων, ὡς καὶ ἡ εὐκτική, ἐξηγοῦνται ἐν τῇ νεοελληνικῇ διὰ τοῦ *θέλω* ἢ *ἤθελον*· π.χ.

ساتمش صاتجق اولور ایسه ἐὰν ἤθελε πωλήσει (πωλήσων ἔσται) τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ἐγὼ τὴν ἀγοράζω.

يوق سويلمش اولسه بيله اینانان وارمی (εἰρηκὼς εἴη) τοῦτο, ὑπάρχει ὁ πιστεύσων.

§ 247. *Ἀναφορικαὶ προτάσεις.* Εἴδομεν (§ 40. 207) ὅτι αἱ πλάγιαι καὶ αἱ ἐξηρτημέναι προτάσεις προηγοῦνται τῆς κυρίας, καὶ ἐπομένως ὅτι καὶ αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις (§ 200) προηγοῦνται αὐτῆς.

Ὅταν τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλ-

* Βλέπε § 134. 160.

λος τις ὅρος τῆς κυρίας προτάσεως, προσδιορίζεται δι' ἀναφορικῆς προτάσεως ἐχούσης ὡς ἀντικείμενον εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, δηλαδὴ ὁλόκληρον πρότασιν ἀρχομένην παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου ὅτι, κατὰ τὸν κανόνα τοῦτον ἡ μὲν ἀναφορικὴ πρότασις δέον νὰ προηγηθῇ τοῦ ὑποκειμένου ἢ ἀντικειμένου κτλ. τὸ δὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἤτοι ἡ διὰ τοῦ (ὅτι) παρ' ἡμῖν ἀρχομένη πρότασις νὰ προταχθῇ τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως ὡς ἑξῆς:

ویانیه کیتمش اولدیغی سویلدیکم آدم ویانیه کیتمیوب پارسه کیتمش ὁ ἄνθρωπος, περὶ οὗ εἶπον ὅτι ἀνεχώρησεν εἰς Βιέννην, δὲν μετέβη εἰς Βιέννην, ἀλλ' εἰς Παρισίους· ἔνθα τὸ μὲν ویانیه کیتمش اولدیغی (ὅτι ἔχει ἀναχωρήσει) προυτάχθη τοῦ سویلدیکم (περὶ οὗ εἶπον), τοῦτο δὲ τοῦ ὑποκειμένου ادم (ὁ ἄνθρωπος پارسه‌کی عموجه‌سه کوندرمش اولدیغی سویلدیکم کتاب بو دفعه عموجهم τὸ βιβλίον, περὶ οὗ εἶπον ὅτι εἶχον ἀποστείλει αὐτὸ πρὸς τὸν ἐν Παρισίοις θεῖόν μου, ἐπεστράφη τώρα ὑπὸ τοῦ θείου μου· ἔνθα τὸ μὲν کوندرمش اولدیغی (ὅτι εἶχον ἀποστείλει) προυτάχθη τοῦ سویلدیکم (περὶ οὗ εἶπον), τοῦτο δὲ τοῦ کتاب (βιβλίον).

٩٤

محمد افندی انی اوقویجه یرآز دوشنور کبی اولدی آرتق مکتوبی یازمش بولندم بونی یاپار ایسه‌کز بیوك بر اولوك ایتمش اولورسکز برادرکز بر مکتوب یازه‌جق اولدی بونی بیلمش اول سزکلنجه‌یه قدر بن یازمش

بولنه‌جغم سکا ویرمش اولدیغمز امانت نه اولدی سز اورایه وارنجه‌یه قدر ایش بیتمش اولمه‌جق بکا یاپمش اولدیغکز ایولکی اوتوتمیه‌جغم کیده‌جك اولور ایسه‌کز خبر ویرمکزی رجا ایدرم صالح افندینك رجا ایتمش اولمسی اوزرینه دها او وقت عفو ایتمشیدم بونی صوره‌جق اولور ایسه جوابنی المش اولور مکتبمزی زیارت ایتمش اولان ذات عارفی افندیدر صوران اولور ایسه نه سویلیه‌یم صوره‌جق اولانلره اویله سویلیك صبحی‌اوینی صاتمه‌جق اولور ایسه سزه خبر ویره‌یمی درسلرینه پك چوق چالشقان اولدیغنی خبر ویردیککز چوجق ادرنه‌ده بولنان قومشومز شوکت افندینك اوغلی اولدیغنی نه‌دن بیلیورسکز

٩٥

پترسبورغه کیتمك اوژره اولدیغنی خبر ویریلان ذات عارفی افندی دکل محمد بکدر سوقاغه آچلدیغنی سویلدیکم پنجره بنم اوطه‌مك پنجره‌سی اولیوب والده خانمك اوطه‌سنك پنجره‌سیدر نوری افندینك پارسدن الدیغنی ظن ایلدیککز مکتوب پارسدن اولیوب برلیندن کلش اولدیغنی خبر الدم ایشته سزك بیلدیککزی ایستمدیکم بر شی وار ایسه اوده بومکتوبك ترەدن کلدیکی ماده‌سیدر عزت و محمد افندیلرك دون آخشام ذکی بکه ویرمش اولدقلرینی سویلدکلری کتاب کندیلرینك اولیوب دوستلری احمد و محمد افندیلرك ایمش قاضی کوپی اوکنده بر قایق باتمش اولدیغنی غزته‌ده اوقودیغکز واپور قاضی کوپی واپوری اولیوب اطه‌لره اشلیان واپورلردن بریسی اولدیغنی خبر الدم همشیره‌کزك قالق اوزره کیتمش اولدیغنی خبر ویردیککز کویده سزك برخصمکز بر دوستکز وارمی کامل افندی حقنده صفوق معامله‌ده بولندیغنی ایشیتدیکم فؤاد افندینك بوکون سزه بر مکتوب

یازدیغی سویلیلیور طعام ایتك اوزره کیدیلهجکنی سویلدیکلرینی خبر ویرهبیلورمیسکز

100

'Αφότου δὲν σᾶς εἴδομεν εἶναι ἀρκετὸς καιρός· ἀπὸ τοσούτου καιροῦ δὲν σᾶς βλέπομεν (διατελοῦμεν μὴ βλέποντες)· ὁ 'Αχμὲτ ἐφένδης εὑρέθη κλαίων· ἐφάνη (ἐγένετο) ὡς γινώσκων ὑμᾶς· τοῦτο πλέον εἴχετε γράψει (εἶσθε γεγραφώς)· ἐὰν τοῦτο εἴπω, ψεῦδος θὰ ἔχω εἴπει (εἰρηκὼς ἔσομαι)· ἕως οὗ φθάσω ἐγώ, ἐκεῖνος θὰ ἔχῃ ἀναχωρήσει (ἀνακεχωρηκὼς ἔσται)· ἐλησμόνησα ἐκεῖνο ὅπερ εἴχετε ἐρωτήσει· ἐπειδὴ ὁ Μιδὰτ ἐφένδης εἶχε κόψει τὴν χεῖρά του, ἐπὶ ἕνα μῆνα δὲν μετέβαινε (διετέλεσε μὴ μεταβαίνων) εἰς τὴν σχολήν· ἐὰν ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης δὲν θὰ ἔλθῃ (θὰ ᾖ μὴ ἐλευσόμενος), τί νὰ κάμω; ἐὰν ὁ Ριφὰτ ἐφένδης ἤθελεν ἐρωτήσει (θὰ ᾖ ἐρωτήσων) τοῦτο, τίνα ἀπάντησιν νὰ δώσω; ὅτε ἦλθεν ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης, ἐγὼ εὑρέθην ἐνδεδυμένος· ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἔχει τοῦτο ἀκούσει (εἶναι ἀκούσας) εἶναι ὁ ἡμέτερος γείτων Φεχὶμ βέης· ἐὰν ὑπάρξῃ τις μὴ κρατῶν (ἀθετῶν) τὸν λόγον του, πῶς νὰ προσενεχθῶ αὐτῷ; εἰς ἐκείνους μὲν οἵτινες θέλουσιν ἐπιστρέψει (εἶναι ἐπιστρέψοντες) νὰ δώσῃς ἀνὰ δέκα γρόσια, εἰς ἐκείνους δὲ οἵτινες θέλουσι μείνει, ἀνὰ εἴκοσι γρόσια.

101

Καίτοι ὁ Βόσπορος εἶναι ὡραιότερος τῶν νήσων, ὁ θεράπων σας ὅμως καλλίτερον ἀγαπῶ τὰς νήσους· ἡ ὁδὸς αὕτη εἶναι μὲν συντομωτέρα τῆς ἄλλης, ἐπειδὴ ὅμως εἶναι (μὲ

τὸ νὰ ᾖ) λασπώδης, δὲν πηγαίνω ἐξ αὐτῆς· ὁ ἀδελφός μου εἶναι μὲν κατὰ τὴν ἡλικίαν μικρός, ἀλλ' ἐν τοῖς μαθήμασιν ἐμπρός· ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης ἦλθε μὲν μέχρι τῆς οἰκίας, δὲν ἠθέλησεν ὅμως νὰ εἰσέλθῃ ἔνδοθεν τῆς θύρας· ἡ ἀδελφὴ ὑμῶν ἐμελέτησε μὲν τὸ μάθημά της, ἀλλὰ δὲν ἔγραψε τὸ θέμα της· ὁ Σαφὲτ ἐφένδης δὲν πιστεύει μὲν τὰ λεγόμενά σας, ἀλλὰ δὲν λέγει τίποτε· ὁ 'Αρηφῆ ἐφένδης ὑπόσχεται μέν, δὲν ἐκτελεῖ δέ· ἡ οἰκία, περὶ ἧς εἶπον ὅτι ἔχει δύο θύρας πρὸς τὴν ὁδὸν καὶ μέγαν κῆπον ὄπισθεν, εἶναι τοῦ φίλου ἡμῶν Σαφὲτ ἐφένδη, δὲν εἶναι τοῦ 'Αρηφῆ· τὸ ἀρνίον περὶ οὗ ἐλέγετε χθὲς ὅτι ἀπεστάλη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἐν 'Αγίῳ Στεφάνῳ διαμένοντος φίλου σας Ριφάτ, σήμερον εἰσελθὸν εἰς τὸν κῆπον τοῦ γείτονός μας κατέφαγε τὰ ἄνθη του· ὁ Φεχὶμ βέης, περὶ οὗ ἤκουσα ὅτι εἶναι πολὺ φρόνιμος καὶ ἐπιμελὴς παῖς, ἀναχωρεῖ αὔριον μετὰ τοῦ πατρός του εἰς Παρισίους.

102

'Ο Γαλὶπ βέης, οὗτινος τὸν υἱὸν 'Αζὶζ ἐφένδην εἴπετε ὅτι θέλετε νὰ ἴδῃ, εἶναι ὁ πλουσιώτερος τῆς χώρας ἡμῶν· ὁ Γιουσοὺφ ἐφένδης, οὗτινος τὸν υἱὸν Λατὶφ ἐφένδην εἴπετε ὅτι εἴδετε χθὲς ἐν τῇ ἀγορᾷ, εἶναι γείτων μας· τὸ πλοῖον, ἐξ οὗ σήμερον εἴδετε ὅτι ἐξήρχετο ὁ Ριζᾶ βέης, εἶναι τὸ ταχύτερον ἀτμόπλοιον τῶν Πριγκηπονήσων· τὸ ὡρολόγιον, περὶ οὗ εἶπον ὑμῖν χθὲς ὅτι ἠγόρασα ἀντὶ πέντε λιρῶν, εἶναι χρυσοῦν, δὲν εἶναι ἀργυροῦν· ὁ ἄνθρωπος, περὶ οὗ ἠκούσατε ὅτι προσποιεῖται τὸν ἀσθενῆ, εἶναι ὁ φίλος τοῦ ὑμετέρου φίλου 'Οσμάν· ὁ Δζεμὰλ βέης, περὶ οὗ ἠκούσαμεν ὅτι

ὁ πατήρ του ὅδον οὔπω ἀναχωρεῖ εἰς Παρισίους, εἶναι ἐξάδελφος τοῦ ἐν Βεδεκίῳ διαμένοντος φίλου ἡμῶν Νουρῆ βέη· ὁ Σουπχῆ καὶ ὁ Μιδὰτ ἐφένδης, περὶ τῶν ὁποίων ἠκούσθη ὅτι αἱ σχέσεις των δὲν εἶναι καλαί, σήμερον ἀμφότεροι μετέβησαν ὁμοῦ εἰς τὴν ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι οἰκίαν τῆς Α. Ε. τοῦ Ὀσμὰν βέη· τὸ ὠὸν τοῦτο, ὅπερ λέγετε ὅτι εἶναι τῆς μαύρης ταύτης ὄρνιθος, εἶναι νωπότερον τοῦ ἄλλου· ἐπειδὴ τὸ χασμᾶσθαι πλησίον τῶν μεγάλων ἀνθρώπων εἶναι ἐντροπή, δέον ν' ἀπέχῃ τις αὐτοῦ· ὁ καιρὸς ἐπειδὴ εἶναι νότος, εἶναι θερμός· ὁ Ὁμὲρ ἐφένδης ἐπειδὴ (ἕνεκα τοῦ ὅτι) ἠγάπα μεγάλως τὸν Ἀβδοὺρ ραχμὰν βέην, ἤρχετο φοράς τινας εἰς τὴν οἰκίαν του.

ΜΑΘΗΜΑ 47.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ ἑλληνικόν.

ترلا[1] قوشلرندن بريسی ياوريسی[2] ايله برابر ترلاده كزر ايكن قوشبازلرك[3] قورمش اولديغی طوزاغی[4] كورر ياورينك هيچ بر شيدن خبری اولمديغندن اورادە اولان بغدای[5] دانەلرينی يمكە كيدر ايكن آنامی كلوب «ياورم! شو كورديكك شی طوزاقدر پك چوق يانه وارمه اورادە طوتيلور قالورسك صكره آوجی[6] النه كيرسك قارشمام كندينی كوزت»[7] ديۑش ياوری ايسه آناسنك او كوزل نصيحتی[8] ياری[9] ديكلەمش ياری ديكلەمامش اولديغندن طوزاغه صوقيلوب[10] بتون بغدای دانەلرينی يدكدن صكره اصل[11] طوزاغك اوزرنده بولنان بغدايی دخی بر ايكن طوتمش و باغرمغه[12] باشلايجه بچاره[13] والدەسی ياورينك باغرديغی ايشيدنجه يانه كلش ايسەده

نه چاره كه[14] بركره[15] طوزاغه طوتمش و «ياورم! نه يابدك نجون تنبيهمی[16] ديكلەمدك» ديدكده «آمان والدەم! تنبيهكی ديكلەدم بر دانه قالنجيه قدر بر شی اولدم[17] صكره دها بر دانه قالمش ايدی انی بر ايكن طوتدم» دير ايكن قوشبازلر كلوب المشلر و فقير والدەسی يالكزجه[18] آجيقلی[19] آجيقلی قاچشدر

1. **تارلا,** ἀγρός· **تارلا كوزەسی,** κορυδαλὸς (πτηνὸν τοῦ ἀγροῦ). 2. **يابرغه,** νεοσσός, μικρόν. 3. **كوڤەچاڤ,** ὀρνιθοθήρας. 4. **طوزاق,** παγίς. 5. **بوغداى,** σῖτος. 6. **آبجه,** κυνηγός. 7. **يكلەمك,** προσέχειν. 8. **نصيحت,** συμβουλή· 9. **ياره,** ἥμισυ. 10. **صوقولمق,** πλησιάζειν πολὺ (χώνομαι). 11. **آصل,** ἄσπλ, ὁ κυρίως (ῥίζα, ἀρχή). 12. **طاغيرمق,** κραυγάζειν. 13. **بيچاره,** δυστυχής· 14. **چاره,** τρόπος, θεραπεία· **نه چاره,** δυστυχῶς (τί τρόπος)· 15. **كره,** φορά. 16. **تنبيه,** παραγγελία. 17. **اولمق,** γίνεσθαι· ἐνταῦθα παθαίνειν. 18. **يالنيزجه,** κατάμονος. 19. **آچيقلی,** τεθλιμμένος, περίλυπος.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ τουρκικόν.

Εἷς μαθητὴς σχολῆς μεταβαίνων κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν διακοπῶν[1] εἰς τὴν πατρίδα του, καθ' ὁδὸν ἀναγκάζεται[2] νὰ μένῃ τὴν νύκτα ἔν τινι μύλῳ[3]. Εἰς τὸν τοῖχον[4] τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ κατεκλίθη, βλέπει ἀνηρτημένον[5] χρυσοῦν ὡρολόγιον. Διανοεῖται, ἵνα τὸ μεσονύκτιον[6] λαβὼν τὸ ὡρολόγιον, **πηδήσῃ**[7] ἔξω τοῦ παραθύρου καὶ φύγῃ· ἀλλ' ἡ συνείδησίς του[8] οὐδαμῶς[9] συναινεῖ[10]· φέρει εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι ἡ κλοπὴ[11] εἶναι κακὸν πρᾶγμα.

Ἀφοῦ ικανῶς[12] ἐσκέφθη, δὲν ἔλαβε τὸ ὡρολόγιον καὶ ὁ ἴδιος δὲ δὲν ἐστάθη ἐκεῖ· ἐπήδησεν ἐκ τοῦ παραθύρου καὶ ἔφυγεν. Ἐπί τινα καιρὸν[13] ἐπορεύθη ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης. Ἅμα ἔδυσεν ἡ σελήνη καὶ ὁ ὁρίζων[14] ἐσκοτίσθη, ὁ παῖς μὴ βλέπων ποῦ ἐπάτει[15], ἔπεσεν εἰς βόρβορον[16]. Ἀπαλλάξας[17] δυσκόλως[18] ἑαυτόν, ἀνέβη εἷς τι ὑψηλὸν μέρος. Ἐπειδὴ ἦτο πολὺ κεκοπιακώς, ἐκεῖ ἀπεκοιμήθη[19]. Ὅτε τὸ πρωῒ ἀφυπνισθεὶς ἠνέῳξε τοὺς ὀφθαλμούς, εἶδεν ὅτι ἐπὶ τοῦ δένδρου, κάτωθι τοῦ ὁποίου εἶχε κατακλιθῇ, ἦτο ἀπηγχονισμένος[20] ἄνθρωπος, οἱ δὲ κόρακες[21] ἦσαν συνεσωρευμένοι[22] ἐπ' αὐτοῦ. Ἐνόησεν ὅτι ὁ ἀπηγχονισμένος οὗτος ἄνθρωπος θὰ ἦτο κλέπτης. Ὁ μαθητὴς ἰδὼν τὴν κατάστασιν[23] ταύτην εἶπε καθ' ἑαυτόν· δόξα[24] σοι, Θεέ μου! [25] καλὸν ἔγινεν ὅτι ἠκολούθησα[26] τὴν συνείδησίν μου εἰς τὸ[27] νὰ μὴ λάβω τὸ ὡρολόγιον.

1. تطبيل ta'tîl. 2. اولق مجبور mecbûr ûlmâk. 3. دكرمن degirmen. 4. ديوار duvâr. 5. آصيلو âsîlû ḥâ. 6. كيجه يارسى gece yarısı. 7. آتلامق atlamâk. 8. وجدان vicdân. 9. درلو پر pür dürlü (κατ' οὐδένα τρόπον). 10. راضى اولق râzî ûlmâk. 11. خرسزلق ḫırsızlık ḥ sirkat sırkat. 12. خيلى پر pür ḫêlî (ἓν ἀρκετόν). 13. مدت pür müddet. 14. اوتلاق ufuklamak (κυρίως ufuk οὐρανός). 15 باصمق pasmâk. 16. پاتاقلق patakalık. 17. قورتارمق kurtarmâk. 18. كوچ حال اله gûçbelâ ile. 19. قالق uyku uyûşu uyûşuklu kalkmak. 20. آصلمش âsılmış. 21. قارغه kârga. 22. اوشمك ötmek, τὸ ἀλληλοπαθὲς اوششمك

23. حال ḥâl. 24. شكر şükr, şükür. 25. يارب yâ rabbî. 26. اويقو uyku uyûmak. 27. خصوصنده ḫuṣûṣunda χουδουδουντὰ (ἐν τῇ ὑποθέσει τοῦ . . .).

ΜΑΘΗΜΑ 48.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ ἑλληνικόν.

قرق بيلق[1] بر قواق[2] آغاجنك دينه[3] بر قباق[4] اكرل وقتى كلوب بيتر[5] بيور دير ايكن[6] قواغه صاريلور بر ايكى آيك ايچنده حريفك[7] باشنه قدر چيقار چوك چوك دالرينى صارمغه باشلار و اورادە چيچك آچوب قباق ويرمكه باشلار قباقلر بيور چر قواغك دالرينه آغراق[8] چوكەرك[9] ايكى قات ايدر[10] بر كون قواق قباغه «برادر! بو قدر صيقندى[11] ويرمه» ديه[12] رجا ايدر قباق ايسه[13] «بن نه وقت اولسه سنك تپه‌كده‌يم[14] صوص[15]» ديەرك قواغه حدت[16] ايدر دير ايكن قيش كلمكه باشلار قيرانغيلر[17] ياغار قباغكده عمرى[18] بيتر دالرى پيرانلرى قورومغه باشلايوبده قباق يره دوشەجكنى خصوصيله[19] او قدر يوكسكدن دوشەجكنى دوشونجه قواغه يالوارمغه باشلار ايسەده سوزى كار[20] ايتمز بر كون صابى[21] قورور تپه طاقلق[22] يره دوشر پارچه پارچه اولور

حصه[23]—قباق الى آيلق عمرينه باقيوبده قرق بيلق اختيار قواغه غلبه[23] ايتمكه چالشديغى و ياشنه اولسون[25] مرحمت[26] ايتديكى ايچون صوكنده ايله پارچه پارچه اولمشدر طبق انسانده انه فرصت[28] كچوبده بيوجك بر يره چر ايسه اسكيلره فنالق ايتماليدر شايد ايله كندينه اقبال[29] توجه[30] ايدوبده بيورسه اسكيلرى آياق التنه الماليدر صكره بر كون اولورکه قباق كبى تپه طاقلق اولور

1. **γῆλ,** ἔτος· **γηλ-λήκ,** ἐτήσιος· **κὴρκ γηλ-λήκ,** τεσσαρακοντούτης. 2. **καβάκ,** αἴγειρος. 3. **τίπ,** ῥίζα. 4. **καπάκ,** κολοκύνθη. 5. **πιτμέκ,** φύεσθαι, καὶ λήγειν. 6. **τὲρ ικέν,** χρονικὴ μετοχὴ τοῦ ῥήματος **τεμὲκ** λέγειν· ἰσοδυναμεῖ τῷ τῆς κοινῆς **λέγοντας,** ἤτοι ἐν τῷ μεταξύ. 7. **χερίῲ,** ὁ καλὸς (περιφρονητικῶς)· κυρίως σημαίνει **ὁμότεχνος.** 8. **ἀγηρλήκ,** βάρος. 9. **τσιοκμέκ,** πίπτειν, κατακάθησθαι. 10. **κάτ, πτυχή· ικὶ κὰτ ὀλμάκ,** γίνομαι δύο πτυχαί, καμπουριάζω, κυρτοῦμαι. 11. **σηκηντή,** στενοχωρία, πίεσις. 12. **τεγέ,** γ' πρόσωπον εὐκτικῆς τοῦ **τεμέκ,** ἰσοδυναμεῖ τροπικῇ μετοχῇ **λέγων.** 13. **ισέ,** γ' πρόσ. τοῦ ὑποθ. ἐνεστῶτος τοῦ βοηθητικοῦ· τίθεται ἀντὶ τοῦ ἡμετέρου ἀντιθετικοῦ **δέ.** 14. **τεπέ,** κορυφή. 15. **σούς,** (ἐπίθων.) σιωπή! 16. **χηὲὲτ ιτμέκ,** ὀργίζεσθαι. 17. **κηραγῆ,** πάχνη· 18. **ιὸμρ,** βίος· 19. **χουσουσοῦ-ιλέ,** πρὸ πάντων (σύνθ. ἐκ τοῦ **χουσούς,** ὑπόθεσις· τῆς καταληκτ. ἀντων. τοῦ γ' προσ. καὶ τῆς προθ. **ιλὲ** ἢ **λέ**). 20. **κμάρ,** ἔργον· **κμὰρ ιτμέκ,** ὠφελεῖν· 21. **σάπ,** μίσχος. 22. **τακλὰκ** (τακλᾶς) κυδιστίνδα, **τεπὲ τακλάκ,** (κατακέφαλα), κατὰ κεφαλῆς. 23. **χησσέ,** ἐπιμύθιον (μερίδιον). 24. **γαλεπέ,** νίκη. 25. **ὠλσούν,** ἔστω (προστακτικὴ τοῦ **ὠλμάκ**)· ἰσοδυναμεῖ τῷ **τουλάχιστον.** 26. **μερχαμέτ,** εὐσπλαγχνία. 27. **τηπκῆ,** ἀπαραλλάκτως. 28. **φουρσάτ,** εὐκαιρία. 29. **ικπάλ,** τύχη, εὐτυχία. 30. **τεβετζτζοὶχ ἐτμέκ,** διευθύνεσθαι, εὐνοεῖν.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ τουρκικόν.

Εἷς κηπουρὸς1 εἶχε, λέγει, ἕνα δνον2· διὰ τοῦ δνου τούτου μετέφερε3, λέγει, τὰ προϊόντα4 τοῦ κήπου του εἰς

τὴν ἀγοράν. Διὰ τοῦτο ὁ δνος πάντοτε ἐστενοχωρεῖτο5 καὶ μὴ δυνάμενος ν' ἀνθέξῃ6 εἰς τοὺς κόπους7 οὓς ἐδοκίμαζεν8, ἤθελε ν' ἀπαλλαγῇ9 ὅτι τάχιον10 ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ κηπουροῦ καὶ πάντοτε παρεκάλει τὸν Θεόν11. Ὁπωσδήποτε12 ἡ δέησις13 τοῦ δνου εἰσακούεται· ὁ κηπουρὸς πτωχεύσας14 προβαίνει15 καὶ πωλεῖ τὸν δνον εἷς τινα βυρσοδέψην16, ὁ δὲ δνος ἐπειδὴ δὲν γινώσκει τί θὰ συμβῇ17, χαίρει18 μεγάλως19. Τέλος ὁ βυρσοδέψης λαβὼν τὸν δνον φέρει εἰς τὸν οἶκόν του. Αἴφνης τὴν ἐπιοῦσαν φορτόνει20 ἐπὶ τῆς ράχεως τοῦ δνου δύο κοφίνους21 καὶ μεταβαίνει εἰς τὸ ἐργαστήριόν του. Καθ' ὁδὸν πορευόμενος, γεμίζει εἰς τὰς κοφίνους τὰς κόπρους22 τῶν κυνῶν, ἃς ἁπάντα ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ διὰ τοῦ δνου μεταφέρει23 αὐτάς. Ὁ δυστυχὴς24 δνος, ἅμα εἶδε τὴν κατάστασιν ταύτην καὶ τὰς ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ δυσωδίας25, συνελθὼν26 εἰς ἑαυτὸν λέγει «ἔλεος27 Θεέ μου!28 ἐγὼ μέγα, μάλιστα29 μέγιστον λάθος30 ἔπραξα· ἐκεῖνο ὅπερ μοὶ ἔκαμεν ὁ κηπουρὸς δὲν ἦτο τυραννία31, μᾶλλον32 ἦτο χάρις»53, καὶ ἀρχίζει μετανοῶν34 διὰ τὴν εὐχὴν ἣν ἐποίησε, νὰ ἐπιθυμῇ πάλιν τὴν παλαιάν του κατάστασιν.

1. **ἀγτσεβάν.** بغچوان 2. **ἐσέκ.** اشك 3. **μαχσούλ.** محصول 4. **γκοτουρμὲκ ἢ ταὰπτμάκ.** طاشيمق 5. **τζανὶ σηκπλμάκ.** جانی صيقلق 6. **τακὰτ γκετιρμέκ.** طاقت كتيرمك 7. **ζαχμέτ.** زحمت 8. **τσεκμέκ.** چكمك 9. **κουρτουλμάκ.** قورتلمق 10. **πὶρ σαὰτ ἐββὲλ** (μίαν ὥραν πρότερον). ير ساعت اول 11. **ἀλλὰχ** καὶ جناب حق **τζενάπι χάκκ.** الله 12. **νάσηλσε.** نصلسه 13. **δοὰ τωά.** دعا 14. **μουφλὶς ὀλμάκ.** مفلس اولق 15. **τουτμάκ** (πιάνειν). طوتمق 16. دباغ

τεπάγ. 17. كلك باشنه παάπνὰ γκελμὲκ (ἔρχεται εἰς τὸ κεφάλι). 18. كتوسوغ σεβινμέκ. 19. صاپلاديلر ζιαπε-δί-ιλε. 20. كتلكلو γγουκλετμέκ. 21. كوكوش κιουβέ. 22. ترس τέρς. 23. طاشيمق ταὰπμάκ. 24. هرايره πὶ τδαρέ. 25. قولاغ فنا قولاغ ϕενὰ κωκοῦ (κακὴ ὀσμή) 26. كلك عقل باشنه كلك (ἔρχεται ὁ νοῦς του εἰς τὸ κεφάλι του). 27. آمان ἀμάν. 28. يارا γιά ραπ. 29. هم (καί). 30. خطا χατά. خطاده بولنمق χαταὰ πουλουνμάκ, πράττειν λάθος (εὑρίσκεσθαι εἰς λάθος). 31. اذيت ἐζιγέτ. 32. بلكه πέλκι. 33. عنايت ἰναγέτ. 34. پشمان پισμὰν (πεσμὰν) ὠλμὰκ (συντάσσεται δοτικῇ).

ΜΑΘΗΜΑ 49.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ ἑλληνικόν.

محمود افندينك باباسى هركون كندوسنه بر نصيحت ويرر ايدى بر كون «سكا كوتولك ايدنلره ايولك ايت» نصيحتى ويرنجه محمود «يا كتابى الوب بيرتان و قلمى الوب قيران و ساڭر كوتولك ايدن چوجقلره بن نصل ايولك ايدهيم» ديه صوردى پدرى «اوغلم! بو بر آز كوچ كورينور ايسه ده بواش[1] بواش آليشه[2] بيلورسين بر سنه يه قدر بو نصيحتى طوتمغه سوز ويرده باق نه كوزل شيدر» ديدى نهايت محمود بر آى ايچون سوز ويردى بر كون آرقداشلريله[3] برابر اوينامق اوزره قيره[4] كيتديلر اوبون[5] آراسنده بركوچك چوجق محمود افندينك بورونه[6] اوره‌رق قاناتدى[7] محمود افندى او قدر

حدتلنه‌دى[8] كه چوجغى بر ايوجه دوكك[9] ايستدى ايسه‌ده صكره‌دن باباسنك نصيحتى وكندى وعدينى خاطرينه كتيره‌رك صبر[10] ايتدى ديكر چوجقلر ايسه اوتاندن[11] « محمود افندى نه قورقاق[12] چوجقدر » ديه‌رك انى تعيب[13] ايدر طوررلر[14] ايدى آره‌دن بر قاچ كون كچنجه بر ايرمق[15] يانندە اوينامقده اولدقلرى حالده محمود افندينك بورونه اوروب قاناتمش اولان چوجغك قرنداشى نصل ايسه ايرمغه دوشدى چوجقلر طوپلانوب قرنداشى‌ده كندى ايسه‌ده هيچ برى قورتارمغه جسارت ايده‌مدى محمود افندى درحال[16] ايرمغه آتيلوب چوجغى قورتاردى بونك بو مردلكنى[17] كورن چوجقلر «محمود افندى فنالق ايتك ايچون قورقاقدر اما ايولك ايتمك ايچون پك يكيت[18] ايمش» ديمكله باشلاديلر بو وجه ايله هم آرقداشلرينك مدحنه[20] هم‌ده پدرينك بر قات[21] دها آفرينه[22] مظهر اولدى

1. γγαβάς, ῥρέμα, βαθμηδόν. 2. ἀλπὰμάκ, συνειθίζειν. 3. ἀρκαδάς, συνάδελφός. 4. κήρ, ἐξοχή. 5. ὠγγούν, παίγνιον. 6. πουρούν, ῥίς. 7. καναγμάκ, αἱματοῦν (κάμνω νὰ ματώσῃ). 8. χπὲὲετλενμέκ, ὀργίζεσθαι. 9. τοβμέκ, δέρειν. 10. σάπρ ἰτμέκ, ὑπομονεῖν ποιεῖν, ὑπομένειν. 11. χοτέ, ἐκεῖ· χοτεκέν, ἐκεῖθεν, ἀφ' ἑτέρου. 12. κωρκάκ, δειλός. 13. τα'γὶπ ἰτμέκ, ὀνειδίζειν, κακίζειν. 14. τουρμάκ, ἵστασθαι· ἐνταῦθα ὁμοῦ μετὰ τοῦ προηγουμένου σημαίνει ἐξακολουθεῖν. 15. ἰρμάκ, ποταμός. 16. τὲρ χάλ, ἐν τῷ ἅμα, πάραυτα. 17. μερτλίκ, ἀνδρία. 18. γιγίτ, ῆρως (παλληκάρι). 19. βέτζχ, τρόπος· πού βὲτζχ-ιλέ, μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, τοιουτοτρόπως. 20. μέτχ, ἔπαινος, 21. κάτ, πτυχή, φορά· πὶρ κὰτ ταχά, μίαν φορὰν ἔτι, ἔτι μᾶλλον. 22. ἄφεριν, εὖγε. 23. μαζχὰρ ὠλμάκ, ἀξιοῦσθαι.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ τουρκικόν.

Ὁ ἐκ τῶν στρατηγῶν1 τῆς Γαλλίας διάσημος2 Δορινί, ἐνῷ νύκτα τινὰ μετέβαινεν εἰς Παρισίους, καθ' ὁδὸν συνέλαβον αὐτὸν κλέπται. Οὗτοι, ἀφοῦ ἔλαβον τὰ ἐπ' αὐτοῦ εὑρεθέντα χρήματα, ἐζήτησαν καὶ τὸν ἐν τῷ δακτύλῳ3 αὐτοῦ δακτύλιον4. Ὁ στρατηγὸς λέγει ὅτι τοῦτο εἶναι ἐνθύμιονδ, ὑπόσχεται δ' ὅτι μετὰ μιαν ἡμέραν ὡς ἀντιστάθμισμα6 θὰ δώσῃ ἑκατὸν λίρας καὶ διαβεβαιοῖ7 ἐπὶ τούτῳ τοὺς ληστάς. Τῇ ἐπαύριον ὁ θαρραλεώτερος8 ἐξ9 αὐτῶν, μεταβὰς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ στρατηγοῦ, πλησιάζει10 αὐτὸν συνδιαλεγόμενον11 μετὰ τῶν φίλων του, καὶ τῷ ὑπομιμνήσκει12 τὴν ὑπόσχεσίν του. Ὁ στρατηγὸς ἐκπληροῖ13 τὸν λόγον του, ἀφοῦ δ' ὁ κλέπτης ἀρκετὰ14 ἀπεμακρύνθη15 τῆς οἰκίας του, ἐκτίθησιν16 εἰς τοὺς φίλους του τὸ συμβάν17· ἰδὼν δ' ὅτι οἱ φίλοι του ἠπόρουν18 ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ19 ἀκριβείᾳ20 του, λέγει: «διατί ἀπορεῖτε; ἐπλήρωσα21 τὸ χρέος μου· ὁ ἄνθρωπος, ὅστις εἶναι ἀκριβής, δέον νὰ ἐκπληροῖ τὸν λόγον ὃν ἔδωκε· καὶ εἰς κλέπτας ἐὰν ἔχῃ δώσει, δὲν πρέπει ν' ἀθετῇ22 αὐτόν· καὶ ἐγὼ λοιπὸν ἐξετέλεσα τὴν ὑπόσχεσιν, ἣν εἶχον δώσει εἰς τοὺς κλέπτας τούτους.

1. جنرال **ژنه‌رال.** 2. رسم **مه‌شهور.** 3. بارمق **پارماك.** 4. يوزك **يۉزۈك.** 5. ذكار **يادگارلق.** 6. قارشولق **كارشولۇق.** 7. ايچك تأمين **ته'مين ايتمك.** 8. جسارتلى **ژه‌سارەتلى.** 9. ايچلرندن **ايچلرينده‌ن,** ἐξ αὐτῶν ἢ μεταξὺ αὐτῶν. 10. ياقاشمق **يانا‌شماق.** 11. كورشمك **كۉرۈشمەك.**

12. خطار اچتار **إخطار ايتمك.** 13. يرينه كتيرمك **يەرينه گەتيرمەك** (φέρειν εἰς τὴν θέσιν του) ἢ ايفا اچتمك **ايفا ايتمك.** 14. اچه‌يه **ئەپەيجه.** 15. اوزاقلاشمق **اوزاقلاشماق.** 16. آكلاتمق **آكلاتماق.** 17. باشنه كلان **باشه‌نه گەلەن** (τὸ ἐλθὸν εἰς τὴν κεφαλήν του). 18. شاشمق **شاشماق** ἢ اچتمك **تەعجب ايتمك.** 19. درجه **پۉ درجه.** 20. طوغرلق **طوغرولۇق.** 21. اودەمك **ئۆدەمەك.** 22. سوزندن دونمك **سۉزۈندەن دۉنمەك** (γυρίζει ἀπὸ τὸν λόγον του).

ΜΑΘΗΜΑ 50.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ ἑλληνικόν.

كويلونك بريسى روم‌ايليده بر جايرا دن كچر ايكن بر تپه2 اوت هرطرفندن آتش الەرق ياقمده و اوزرنده بربيوك يىلانك3 دخى قيورانمقده اولديغى كورنجه آتشك يم5 توبره‌سنى قارغيسنك6 اوجنه7 باغلايوب8 اوزادر9 و يىلان قنفال قنفال10 طوبره‌نك ايچنه كيردكدنصكره چكوب قورتارر بوندنصكره يىلان «اى كويلى! بنى قورتاردك اما قارنم آج سنى يەجكم» ديديكندەكويلى «جانم! اللهدن قورق سنى آتشدن قورتاردم ايسلكه كلك11 اولورى» ديدى ايسه‌ده يىلان «بو عالمده بعض مخلوق12 واردركه ايسلكه كلكى مشروع13 كورر سز انسانلر و بز يىلانلر دخى بو قبيلدنز14 اينانمز ايسه‌ك شو قارشو چايرده بولنان قوجه15 اوكوزه16 صورالم» ديدى و ايكيسى بردن اوكوزك يانه كيدوب كويلى حالى17 تقرير18 ايلدى اوكوز

«اوت! يلانك حق وار زيرا ايلكه كلك مشروع اولمامش اولسه ايدى بن بو حالده‌مى بولنور ايدم اون بش سنه‌در صاحبه[19] چفت[20] سوردم[21] عربه چكدم شمدى اختيار اولدم قوتم قالدى شو حالده بنى تقاعد[22] ايتك و اولنجه‌يه[23] قدر راحت راحت بسيلمك انصاف[24] شاشندن[25] دكليدر حالبو كه[26] بورايه قويدىلر هركون قصاب[27] كلوب يوقلايور[28] و بر آز دها شميرر[29] ايسه‌م كه‌جكنى صاحبه سويليور» ديدى حاصلى[30] كويلو هر قنغى حيوانه صوردى ايسه موافق[31] بر جواب المديغندن محزون[32] محزون كيدر ايكن قارشوسنه بر تلكى[33] چيقدى و كويلى دعوايى[34] تلكيه دخى آكلاتدى تلكى دعوايى ديكلدكدنصكره[35] كويلى‌نك قولاغنه «آه!»[36] سزده بويله‌سكز ناتكورسكز[37] ايلكه كلكدن كيرو طورمزسكز نهايت بكا بر فنالق ايتيه‌جكسكى بيلسه‌م سنى بونك التدن قورتارزم» ديدى

1. **تصاڭر**, لειμών. 2. **تپه**, λόφος, σωρός. 3. **يلان**, ὄφις. 4. **كبرا-مك**, συστρέφεσθαι, συσπειροῦσθαι. 5. **يم**, τροφή. 6. **كارغى**, λόγχη, δόρυ. 7. **اوچ**, ἄκρον. 8. **صاغلامق**, δένειν. 9 **اوزاتمق**, ἐκτείνειν. 10. **كنكال**, σπεῖρα (ὄφεως). 11. **كملك**, κακόν. 12. **ماخلوق**, πλάσμα. 13. **مئورو**, νόμιμος. 14. **قائل**, τάξις, κατηγορία. 15. **قوجا**, γέρων, μέγας. 16. **كوكوز**, βοῦς. 17. **حال**, κατάστασις, πρᾶγμα. 18. **تاكيلر ايتمك**, ἐκτιθέναι. 19. **صاحب**, κύριος, κάτοχος. 20. **تكيف**, ζεῦγος βοῶν μετὰ τοῦ ἀρότρου. 21. **صورمك**, ὠθεῖν **تكيف صورمك**, ἀροτριᾶν (ὀργόνειν). 22. **تكاوت**, σύνταξις. **تكاوت ايتمك**, θέτω ὑπὸ σύνταξιν. 23. **اولمك**, ἀποθνήσκειν. 24. **انصاف**, δικαιοσύνη. 25. **صان**, δόξα· **انصاف صاحبى**, ἴδιον δικαιο-

σύνης. 26. **حال خوش كى**, ἐν τούτοις (σύνθετος ἐκ τοῦ **حال**, κατάστασις, **خوش** οὗτος, **كى** ὅτι). 27. **قصاب**, κρεωπώλης. 28. **يوقلامق**, ψαύειν, ἐξετάζειν. 29. **شميرمك**, παχύνεσθαι. 30. **حاصل**, τέλος. 31. **موافق**, σύμφωνος, εὐνοϊκός 32 **ماخزون**, τεθλιμμένος. 33. **تلكى**, ἀλώπηξ. 34. **دعوا**, ἀγωγή, ζήτημα. 35. **ديكلدكدنصكره**, ἀκροάζεσθαι. 36. **آه** (ἐπιφων.) ὤ! 37. **ناتكورسكز**, ἀγνώμων.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ τουρκικόν.

Ἐν Βελγικῇ1, ἔν τινι μικρᾷ πόλει2 κατῴκει εἷς πτωχότατος ὑφάντης3. Οὗτος ἐν τῷ κόσμῳ εἶχε τὸ ὅλον4 ἓν τέκνον ὀνόματι5 Ἀδριανός. Ὅτε ὁ Ἀδριανὸς εἰσῆλθεν6 εἰς τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας7 του, ἡμέραν τινὰ ὁ πατήρ του τῷ ἔκαμε τὴν ἐξῆς πρότασιν8. — Τέκνον μου! ἡμεῖς εἴμεθα πτωχοί· σὺ μέχρι τοῦδε ἀρκετὰ ἐσπούδασας9· εἰς τὸ ἐξῆς πλέον10 εἶναι καιρὸς νὰ μάθῃς (τοῦ μαθεῖν) τὴν τέχνην μου— Ἀγαπητέ μου11 πάτερ! παρακαλῶ, ἄφες με καιρόν12 τινα ἀκόμη ἐν τῇ σχολῇ νὰ σπουδάσω. — Τέκνον μου! βλέπεις πόσην δυστυχίαν13 ὑποφέρομεν14. μόλις15 μετὰ δυσκολίας16 δύναμαι νὰ κερδήσω17 τὸν ἄρτον μας· σχεδὸν18 γυμνοὶ19 περιφερόμεθα· μὴ ὄντες ἱκανοὶ20 ν' ἀγοράσωμεν τὸν κηρόν, ὃν θὰ καύσωμεν τὴν ἑσπέραν, κατακλινόμεθα μόλις δύσῃ ὁ ἥλιος. Ἐκτιμῶ21 τέκνον μου, τὴν πρὸς τὰ γράμματα22 ἔφεσίν σου· ἀλλὰ σοὶ ἀναγκαιοῦσι βιβλία καὶ ἄλλα23· ἐγὼ ποῦ νὰ σοὶ εὕρω ταῦτα; — Ἀγαπητὲ πάτερ μου! τὰ βιβλία καὶ τὰ ἄλλα ἐγὼ εὑρίσκω· μόνον σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ μὲ ἀποσύρῃς24 ἀπὸ τὸ σχολεῖον.

Ὁ πατὴρ του ἐπείσθη25. Ὁ Ἀδριανὸς ἐξηκολούθησε26 τὸ σχολεῖόν του καὶ ἔδειξε τόσην εὐφυΐαν καὶ νοημοσύνην29, ὥστε πολλοὶ ὀκνηροὶ29 παῖδες ἤρχισαν νὰ φθονῶσιν30 αὐτόν.

Εἷς ἐκ τῶν ὀκνηρῶν τῶν μὴ ἀνεχομένων31 αὐτὸν λέγει «ἐξάπαντος32 πρέπει νὰ ὑπάρχῃ τις ὅστις δίδει αὐτῷ μάθημα». Ἕτερος λέγει «δὲν εἶναι δυνατόν33, διότι εἶναι τόσῳ34 πτωχὸς ὥστε σχεδὸν δὲν δύναται νὰ εὕρῃ ἄρτον διὰ νὰ φάγῃ· ποῦ θὰ εὕρῃ τὰ χρήματα διὰ νὰ δώσῃ εἰς τὸν διδάσκαλον;» Καὶ εἷς τρίτος λέγει: «τὰς ἑσπέρας, ὅταν ἀπολυώμεθα35 ἐκ τῆς σχολῆς, οὐδέποτε ἔρχεται ὁμοῦ36 μεθ' ἡμῶν· ἄλλην ὁδὸν τρέπεται37 καί, ἀντὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν οἰκόν του, μεταβαίνει ἀλλαχοῦ. Συνάδελφοι! συμφωνεῖτε38 νὰ ἐξετάσωμεν39 ποῦ οὗτος μεταβαίνει;» Οἱ μαθηταὶ πάντες40 ὁμοῦ «ναί, ναί, συμφωνοῦμεν» εἶπον.

1. بلجيه **πέλτζικα.** 2. اسكان ايتك **ισκιὰν ιτμέκ.** 3. چوالها **τσουλχά.** 4. طوپو **τοποῦ.** 5. اسم **ἴσμ·** ὀνόματι Ἀδριανός اسمنده آدريانوس (κατὰ λέξιν ἐν τῷ ὀνόματι Ἀδριανός). 6. كيرمك **γκιρμέκ,** ἢ باصمق **πασμὰκ** (πατεῖν). 7. ياش **γιάς.** 15ον ἔτος τῆς ἡλικίας του ياشنده . اون بش 8. تكليف **τεκλίφ·** ποιεῖν πρότασιν ايتك تكليف ἢ تكليفده بولنق . 9. تحصيل ايتك **ταχσὶλ ιτμέκ.** 10. بوندنصكره **πουντὰν σόνρο.** 11. سوكيلى **σεβγκιλί.** 12. مدت **μουτέτ.** 13. سفالت **σεφαλέτ.** 14. كمك چكمك **τσεκμὲκ** (τραβῶ). 15. آنجق **ἄντζακ.** 16. كوچك حال ايله **γκιοτζλὸκ·** μετὰ δυσκολίας . كوچ 17. چيقارمق **τσηκαρμὰκ** (ἐβγάζω). 18. همان **χέμαν.** 19. چيلاق

τσηπλάκ. 20. مقتدر **μουκτεδὶρ** (δυνατός). 21. تقدير ايتمك **τακτὶρ ιτμέκ.** 22. علم **ἴλμ.** 23. كتّ'ألهيشن تڭ لڤزوس πράγματα بشقه شيلر ἢ سائره **σαϊρέ.** 24. الق **ἀλμὰκ** (λαμβάνειν). 25. قانع اولق **κανὶ ὀλμάκ.** 26. ايتك دوام **τεβὰμ ιτμέκ.** 27. كا ذكا **ζεκά.** 28. فطانت **φετανέτ.** 29. تنبل **τεμπέλ,** ἢ يلاز خيل **χαϊλάζ.** 30. قيصقانمق **κπσκανμάκ.** 31. چكمك **τσεκμέκ.** 32. طلقا **μούτλακα.** 33. محتمل **μουχτεμίλ,** ἢ احتمالى يوق **ιχτιμαλί γιόκ,** πιθανότης τοῦ δὲν ὑπάρχει. 34. او درجده قدر او **ὅ τερετζετὲ φακὴρ κι.** 35. آزاد اولق **ἀζὰτ ὀλμάκ.** 36. برلكده **πιρλικτέ.** 37. صاپمق **σαπμάκ.** 38. موافقت ايتمك **μουβαφεκὰτ ιτμέκ.** 39. تفتيش ايتمك **τεφτὶς ιτμέκ.** 40. جمله **τζοῦμλε.**

ΜΑΘΗΜΑ 51.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ ἑλληνικόν.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ 50οῦ μαθήματος).

كويلو تلكيه يالواروب[1] ياڤاروب[2] كندوسنه بر چوملك ياغ دخى هديه[3] ايده‌جكنى وعد ايلدى تلكى «بو سوزكره اينانمز ايسه‌مده باری[4] قورتاره‌يم» ديوب بيلانه دونه‌رك «سن بو طوبره‌يه‌كيردم ديورسك اما بو قدر اوزون حيوان بو طوبره‌يه صيغارمى[5]» ديدى بيلان دعواسنى اثبات[6] ايچون قنفال قنفال طوبره‌يه كيرر كيرمز تلكنك اشارتى[7] اوزرينه كويلو قوجه بر قيا[8] ايله طوبره ايچنده‌كى بيلانى ازوب[9] تلف ايلدى[10] بوندنصكره كويلو فلان كون فلان آغاجك دبينه بر چوملك ياغ كتيره‌جكنى وعد ايله كوينه كيدوب

بر آز ملاحظه ایلدکده[11] «بو تلکیه اوتوز قرق غروشلق یاغ کتیرمکدن ایسه قرق اللی غروش دکری[12] اولان دریسنی[13] المق اولا[14] در» دیو الته بر بوش[15] کوپ[16] و تفنکی الوب معهود[17] محله کیتدی تلکی بر طاش آرقه سنده کیزلی[18] اولدیغی حالده کویلویه «انسان قسمنه[19] اعتماد[20] اولماز سکا امنیتم[21] یوقدر سن کوپی اورادہ قیر یاغلر یره دوکلسون سن کیت بن صکره کلوب بیرم» دیوب کویلو دخی مسئلهیی[22] آکلایه‌رق کوپی قیروب بوش ظهور[23] ایدنجه تلکی «هایدی قوزم هایدی سن بر احمق[24] بولدہ انی الدات[25] بن سنك مرادکی[26] دها اوموزنده[27] تفنکی کوردیکم زمان آکلامشیدم» دیدی — انسان کلك ایلدیکی ذاتدن شویله طورسون[28] ایولك ایتدیکی طرفدن دخی مکافات بکلمك خصوصنده[29] اشبو تلکی قدر احتیاط[30] ایدر ایسه عقللیجه[31] بر حرکت ایتمش اولور

1. **γιαλδαρμάκ,** παρακαλεῖν. 2. **γιακαρμάκ,** καθικετεύειν. 3. **χεϊιγὲ ἰτμέκ,** δῶρον ποιεῖν, δωρεῖν. 4. **ἀάρπ,** τούλάχιστον. 5. **σηγμάκ,** χωρεῖν. 6. **ἰσπάτ,** ἀπόδειξις. 7. **ἰσαρέτ,** νεῦμα. 8. **καγιά,** βράχος, μέγας λίθος. 9. **ἐζμέκ,** συντρίβειν. 10. **τελὲϕ ἔϊλεμέκ,** φονεύειν. 11. **μουλαχαζά ἔϊλεμέκ,** σκέψιν ποιεῖν, σκέπτεσθαι. 12. **ἀεγέρ,** ἀξία. 13. **ἀερί,** δέρμα. 14. **ἐδλιά,** προτιμότερον. 15. **ἀώς,** κενός. 16. **κιούπ,** πίθος. 17. **μα'χούἀ,** συμπεφωνημένος. 18. **γκιζλί,** κεκρυμμένος. 19. **κήσμ,** μέρος, τάξις. 20. **ἰτιμάἀ,** πίστις, πεποίθησις. 21. **ἐμνιέτ,** ἐμπιστοσύνη. 22. **μεσελέ,** ζήτημα. 23. **ζοιχοὶρ ἰτμέκ,** ἐμφανίζεσθαι, παρουσιάζεσθαι. 24. **ἀχμάκ,** εὐήθης. 25. **ἀλἀατμάκ,** ἀπατᾶν. 26. **μουράἀ** θέλησις, σκοπός. 27. **ὠμούζ,** ὦμος. 28. **ἀοϊ-**

λὲ ἀουρδούν, οὕτως στήτω, ἤτοι ἀφίνομεν κατὰ μέρος. 29. **ἀεκλεμὲκ χουσουδ-ουν-ἀά,** ἐν τῇ ὑποθέσει τοῦ περιμένειν, ἤτοι προκειμένου νὰ περιμένῃ τις. 30. **ἰχτιὰτ ἐτμέκ,** ἐπιφύλαξιν ποιεῖν, ἐπιφυλάττεσθαι. 31. **ἀκηλλη-τζά,** ἀρκετὰ φρόνιμος (ἐνταῦθα ἡ ὑποκοριστικὴ κατάληξις τζὲ σημαίνει ἀρκετά). 32. **χαρεκὲτ ἰτμέκ,** ποιεῖν, ἐνεργεῖν, πράττειν.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ τουρκικόν.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ 50ου μαθήματος)

Τὸ ἑσπέρας ὅτε ἀπελύθησαν ἐκ τῆς σχολῆς, παρηκολούθησαν1 κρυφίως2 τὸν Ἀδριανόν. Τί νομίζετε3 νὰ εἶδον; Εἶδον ὅτι ὁ Ἀδριανὸς μεταβὰς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Πέτρου ἤρχισε νὰ μελετῇ τὰ μαθήματά του ὑπὸ τὸ φῶς4 τῆς λυχνίας5. Εἷς ἐξ αὐτῶν ἔκραξεν:6 Ἀδριανέ! τί κάμνεις ἐκεῖ; Ὁ Ἀδριανὸς ἐπτοήθη7, ἅμα δ' ἐγείρας τὴν κεφαλὴν εἶδε τοὺς συναδέλφους του, ἔγεινε κατακόκκινος8 καὶ ἐκ τῆς συστολῆς9 του ἤρχισε νὰ κλαίῃ. Ἐπί τέλους εἶπε: Κύριοι! ἀφοῦ ἀνεκαλύψατε10 ὅτι ἐγὼ ἔρχομαι ἐνταῦθα, πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ σᾶς ἐκθέσω11 τὴν κατάστασίν μου, ὡς ἔχει. Εἶμαι πτωχός· τοσοῦτον πτωχός, ὥστε δὲν ἔχω χρήματα διὰ ν' ἀγοράσω τὸν κηρὸν τὸν ἀναγκαιοῦντα διὰ νὰ μελετῶ τὰς νύκτας ἐν τῇ οἰκίᾳ μου. Ἰδού, διὰ τὸν λόγον12 τοῦτον ἀπὸ τεσσάρων μηνῶν ἐρχόμενος ἐνταῦθα, μελετῶ τὰ μαθήματά μου ἔν τινι γωνίᾳ13 ὑπὸ τὸ φῶς τῆς λυχνίας.

Ἀλλὰ δὲν κρυόνεις14; ἠρώτησεν εἷς.—Οὐχί, λέγει· ἐὰν θέλῃς ἐλθέ, ἰδέ· καὶ μάλιστα15 γινώσκεις τὴν αἰτίαν; διότι ἐνταῦθα16 ἐν τῇ καρδίᾳ μου17 ὑπάρχει κάτι τι τὸ ὁποῖον μοὶ δίδει τὸ θάρρος18 νὰ περιφρονῶ19 καὶ τὸ ψῦχος20 καὶ τὸν περίγελων ὑμῶν21.

Μετὰ τοῦτο, οὐδεὶς μαθητὴς ἐτόλμησε22 νὰ περιγελάσῃ23 τὸν Ἀδριανόν, ὁ δὲ φθόνος24 καὶ ἡ ζηλοτυπία25 των μετεβλήθη26 εἰς ἀγάπην27 καὶ σεβασμόν28. Τέλος ὁ Ἀδριανὸς διὰ τῆς προσπαθείας του29 καὶ διὰ τοῦ πρὸς τὴν σπουδὴν ζήλου του30 ἠξιώθη τῶν μεγαλειτέρων βαθμῶν31 καὶ ἐπὶ τέλους ἔφθασεν εἰς τὴν περιωπὴν πάππα Ρώμης32.

1. دوشمك πεσίνὲ ἐσάμὲκ (πίπτω κατόπιν). 2. كيزليجه γκιζλίτζε. 3. ظن ايتمك ζὰνν ἰτμέκ· ἐνταῦθα ἀποτελεῖ ἰδιωτισμόν: کورسکز بکنورسکز τί νὰ εἶδον ἀρέσετε; ἤτοι νομίζετε; 4. آيدينلق ἀϊτηνλὴκ ἢ ايشق ἠσήκ. 5. قنديل κανδήλ (κανδήλα). 6. باغرمق παγηρμάκ. 7. اورك ὄρκμέκ. 8. قرمزی κὴπ κηρμηζή. 9. محجوبيت μαχτζουτιγέτ. 10. كشف κέσὸ ἰτμέκ. 11. بيان πεγὰν ἰτμέκ. 12. سبب σεββέπ. 13. كوشه κιοσέ. 14. اوشومك ὄσσμέκ. 15. هدر χέμτε. 16. شورادە σούρασα. 17. يورك γιοῤέκ. 18. جسارت τζεσαρέτ. 19. صايمامق σαΐμαμακ (μὴ λογαριάζειν). 20. برودت πουρουτέτ. 21. ذولنمه ζεβκλενμὲ ἢ استهزا ἰστιχζά. 22. جسارت ايتمك τζεσαρὲτ ἰτμέκ. 23. ذولنمك ζεβκλενμὲκ ἢ استهزا ايتمك ἰστιχζὰ ἰτμέκ. 24. حسد χασέτ. 25. غيصه قانجلغی κησκαντζλήκ. 26. دونمك τονμὲκ ἢ مبدل اولق μουπεττὲλ ὀλμάκ. 27. محبت μουχαππέτ. 28. حرمت χουρμέτ. 29. اقدام ικτάμ. 30. غيرت γαϊρέτ. 31.

رتبه ρουτπέ. 32. بابا πάπα, پاپاس πάπας· پاپاس Ρώμης روما پاپاسی **Ρώμα παπασή**· τὸ ἀξίωμα ἢ ἡ περιωπὴ τοῦ πάπα روما پاپالغی **Ρώμα παπαλιγή.**

ΜΑΘΗΜΑ 52.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ ἑλληνικόν.

تجاردن[1] بری يانيردن[2] دونر ايكن سجيم[3] كي ياغمور ياغمغه باشلار بچاره فنا حالده اصلاتجه[4] «آللهم برکوزل هوا احسان[5] ايتسه ايدك نه اولور ايدی» ديه شكايت[6] ايدر بو صره ده چديكی اورمان[7] اچنده بولنان خرسزلردن بری النده‌كی تفنكی اوزرينه بوشالدر[8] اكر باروت اصلاق[9] اولسه ايدی حريفك ايشی بيتمش[10] اولجق ايدی زواللی آدم بوندن استفاده ايدرك[11] قاچار ايكن «يارب ! ياكلدم[12] زيرا صبر ايتيوب بنی قورتارمغه سبب اولان ياغموردن شكايت ايتدم دعشدر هر شيده بر حكمت واردر[13] اللهك حكمتی دائما كونش كي آشكار[14] در صبر اكثريا[15] مصيبت[16] ظن اولنان شيك نتيجه‌سی[17] سلامت[18] اولور

1. **τουτζτζάρ,** ἔμποροι· ὁ πληθυντικὸς ἀντὶ ἑνικοῦ, ἔμπορος. 2. **παναΐρ,** πανήγυρις. 3. **σιτζίγ,** σπάγγος· ἐπὶ βροχῆς, χονδρός. 4. **ισλανμάκ,** βρέχεσθαι. 5. **ιχσὰν ἰτμέκ,** δωρεῖν. 6. **σικαγὲτ ἰτμέκ,** παραπονεῖσθαι. 7. **ὠρμάν,** δάσος. 8. **πωαλτμάκ,** ἐκκενοῦν. 9. **ισλάκ,** βεβρεγμένος. 10. **ιὸι ἰτμέκ,** φονεύεσθαι (ἡ δουλειά του τελειό-

νει). 11. **ιστιφάτὲ ετμέκ,** ἐπωφελεῖσθαι. 12. **γιανηλμάκ,** ἀπατᾶσθαι, λανθάνεσθαι. 13. **χικμέτ,** σοφία, μυστήριον. 14. **ἀσικιάρ,** φανερός. 15. **ἔκσεριια,** ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. 16. **μουσηπέτ,** δυστυχία, συμφορά. 17. **νετιτζέ,** ἀποτέλεσμα, τέλος. 18. **σελαμέτ,** σωτηρία.

برچوجق مكتبدن چيقوب اوه كيدر ايكن اوكون تبديل[1] كرمكه جيقمش اولان پادشاهه تصادف[2] ايتمش پادشاه چوجغك عقلى بر شى اولديغنى حالندن[3] آكلايوب شويله قوتوشمغه[4] باشلامش — پادشاه : اوغلم نره‌دن كليورسين — چوجق : مكتبدن — پادشاه : نه اوقويورسين — چوجق : الفباء جزءينى[5] بيتردم چوجقلره قرائت[6] جزءينه باشلايه‌جغم — پادشاه : آفرين[8] اوغلم آل شو التونى‌ده شكر آل — چوجق : الهام بابام كورر بو التونى نره‌دن الدك ديه طارياير — پادشاه : بابك صورار ايسه پادشاه ويردى ديينجه طارلماز — چوجق : يناغزكه . . . — پادشاه : نجون اينانمه‌جق — چوجق : پادشاه هيچ بر آلتون ويرمى ويرر ايسه چوقه ويرر — چوجق جوابلرى پادشاهك خوشنه[9] كيدر كيسه‌سنى[10] التون ايله طولديرر

1. **τεπτίλ,** μεταβολὴ καὶ μετημφιεσμένος. 2. **τεσαδοὺφ ιτμέκ,** συναντᾶν. 3 **χάλ,** κατάστασις, ἐξωτερικόν. 4. **κωνονσμάκ,** συνδιαλέγεσθαι. 5. **ἑλιφ-πά,** ἀλφάβητον. 6. **τζζζ,** μέρος. **ἑλιφ-πὰ τζζζδ,** ἀλφαβητάριον. 7. **κηραέτ τζζζδ,** ἀναγνωσις· **κηραὲτ τζζζδ,** ἀναγνωσματάριον. 8. **ἄφεριν,** εὖγε. 9. **χωὸς,** εὐάρεστος· **χωὸουνὰ γκιτμέκ,** εὐαρεστεῖν· 10. **κεσέ,** βαλάντιον.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ τουρκικόν.

Ναύτης τις, ὅστις πολλὰ ταξείδια1 εἶχε κάμει εἰς τὰς πλησίον θαλάσσας, ἡμέραν τινὰ ἐγγράφεται2 εἰς πλοῖον ὅπερ ἔμελλε νὰ μεταβῇ εἰς τὰ ὕδατα τῆς Κίνας3. Ἐπειδὴ ἐν τῷ βίῳ του εἰσέτι δὲν εἶχε μεταβῇ εἰς τόσον μεμακρυσμένας θαλάσσας, εἷς τῶν φίλων του δεικνύων μεγίστους κινδύνους4 προσπαθεῖ νὰ τὸν κάμῃ νὰ παραιτηθῇ τῆς ἐπιχειρήσεως6 ταύτης καὶ νὰ τὸν καταπείσῃ7 ὅπως ζήσῃ ἐν τῇ ξηρᾷ· ἀλλ' ὁ ναύτης ἀπαντᾷ; Ἀδίκως8 μὴ κουράζεσαι9· μὴ ὀμίλει10 περὶ δυστυχημάτων11· ἐν τῇ ξηρᾷ ὑπάρχουσι περισσότεροι κίνδυνοι ἢ ἐν θαλάσσῃ. Ἐπὶ τούτοις μεταξὺ αὐτῶν λαμβάνει χώραν 12 ὁ ἑξῆς13 διάλογος14.

Φίλος: Ὁ πατήρ σου τί ἦτο; — Ναύτης: Ἦτο ναύτης— Φ. Καὶ15 ποῦ ἀπέθανε; — N. Ἐν τῇ θαλάσσῃ, βυθισθέντος τοῦ πλοίου του— Φ. Καὶ ὁ πάππος σου ποῦ ἀπέθανε; — N. Καὶ οὗτος ἐν τῇ θαλάσσῃ, πεσὼν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ πνιγείς16.—Φ. Καὶ ὁ πάππος τοῦ πάππου σου; —N. Καὶ οὗτος ἐν τῇ θαλάσσῃ, τοῦ πλοίου αὐτῶν προσκρούσαντος17 ἐπὶ τῆς ὑφάλου καὶ συντριβέντος18. — Φ. Ἐὰν οὕτως ἔχῃ, σὺ ἀνόητος19 εἶσαι, ὥστε ἀφοῦ ἐκ τῆς γενεᾶς20 σου τοσοῦτοι ἄνθρωποι ἀπωλέσθησαν21 ἐν τῇ θαλάσσῃ, σὺ ἀκόμη νὰ ἐπιχειρῇς22 νὰ κάμῃς ταξείδια εἰς τὴν θάλασσαν. — N. Λοιπὸν καὶ σὺ εἰπέ μοι· ὁ πατήρ σου ποῦ ἀπέθανεν; —Φ. Γνωστὸν23 βεβαίως24 ἐν τῇ ξηρᾷ, ἐντὸς τῆς κλίνης. — N. Καὶ ὁ πάππος σου; —Φ. Καὶ ἐκεῖνος ἐν τῇ κλίνῃ του.—N. Τότε καὶ σὺ

ἀνόητος πρέπει νὰ ἦσαι, ὅστις ἐνῷ οἱ πλεῖστοι τῶν προγόνων σου25 παρέδωκαν26 τὸ πνεῦμα27 ἐν τῇ κλίνῃ, πάλιν τὰς ἑσπέρας κατακλίνεσαι εἰς αὐτήν. Δὲν γινώσκεις ὅτι ὁ Κύριος28, ἐὰν θέλῃ, φυλάττει τοὺς δούλους του καὶ ἐν τῇ ξηρᾷ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ.

1. سفر σεφέρ. 2. قيد اولمق καῖτ ὁλουνμάκ. 3. چين Τσίν. 4. تهلكه τεχλικέ. 5. واز كچمك βὰζ γκετσμέκ, ἢ فراغت ἐιτμέκ. 6. تشبث τεϐεπποὺς. 7. قاندرمق καντηρμάκ. 8. ظل ναϐιλέ. 9. يورلق γιωρουλμάκ. 10. بحث ἐιτμέκ πὰχῆ. 11. قضا καζά. 12. جريان ἐιτμέκ τζερεγὰν. 13. شو σοῦ. 14. محاوره μουχαϐερέ. 15. ἐνταῦθα ὁ καὶ εἶναι ἀντὶ τοῦ *λοιπὸν* ای ἔϊ (ἐπιφών.) 16. يوغلق γιωγουλμάκ. 17. چارپمق τσαρπμάκ. 18. پارلمق παραλανμάκ. 19. احمق ἀχμάκ. 20. سلسله σιλσιλέ, صوی σόϊ. 21. تلف اولق τελὲϕ ὠλμάκ. 22. قالقشمق καλκπάμὰκ (σηκόνομαι). 23. معلوم μα'λουμ. 24. βεβαίως Τ (ἐπιφών). 25. ΐΤ ἀτά. 26. تسليم ايتمك τεσλὶμ ἰτμέκ. 27. روح ρούχ, ἢ جان τζάν. 28. يوم μεβλά.

ΤΕΛΟΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΠΑΡΟΝΤΙ ΒΙΒΛΙΩ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

Ὑποκείμενον.

Θέσις § 2. 4. 53. 75. 131 — Παράλειψις § 5—Ἔναρθρον, ὡρισμένον § 8. 53 —Ἄναρθρον, ἄόριστον § 52. 53. 98—Περιληπτικὸν § 60—Συμφωνία ὑποκειμένου καὶ ρήματος § 82. 112. 136. 153—Ἐπικρατέστερον πρόσωπον § 221.

Κατηγορούμενον.

Θέσις § 2. 102—Συμφωνία § 3. 11—Παράλειψις § 45.

Συγκριτικόν.

Ὑπεροχῆς § 17—Ἰσότητος § 35—Ἐλάσσονος § 47—Θέσις § 22.

Συνδετικόν.

Θέσις § 2—Παράλειψις § 6. 12. 45. 83—Ἐπὶ διαρκείας § 167.

Ρῆμα.

Ἐνεστώς, Παρατατικὸς Μάθ. 18—Ἐνεστώς, Παρατατικὸς προσδοκώμενος Μάθ. 19—Διαφορὰ δύο ἐνεστώτων § 81—Ἀόριστος, Ὑπερσυντελικὸς Μάθ. 22—Παρακείμενος, Ὑπερσυντελικὸς Μάθ. 26—Διαφορὰ μεταξὺ παρακειμένου καὶ ἀορίστου § 128. 129. 130—Μέλλων Μάθ. 28—Μέλλων τῆς ἀνάγκης Μάθ. 31—Προστακτική, Εὐκτικὴ Μάθ. 32—Εὐκτικῆς παρατατικὸς Μάθ. 33—Ὑποθετικοὶ χρόνοι Μάθ. 10 καὶ 44 § 234—Ἱστορικοὶ χρόνοι Μάθ. 44 § 239—Σύνθετοι χρόνοι § 246—Σύνθετα ρήματα § 179—Ὑπαρκτικὸν ρῆμα § 183. 246—Ἀπρόσωπα ρήματα § 188. 225—Διάμεσα, ἐνεργητικὰ ἐξ οὐδετέρων § 209. 210—Ἀλληλοπαθῆ, Παθητικά, Μέσα § 213. 214. 215—Ἀποφατικόν, ἀδυνάτως ἀποφατικὸν § 219. 220. 223. 231—Ρῆμα δυνητικόν, ρῆμα σπουδῆς § 228. 229. 230—Πλάγιαι προτάσεις § 40—Παρεμπίπτουσα ἀναφορικὴ πρότασις § 199. 247—Χρονικαὶ προτάσεις § 207—Αἰτιολογικαὶ προτάσεις § 245.

Ἀπαρέμφατος.

Τελικὸν § 77. 78. 123—ὡς ὑποκείμενον, ἀντικείμενον, προσδιορισμὸς § 185—ἀπαρέμφατον συνδετικοῦ § 106. 122—Εἰδικὸν § 118. 119. 120. 121. 163. 164. 244—ὡς ὑποκείμενον, ἀντικείμενον, προσδιορισμὸς § 186—Ὀνοματικὰ ἀπαρέμφατα 187—ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου 216.

Μετοχαί.

Ἀναφορικαὶ ἐνεστῶτος § 88. 226—ἀορίστου § 105. 111—παρακειμένου § 134. 135—μέλλοντος § 148. 149. 150. 151. 152. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 164. 226. 232—Ἀναφορικὴ μετοχὴ § 191. 192. 193. 194—Διαφορὰ ἀναφορικῆς καὶ συνθέτου ἀναφορικῆς § 195—ἀνάλυσις § 196—Τροπικὴ § 197. 198. 199—Χρονικαὶ § 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207—Ρηματικὴ 240.

Ἀντικείμενον.

Ὡρισμένον, ἀόριστον § 76—διπλοῦν § 101—θέσις § 102—ὁλόκληρος πρότασις § 132—μετάθεσις § 137—παράλειψις § 181.

Προσδιορισμός.

Διὰ γενικῆς § 33. 34. 66. 71. 80—ἀλληλουχία γενικῶν § 47. 227—παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως γενικῆς § 41. 48. 65. 72. 84. 90. 94. 182—τοῦ τιμήματος § 67. 110—τοῦ κατά τι § 30—διὰ τιμητικῶν § 7. 23. 25. 57. 63. 74. 104. 109—ὀνοματικὸς § 29. 39—ἀριθμητικὸς § 27. 51. 87. 143. 170—ἐπιθετικὸς § 9. 22. 49. 95. 97—ἀντωνυμικός: δεικτικαὶ § 13. 24. 138—ἐρωτηματικαὶ § 28. 43. 91. 125—ἀόριστοι § 54. 108—αὐτοπαθεῖς § 126. 233—καταληκτικαὶ § 31. 55.—ἐπιθετικὴ § 21. 42. 212—ἐπιμεριστικαὶ § 56—χρονικὸς § 18. 124

—Ἐπιρρηματικὸς § 50—Ἡ ἐν τόπῳ στάσις, ἡ εἰς τόπον καὶ ἡ ἀπὸ τόπου κίνησις § 10. 14. 79—Μετάθεσις προσδιορισμῶν § 137.

Μόρια.

دن—دە § 10. 14. 37. 56. 85. 96. 147 — قدر § 35. 133. 222—دە—دخی—و § 38.58—یوخسه § 45—آ § 61—ایله § 96—ایا § 115—جه § 116, 222—یا . . . یا—یاخود § 86. 92 —ۋ—هم § 93—ایچون § 147—کی § 169—که § 178 § اوزره § 211. 218. 222—یرو § 218—کوره § 217—ئه . . . . ئه § 222.

Ἐρώτησις.

Μόριον ἐρωτηματικὸν § 44. 177. 242. 243.